

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Turkish book —
Armenian

2004

ՕՍՆԱՕՍՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՆԳ

ԴԱՐՈՒՑ

171 082

STATIONER

171 082

STATIONER

ՊԷՇՏԷՐ ՖԷՐԳԻ

ԸՆՏԻ ԸԹԻԳՏԷ

ՏԵՐՃ ՕԼԱՆ ՆԱԳԼԻՅԵԹԼԵՐ ՀԱԳԳԸՆՏԷ
ԻԻԶ ՃԻԼՏ ԹԱԳՍԻՄԻ ԻԼԷ

ԳՈՒՏՍ ՇԷՐԻՓ ՐԱՀԻՊԼԷՐԻՆՏԷՆ
ՍԱՊԸԳ ԸՍՏԱՆՊՕԼ ՓԱԹՐԻԳԻ
ԷՏԻՐՆԷԼԻ ՊՕՂՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆ
ՂԱՅՐԷԹԻ ԻԼԷ ԻՆՇԱ

ՊԱՍՄԱ ԻԻԶԻՆՃԻՒ ՏԷՓԱ

ՃԻԼՏԻ ԷՎՎԼԷ

ՊԻՐՆՃԻՒ ԻՐԻՆՃԻՒ ԻԻԶԻՆՃԻՒ ՏԷՀՐԻՆ
ՎԷ ՅՕԲՈՒՆ ՆԱԳԼԻ

ԳՈՒՏՍ ՇԷՐԻՓՏԷ

ՄԱՐ ԵԱԳՈՒՊ ԷՐՄԷՆԻ ՄԱՆԱՍԹԸՐԸՆՏԷ

1864

Յ՛-Լ լինի իւր առարկն յաւիտեան,
 իմացոր՛նք զամբ յաշխարհի յաշխարհս .
 (Բ. ՕՐԻՆՍՑ. ԼԲ. 7) :

145137-64

31941-64

ՄՈՒԳԱՏՏԻՄԷ

ԻՆՍԱՆԸՆ պու տիւնեատէ զայէթ իգթիզալը պիլէճէկի՝ Աւաճաճ թանքմագ ¹, վէ իշէյէճէկի՝ անըն էմրինի իճրա էթմէք տիր : Զիրա՝ Աւաճ քէնտի միւրատը պիլէտի իլէ ինսանը եարատուպ՝ էմրինի՝ անէ իրզմէթ թային էթտի : Լաքին՝ Աւաճ թամ իթիզաթ իլէ թանքմագ : վէ էմրի՝ էյի ամէլ (բարեգործութիւն) իլէ իճրա օլունուր : անլէրի տախի Ատուածաշունչ քիթապը էօկրէտիր : Իմտի Ատուածաշունչ քիթապընէ վուգուֆ օլմագ կիպի իգթիզալը իլիմ օլմագ ինսանէ ² :

Անճագ՝ Ազիզ քիթապ ազիմ տէրեայէ մանէնտ , անտէ իւշ տմպարը սէֆինէ էնկինտէն՝ թէք քիւրէք փխատէ գըյըլէրաէն կէշէրէք՝ մէնզիլէրինէ տախիլ օլուգլէրի հիսապ , ճիւմլէ հաւատացեալլէր՝ իլմէ վուգուֆ օլան՝ վէ օլմայան , հէրքէս քէնտի մուհապպէթինէ վէ զայրէթինէ : պախուսուս քի Աւաճին ինամ էթտիկի գուարէթէ կեօրէ , տէր, եատէ կէմիճինին փուսուլայէ նապար էտիւպ՝ էօլունու ֆէրզ էթտիկի միսիլիւ՝ Ազիզ քիթապըն ֆիզլինէ վուգուֆ օլուպ՝ անըն էմրի իւզըէ հարէքէթ էթմէկ իլէ՝ պիլ լութիու Պարի ճէննէթ իլիմանընէ վասըլ օլուրէր :

Օ՝ էճիրտէն՝ անըն մէֆհումի տեօրթ տէրէճէ իւզըէ թագալիմ օլունուր :

Էյիլլէլ՝ Էազըլմըշը կիպի (ըստ ճաւին) :

Իքիմնի՝ ալիմլէրին անկրամապը կիպի (ըստ մասայ) :

Իւշիւնճիւ՝ Աւաճաէն մախուս Ազիզլէրէ պէյան օլուուզի կիպի (ըստ յայտնութեան) :

Տեօրտիւնճիւ՝ ճէննէթէ վասըլ օլանլէրին պիլմէսի կիպի (ըստ կատարելութեան) ³ :

Ֆիլհագիգա՝ ինսան հէր նէ մըգտար զիյատէ իլիմ թահալի էթսէ ,

1 Այս էն յաթիւնայան իլանտ . լէ ծանիշին զիւզ թայն ճէմրէթ Ապրապի՝ Է լաք առաքէլէր ՂԵԻՌԱՍ - Քրիստոս . Յովհ . ԺԷ . 3 :

2 Աւաճին գիրք Ապրապաշունչէ Է օգտալագ , ' ի լարդապիտութեան էն՝ Է ' ի յանդիմանութեան Է յաղաղութեան Է ' ի խաթ արդարութեան . լէ խաթընէ էնէ մարդն Ապրապի յաւիտեան գործս Բարութեան հոսապալէալ . Բ . Տիմ . Գ . 18 :

3 Քանզի՝ գորք ' ի լարէ գիրքէմ , Է գորք ' ի լարէ մարգարէանմար : Այլ յորթմի էլիւնէ խաթարան , գորք ' ի լարէն խաթմէնիլ . Ա . Կրն . Ժ . Գ . 9 , 10 :

հէր վէճ՝ ի՛նչ թէքմիլինէ վասը օլամալ : Նիճէ քի եօշնաւ պիր շէհրին տիշարըսնտէն կէշէր իբէն , մէհթէրխանէ՝ սաղ՝ վէ շէնլը սէտասը ի շիթսէ , անկար քի տէրունի շէհրտէ սարին օլանլէր՝ շաղ ու մէպուր իւղէ տիրլէր . անճագ կեօղիւ իլէ կեօրմէտիկինտէն ֆէրդէ տէմէղ , քի շէհրին զիննէթի վէ ատէմլէրինին լիպասը՝ նէ՝ տիր , վէ նէ՝ թարղ տըր անլէրին մէճտ ու սալթանաթիլլի , քէզա ինսան՝ միւտտէթի էօմրիւնտէն եօշնաւ միտալի , Աղիղ քիթասալ՝ շէնլը վէ մէհթէրխանէ սէտի կիսլի՝ ին սանլէրին կիւշինէ ճէննէթին մէճտ ու սալթանաթիլլին վէ շաղլըղընն սէտասընը պէյան էտէր իսէ տէ , նէ՝ թարղ՝ վէ նէ՝ տէրէճէ աղիմ տիր , պու տիւնետտէ ֆէրդ օլընմալ , մատամ քի ինսանն կեօղիւ կեօրմէմիշ , գուրղը իշիթմէմիշ , վէ գալպինէ տախի տիւշմիշ , անի քի Ալլա՝ քէն տի սէվիկիւլլէրինէ հաղըղատը ¹ : Չիրա ինսանէ՝ հէր նէ՝ գատար պիլէ մէք լաղըմ իսէ , օ՝ գատար եաղըրտը Աղիղ քիթասալտէ ² :

Վէ չիւնքի՝ տիւննանըն էարատըմասընտէն՝ Մէսի՝ է.Ֆէնտիմիլին խաչա չըղմասըն տէկին՝ հէր նէ՝ գատար վագըթ կէշմիշ իսէ , Պէշ տէհր՝ էախօտ պէշ տէվը (գար) իւղըն թագսիմ օլընուր :

Իւք տէհր , հաղըթի Մտէմտէն՝ Նոյ նահապետին կէմիտէն չըգ մասընէ գատար :

Իքինճի տէհր , Նոյ նահապետտէն՝ Հայր Աբրահամին չաղըրմասընէ գատար :

Իւչիւնճիւ տէհր , Հայր Աբրահամտէն՝ Սինա տաղլնտէ Մովսէս Նօմօն վէրիլմէսինէ գատար :

Տօրտիւնճիւ տէհր , Մովսէստէն՝ Պաղտատ էսիրիկինէ գատար :

Պէշինճի տէհր , Պաղտատ էսիրիկինտէն՝ Մէսի՝ է.Ֆէնտիմիլին Սուրբ Խաչըն իւղէրինտէ միւպարէք Բուհինի՝ Փէտէրուլահըն եւտի շէրիֆինէ թէտիմ՝ էթմէսինէ գատար :

Մէղքիւր տէհրլէր էսնալէրինտէ՝ պէյան էտէր թէվլատ (հին Ալ-տակարան) Մէսիհին նէ՝ վագըթ , վէ քիմի՝ն ճիւնիտէն , վէ հանլը մտ հալտէ թօղուպ , նէ՝ թարղ , վէ նէրէտէ ինսանը կիւնահտէն իսէլաա էտէ ճէկինի . քի ինսանլէր անըն քէրէմինէ ումուտ պիլղէ թէսէլա օլըսալ կէտիկինտէ իթիգաթ էտէլէր , վէ էմրինէ իթասաթ էթմէկ իլէ ճէննէ թէ վասը օլալէր :

Լարին հալ պու քի , Միլլէթիմիլտէն չօգ եէրտէ Էրմէնիճէ անկ ըմմատըղլէրինտէն՝ մահրուճ գաղըրլէր օ՝ բուհանի հայաթ վէրիճի նիմ թին չէշիսինտէն :

1 Չոր տին ո՛ւ իւրէն , և ունին ո՛ւ լուսա , և ի՛ տիրք մարդոյ ո՛ւ տիւս : ըր պարտապէտոյ Աստուած տիւրէկտոյ իւրոյ . Ա . Կորն . Բ . 9 :

2 Այլ աշո աշխատի ինչ գրեցաւ՝ զի հասարակէի : Երե Յիսուս Բրիտանոս երդի Աստուծոյ . Յովհ . Ի . 51 :

Օ՛ էճիլտէն պաղը միւհիպէրին մաթլուպ էթմէտի իլէ , իշ պու.
քիթապ Պէշ տէհր ֆէրգի (Զանազանութիւն հինգ դարուց) Թէվրատուէ
տէրձ՝ օլան նազլիէթլէրտէն , ճիւղի տախի շէրհ քիթապլէրինտէն , կեօյա
պահրի միւսզզէմտէն պիր դաթրէ սու ալընըր հիտապի , վէ պապէն տա
խի նասիհէթ եօլու իտրէթ իլալէ օլունուպ՝ պէշ հիսսէ թագաթի միւս
րէ՝ առէթա սեօյլէնէն Թիւրքի լիսան իլէ եաղըրոր , քի Հայճա պիլմէ
յէնպէր՝ օլտուղի մէրթէպէ չէշնիկիր օլպրագ , պէլէքի Աթալէրինին լիսա
նընը էօկրէնմէկէ արդու էտէլէր :

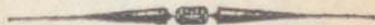
Պախուսուս քի էլլատլէրինի Դպրատունէ իրսալ էտիւտ՝ օգուճագ
եազմագ թալիմ էթտիրէլէր , քի Ազիզ քիթապը քէնտիլէրի անկրայուպ
լիսանի ախէրէ միւհէթաձ օլմայալէր : Զիրա քէնտի Միլլէթինին տիլինի
պիլմէմէք՝ աղիմ թեօհմէթ տիր ինսանէ :

Պու ճիհէթտէն , պաղը մէվապէր տէր քէնար օլունտուլէր՝ քի
Թիւրքճէյէ բուպար էտէրէք՝ ֆայիտամէնտ օլալէր :

Ֆիլհագիպա նիճէ քի տէնիլլէր , Թիւրքի լիսան օն հիսսէ թագաթի մի
իւզրէ , ալթըր Արապխտէն՝ վէ իւշիւ Ֆարսիտէն իսպրէթ օլմաղ իլէ ,
Արապի վէ Ֆարսի , պախուսուս դալաթի մէշուր լուլէթ չօդ պուլու
նուր անտէ , էկէր անլէրին ֆէրգինէ տիգգաթ օլունտա իտի , օլա քի չօգ
քիմէնէլէր մանասընը անկրայամաղ իտիլէր , օ՛ էճիլտէն պաղը լուլէթին
դալաթ օլտուղի մալիւմ իտէ տէ , պէյնիլնաս սեօյլէնտիկի կիպի եաղըրոր :

Պու սէպէպ իլէ տախի՝ պաղի ճէմի մանասընտէ օլան լուլէթ
ֆէրա եէրինէ դօնուլտու :

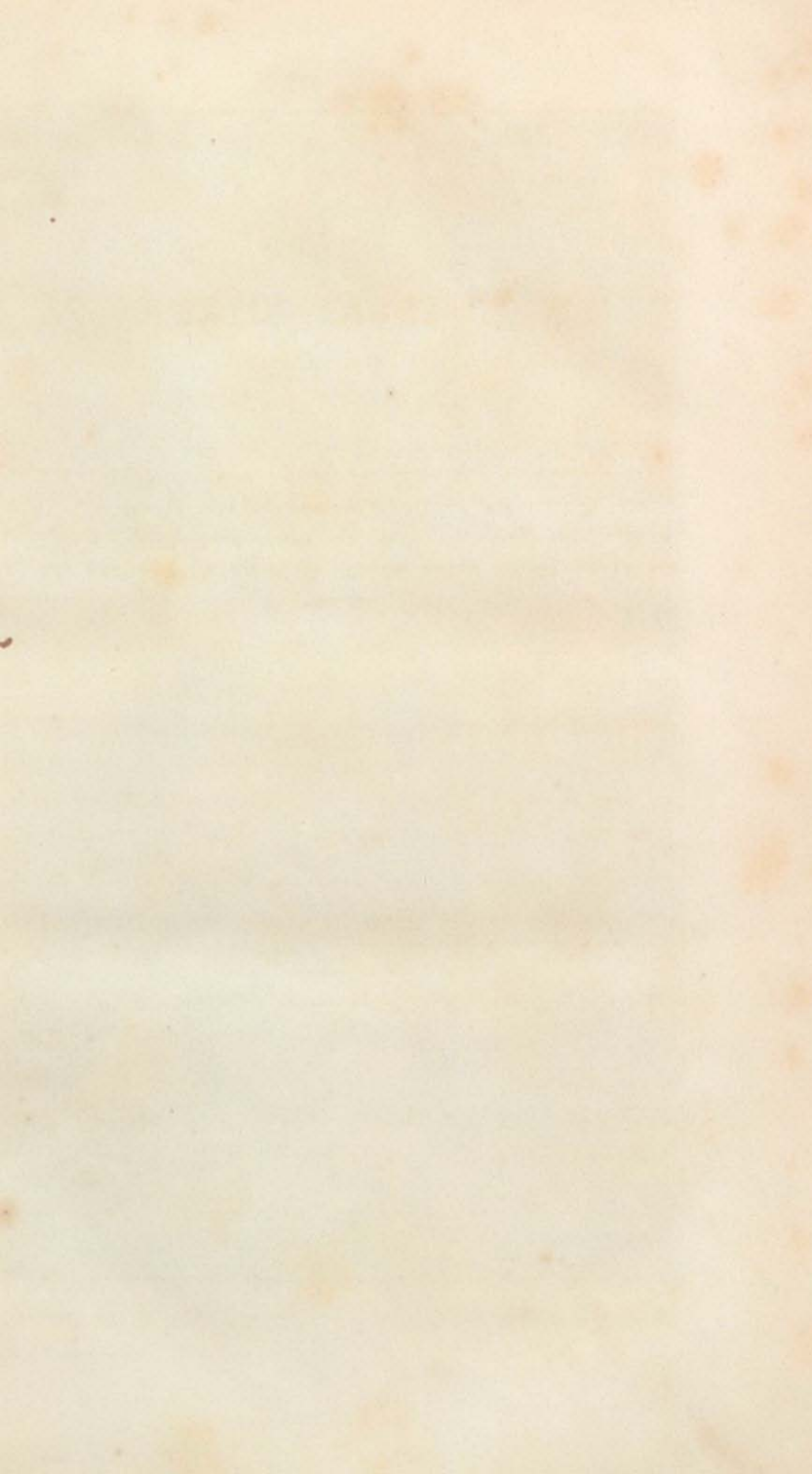
Վէ տախի՝ Ատուածաշունչտէ տէրձ՝ օլտուղի մէնպալ իւզրէ՝ Ֆա
սըլէր տէրքէնար օլունտուլէր , քի հէր պիր Ֆապըն նէրէտէն պաշլանուպ
նէրէտէ գարար գըրտըղի պէյան օլա :

ՊԻՐԻՆՆԻ ՏԷՂԻ

ՏԻՒՆԵԱՆԸՆ ԵԱՐԱՏՐԱՄԱՐ, ԱՂԱՄԸՆ ԴՐԱԽՈՒՄ ԳՕՆՈՒՐԱՅ՝ ԱՆՈՒՆ
ԽԻՐԱԾ՝ ՕՐՄԱՐ, ԱՅԵՆԻՆ՝ ԱՐԵԼԻ ԷՕՐԴԻՐՄԵՍԻ, ԽՆԱՆԵԱՐԸՆ ԿԻՆՈՒՆԵ
ԱԵՄԻՆԵ՝ ՍՈՒ ԹՈՒՓԱՆՐ ՕՐԱՅ՝ ՆՊ ՔԷՆՈՒ ԹԱԳՐՄԸ ՎԷ ՀԱՅՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ԽԸ՝ ԿԷՄԻՆԵ ԿԻՐԻԱՅ ԽԷԼՈՒ ՕՐՄԱՐ, ՎԷ ԿԷՄԻՆԵ ՆԸՊՄԱՍԸՆԸՆ ԱԵՅՈՒՆԻՆ
ՈՒՆ ԵՐԻՐ :

ՊԵՇՏԻՆՐ ՖԵՐԳԻ

ՊԻՐԻՆՆԻՍՏԻՆՐ

ՍԻՆԿԼ 1.

Տիւնեա նէ՞ վագրէ Եւրպայէ :

ՃԵՎԱՊ

ՏԻՆԵԱ վագրթ ալթընտէ Եարատըմատը ,
իլլա քի՛ վագրթ տիւնեանըն Եարատըտըղինտէ պաշ-
լանտը . իմտի մալիւմ քի տիւնեա վագրթին իլքինտէ
Եարատըտը . զիրա վագրթ մախլուգլէրէ մախսուս
օլուպ՝ անլէրին թէպտիլ օլմալէրինի էօլէր . վէ պու
էօլէիւ՝ կիւնէշին տէվը օլմասընտէն զուհուր էտէր ,
նիճէ քի՛ կիւն , այ , երլ :

Իմտի տիւնեա Եարատըմազտէն ագտէմ՝ էօլ-
շէն վէ էօլէիւլէճէկ տախի եօգ խտի , իլլա եալընըղ
էպէտի պիր դարար պիր Ալլահ , քի օ՛ վագրթ ալ-
թընա տախիլ տէկիլ : Օ՛իրա վագրթ իւշ հիսսէ տիր ,
կէշմիշ , հաղըր , վէ կէլէճէկ , (անցեալ , ներկայ , ա-
պառնի) . լաքին Ալլահըն ինտինտէ կէշմիշ վէ կէլէ-
ճէկ օլմայուպ՝ ճիւմլէսի անէ հաղըր տըր :

Տիւնեանըն Եարատըտըղի վագրթի պիլմէք ֆա-
յիտէ էթմէղ . իլլա միւլահաղա էլլէ , գա՞ն սէնէ տիր
քի տիւնեայէ կէլմիշսին . վէ նէ՞ խըղմէթ էթտին
Ալլահ . զիրա սէնին իշիւն եարաթտը տիւնեայը ,
քի սէն Ալլահը թանըլուպ՝ անէ իթաաթ էտէսին ,
քի ախրէթտէ տախի սանա էպէտի տէվլէթ ինայէթ
օլունտուն :

ՍԻՒԱԼ 2.

Վարդի՛ պիւնիսն իւրապարհաբար պաշտենձի, անպիւն
էլլէլիսն նի՞ճի արայալը՛ :

Ճ. Ինսան՝ վազըթ ալթընտա օլմաղ իլէ, ան-
ճագ տախիլի վազըթ օլանը գատըր տըր պիլմէկէ :
Իմտի տիւնեատէն էվլէլ մախլուգ եարատըմատը,
իլլա եալընըղ պիր Ալլահ վար խտի էպէտիլ էպէտ՝
պիր տէվամ իւղըէ, իպթիտասըղ վէ նիհայէթսիղ.
վէ նէ գատար սիւալ օլունտա՝ քի տահա էվլէլ նէ՞
վար. եինէ էպէտի տէվամ, պի էվլէլ պի նիհայէթ՝
պիր գարար միւտտէթ :

Տիւնեա եարատըմաղտէն էվլէլ նէ՞ վար խտի
տէյուլ տիւշիւնմէ, իլլա քի՛ տիւնեանըն նիհայէթին-
տէ, եախօտ սէն էօլտիւքտէն սօնկրա նէ՞ վար, անի
տիւշիւն : Պէլի՛ ինսանըն զաթը եօգտան վար օլ-
տու, լաքին ճանը էօլմէղ օլմաղ իլէ, Ալլահըն էմ-
րինէ իթաաթ էտէնէ էպէտի ճէննէթ վար, իթա-
աթ էթմէյէնէ էպէտի զազէս վար :

ՍԻՒԱԼ 3.

Տիւնեա պէր իսէն՝ նէ՞ արայալը՛ :

Ճ. Աեյիւ, վէ զէմինի, վէ անլերտէ օլան ճէ-
մի մախլուգլերի. քի անլերի Ալլահ քէնտի ճիւմլէյէ
գատըր՝ պի նիհայէթ գուտրէթի աղիմէսի իլէ՝ եօգ-
տան վար էթտի : Լաքին՝ տէկիլ քի Ալլահըն գուտ-
րէթի եալընըղ եարատըման մախլուգլերտէ գարար
գըլար, իլլա քի անլերտէն՝ կեյա էօլլիւսիւղ տէնի-
ղին պիր գաթրէ սու նիւմունէսի կիսլի՝ զապթը ֆի-
քիրտէն խարիճ՝ անըն աղիմ գուտրէթինի ֆէհմ էթ-
մէք ճայիղ, Օիրա՝ Ալլահ հէր շէյէ գատըր տէ-

նիլմէզ իտի, եկէր վար օլմուշ մախլուգէրաէն զայրի շէյ եարատմաղա իգթիտարը օլմասա իտի. մատամքի Ալլահ քէնտի դուտրէթինէ կեօրէ եարատմաւոր մախլուգէրի, իլլա միւրատը ալլէսինէ կեօրէ¹։ Օխրա Ալլահըն դուտրէթինէ էօլլիւ, գարար, վէ նիհայէթ օլմաղ. լաքին՝ էօլլիւսիւզ գարարսըզ վէ նիհայէթսիզ մախլուգ օլմաղ։ Ինսան իսթէտիկինէ կեօրէ էտէմէզ, իլլա քի՝ դուտրէթինէ կեօրէ. լաքին Ալլահ դուտրէթինէ կեօրէ էթմէզ, իլլա քի՝ իսթէտիկինէ կեօրէ էտէր։

Քիսկիլլէնմէ եա՛ ատէմ՝ իլմինէ, գուվլէթինէ, հիւքիւմտար վէ մալտար օլտուղինէ, իլլա քի՝ Ալլահըն աղիւմ դուտրէթինի միւլահաղա պիրլէ՝ միւթէհայիր դալըս՝ հիճասլ էյլէ, վէ մաղըուրլուգաէն կէրի տուր։

ՍԻՒԱԼ 4.

ԱԼԼԱՔ Ֆախլուգէրի նիլլէն եարալիլը։

Ճ. Քէնտի իշիւն²։ Լաքին տէկիլքի անլէրէ միւհթաճ իտի, իլլա քի՝ անլէրտէ պէյան օլտուն քէնտի աղիւմ դուտրէթի, իլմի, էյլիկի, վէ ալիշան մէճտի սալթանաթը³, քի մէլայիք իլէ ինսան գաւմինի՝ քէնտի պի նիհայէթ տէվլէթինէ լայըգ էթսին. մատամքի՝ ճէմի մախլուգէրտէ եալընըզ մէլայիք վէ ինսան գաւմի տիր լութֆու Պարի իլէ օ՛ էպէտի տէվլէթէ լայըգ։ Օխրա՝ ֆիքիլը վէ բատէթ սահիպի

1 Աստուած մեր յերկինս և յերկրի, զամենայն զոր ինչ կամեցու և արար. Սաղմ. ճժԳ. 11։

2 Զամենայն ինչ գործեաց Տէր վրան իւր. Ասեմ. ԺԶ. 4։

3 Երկինք պատմեն զխառս Աստուծոյ. Սաղմ. ԺԸ. 1։

օլմալէրի իլէ՝ դատրը տիրէր ֆիքիր իլէ թանրյուս՝
բատէթ իլէ սէվմէկէ . վէ էօլիւմսիւղ օլմալարը իլէ՝
էպէտիլ էպէտ ճէննէթտէ Ալլահն մէճտինտէ օլմա-
ղա : Օլիրա՝ նիճէ .քի մէլայիք բուհանի վարլըգ օլ-
մաղ իլէ էօլմէղ , քէղա ինսանըն ճանը տախի բու-
հանի վարլըգ , վէ էօլմէղ . վէ պուլ քէրէմի Ալլահ
մէճճանէն (ձրի) ինայէթ էթտի . լաքին շու շարթ
իլէ՝ .քի քէնտի էմրինէ իթաաթ էտէլէր : Իմտի՝ շէ-
րան պօրճլու օլտու մէլայիք վէ ինսան՝ Ալլահա ի-
թաաթ էթմէկէ : Վէ լաքին՝ տէկիլ .քի անլէրին ի-
թաաթ էթմէսի իլէ Ալլահն շէրէֆի արթար , վէ
իթաաթ էթմէղլէր իսէ՝ նօգսան պուլուր , հաշա . իլ-
լա .քի՝ հագգանիյէթ իւղըէ անլէր պօրճտէն իսլաս
օլուս , Ալլահն էպէտի մէճտինէ լայըգ օլուրլէր :

Վէ նիճէ .քի Ալլահ տիւնեայը եարատորղինտէ՝
իթաաթ էտէնլէր իչիւն հաղըրլատը էպէտի շաղլըգ
քէրէմի ճէննէթի , մատամ .քի քէրէմքեանի տիր .
քէղա՝ իթաաթ էթմէյէնլէր իչիւն էպէտի զաղէս
մէսքեանի ճէհէննէմի , մատամ .քի ատալէթքեանի
տիր : Իմտի՝ նիճէ .քի Ալլահա ասի օլան մէլայիքլէր՝
օ՛ զաղէս զընտանի ճէհէննէմէ նէֆի օլտուլէր , քէ-
ղա՝ ինսանլէրտէն տախի ասի օլան՝ օ՛ զընտանէ նէ-
ֆի օլուր : Վիլհադիգա՝ ճէննէթ ինսան իչիւն հա-
ղըրլանտը , վէ ճէհէննէմ շէյթան իչիւն՝ . լաքին՝ ին-
սան կիւնահը սէպէպինէ Ալլահա ասի օլմասը իլէ՝
քէնտի իչիւն հաղըրլանան ճէննէթի թէրք էտիւս՝
շէյթանէ մախսուս օլան ճէհէննէմէ արղու էտէր ,

1 Եկոյք օրհնեալք Հօր իմոյ , ժառանգեցէ՛ք զգաւրատեալ ձեզ զար-
քայութիւնն 'ի սկզբանէ աշխարհի . . . Երթոյք յինէն անիծեալք 'ի հուըն
յաւիտեանիս , որ պատրաստեալ է սատանայի և հրէշտակոց նորա .
Մարտի . Ի . Ե . 54 . 41 :

մատամքի՝ ինսանըն ճէհէննէմէ կիթմէսինէ սէպէպ՝
քէնտի կիւնահը տըր . զիրա՝ Ալլահ ատալէթքեանի
օլմաղ իլէ , կիւնահսըղ քիմսէյի թէքտիր էթմէզ :

Իմտի՝ նիճէ քի իթաաթտէ դալան մէլայլիքէր՝
էպէտիլ էպէտ Ալլահըն մէճտինտէ օլուպ , անի միւ-
շէրրէֆ էտէրէք սէվէրլէր , վէ անըն աշգը իլէ ճէն-
նէթին պի նիհայէթ տէվլէթինտէ շաղ ու մէսրուր
օլուրլէր , քէզա՝ ինսան տախի պու տիւնեատէ Ալ-
լահըն իթաաթընտէ օլուր իսէ , ախրէթտէ մէլայլիք
կիպի օլսա կէրէք :

Ինսանըն պու տիւնեատէ զայրի պիր իշի եօգ ,
իլլա քի՝ Ալլահըն էմրինէ մուվաֆըզ հարէքէթ էթ-
մէք ¹ . վէ պուհտան աղլմ վէ իգթիզայլ խըզմէթ
օլմաղ ինսանէ : Օլրա՝ էկէր պիր իգթիզայլ խըզ-
մէթ օլմասա իտի , ինսան նաֆիլէ եարատըմըշ օլուր
իտի . լաքին՝ Ալլահ ինսանը նաֆիլէ եարաթտը տէ-
մէք քիւֆր տըր ² . իմտի՝ էկէր խըզմէթ վար իսէ ,
էլպէթ՝ իւճրէթ տախի վար ³ : Իշտէ՝ պու տըր սուրը
Հաւատըմըզըն նիհայէթի , քի պու տիւնեատէ սա-
տադաթ պիրլէ Ալլահա խըզմէթ էտէնէ ճէննէթին
պի նիհայէթ տէվլէթի ինայէթ օլուր ⁴ . զիրա՝ էկէր
ինսանէ ախրէթտէ զայրի պիր ինայէթ օլմասա իտի ,
հայվան կիպի օլուր իտի ինսան , մատամքի՝ ինսան
տա էօլիւր , հայվան տա . վէ էօլտիւքտէն սօնիրա ,
տիւնեատէ էթտիկի հիւքմ վէ սէֆա՝ տիւշ կիպի
օլուր :

1 Ատ դօրձել զգործս Ատուծոյ , և անդ հանգչիլ ընդ Ատուծոյ .
Էսրա՛ :

2 Միթէ 'ի դուր ինչ ստեղծեր զամենայն որդիս մարդկան . Սաղմ .
2 Ը . 45 :

3 Արժանի է մշակն վարձու իւրոյ . Ե . Տէ՛րբ . Ե . 18 :

4 Ազնիւ ծառայ բարի և հաւատարիմ . . . մուտ յուրախութիւն
Տեառն քո . Մաթթ . Ի Ե . 21 :

Իմոտի՝ պուռ պապտէ եւս ասրէթի գապուլ էթմէք կէրէք , եւսիստ ինսանը՝ ինսանլըգտէն իխրաճ էթմէք : Վէ ասրէթի գապուլ էտինճէ , հասէպիլ իգթիզա՝ Ալլահըն էմրինէ իթաաթ էթմէք ճայիզ . վէ քիմ քի իթաաթ էթմէղ իսէ , տիվանէ մէրթէ պէսինէ ինէր . զիրա՝ ֆայիտէյի վէ զիյանը ֆէրդ էթմէմէք տիվանէլիք տիր :

Ս Ի Ի Ա Լ 5 .

Սիւնեանի յերկէպէ գոպի՞լ յիւնեանն եարաբըմասընն իարլընն անլլամգ :

Ճ . Տիւնեանն եարաբըմասընն թարգը՝ Մուսէս փէյղամպէրին նագլինտէն , վէ ալիմէրին թաւրաֆընտէն խիւլասէ պիրլէ , շէօյլէ անկլանըր՝ քի ճէմի մասլուգլէրին ըէսմի Ալլահտէ էպէտիլ էպէտ օլմաղ իլէ , քէնտի միւրատը ալիյէսի իւզըէ՝ օ՛ ըէսմէ կէօրէ ,

ՔԼ . Ա .

Իւք կիւնտէ՝ իպթիտա ետիտը Ալլահ նուրանի կէօյիւ , (հրեղէն երկինք) . վէ զէմինի . վէ նուրանի կէօյ իլէ պէրապէր եարաթտը մէլայիքլէրի վէ նուրու : Վէ քիւրէի զէմինի մուալլէքտէ գարար գըլտըրըպ՝ սապիթ էթտի¹ . վէ սու հէր էթրաֆը իլէ անի գուշաթտը² , վէ Բուհուլլահ պուռ սույուէն իւզէրինտէ կէզէր խտի , քի անէ գուվլէթ վէրէ³ : Վէ սույուէն էթրաֆը հէվա , վէ հէվանն իւսթ եանը նուր խտի՝ քի անի զէմինին պիր թարաֆընտէ տուրտուրմաղ իլէ , օ՛լ թարաֆ օլտու այտընլըգ , վէ օ՛լ

1 Կասեաց զերկիր ՚ի վերայ օշնջե . Յովթ . Ի 2 . 7 :

2 Եւ երկիր էր աներևոյթ . Տննդ . Ա . 2 :

3 Եւ հողի Ատուծոյ շրջէր ՚ի վերայ ջուրց . Տննդ . Ա . 2 :

պիր Թարաֆը գարանըդ¹, պու վէճհ իւզըն՝ ագ-
լամ վէ սապահ օլտու տէնիլը² :

Իբրինճի կիւնտէ, սու՝ քի զէմինի գափլամը խտի
պեօլիւնիւպ՝ պիր մըգտարը կեօյէ իւքսէլտի, վէ պիր
մըգտարը աշաղըտա գալտը : Վէ պու իքի սույուն
մապէյնիտէ՝ հաստատուԹիւն տէնիլէն կեօյ՝ սա-
պիթ օլտու :

Իւչիւնճի կիւնտէ, աշաղըտա գալան սու պիր
Թարաֆա ճէմ օլուպ՝ տէնիլ օլտու, վէ օլ պիր Թա-
րաֆ՝ գուրու զէմին կեօրիւնտիւ³ : Վէ անիտէ պա
էմրի Պարի՝ զէմին պիթիրտի կեօնէ կեօն նէպատէԹ-
լէրի, աղաճլէրի, վէ բույի զէմին տօնանտը հէր
Թիւրիւ նէպատէԹ իլէ : Վէ Ալլահ տիքտի դրախ-
տը, վէ անըն տէրունիտէ պիթիրտի էօմիւր աղա-
ճընը, վէ էյի իլէ ֆէնայը պիլմէք աղաճընը :

Տեօրտիւնճի կիւնտէ, եափտը Ալլահ շէմնի՝
գամէրի՝ (արեգակն, լուսին), երաղըլէրի, քի ան-
լէր տիւնեայէ շալգ վէրմէկ իլէ՝ կէճէ, կիւնտիւզ,
այ, երլ, վէ վագըթ ֆէրգ օլա :

Պէշինճի կիւնտէ, էմր էթտի Ալլահ՝ քի սու՝
չըգարսըն ճինս ճինս պալըգլէրի, վէ գուչլէրի, վէ
սուտա օլան հայվանաթլէրի, վէ էմր էթտի անլէրէ
քի չօղալընլար :

Ալթընճը կիւնտէ, էմր էթտի Ալլահ՝ քի զէմին
չըգարսըն հէր ճինս հայվանաթը, քի անլէր գարատէ
օլուրլար : Վէ պուլարըն Թէքմիլիտէ՝ Ալլահ ատէ- Գ. Լ. Բ.
մին Թէնիլի Թօփրագտէն եափրալ՝ էօլմէզ ճան նէֆիս
էթտի (փէեաց) քի ատէմ օլտու՝ հայվանի նաթիգ

1 Եւ խաւար ՚ի վերայ անգնդոց . Ծննդ . Ա . 2 :

2 Եւ եղև երեկոյ և եղև վաղորդեայն օր մի . Ծննդ . Ա . 5 :

3 Եւ եղիցի մեկնել ՚ի մէջ ջուրաց և ջուրց . Ծննդ . Ա . 6 :

4 Եւ երևեցաւ ցամաքն . Ծննդ . Ա . 9 :

(բանական կենդանի) : Վէ Ալլահ օրհնել էտիւս ին-
 ասնը : էմր էտէր՝ քի չօղաւորնար : վէ ճէմի հայվան-
 լէրէ հիւքմ էթսինլէր : վէ տախի էմր օլունուր՝ քի
 մէյվէ վէ նէպատաթ նաֆագա օլտուն անլէրէ : Վէ
 ճիւմլէ գարատէ օլան հայվանլէր վէ գուշլէր՝ Ալ-
 րահմն էմրի իլէ Ադամն հուզուրինէ կէլիւս , ան-
 լէրէ մինասիսի վէճհ իւզրէ խիմ գօտու Ադամ :
 Վէ Ալլահ՝ Ադամը օլտուղի եէրտէն նազլ էթտի-
 րիւս՝ դրախտա գօտու : վէ անտէ Ադամն իւզէրինէ
 Ալլահտէն պիր ույուշուգլուգ կէլիւս՝ ույգույա
 վարտըղինտէ , Ալլահ անըն գապուրկասրնն պիրինի
 ալըր , վէ Եւաննն թէնինի էտիրսլ՝ անէ տախի բուհ
 վէրիր : Վէ Ադամ ույանուս Եւայը կէօրիւնճէ ,
 պիրտի քի Ալլահ անի քէնաինէ էտարտմ ճը վէրտի :
 Իմսլ թէքմիլ օլտու կեօյ վէ Եէր վէ անլէրտէ օլան
 ճէմի մախլա գլէր յալթը վիւնտէ :

Վէ Եէտինճի կիւն քի շաքաթ կիւնիւ տըր՝ Ալ-
 րահ խթիրահաթ էթտի , Եանի տիւնեա հադգրնտա
 միւգթազի օլանլէր թէքմիլ օլտու :

Վէ չիւնքի Ալլահ ճիւմլէ մախլուգլէրտէն ղի-
 յատէ փնասնէ մուհապլէթ էտիւս՝ ազիմ շէրէֆ
 վէրտի : վէ անի տիւնեայէ հիւքիւմտար նասս էթ-
 տի , վէ անն տախի իթաաթտէ օլտուղի պէյան օլ-
 մադ իլիւն՝ Ադամա թէնալիհ էտէր քի դրախտա
 օլան ճիւմլէ աղաճլէրտէն Եբլ էտիւս , ֆէգաթ էյի
 իլէ ֆէնայը պիրմէք աղաճրնտէն Եէմէյէլէր՝ քի Եօլ-
 մէսինլէր : Եբլին շէյթան Երաննն Եէտի իլէ Եւայա՝
 վէ աննն Եէտի իլէ Ադամա թէնալիհէ գարշը հա-
 րէքէթ էթտիրիւս , անլէրին դրախտան իսրաճ
 օլմալէրինէ սէպէս օլտու : Վէ Ալլահ էմր էթտի
 Քերուլէլէրէ քի պէրլէյէլէր Եօմիւր աղաճրնն
 Եօլունու :

Տիւնեանքն եարատրմասը խուսուսինտէ , քէն հոգեւոր տէնիլէն քիթապտէ Թիւրքի լիսան իլէ մուֆասսըլէն տէրճ օլմաղ իլէ , պուրատա մուխ-թասարիճէ եազըլոր :

Իսկ պէնի ատէմ , սէնի քի Ալլահ եէր իւզէրին տէ օլան ճէմի մախլուզլէրտէն զիյատէ միւշէրրէֆ էտիւպ՝ անլէրէ հիւքիւմտար էթտի . իմտի պօրճ-լուսուն , քի Ալլահըն ինայէթինի թանլյուպ՝ սատա-գաթ պիրլէ դուլլուգ էտէսին անէ :

ՍՒՒԱԼ 6 .

Նիշէն մլլը կէնպէ լէպլ օլտա պիւնէ :

Ճ . Ալլահ գատըր իտի տիւնեայը անիտէ թէք-միլ էթմէկէ . անճագ պու խուսուստէ ինսանէ էօր-նէք կեօսթէրի՝ քի հէր նէ իշ էտէր իսէ՝ սըրասը իլէ իշլէյէ , վէ աճէլէ էթմէյէ : Վէ տախի մախ-լուզլէրին տէրէճէ պէ տէրէճէ քէմալէթէ վասըլ օլմալէրի՝ թապիաթի շուրութ տըր :

Վէ լաքին՝ Ալլահ անլէրին զաթընը անիտէ եա-րաթար հիշ եօգտան : Օլորա ալթը կիւնտէ՝ իւշ թիւրլիւ գուլվէթ իճրա օլտու , եարաթմադ , պըր-մադ , վէ տօնաթմադ : Իլք կիւնտէ եարաթտը . ի-քինճի կիւնտէ՝ սույու թագսիմ էթտի կէօյէ վէ եէրէ . իւշիւնճիւ կիւնտէ՝ տէնիլի վէ գարայը ֆէրգ էթտիրիւպ՝ տօնաթմադէ պաշլաստը . քէզա՝ գալան իւշ կիւնտէ՝ կեօնէ կեօն վարըզլէր իլէ եէրի վէ կէօյիւ քէմալի մէրթէպէ միւզէյեէն էյլէտի :

Իմտի՝ մախլուզլէրին եարատրմասընտա՝ Ալլա-հըն աղիմ գուտրէթի պէյան օլտու . պըրըպ թագ-

սիմ էթմէսինտէ՝ ազիմ իլմի . վէ տօնաթմասընտէ՝ ազիմ էյլիկի . տիւնեայը ինսանէ վէրմէսինտէ՝ ազիմ քէրէմի , վէ ինսանը հիւքիւմտար նասպ էթմէսինտէ՝ ազիմ հիւքմիւ . զիրա քէնտի տիր ճիւմէյէ սա հիպ , քիմէ իսթէր իսէ անէ վէրիւր¹ :

ՍԻՒԱԼ 7.

Վրապ նէրէպէ իպի :

Ճ. Ազիլ քիթապտէն տույարըլ քի՝ կիւն տօղուշու թարաֆը Եդեմ՝ նամ մահալտէ իտի² . վէ Եդեմ Երմէնիստան էյալէթինտէ՝ խընուս սանճաղի պին կեօլ տէնիլէն մահալտէ տըր տէնիլիւր . զիրա՝ դըրախտտան չըգան տեօրթ չայ , Փիսովն , Գեհովն , Տիգրիս , վէ Եփրատ , օ էյալէթին տաղլէրինին էթէքլէրինտէն զուհուր էտէր : Որսովն՝ քի ճորոխ չայ տըր , Պայպուրտ տաղլէրինտէն չըգուպ՝ Կիւմիւշ խանէ վէ ճանիկ սէմթլէրինի տօլաշըր , քի օրալարտէ ալթուն , կիւմիւշ , վէ պագըր մատէնլէրի վար տըր : Իքինճի՝ Գեհովն , Արաղ չայ , վէ օ տօլաշըր Եթովպիա թարաֆընը , քի Թէվրիլ սէմթի տիր . զիրա մուգատտէմ օ թարաֆտէ սաքին օլան միլլէթէ Եթովպիալը տէնիլիւր իտի : Իւչիւնճիւ՝ Տիգրիս , Շաթ . վէ օ Սիւրեանի (Ատրեստան) էյալէթինէ կիտէր , քի Տիարպէքիր վէ Մուսուլ թարաֆը տըր : Տօր աիւնճիւ՝ Եփրատ , Մուրատ չայ , վէ օ Մուշ սէմթինտէն կէչիւպ՝ Տիգրիսէ դարըշըր :

Եդեմական դրախտըն նէրէտէ օլտուղինի սիւ-

1 Երկինք Երկնից Տեառն են . և զերկիրս ետ որդւոց մարդկան . Սուր. ճՃԳ. 24 :

2 Եւ անկեաց Աստուած զգրական Եդեմ ընդ աբուկը . ՏՃԴ. Բ. 8 :

ալ էթմէ, իլլա քի՝ Ասիւմանի դրախտո նէրէտէ տիր, վէ անէ նիճէ՝ վէ նէ՝ Թարիք իլէ կիրիլէր՝ անի էօլէրէն, զիրա Եդեմական դրախտա կիրէն՝ իխրաճ օլտու, լաքին Ասիւմանի դրախտա կիրէն՝ տայիմա անտէ գալըր։ Վէ մալիւմ քի գապահաթ սէպէպի իլէ ինսան դրախտոտան իխրաճ օլտու, իմտի գապահաթ ինսանը դրախտոտան իխրաճ էթտի իսէ, Յիսուս Քրիստոսուն լուծֆու իլէ ֆազիլէթ՝ ճէննէթէ տալ խիլ էտէր ինսանը։

ՍԻԻԱԼ 8.

Արա՛ն նէրէրէ Էրուրլըր։

Ճ. Աղիզ քիթապտէ մէսթուր օլմայան մատտէյէ՝ գալժի ճէվապ վէրիլմէզ. անճագ՝ պազիլէրի նին թախմինի իւզրէ, Բանան թօփրաղինտէ Քեբրոն նամ մահալտէ եարատըրտը տէնիլիր։ Վէ Հայր Աբրահամըն գապրի անտէ օլմազ իլէ, շիմտի Արապլար օ մահալէ խալիլ Խալիլի՝ տէրէր, քի սուրբ Երուսաղէմէ ալթըր սաաթ տըր։ Վէ Ադամ դրախտոտան իխրաճ օլտուգտա, եինէ Գեբրոնտէ սաքին օլտու տէնիլիր, զիրա թօփրաղը ալընտըղի՝ եախօտ եարատըրտըղի մահալէ նէֆի օլուպ անտէ իդամէթ էթտի՝։

Վէ տախի Ադամ, եանի՝ ատեմ, գըրմըզը վէ գանա միւթալիք թէրճիւմէ օլունուր, զիրա տեմ՝ Արապի լիսանտէ գան տէմէք տիր, օ էճիլոնն պազըսը տէր քի՝ Շամըն օվասընտէն ալընտը Ադամըն թօփրաղը, վէ Շամըն իամինէ Տըմըզ (Դամասկոս) տէնիլիր, վէ Տըմըզ տախի գան մանասը տըր։ Վէ

1 Եւ էհան արձակեաց զնա Տէր Աստուած . . . ուտի առաւ . ՏՆՆ. Գ. 25։

պուռ ֆիքիր իւզըն , պազըսը պէյնիլնաս սեօյլենէն վադըֆ սեօհպէթի (էվլէլի շամ՝ ախրրի շամ) ին սանըն էվլէլի թօփրադ՝ ախրրի թօփրադ տէմէք մէֆհումինտէ անկըր՝ : Սէ տափի Ագամըն գապրի Բերբոնտէ տիր տէնիլիր՝ վէ պատէհու Ագամըն պու շը՝ Գողգոթայ տաղընա նադլ օլունուպ՝ անտէ տէֆն էթալէր՝ : Սէ Հայր Աբրահամ՝ օղլու խահակը օ տաղտէ Ալլահա գուրպան աունուռ , օ ճիհէթտէն մէզքիւր տաղըն խամինէ Գողգոթայ տէնիլրի , եանի քէլլէ՝ եախօտ գաֆա՝ վէ պաշ քէսիլէճէկ եէր՝ , քի էֆէնտիմիզ Զիսուռ անտէ խաշա չըգար : Սէ պու ֆիքիր իւզըն թաալիրճիլէր խաշելու թիւն թաալլրի ալթընտէ՝ Ագամըն պաշընըն րէսմինի եաղարըար :

Ինտանա ազդեմ միւ ըսհազա լազում պաւ իսուսոյւ տա . զիրա ատէմ տէմէք գան մանաար պէյանինատ օլմաղ իլէ՝ իսմի անըլորգճէ՝ իսէվֆ էթմէք ճայիգ տիր՝ քի օլմայա Ալլահըն էմրինէ մուղայիր օլուս՝ գան էտէ . զիրա Թէնպիհէ դարչը տուրան՝ քէնտի գանընա կիրիր . նիճէ քի Եսոյի փէյղամպէր կիւնա հր գանա պէնիզէտիր :

Uttara 9.

[illegible]

Ճ. Արամ զանն էթմէսին՝ քի դրախտ բէնտե-
նէ մալլբեանէ տիր. իլլա քի՝ Ալլահըն փնայէթի օլ-
տուղինի Ֆէհմ էտիււպ՝ տիգդաթ էթսին անի հըֆը

1. ረገዝ ነቱ ከ ከገጽ ስድስት ስምዕን . ወ . 19 .

2 Սոսկալին Սեդուլէից՝ բառնայր ինքեամբ զիւայտ խաչին, մինչ ի տեղի Գողգոթային յորում հեղեալ մարդն առաջին. Հաւա :

ծ Գողգոթայ՝ որ է տեղի կառ. ասիւնը . Մարի . Իկ . ԾԾ :

4 Ձեռք ձեռք լի են արեամբ, Եսայ. Ա. 15.

էթմէկէ, քի անտէն իիւրաճ օլմասըն, Իմոխ՝ Ադամըն
տայիր եհրտէ եարատըլուպ՝ սօնկրա դրախտա կէլ-
մէսի, անէ աղիւմ իպրէթ իտի:

Պիր քիմտէյէ էյլիք էթմէք՝ էքի շէքիլ օլուք, պիւ-
րի տիլէտիկինէ վատըլ էթմէք, օ պիրի՝ սադընտըղին
տէն իտէլաս էթմէք, վէ Ալլահ՝ քերէմէեանի՝ էքի
թիւրլիւ էյլիկի պիրտէն ինպէթ էտէր, զիրա միւզ-
թազի օլանը օ թարգ վէրիւր քի՝ անտէն ինսանէ քէ-
տէր կէլմէյէ: Չօգ տէֆա ինսան՝ տէվլէթի գօլայ-
լըղ իլէ պուլուք, լաքին կիւճիլք իլէ սադլար, եա-
խօտ սադլամայուպ՝ գայս էտէր: Տէվլէթէ էր-
մէք մարիֆէթ տէկիլ, իլլա քի՝ տայիմա տէվլէթտէ
գալմագ: Ալլահըն քերէմի տայիմա ինսանէ ինպէթ
տիր, վէ լաքին՝ անէ տախի պօրճ տուր՝ քի՝ օլ ի-
նպէթի հըֆղ էթմէկէ տիգգաթ էտէ՝ քի գայս
էթմէսին:

Ս Ի Ի Ա Լ 10.

Նիլէն Ադամն եարապըլմաըն Գադար՝ Հագլտալէ Հալիլէ-
լէրիին իտի Թէլրապի Ալլահ (Ապրտած) Էալլէլ, վէ
Ադամ եարապըլմաըն, Հիւս էպիճի Սուկիւ Ալլահ (Տէր Ա-
պրտած) Էալլէլ:

Ճ. Չիւնքի՝ Ալլահ թէնպիհ էտէճէք իտի Ա-
դամա, վէ թէնպիհի՝ հիւքմ սահիպի օլան էտէր.
օ էճիլտէն Ադամ եարատըլուգտէ՝ հիւքմ մանաը
պէյան էտէն լուղէթ տախի եաղըլուր՝ Ալլահ լուղէ-
թի իլէ պէրապէր՝ քի ինսան՝ Ալլահը նիճէ քի-եա-
րատըլը թանըր, քէղա հիւքիւ մօտը պիլիւպ, տայի-
մա անըն իթաաթընտա օլա: Օ իրա՝ ինսան բառէթ

տահիպի օլմաղ իլէ, գատուր տըր՝ քի է մըին իճրասընա՝
 եախօտ մուղայիրինէ հարէքէթ էտէ : Իմոն՝ թէն
 պիհ օլունուր քի իթաաթ էտէնէ իզզէթ, վէ էթ
 մէյէնէ զազէպ վէրիլէ. մատամ քի՝ հիւքմ թէնպիհ
 իւզէրինտէ, վէ՝ թէնպիհ մուգապէլէ իւզէրինտէ
 գարար գըլար. զիրա՝ մուգապէլէսի օլմայան թէն
 պիհ՝ նասիհաթ սայըլըր : Կիլհագիգա՝ Ալլահ ճիւմ
 լէյէ հիւքմ էտէր, լաքին անլէր քի բատէթ սահիպի
 տէկիլ տիրլէր՝ օ սէպէստէն անլէրէ օլան հիւքիւմտէ՝
 թէնպիհ պէյանի օլմայուպ՝ սատէճէ էմր տըր. զիրա՝
 անլէր էմրէ մուղայիր հարէքէթ էտէմէյիւպ՝ զաթը
 թապիաթլէրինտէ սապիթ օլան գոււլվէթի թէրք է
 տէմէղլէր. մէկէր՝ Ալլահըն միւրատը ալիյէսի օլմուշ
 օլա, վէ օ վագըթ թապիաթ գոււլվէթի կէրի գա
 լուպ՝ միւճիւղաթ օլուր. անճագ տէմէ՝ քի միւճիւ
 ղաթ օլունճա՝ թապիաթէ ճէսըր օլունուր, իլլա քի՝
 թապիաթտէ իթաաթ գոււլվէթի (հնազանդական
 կարողութիւն) օլմաղ իլէ՝ տահա զիյատէ անըն քէ
 մալէթի պէյան օլուր :

ՍԻՒԱԼ 11.

Ալլահըն՝ ինսնը չէնթի Լասվերինթէ, վէ չէնթին ղէնլլէր
 Էաբալմասը, չի՞ճէ անլլալը :

Ճ. Ինսան՝ Ալլահըն թապիւրինտէ եարատըրոյ
 տէմէք՝ թէն իշիւն տէկիլ, իլլա քի՝ ճան գոււլվէթի,
 ֆիքիր, զինն, վէ բատէթ սահիպի օլմասը իշիւն տըր.
 քի պու թապիւր զաթը թապիաթ իւզէրինտէ (ի
 բնական կարգի) պինա օլմաղ իլէ՝ կիւնահ իլէ պօ
 զուլուպ՝ գայս օլմատը, ֆէգաթ զէտէլէնտի, զիրա՝
 ինսանըն բէյի քեօթիւլիւկէ, ֆիքրի ահմագըղա, վէ

զիննի ունու թմաղա եիւզ թու թտու ¹ : Պախուսուս
ինսան ճիւմէ մախլու գլէրին նիհայէ թինտէ եարա-
տըմասը իլէ , անլէրտէ օլան գուվլէթ² ինսանտէ
թէքմիլ պուլունուր . վարլըդ , եաշամագ , տույմագ ,
թանլմագ , անկլմագ , բէյ էթմէք , անմագ ³ . զիրա
ճիւմէ մախլու գլէրին քէմալէթի⁴ պուլարտէ գա-
րար գըլար . վէ ինսան հէփիսինին խիթամի օլմաղ
իլէ⁵ Ալլահըն թաալիրի (պառկեր Աստուծոյ) տէնիւ
լիր : Խուսուսա քի⁶ Ալլահըն ազիմ գուտրէթի⁷ իլմի⁸
քէրէմի⁹ վէ մուհապպէթի¹⁰ ճիւմէսինտէն ղիյատէ
ինսանտէ պէյան օլուր . նիճէ քի¹¹ փատիշահըն նիշա-
նընը թաշըյան¹² սայիրլէրինէ հիւքմ էտէր . քէզա
ինսան պու տիւնեատէ սայիր մախլու գլէրէ հիւքմ
էտէր , կէօյա փատիշահըն վէքիլի կիպի : Վէ տախի
նիճէ քի¹³ փատիշահ քէնտի եափարղի շէհիրէ թաս-
վիրինի գօր¹⁴ քի իամի ունուտուլմասըն , քէզա Ալլահ
տիւնեայը եարատուալ¹⁵ ինսանը գօտու , քի անտէն
Ֆէհմ օլունա Եարատան :

Պախուսուս քի¹⁶ ինսան պաշգա մախլու գէ միւհ-
թաճ օլմասըն Ալլահը թանլմաղա , իլլա¹⁷ քէնտինտէ
օլան գուվլէթլէրտէն թանըյա , նիճէ քի Մախլու գ-
լաալիգին իղի օլմաղ իլէ , անլէրին քէմալէթի¹⁸ ղալիւ
պէ մէֆհում իլէ (գերազանցաբար) Ալլահտէ մէվ-
ճուտ անկլանլը¹⁹ . քէզա Ալլահըն էօլէիւսիւղ քէմա-
լէթինին իշարէթի վէ կէօլկէսի , քէսրէթ²⁰ մէֆհում
իլէ (նուազաբար) ճիւմէ մախլու գտէն ղիյատէ²¹ ին-
սանտէ կէօրիւնմէք իլէ , Ալլահըն թատլիրի տէնիլ-

1 Կամաց տիրեաց չարութիւն , մոաց տգիտութիւն , և յիշողութեան
մոռացութիւն :

2 Էութիւն կամ դոլ , կիսլ , զգոլ , ճանաչել , իմանալ , կամիլ , յիշել :

3 Անբուհթ նորա ի սկզբանէ աշխարհի տարածալքս իմացեալ տե-
սանին , Զարեմ , Ա . 20 :

տի . մատամ քի Ալլահըն քէմալէթինէ նազարէն՝ ինչ
սանըն քէմալէթի՝ սիր զայիֆ կեօղկէ կիսի տիր :

Վէ լաքին՝ Ալլահա պէնկղէր (նման Ատուծոյ)
օլմագ , բատէթ վէ բիզա իլէ Ալլահըն բէյինէ մու-
վաֆրդ հարէքէթտէ (՚ի բարոյական կարգի) գարար
գըլար , վէ ինսան Ալլահըն բէյինէ մուզայիր ամէլ
է տինճէ՝ Ալլահա պէնկղէր օլտուղինի գայս էթտի .
Պէլի՝ ինսան Ալլահա պէնկղէր եարատըլար (՚ի սկըզ-
բնական արդարութեան)¹ . լաքին՝ տայիմա օ հալ
իւղրէ գալմասը՝ եախօտ գալմամասը՝ ինսանըն բէյի-
նէ իհալէ օլտուղի իշիւն , իկիրմի եէտինճի պէյիթ-
տէ , պէնկղէմէքլիք անմայուս , եալընըլ թասվիր
եազար² :

Սագալուլ թասվիր օ քի , աալընա պէնկղէյէ ,
մագալուլ ինսան օ քի՝ Ալլահըն բիզատընտէ օլուս՝
հալինէ կեօրէ Ալլահա պէնկղէր օլա ֆաղիլէթ իլէ .
Օ իրա՝ ֆաղիլէթ լու թֆ իլէ իշէնիր , վէ լու թֆուն
թէմէլի Ալլահտէն օլմագ իլէ , մըխլասըլ թաշը՝ տէ-
միրի ախդ էթտիլի կիպի՝ ինսանը Ալլահըն մուհապ-
պէթի իլէ պէնտ էալուս՝ Ալլահա պէնկղէթտիրիր ,
զիրա՝ մու հապպէթ պէնկղէմէքլիքտէ գարար գըլար³ .
վէ պէնկղէմէքլիք իքի բէյին պիրլիկինտէն հասըլ օ-
լուր , իմաի՝ նէրէտէ քի բատէթ պիրլիկի վար , ան-
տէ տախի մուհապպէթ վար , վէ նէրէտէ քի մուզա-
յիր բատէթ վար , անտէ մուհապպէթ եօգ : Վ՛յիմ-
տի ճահտ էլլէ քի տայիմա Ալլահըն բէյինէ մուվա-
ֆրդ հարէքէթտէ պուլունասըն՝ քի անըն մուհապ-
պէթինի գայս էթմէյիւս՝ ինսայէթէ վատըլ օլտսըն :

1 Ատուծոյ ք մարդ ըստ պատկերի մերում՝ և ըստ նմանու Ն . Ծ Ն Ն . Ա . 26 :

2 Այսը Ատուծո՞ ղմարդն ՚ի պատկեր իւր , ըստ պատկերի Ատուծոյ
պարզ վնա . Ծ Ն Ն . Ա . 27 :

3 Ըստ առամին , նման ղնմանն սիրէ :

ՍՒՒԱԼ 12.

Նե՛տի՛ր Երաբարա՝ Արամը իշխե՛նքի՛ն վե՛ սագլայածաղի,
 զի՛րա Բազար Քի՛ Ալլան՝ Արամը Երաբարա Գօգոս իշխե՛նքի՛ն
 վե՛ սագլամաղա՛ :

Ճ. Բ. Վվերա՝ Ալլանը պիշիւքիւկիւնիւ, գուռ
 րեթինի, իւմինի, վե՛ քէրեմինի տիւշիւնիւպ, անրն
 համոռ սէնասինտէ օրարագ, անի հէր շէյտէն էվվէԼ
 հէր շէյտէն զիրատէ օկվիւպ, թէնպիհինի թու թմադ :
 Իքինձի՛ վաղթի թէհի կէշիւրմէմէք իշիւն, Ֆէռա
 հիեթ պիրլէ՛ օպահձէնին խրզմէթինտէ օքմագ, լա
 քին՝ տէկիլ քիւրէնչպէր կիպի զահմէթ շէքիւպ՝ նա
 ֆադա իշիւն էնտիշէ էտէ, զիրա նաֆագասը հազըր
 խտի կէօհակէօն լաթիֆ մէյվէլէր, վե՛ զայրի շէյե
 միահթաձ տէկիլ խտի, զիրա՝ գրախտաան իխրաձ օլ
 տուգտէն սօնկրա՝ զահմէթ իլէ էքմէք պուլմաղա
 միահթաձ օրտու : Պախուսուս քիւ անի տիւշմանտէն
 հրֆղ էտիւպ՝ տայիմա քէնտի զաթընտա սագլամագ :
 Ֆիւհագիգա՝ պաշդա քիմէսնէ գատըր տէկիլ խտի
 քիւ անի իխրաձ էտէ, իլլա Արամ քէնտի նահէմվար
 (անիպիլլա) հարեքէթինտէն անի հրֆղ էթմէկէ
 պօրձլու խտի : Ատաթ քիւ կիւնահը սէպէպինն իխ
 րաձ օրտու գրախտաան : Իմաի՛ պու խուսուստէ զա
 յեթ տիւգաթ պիրլէ միւլտհաղա էյլէ՝ քիւ ինսան
 կիւնահա տիւշմէսի իլէ քէնտինն էթտիկի քէտէրի՛
 ալլաձ պիր էէրէ կէլտէ՛ էտէմէղ անէ : Պէլի՛ րուհանի
 տիւշման լային շէյթան իստէր քիւ ինսանը կիւնահա
 տիւշիւրիւպ քէնտի կիպի ասի վե՛ սէֆիլ էթսին, ան
 ձագ՝ ձէպր էտէմէղ՝ Ֆէգաթ սէպէպ արար, վե՛ է
 կէր ճիւղի սէպէպ պուլա հէզար թիւրիւ ֆիթնէ

1 Եւ եզ զնա ի գրախտի փոխարինումն գործել զնա և պահել
 Տ.Պ.Ր. 15.

Ը

3

լեք իլէ՝ մերամին իճրա էթմէկէ ճահտ էտէր : Ալու-
նահա սէպէպ վերմէք՝ պարուտէ ամէշ ամմաղա
պէնկղէր : Ալլահըն թէնպիհի եալընը պիր աղաճ
իչիւն խոի . լսքին շէյթանն ֆէսատ ֆիքիր իլէ , կէօյա
քի՝ ճէմի աղաճէր իչիւն թէնպիհի օլունմուշ կիպի՝
սիւալ էտէր ¹ . պու ֆիթնէ սիւալ վարագլը հաս
կիպի՝ էվիլէր ղըյանսը կեօրիւնիւպ , սօնկրա գէ-
հիրլէտի ինսանը . պունուն կիպի հալա էքսիք օլմաղ
կիւնահա սէպէպ վերէն :

Տիւշմանը ֆէթհ էթմէյէն ճէնքճիյէ շէլէնկ
վերլլմէղ , շէյթանն տիւշմանն՝ ինսան Ալլահըն աղբէ-
րի ² . պու զալըմ տիւշմանն՝ դաշանը գօվար , անճագ
գարչը տուրանտէն դաշար , կէճէ խրքսըղնա պէնկ-
ղէր , շամաթա էտինճէ գաշաճագ եէր արար . իմոի՝
Ալլահըն ինայէթի իլէ շէյթանը փայիմալ (ոտնակօխ)
էտիւպ՝ շէլէնկ ալմաղա ճահտ լաղըմ տայիմա : Օլի-
րա՝ էկէր կիւնահ սէպէպիստէն գաշմաղ իսէն , եա-
խօտ մերտանէ գարչը տուրուպ տիւշմանը ալթ էթ-
մէղ իսէն՝ իւճրէթ ալամասըն ³ . Ալիճէ քի՝ հէր մաիւ-
լուգին պիրէր խրղմէթիվար , քէզալիք ինսանըն խրղ-
մէթի՝ Ալլահըն էմրինի իճրա էթմէք տիր ⁴ . իմոի՝
ինսան էկէր թային օլտուղի խրղմէթտէ գուսուր
էտէր իսէ , հէր հալ թէքրոիր օլուր :

1 Չէ է վի տաղ Աստուած , թէ յամենայն ծառոց որք իցն 'ի նէքս
'ի գրախտի պար՝ մի ուտիցէք . Ճէնդ . Գ . 1 :

2 Չի ոչ է մեղ պատկաղմ ընդ մարմնոյ և ընդ արեան . աղ ընդ իշ-
խանութիւն , և ընդ պետութիւն , ընդ աշխարհակալս խաւարիս այսու-
րիկ . Եփէ . Զ . 12 :

3 Եւ եթէ մարտիկ որ իցէ ոչ պատկի՝ եթէ ոչ ըստ օրինին մարտիցէ .
Բ . Տէմի . Բ . 5 :

4 Չի նորա տրարածք ևմք՝ հաստատուպ Բրիստոլի Յիսուսի 'ի
գործս բալութեան , յորս յառաջնոցն պատրաստեալ Աստուած , զի 'ի
նոյն գնացոյք . Եփէ . Բ . 10 :

ՍՒՒԱԼ 13.

Նիւն-ն ելիւնի ինչպիսի լեռնային խոտանային օրոտ :

Ճ. Այսին նիւնէ քի ինսանէ է վիկէլա թաամ
թային է թաի, քէզա իւք թէնպիհի թաամ իւզէրին
տէ գարար գըլոր : Օ իրա՝ ինսան տայիմա քէնտի
ֆայիտէսինէ մէյլ էտէր, վէ ֆայիտէ օ աուր քի՝ քիւ
շինին արզուսի անտէ թէքմիլ օլա, վէ արզու՝ թա-
նըլան շէյէ օլուր : Իմոի՝ ինսան նէ գառար քի տիւ-
նեատէ տիր՝ թէնէ միւթալիք օլան նէսնէլէրէ արզու-
էտէր. զիրա՝ անէրի կեօրիւր. վէ թէն արզուլէ-
րինտէ հէփիսինտէն ագտէմ՝ նաֆագա տըր : Պա-
խուսուս՝ ինսան օ տէրէճէ պօրճու տուր Այլահը
սէվմէկէ, թա՝ քի վիւճուտինի անըն մուհապպէթի-
նէ ֆէտա էտէ. վէ ինսանըն վիւճուտի պու տիւն-
եատէ թաամ իլէ սաղ գալըր, օ էճիլտէն իւք թէն-
պիհ թաամ իշիւն օլոու :

Ինսան մագսուլ իքէն՝ սիւտ իլէ իտարէ օլուպ,
պիւլիւտիւքճէ կէօնակէօն թաամլէր իտէր. պէլլ՝
ինսանէ նաֆագա լաղըմ, վէ լաքին՝ էքմէքտէն վէ
սուտան մատարը՝ մութըդ շէյլէ օլտուն տէմէք,
վիւճուտի թէլէֆ էթմէք տիր. զիրա չօգ իլէթ՝
թիւրլիւ պէ թիւրլիւ եէյիւպ իշմէքտէն զուհուր
էտէր : Նաֆագա մատտէսի՝ ինսանէ ազիմ դայլէ իւ
քէն՝ քիպիրլիք իլէ իւնլան սէվոտորնա տիւշիւպ՝
էսպապ վէ մէսքեան խուսուսլէրի իշիւն՝ թէքրար
պի հիսապ մէշուլլիէթէ կիրիֆթար օլմագ, քէնտի
քէնտինի թէքտիր էթմէք տիր : Իւնլանէ վէ սէֆայէ
չօգ ագէլէ լաղըմ, չօգ ագէլէ՝ եա չօգ զահմէթ իլէ
ճէմ օլուր՝ եա չօգ կիւնահ իլէ, վէ պուհուսն իքիսի

տէ ինսանըն ճանընա՝ թէնինէ՝ վէ րահաթընա՝ քէտէր վէրիր : Խուսուսա քի՝ պէյլէ նահէմվար հարէքէթ խիլաֆը էմրի խիւտա տըր . վէ խիլաֆը էմր խիւտա էտէն՝ հէր հալ թէքտիր օլուր : Ինսանըն դաթը վէ ասը պիրի պիրինէ մուղայիր մէվատտէն (նիւթ) պիրլէնմիշ օլմաղ իլէ՝ աղիմ ճէնք իւզըէ տիր տայիմա¹ . ղիրա՝ ինսան տիւնեատէ ճիսմանի շէյլէրի կեօրմէսի իլէ՝ անկէրէ արղու էտէր . վէ բուհանի օլանլէրի շիմտիլիք կեօրէմէյիւս՝ գուլագ իլէ տույար : Իմտի տիւնեամիլճէ , կէօղ՝ գուլաղը եէնէր² . լաքին բուհանի (հոգեւոր) խուսուսլէրտէ , գուլագ՝ կէօղիւ եէնէր³ . Իմտի՝ էկէր թէն կէօղիւ իլէ կեօր տիւկիւմիւղէ արղու էտիւս՝ բուհանի օլանլէրի միւլահաղա էթմէղ իսէք , հայվան կիսպի օլուրուզ : Չիրա՝ հայվան հաղըրտա օլանը՝ վէ կեօրտիւկիւնիւ պէլէր . վէ լաքին՝ ինսանըն շէրէֆի ճան տըր . նէ գատար ղիյատէ՝ ճանա միւթալիք օլան մատտէլէրտէ քէմալէթ քէսպ էտէր իսէ , օ՝ գատար շէրէֆի արթար :

Պուրատէ՝ խօշճա միւլահաղա էյլէ բուհանի մէվատլէր հադգընտա , տէմէ քի էվվէլա անկլայլմ՝ վէ օօնկրա ինանայլմ , իլլա՝ էվվէլա ինան , քի սօնկրա անկլայլասըն⁴ :

1 Չի մարմին ցանկայ հակառակ հոգւոյ , և հոգի հակառակ մարմնոյ , Գալա . Ե . 17 :

2 Ըստ առածին՝ թէ ճշմարտացոյն է տեսութիւն աչոյ՝ քան զլուր ակամկաց :

3 Հաւատք ի լսելոյ նն , և լուր ի բաննն Քրիստոսի . Հոգ. Ժ . 17 :

4 Ըստ առածին , մի իմանար՝ ղի հաւատացես , ոչլ հաւատա՛ ղի իր մանայցես :

ՍԻՒԱԼ 14.

Արամիսն ինչ օրսն ինչիւն աղաճընէն իսկ նէ՞ իսկ :

Ճ. Իսմի մալիւմ տէկիլը լաքին ատէթա պիր ուղաճ իտի . վէ անըն իսմի Աղիւղ քիթապոտէ պէյան օլ մատրղինտէն , հէր քիմ նէ քի տէր իսէ՝ իսպաթընա գատրը օլամաղ : Վէ էկէր նէ աղաճը օլտուղի մալիւմ օլտա , ալէմ անի ֆէնա պէլէր իտի , լաքին ան տէ քէնտի թապիաթընտէն ֆէնալըգ եօգ իսի¹ , զիւրա ֆէնա շէյ եարաթմատը Ալլահ² : Պէլի՝ պաղը շէյ վար՝ քի ինսան վէ հայվան եէսէ էօլիւր , լաքին ան լէրէ տաիսի ֆէնա տէնիլմէղ . զիւրա էլպէթ պիր շէյէ լաղըմ տրը քի Ալլահ անլէրի եարաթտը : Իմտի պու խուսուստէ պիր քիմնէ՝ մութլագ աղաճ՝ վէ եէնէ՛ ճէք մէյվէ տէկիլ տիր տէյու՝ պաշգա մանէ վէրսէ , քիթապըն ֆիքրինէ մուղայիր օլուր :

Վաղէպ՝ ֆէնա ամէլ իշիւն տրը , լաքին ֆէնա՝ իքի ճինա տիր . պիրինէ թապիաթտէն ֆէնա տէնիլիւր , նիճէ քի՝ էօլտիւրմէք , էլին ըրղընա կէշմէք , շալմագ , խիլաֆ սէյլէմէք , գանահաթսըղըգ , վէ տահա պունլարըն էմաալի , քի անլէր թապիաթ նօմօսունա (բնական օրէնք) գարշը օլմաղ իլէ՝ մէն օլունմուշ տուրլէր , վէ անլէրի իշլէյէն մութլագ թէքտիրէ միւսթահագ օլուր , վէ օ՝ պիրինէ մէն օլմասը իշիւն ֆէնա տէնիլիւր : Վիվէլքի՝ ֆէնա օլտուղի իշիւն մէն օլուր , իքինճիսի՝ մէն օլտուղի իշիւն ֆէնա օլուր : Իմտի թապիաթտէն քեօթիւ օլմայան լէրին հագգընտա՝ էկէր եասագ վէ թէնպիհ օլմաղ իսէ , անլէրի իշլէյէն թէքտիրէ լայրգ օլմաղ , նիճէ

1 Բարի էր ծառն ՚ի կերակուր . Ճնդ . Դ . 6 :

2 Ձի ամենայն սրբաճք Ատուծոյ՝ բարի էն , և չիք ինչ խոտան , Ե . Տիւր . Դ . 4 :

քի սիր փատիշահ քէնտի թօփրաղինտէ՝ պաղը խուսուսէր հագգընտա եասագ էտէր, քի անլէր՝ ատէր փատիշահըն թօփրաղինտէ եասագ տէկիլ տիրլէր . անձագ եասագ օլան եերտէ անլէրի իշլէյէն՝ շէրան թէքտիր օլուր : Իշտէ պէջլէ անկլա մէզքիւր մէյլէնին հագգընտա . զիրա էկէր թէնպիհ օլմասա խտի, անի եէմէք խաթա տէկիլ խտի¹ . իմտի մաստտէ մէյլէտէ վէ եէմէտէ տէկիլ, իլլա քի իթաաթսրղլլէտա :

Ս Ի Ի Ա Լ 15 .

ԱՆԼԿ ԱՂԱՄԱ ԲԷՆԱԿԻ ԷԼԻԿԻ ԻՆԷ՝ ԵՄԱՅ ԵԱՂԱՂԼԵՂՆ ՎԻ ԻՊԻ :

Ճ . Եարատլմըշ խտի , վէ թէնպիհ լիքիսինին հագգընտա օլուու . լաքին Աղամ ալիմ, վէ աիշէհլինին իւզէրինէ հիւքիւմաար օլմաղ իլէ , թէնպիհ աւնէ օլունտու : Իմտի՝ Աղամա պօրձ խտի տիգգաթ էթմէք՝ քի օլմայա Եւայ թէնպիհէ մուղղիր հարէքէթ էտէ . քէղա Եւայա տախի պօրձ խտի՝ Աղամըն եանընտէն պրըլմամագ . զիրա Եւայ դրախտտա եալընըղ կէզէր իքէն՝ ալտանտը . վէ Աղամ անի թէքտիր էաիւսլ՝ քէնտի տախի անէ ույմասա խտի , քէտէր օլմաղ խտի . նիձէ քի Եւանըն եէտիկինտէ՝ չըպլագ օլմատըտը , իլլա քի Աղամ եէյինձէ անկլաալըտը չըպլագ օլուուգլէրինի² :

Վայէթ հիւսնիւ թէրթիպ լաղլմ՝ նիսվան թալիֆէսինին խտարէսինէ . զիրա անլէրի քէնտի աղուլէրինէ պըրագսան՝ չօդ տէֆա նահէմլար հարէքէթէ մէյլ էաիւսլ , կէրէք քէնտիլէրինին վէ կէրէք սայիրլէրինին քէտէրինէ պատի օլուրլէր :

1 Պատճառս առին մեղքն պատուիրանուն . . . զի առանց օրինացն մեղքն մեռեալ էին . 2-րդ . է . 8 :

2 Եւ ետ առն իւրում ընդ իւր , և կերան , և բացան աչք երկուցունց . և դիտացին զի մեռիկ էին . ԾՆԴ . Գ . 7 :

ՍԻՒԱԼ 16.

‘Նիօնէն էյի իլէ ֆէնայլ պիլէօ աղաճը Դէնիլի’ Ռէյլէօի
Ռէն օլան աղաճա :

Ճ. Չիւնքի թէնպիհ մէղքիւր աղաճըն հագ-
գընտա օլտու . վէ անըն մէյվէսինտէն էքլ էտինճէ ,
ինայէթ օլան տէվլէթի տէրագապ գայպ էտիւպ՝ իւ-
րեան վէ սէֆիլ օլմալէրի իլէ , էյի իլէ ֆընանըն
ֆէրգինի անկլատըր . օ՛ էճիլտէն էյի իլէ ֆէնայլ
պիլմէք աղաճը տէնիլտի անէ :

Խայիրի վէ շէրրի պիլմէք՝ թէնպիհ իլէ ֆէրգ օ-
լուր¹ . պիր թէնպիհ սապիթ օլտուգտէ՝ անէ շիւպհէ
էտիւպ՝ էմրին մուղայիրինի իշլէմէք , իթաաթսըզլըգ-
տէն վէ էմնիյէթսիլլէքտէն հասըլ օլուր : Ալլահըն
էմրինի տույունճա՝ լա՛ շիւպհէ իթաաթ էթմէք լա-
ղմ իքէն , շէյթան իղվասը իլէ Եւայ շիւպհէ էթտի
Ալլահըն հագգընտա քի՝ պէլքի մախտուս էսիրկէտի
օ՛ մէյվէի պիլտէն՝ քի զիհնիմիզ աջըլմասըն . վէ սու-
սուրէթ իլէ էմնիյէթինի Ալլահտէն գալտըրըպ՝ մէղ-
քիւր մէյվէի էքլ էթտի . վէ Ագամ տախի Եւանըն
խաթըր իշիւն էքլ էտինճէ , իթաաթսըզլըղըն նէ՛
տէրէճէ քեօթիլ օլտուղինի պիլտիլէր :

ՍԻՒԱԼ 17.

‘Նիօնէ անկլանը Էօլէօ իլէ Էօլէօ , (Դահու Ռեանիլ) :

Ճ. Թէն իլէ էօլմէք ինսանէ թասպիաթտէն
տիր , զըրա թէն պիրիպիրինէ զըտ էնասըր էրպաի-
տէն (չորս տարերք) թէրքիպ օլունմուշ տուր . լա-
քին ճան՝ մատամ քի հիսսէտէն պիրլէնմիշ օլմայուպ՝

1 Չմոզո՛ւ զիտէի , էթէ ո՛չ օրինոր . Հաւել . 12 . 7 :

եւքեփարէ ըուհ տըր , օ էճիլոէն ինսանըն ճանրնա
էօլմէք միւմքին տէկիլ տիր , վէ Ալլահըն լուծֆու
իլէ ֆաղիլէթ իշլէյիւպ՝ էպէտի էօմիւր տէվլէթինէ
վասըլ օլմաղա մինասիպէթի վար տըր՝ , անճագ օ քի
քէպիր (մահացու) կիւնահ իշլէր , ինպէթ օլան
լուծֆու գայպ էտէր , վէ լուծֆ գայպ օլունճա ,
ճէննէթէ վասըլ օլմաղա մինասիպէթի գալմայրպ՝
կէօյա քի՝ ճան իլէ էպէտիլ էպէտ էօլմիւշ սայրլըր :

Օ իրա նիճէ քի ինսանըն կէօղիւ շալգ օլմայրն
ճա կէօրէմէղ , քէզա՝ ճանը տախի լուծֆ օլմատըգ-
ճա , էպէտի էօմիւրէ լոյրգ օլմաղ , լոքին ճան թա
պիաթաէն էօղիւ միւլգ օլմաղ իլէ , կիւնահը սէպէ-
պինէ՝ էպէտի զաղէպէ միւսթահագ օլուր , վէ պու
միտիլիւ զաղէպէ էօղիւմ իլէ էօլմէք տէնիլիր :

ՍԻԻԱԼ 18 .

Ելիսան նիլիւն ալաւիւր ինսանը :

Ճ . Բէնտի քէօթիւլիւկիւնտէն վէ հասէտին-
տէն , Օ իրա՝ չիւնքի շէյթան ճէմի մէլայիքէրին
սէրվէրի իտի , վէ քիպիրլիկի սէպէպինէ՝ Ալլահտէն
թէքաիր օլուպ՝ ճէհէննէմլիք օլուու՝ , վէ ինսաընա
զալիպ օլմաղ իլէ՝ էթաիկինէ թէօպէ տէմէյիւպ՝ է-
պէտի սաիլիքտէ գալուր , օ էճիլոէն Ալլահա զըտ օ-
լարագ՝ զէճրէն ինսանը ալտաթար քի , անի տախի
քէնտի կիպի սաի էտիւպ՝ Ալլահըն իթաաթընտէն
չըգարմաղ իլէ , ճէննէթտէն մահըում էտէ :

1 Ենօրէքն Աստուծոյ կեանք յաւիտենից 'ի քս Ես . 2 . 23 :

2 Եթէ 'ի հրէշտակոն յանցուցեալս Աստուած ոչ ինպեաց , այլ իտա-
ւարայն կապանօք արկեալ 'ի տորապոմն՝ ետ պահել 'ի դատաստան .
Կով . Բ . Պէր . Բ . 4 :

Յէ՛հմ էյլէ, շէյթան էկէր ինսանը ալոտթմասա
իտի, էվլէլքի էթտիկի կիւնահ իլէ գալըս՝ եալը-
նըզ անըն զաղէպինի չէքէճէք իտի. լաքին ինսանը
կիւնահա տիւշիւրմէսի իլէ, քէնտի զաղէպինի ալ-
թըրտը. Իշտէ պէօլէ տիր հասէտ օլսնըն ֆէյլի,
պաշգասընա էյի օլմասըն տէյաւ, քէնտի զաղէպինի
չօղալտըր:

ՍԻՒԱԼ 19.

Շէյթան նի՛լէն էլլանէ կիւնէն՝ անըն իլէ ալալթըր ինսանը:

Ճ. Շէյթան քէնտի զէհիրլէնմիշ կիւնահ ի-
լէ, երլան տաթի թապիաթընտէն զէհիրլի օլմազ ի-
լէ, անըն էլի իլէ զէհիրլէտի ինսանը. Օլթա՝ պէօլ-
լէ պիր ֆիթնէ, ճէմի ֆէնալարըն ֆէնասը օլան մաս-
լահաթէ ալէթ՝ անճադ քի երլան կիպի գալղի զէ-
հիրլի, եիւզ իւտտիւնէ սիւրիւնէն, վէ տօղըու եիւ-
րիւմէյէն հայլանէ միւհթաճ:

Պախուտուս՝ չիւնքի երլան ճիւմլէ հայլանլէր ԳԼ.Գ.
աէն զիյատէ ֆիրասէթլի իտի. անի քէնտինէ ալէթ
էտէր քի՝ ֆիթնէսի իճրա օլա. նիճէ քի՝ հագգընա
րիզա օլմայան՝ քէսքին ֆիքիրլի եալան շահիտի կեօ-
թիւրիւր մուրաֆայա՝ քի ալէմին հագգընը իսթալ
էտէ. վէ շէյթան նիճէ քի աիւնեանըն էվլէլինտէ
երլանէ կիրիւս՝ անըն ազզը իլէ՝ Ալլահըն էմրինէ
իսլաֆը ինհա մանէ վէրէրէք՝ ինսանը կիւնահա տիւ-
շիւրտիւ. քէզալիք՝ տայիմա երլան կիպի զէհիրլի՝ վէ
ֆիքրի ֆէսատ օլանլէրի ալէթ էտիւս, անլէրին եէ-
տի իլէ չօգլարընըն թէլէ ֆինէ սէպէս օլուր. քէզա՝

1 Օձն էր իմաստնազոյն քան զամենայն զաղանա որ՝ Վերայ երկրի.
Ճձն. Գ. 1:

տիւնեանքն նիհայէթ վագթինտէ տախի թէճճալէ
(նեռն) կիրիւսլ՝ չօգ ֆէսատ էթսէ կէրէք¹ :

Ս Ի Ի Ա Լ 20 .

Ալլահ պիւֆէճի Իբի Արաֆէն Գոսոս-ը Էրէճէլինի Կիլի-ն
Բէնպիւն Էրիբի :

Ճ . Պիլիբ Իտի . անճագ Ալլահըն պիլմէսի ին-
սանըն կիւնահընա սէպէսլ տէկիլ տիր . զիրա անըն
պիլմէսինտէն՝ իճասլ էթմէզ քի ինսան կիւնահ իշ-
լէյէ . իմտի թէնպիհ լազըմընտան Իտի . զիրա՝ պիւ-
շիւք իլէ քիւշիւկիւն պէյնինտէ՝ մութլագ պիր ֆէրզ
օլմազա միւհթաճ . վէ պու ֆէրզ տախի՝ թէքմիլ
մուհասպպէթ իլէ իզզէթ էթմէքտէ գարար գըլար .
վէ իզզէթլէրտէ՝ պիւշիւկիւն նուֆուսինի իճրա էթ-
մէքտէն զայրի մագպուլի օլմազ² . օ էճիլտէն թէն-
պիհ օլուստու՝ քի ինսանըն Ալլահա մուհասպպէթի
օլտուլի , վէ անըն իզզէթինի սագլատըղի պէյան օլ-
սուն : Օ իրա՝ ինսան հէր վէճհ իլէ պօրճլու տուր
Ալլահը սէվիւսլ՝ անէ իզզէթ էթմէկէ . վէ պու՝ զայ-
րի շէյ իլէ օլմազ , իլլա քի՝ անըն էմրինի իճրա էթ-
մէք իլէ օլուր :

Պախուսուս՝ թէնպիհ էթտի իսէ , անըն իճրա-
սընէ գատըր օլմազա՝ ֆիքիր վէ բատէթ տախի վէր-
տի . քի ինսան ֆիքիր իլէ սահիհ օլանը թանըսըն , վէ
բատէթ իլէ էյիյի սէվիւն : Վէ սահիհլէրտէ՝ Ալլա-
հըն էմրի ճիւմէտէն սահիհ , վէ սէվիլէճէքլէրտէ՝
Ալլահտէն իլէրի սէվիլէճէք Էօգ տուր : Պսենտան

1 Եւ յայտնեցի մարդն անօրէնութեան՝ որդին կորստեան . . . որոյ
գործատն ըստ ազգեցութեան սասանայի է . Բ . Թէսաւ . Բ . 1 . 9 :

2 Եթէ որ սիրէ զիս՝ զբանն իմ պահեցէ . Յ՛լէ . Ժ . 23 :

գաթի նազար՝ քէֆայէթ էտէճէք գատար լուծֆ
(բաւական շնորհք) տախի ինայէթ էթտի՝ քի էկէր
էմրին իճրասընտէ գուսուր էտէր իսէ , էօզը էտէ-
ճէք .քէօզէ գալմայլա՝ գապահաթ ինսանըն օլտուղի
աշիքեար օլտուն : Պէլի՝ Ալլահ պիլիւր ինսանըն գալ-
պինի , լաքին՝ ինսան տախի պէյան օլմագ իչիւն
թէնպիհ էտէր¹ , քի իթաաթ էտէնէ իզլէթ , իթա-
աթ էթմէյէնէ զալէպ օլտուղինտէ՝ հէրքէս Ալլա-
հըն ատալէթինի մէտհ էտէ : Իկէր՝ Ալլահըն թէն-
պիհի գապիլսիզ օլտա իտի՝ հիչ պիր քիմսէ իճրա է-
տէմէզ իտի , անճագ չօգլարը իճրա էթտիլէր . վէ
քիմ քի՝ գուսուր էտէր իսէ , տէկիլ քի գատար օ-
լամատըղինտէն՝ իլլա քի՝ միւրատ էթմէտիկինտէն
գուսուր էտէր . զիրա՝ Ալլահ գապիլսիզ շէյ էմր
էթմէզ² :

Թէնպիհ՝ պիր ճէտա եօլա պէնկզէր՝ քի անտէն
կիտէն մէնզիլլինէ վասըլ օլուր . թէնպիհ օլմագ իսէ ,
ինսան պէրրի եապան իղի պէլլիսիզ չեօլտէ գայպ
օլմուշ եօլճու կիպի՝ կիթտիկի եօլու վէ գօնագ եէ-
րինի պիլմէզ : Պախուսուս քի՝ էկէր թէնպիհ օլմագ
իսէ , եախօտ Ալլահ՝ ինսանըն բէյինի քէնտի թէն-
պիհինին իճրասընա ճէպրը էթսէ , ինսան իւճրէթէ
լայրգ օլմայուպ , հայլան տէրէճէսինէ ինէր : Վա-
գաա՝ էկէր հէր ատէմ ատալէթ իւզըն հարէքէթ
էթսէ , թէնպիհ իգթիզա էթմէզ իտի . նիճէ քի՝
Ենովք , Նոյ , Մեւքիսեդէկ , Յօբ , վէ տախի՝ սայիր
Աղիզէր . լաքին չօգլարը նաշէրի հարէքէթէ մէյլ

1 Յիշեցես դամնայն ճանապարհն զոր էած զքեզ Տէր ընդ անոպատն .
զի լիկեցէ զքեզ՝ և փորձիցէ զքեզ , և ճանաչիցէ թէ զինչ կայցէ 'ի սրտի
քում , և թէ սրահեցես զգատուիրանս նորա , և թէ ոչ . Բ . Օրէն . Ը . 2 :

2 Մի ասիցես 'ի սրտի քում՝ ո՞վ երանիցէ յերկինս ... կամ ո՞վ իջանիցէ
յանդուռնդ ... մի բժ է բանն 'ի բերան քո՝ և 'ի սրտի քում է . Հոռոմ . Ժ . 6 :

էթմէք իլէ՝ Ալլահ բէնտի էմրինի պէյան էթտի Ազիզ քիթապտէ՝ քի պիլմէզ իտիք տէյու էօզը՝ վէ պէհանէ էթմէսինէր :

Եւ յիմտի՝ եւ թէնպիհէ իթաաթ էյլէ, եւ ճէննէթտէն ումուտինի քէս . սէն Ալլահըն իզզէթինի սադլա, քի Ալլահ տաիի սէնի միւշէրրէֆ էթսին՝ :

Ս Ի Ի Ա Լ 21 .

Ալլահ պիլմէզ Դ Դ Դ Դ Արամն կիլէնպիլէ եէրի՝ նիլէն պիւսալ էպէր Դ նիլէնպիլէն (ուր էս) :

Ճ . Պիլիւր իտի . լաքին՝ պու սիւալ անի թէօս պէյէ տալէթ էթմէք իտի . զիրա տէկիլ քի նէրէտէ օլտուղինի տրար , իլլա նէ հալտէ օլտուղինի՝ անէ պիլտիւրմէք իսթէր , քի թէօպէ տէսին : Աէօյա տէմէք իսթէր քի , եւ Ադամ , պու նէ՞ փէրուշան հալէ տիւշմիւշսիւն , հաճի սէնին ըուհանի զիյնէթին . հաճի ասնա ինայէթ օլան լուծֆ . սէնի քիմ պու սէֆիլ հալէ պրրադտը . թա՛ քի աղաճ եւափրաղի իլէ էօրթիւնմէկէ միւհթաճ օլմուշտուն . վէ Ադամ թէօս պէ տէմէյիւպ՝ չըպլադ օլտուղինի էօզը էթտի : Ասաղա՛ր էյլէ ինսանըն հալինէ , կիւնասընտան փիւշման օլմայուօլ , կիւնահա պէտէլ օլան զազէպտէն շիքէպէթ էտէր . զիրա՝ իւրեան օլմադ կիւնահ տէկիլ , իլլա զազէպ իտի : () էճիլտէն՝ Ալլահ ճէվուպ էտէր քի՝ քիմ տէտի սանա քի չըպլադսըն , (զիրա օ սէնին ըիւղան իլէ տէկիլ տիր) . իլլա քի՝ եէմէ տէտիկիմ աղաճտէն եէտի՛ն մի , քի անտէն եէմէք եախօտ եէմէմէք՝ սէնին էլինտէ իտի , լաքին Ադամ եինէ թէօ

1 Չփառաւորիւ իմ փառաւորեցից , և որ արհամարհէն զիս՝ անարդէպի . Ե . թա՛ . Բ . 50 :

պէ տէմէտիկինտէն մատէ՝ Եւայը սէպէպ թուծմաղ իլէ , Ալլահա պէհանէ պուլմուշ օլտու :

Պէհմ էյլէ , Ագամ թէնպիհէ գարշը հարէքէթ էտինճէ՝ Ալլահտէն ինպէթ օլան քէրէմի գայսլ էթ տի իսէ տէ՝ տահա դրախտտա իտի . վէ թէօպէ տէ մէյիւսլ՝ Ալլահըն սիւալինէ մինասիպէթսիզ ճէվապ վէրմէսի իլէ՝ զիյատէ զազէպէ լայրդ օլտու . զիրա՝ դրախտտան իիրաճ օլտուգտէն մատէ , նաֆադատընը տախի զահմէթ իլէ պուլմաղա պօրճլու օլտու ¹ . պա խուսուս քի զէմինէ լանէթ վէրիլտի ² :

Ինսան՝ կիւնահը սէպէպինէ տէկիլ քի եալընըզ վիւճուտինտէ , իլլս՝ մալինտէ , էվատընտէ , վէ սէվ կիւլիւսինտէ՝ տախի թէքտիր օլուր . զիրա կիւնահ իշէլէյէն՝ Ալլահըն մուհասպէթինտէն եիւզ չէվիլիւսլ՝ տիւնեալի շէյլէրէ մուհասպէթ վէրմէսի իլէ՝ շէրան անլէրտէ՝ վէ անլէր իլէ թէքտիր օլուր ³ : Ալլահ նիճէ քի մէրհամէթ սահիպի՝ քէզա ատալէթ սահիպի տիր . իմտի՝ անըն մէրհամէթինէ գարշը տուրան՝ հասէպիլ իգթիզա՝ աքալէթինտէն թէքտիր օլտա կէրէք , զիրա մէրհամէթին դըյմէթինի՝ ատալէթ պէյան էտէր : Տէմէ քի Ալլահ ինսանըն կիւնահընը ալֆ էթսէ՝ քիմ նէ տէյէ պիլիլ . հագիգաթ քիմ սէնին հատտի տէկիլ՝ քի Ալլահըն իշինէ գարըշա , անճագ՝ նիճէ քի մէրհամէթինէ էօլլիւ եօգ , քէզա ատալէթինէ տախի էօլլիւ եօգ ⁴ : Ատալէթ օլմաղ իսէ՝ շէրիաթ մէն օլուր , վէ շէրիաթ մէն օլունճա՝ ասիլիկէ բուխտէթ օլուսլ՝ հէրքէս գօրգուսուզ մէ-

1 Քրտամբէր երեսոց քոյ կերիցիս զհոց քո . Ճննդ . Գ . 19 :

2 Անիծեալ լիցի երկիր 'ի գործս քո . Ճննդ . Գ . 17 :

3 Որովք մեզանչէ որ , նովմբէր և տանջի . Իմաստ . ԺԱ . 17 :

4 Իրաւունք քո որպէս խորք բաղումբ . Սադ . ԼԵ . 7 :

բամբը իւզըէ հարեքէթ եթմէք իլէ՝ ճիւմէտի պիր-
տէն ֆէնա պուլուր :

Պախուսուս՝ պիր շէյէ բուխսէթ վերմէք՝ իքի
սէպէպտէն զուհուր էտէր . եւս խօշանարդինտէն ,
եախօտ մէնինէ գատորր օլամատըղինտէն . իմտի մա-
լիւմ քի՝ Ալլահ կիւնահտէն խօշանմաղ , զիրա՝ քէն-
տի Աղիզ տիր . քէզալէք գուտրէթ սահիպի վէ ճիւմ-
լէյէ գատորր օլմաղ իլէ , շէրան թէքտիր էտէր կիւ-
նահքեարը ¹ : Պու տիւնեատէ հէր նէ գատար թէք-
տիրիյէթ օլսա կիւնահքեարէ՝ եինէ անտէ պիր մէր-
համէթ նիշանի պուլունուր ² . էօրնէկի աշիքեար կեօ-
րիւնիւր Ադամտա վէ Եւատա . զիրա՝ գրախտտան
իխրաճ օլտու գլարընտէ , Ալլահ անլէրի չըպլագ պը-
րագմայուս (գօյուն փօստու օլտուն) էօրթիւնէճէք
էսպաս վէրտի ³ . լաքին՝ էօլտիւքտէն սօնկրա մէրհա-
մէթ գափուսու գափանըս՝ ատալէթ իւզըէ թէքտիր
օլուր կիւնահքեար , նիճէ քի՝ մեծատունա ճէհէն-
նէմտէ պիր տամլա սու վէրէն օլմատը . Դ՝-Ի . ԺԶ . 28 :

ՍԻՒԱԼ 22 .

Լաւմա նիշէն պէրի Ալլահ ի թօրագ իպին թօրագ օլատն ,
հապամ ի անպէ էօլմէղ ճան վար իպի :

Ճ . Լաւմ քէնտի հատտինի թանըսըն տէյու .
զիրա թօրագ իքէն անէ էօլմէղ ճան վէրիւս՝ մէ-
լայիք տէրէճէտի միւշէրրէֆ էյլէտի . անճագ մէզ-
պուր պու ինսյէթի թանըմատըղինտէն՝ էօրիւս հի-
յէթի ասըյէսինէ տէօնմէք սիճիլ օլտու : Վէ տա-
խի ֆիլհագիգա ինսանըն ճանը էօլմէղ , լաքին ին-

1 Զամենայն մեղաւորս սատակէ Տէր . Սալմ . Ճիւր . 21 :

2 Խրատելով խրատեաց զիս Տէր . Ի մահն ոչ մատենաց . Սալմ . Ճիւր . 17 :

3 Արար . . . հանդերձս մոշիկղէնս . Ճանդ . 9 . 21 :

սանն սատէ բուհ տէկիլ տիր մէլայիք կիպի, իլլա քի
 թիւրապտէն ետիրլմըն տախի թէնի վար: Իմտի՝ ին-
 սանն էկէր ճանա միւթալիք հարէքէ թատ պուլունուր
 իսէ, մէլայիք փայէսի քէսպ էտէր. վէ էկէր եալը-
 նըզ թէնէ միւթալիք հարէքէ թէ մէյլ էտէր իսէ,
 թիւրապ վէ հայվան տէրէ ճէսինէ ինէր¹. զիրա՝ բու-
 հանի արզուլէրի թէրք էտիւս՝ սատէ թէն արզու-
 սինէ միւշթապ օլմագ, թիւրապէ մէյլ էթմէք տիր.
 օ էճիլտէն թօփրագ օլասըն տէտի կիւնահ իշլէյէն
 ատէմէ² :

ՍԻԻԱԼ 23.

Լըլանէ նիլէն Կէպի Ալլահ՝ ի Կէօօօն վէ Գարնը Իլլէրիկի
 եիւրիսիւն, վէ թօրագ եէսին, մէկէր շալը շիփիկի կիպի
 եիւրիսիւն մի կապի, վէ թօրագ եէսիւն մի կապի:

Ճ. Պէլի՝ զաթը տախի շիմալիքի կիպի եիւրիւր,
 վէ թօփրագ եէր իտի. լոքին Ալլահ՝ քի անէ լանէ թ-
 վէրտի՝ անտէն սօնկրա գարնը իւզէրինտէ եիւրիւ-
 մէք, վէ թիւրապ եէմէք, անէ զազէ պ օլտու³. Պսուն
 տան գաթինազար՝ ինսանըն կիւնահա տիւշմէսինէ
 ալէթ օլտուղի իշիւն, ճիւմլէսինէ ատու օլուս՝ ա-
 նըն պաշընը էզմէկէ Ալլահտէն բուխտէ թ օլտու ին-
 սանէ⁴ :

1 Մարգ 'ի պատուի էր և ոչ իմացաւ, հաւասարեցաւ անասնոց ան-
 բանից և նմանեցաւ նոցա. Մարգ. ԽԸ. 11:

2 Հող էիր և 'ի հող դարձցիր. ՏՆԴ. Գ. 19:

3 Ի վերայ լանջոց և որովայնի քոյ գնացես, և հող կերցես. ՏՆԴ. Գ. 14:

4 Եղից թշնամութիւն 'ի մէջ քո և 'ի մէջ կնոջդ, և 'ի մէջ զաւա-
 կի քո և 'ի մէջ զաւակի դուրս. նա ողբանայցէ քում դիւայ, և դու ըս-
 պասեցես նորա դարձապարի. ՏՆԴ. Գ. 13:

Վէ լաքին՝ զիբր օլանլէր տէկիլ քի եալընըլ եւ լանըն, իլլա քի՝ շէյթանըն հապգընտէ տախի անկըւ մաղ իլէ, երլանըն կեօքսիւ վէ դարնը իւզէրինտէ սիւրիւնէրէք եիւրիւմէսի, վէ թօիրագ եէմէսի, շէյթանըն քիպիրլիկինի՝ վէ եէմէք սէպէպինէ ինսա նը ալտատուս՝ էօլիւմէ սօրճլու էթաիկինի պէյան էտէր, զիրա երլանըն կեօքսիւ՝ մաղըուրուգ, վէ դարնը՝ սօղաղա միւպթէլա օլմագ նիշանը արը: Վէ զա՝ ինսանըն էօքճէսինի (դարշապար) սօգմաղա երլանըն պէքլէմէսի՝ շէյթանըն տայիմա ինսանը կիւ նահա պըրագմաղա պէքլէյիւպ, թա՝ քի էօլիւմ՝ վաթթինէ դատար ֆէսատտան խալի օլմատըղինի պէյան էտէր:

Վէ բուհանի ֆիքիր իւզըէ Զիսուս էֆէնտիմիլ էզտի շէյթանըն պաշընը, վէ անըն լուծֆու իլէ ֆաղիլէթքեար օլանլէր տախի կիւնահա դարշը տուրա ըագ՝ շէյթանըն պաշընը եզէրլէր՝:

Ս Ի Ի Ա Լ 24.

Ալլահ Արսըլ էսայը, վէ երլանը իէֆիր էպիսպ՝ ֆէսապ պաղը օլան շէյթանընի լէն պիր ճէվապ էլիֆէպի:

Ճ. Թէքաիրլէէթտէն մըրամ՝ օ՝ քի՝ էկէր թէքտիր օլանտէ պիր էյի շէյ վար իսէ՝ անի ալմագ, եալիստ պիր էյի շէյէ ումուտ էտէր իսէ՝ անտէն մահ բում էթմէք, եալիստ վիւճուտինէ իսկէնճէ վէրմէք. լաքին շէյթան մուգատտէմ Ալլահըն հաղուրինտէն տուր (հեռի) օլմագ իլէ՝ օ՝ դատար ֆէնալըգ քէսպ էթտի քի՝ վաթըղլինտէն զայրի պիր շէյ գալմատը իւզէրինտէ քի ալընա, վէ պիր էյիկէ ումուտ էտէճէք

քեօչէսի եօգ խոի քի անտէն մահրում օլա, վէ բա-
հաթ տէկիլ քի իսկէնճէ վէրիլէ, զերա՝ Ալլահըն ա-
տալէթ շէրիաթը իւզըէ տայիմա էզիյէթատէ տիր:

Պահուսուս՝ զազէպլէրտէ պիւշիւք զազէպ՝ Աէ-
լահըն լուծֆուճու գայպ էտիւպ՝ գաթի ումուտ
օլմագ տըք: իմտի՝ շէյթան գաթի ումուտ օլուպ՝
ֆէգաթ զաթը վարըգ գալմը խոի անտէ, վէ պիլա
լուծֆ՝ վարըգ տախի ազիմ զազէպ տիր անէ, մա-
տամ քի էպէտիլ էպէտ սիասէթ շէքէր:

Պու տիւնէատէ ինսանէ վէրիլէն զազէպ իլաճ
կիպի տիր, վէ իլաճ՝ սաղալաճագ խասթէյէ օլուր:
իմտի՝ ինսան կիւնահէ տիւշիւպ ճան իլէ խասթէ-
լէնտի իսէ տէ, իւզէրիկտէ սաղըգ ումուտի գալ-
մաղ իլէ՝ զազէպ իլաճը վէրիլտի քի շիֆա պուլտ:
լաքին՝ շէյթան էօլմիւշ ատէմ կիպի՝ իլաճ գապուլ
էտէճէք հալի օլմատըղինտէն, անըն հագգընտա Ալ-
լահ պիր ճէվապ էթմէտի: Վէ տախի շէյթանըն՝
մէլայիք տէրէճէսինտէն իխրաճ օլմատընը՝ պաշ աշա-
ղա տիւշմէք (անկումն) թապիլի իլէ խապէր վէրիլ
Բրիստոս¹: վէ պու միալիլիւ տիւշմէք, շէյթանըն
կիւնահընըն էպէտի ալֆ օլունմամագ սուրէթի տիր:
անճագ Ագամ դրախտտան իխրաճ օլունճա, երինէ
դրախտըն գարջըսընտէ սաքին էթտիրտի անի Ալլահ՝
քի պունտէն ալֆ սուրէթի տույուլուր²:

ՍԻՒԱԼ 25.

Իօթիւր աղաճը նէ՞ իպի:

Ճ. Ատէթա պիր աղաճ խոի, լաքին իամի պե-
յան տէկիլ, վէ անըն մէյվէսինտէ օ՛ տէրէճէ գուվ-

¹ Տեսանէի զատանայ անկեալ յերկնից իբրեւ զփայլակն, Ղաթ. Ժ. 18:

² Եւ նշան զԱղամ, և բնակիցոց յանդիման դրախտին փափկութե,
Ճնշ. Գ. 24:

վէթ վար իտի՝ քի անտէն վազըթ վազըթ եէյէն աւտէմ՝ էօլմէյիււյ՝ Ալլահըն միւրատը ալիյէսի իւզըէ՝ թային օլան միւտտէթ թէքմիլինտէ՝ ճէննէթէ նաւիլ օլաճագ իտի , օ էճիլտէն էօմիւր աղաճը իսմի իլէ անար անի Աղիզ քիթապ :

Վ է պու գոււվլէթ տէկիլ քի աղաճըն թապիալ թընտէն իտի , իլլա քի՝ Ալլահըն գուտրէթինտէն , նիճէ քի հէր ճինս նէպատէթէ պիրէր կեօնէ գուվլէթ վէ իսասսէ քէրէմ էթմիլ տիր՝ քի ինսանըն վիւճուտիլտէ գուհուր էտէն մարազլէրէ իլաճ օլալէր :

ՍԻՒԱԼ 26.

Լօթիւր աղաճընն Ռէյլէ-իւպէն Ադամ էյլ էլիլ օլաճ՝ Նիճէ օլաւր իտի :

Ճ. Ալլահմազտէն էվլէլ՝ խօշ օլուր իտի , ղիւրա նիճէ քի պալատէ ղիքր օլունտու , Ալլահըն էմրի իւզըէ ճէննէթէ վասըլ օլաճագ իտի , անճագ ալտանարգտէն սօնկրա եէյոււյ՝ տայիմա կիւնահտէ եաշամալը օլմաղ իլէ , ղայէթ ֆէնա պուլուր իտի , ղիրա՝ կիւնահ իլէ եաշամատէն իսէ , էօլմէսի չօգ էյի տիր , օ էճիլտէն Ալլահ քէնտի մէրհամէթինէ մէպնի իխրաճ էթտի անի դրախատան , քի մէզքիւր մէյվլտէն եէմէսին¹ :

ՍԻՒԱԼ 27.

Ալլահ Նիլէ-ն էօթիւր աղաճընն էօլաւրա պէյլէ-իլէ Ռէլայի (Երուլէ) լային էլիլ :

Ճ. Օլմայա քի ինսանլէր չօգ եաշամագ արղուսի իլէ , անըն մէյվլէսինտէն էքլ էտիււյ՝ անէ թա

¹ Եւ արգ գուցէ ձգիցէ զձեռն , և առնուցու ի ծառայն կենաց , աւտիցէ և կեցցէ յաւիտեան . ԾՆՆԴ . Գ . 22 :

փրնալէր : Պախուսուս օլմայա քի՝ շէյթան անըն սէ-
պէպինէ ինսանէ՝ էօմիւր վատ էտիւպ՝ քէնտինէ պէնտ
էտէ , վէ պու վէճ՝ իլէ զանն օլունմասըն՝ քի շէյթան
ինսանէ տօսթ վէ սէօղիւ կէրշէք տիր : Վէ տախի՝
շիւնքի Ագամ հատտինտէն զիյատէ պիլմէկէ արդու-
էթտի , օ՝ էճիլտէն Քերպիւրէլէրէ էմր օլունտու քի՝
պէքլէյէլէր էօմիւր աղաճընըն Եօլունու , քի ինսան
գատորր օլմասըն անէ եագլաշմաղա , զիրա՝ Քերպիւրէ-
լուղէթի՝ զիյատէ պիլիճի մանէսի մէֆհումինտէ օլ-
մաղ իլէ , Ագամըն թագսիրաթընէ կէօրէ՝ տալաճը
թային օլտու ¹ :

Նազար էյլէ Ալլահըն ինայէթինէ , զիրա՝ ինսա-
նը կիւնահտէն էսիրկէմէք իշիւն , օ՝ տէրէճէ հիք-
մէթլի թէրթիպլէր էտէր՝ քի անլէրէ ագըլ էրմէզ :
Ապին տէմէ քի Ագամ ալտանմազտէն էվլէլ, նիշիւն
շէյթանը մէն էթմէտի Ալլահ՝ քի ինսան կիւնահ-
տիւշմէյէ իտի , պէլի միւրատ էթսէ՝ գապիլ իտի .
լաքին պօրճ տէկիլ իտի Ալլահա շէյթանը մէն էթ-
մէք , մատամ քի՝ իգթիզա էտէճէք գուվլէթի սի-
լահ միսալի վէրտի ինսանէ՝ քի անըն իլէ տիւշմանը
ալթ էտէ . իմտի՝ թագսիրաթ ինսանտէ օլտու . զի-
րա՝ Ֆիքիր վէ բատէթ սահիպի օլմաղ իլէ , (նիճէ քի
իկիրմի սիւալտէ զիքր օլտու) գատորր իտի շէյթանըն
հիլլէսինի ֆէրգ էտիւպ՝ անըն ֆէսատ ֆէյլինէ գար-
շը տուրմաղա : Պախուսուս քի՝ Ալլահըն գուտրէթի,
իլմի , վէ էյլիկի զահիրէ չըգսըն . զիրա շէյթանըն՝
ինսանէ էթտիկի քէմլիկի՝ էյլիկէ թէպտիլ էթմէսի
իլէ՝ գուտրէթի , հիքմէթլի թարիքլէր պուլմասը ի-
լէ՝ իլմի , քէրէմինի մէճճանէն իհսան էթմէսի իլէ՝
էյլիկի պէյան օլտու : Քէզալք գապահաթսըղէ ի-

1 Եւ հրամայեաց քերպիւրէից . . . պահել զճանապարհս ծառայն կե-
նայ , Ծննդ . Դ . 24 :

նայելթ , վէ գապահաթլըյէ զազէսյ էթտիկինտէ ,
մէրհամէթի վէ ատալէթի պէյան օլուսյ՝ իշիտէնլէր
մէտհ էտէլէր Ալլահըն ատալէթ շէրիաթընը : Վէ
տախի ինսան քէնտի հատտինի թանըյուսյ՝ քիպիրլէն
մէսին , վէ շէյթանըն քեօթիւ լիւկիւ ճիւմէյէ աշէ
քեար օլտուն : Իմտի ագլը էրմէյէն քիմսէլէր՝ Ազիզ
քիթապտէ եազըլան մատտէլէրէ գարշը ճէվապ
էթմէսինլէր , զիրա՝ Ալլահըն սըրրընա քիմսէ ագլը
էրտիրէ մէզ¹ :

Ս Ի Ի Ա Լ 28 .

Աշամըն Լաֆտիւրլը նէ՞ Իփի :

Ճ . Իթաաթսըղլըգ² . լաքին իթաաթսըղլըգ՝
մուգատտէմ էմը օլմուշ թէնպիհ պէյանի տիր , վէ
թէնպիհ եէմէք իշիւն օլտու . սյու սուրէթտէ՝ եէ
մէք արզուսի (որկրամուլութիւն) օլտու գապահաթ :

Լնճագ տէկիլ քի քէնտինէ նաֆագա օլտուն
տէյու եէտի , իլլա քի՝ անըն իլէ զիյատէ իլմէ վասըլ
օլուսյ՝ Ալլահ կիպի էյիյի Ֆէնայը թանըմաղէ արզու
էթտի . իմտի սյու սուրէթտէ՝ իլիմ արզուսու օլտու
գապահաթ : Վէ տախի՝ աճապա նէ՞ վար մէզքիւր
մէյվէտէ տէյու , քէնտինէ իվ (կիրք) օլուսյ՝ պէլքի
գօրգու վէրմէք իշիւն թէնպիհ օլունտու , պախու
սուս Եւանըն գալպի միւնքէսիր օլմասըն տէյու , ա
նըն խաթըրըն՝ Ալլահըն թէնպիհինտէն ագտէմ սալ
ար . զիրա՝ պիլիր իտի Ագամ , քի թէնպիհէ մուղա
յիր հարէքէթ էթմէք՝ խաթա տըր³ :

1 Ո՞վ գիտաց զմիտս Տեսուն , կամ ո՞վ եղև նմա խորհրդակից .
Հասն . ԺԱ . 54 :

2 Անհնադանդութեամբ միոյն մարդոյ մեզաւորք բազումք եղևն .
Հասն . Ե . 19 :

3 Աշամ ո՞չ պատրէջու , այլ կինն պատրէջու . Ե . Տիմ . Բ . 14 :

Ս Ի Ի Ա Լ 29 .

Արամն խափարելնա պէտէլ օլան զաղէս Դէ Իրի :

Ճ . Ի թաաթսրդ լըղինէ պէտէլ՝ վիւճուտինտէ ճիւմանի արղուլէր ճաննն իթաաթընտէն չըգմաղիւլէ՝ անիտէ կիւնահ հարեքէթլէրի տույուպ՝ հիճապինտէն նաչի ինճիր եափրաղը իլէ էօրթիւնմէկէ միւհթաճ օլտու¹ : Հատտինտէն զկատտէ իլմէ վասրլ օլուպ՝ Ալլահ կիպի էյիյի վէ ֆէնայը պիլմէկէ արղուլ էթտիկինէ պէտէլ, զիհն աչըգլըղը դափանտը, վէ իւղէրինէ էօլիւմ սիճիլի օլտու : Ալլահըն հադգընտա իշկիլէ վարաըղինէ պէտէլ՝ շէյթանէ էս սիր օլտու : Մէյվէնին հիւսնիւնտէն վէ լէղէթինտէն խօշանտըղինէ պէտէլ, վիւճուտինտէ կէօնակէօն էմրաղլէր զուհուրինէ պատի օլուպ՝ նաֆադասընը տախի զահմէթ իլէ սուլմազա մէճսուր օլտու : Տիւ շէհլինին խաթըրընը Ալլահըն թէնպիհինտէն իլէրի պայմասընա պէտէլ՝ դրախտտան իխրաճ օլուպ՝ տիւնեա զէմի շէքմէկէ տիւչար օլտու :

Ֆիլհագիւգա՝ մէզբիւր զաղէսլէրէ ճիւմէլէ ինսան՝ էր վէ նիսվան (արք և կանայք) կիրիֆթար օլտու իսէ տէ՝ աղըր իլէ էվլատ տօղուրմազ նիտվան թայիֆէսինէ արթըյէ զաղէս վէրիլտի² : () էճիլտէն տիշ էհլի սլօրճլու տուր՝ քի հէր վէճհ իլէ գասալէթէ թահամմիւլ էթիւպ՝ տայիմա քէնտի էրիւնին իթաաթընտէ օլա : Ալլին տէմէ քի, պիղիմ իլմի խապէրիմիլ էօղ իքէն՝ Ադամըն սէպէպինէ պուհճա էղլէթ շէքէրիլ, պէլի կիւնահը իշլէյէն Ադամ, լա-

1 Եւ գիտացին զի մերկ էին . և կարեցին տերես թղնուոյ . և արարին իւրեանց սիւսմանելու . Ծննդ . Գ . 7 :

2 Տրամութեամբ ծնցիս որդիս՝ և առ այր քո դարձ քո . և նա Թիւրքէ քիլ . Ծննդ . Գ . 16 :

քին՝ զազէպի վերէն Ալլահ՝ վէ Ալլահ ատալէ Թքեա-
նի օլմաղ իլէ՝ քիմսէյէ զատըր էթմէզ՝ վէ պիրինին
Թագսիրաթընա պէտէլ օ պիրինի Թէքուիր էթմէզ՝
Իմտի՝ պու մատտէտէ Ալլահըն կիզլի սըրըր վար՝ քի
անէ ինսանըն ֆիքրի էրմէզ՝ (Նճագ՝ չիւնքի Ադամ՝
ճիւմլէ ինսանլէրին էվլէլի, վէ ճիւմլէսինին զիւրիւ
յէթի անտէ օլմաղ իլէ՝ ճիւմլէսի անըն իլէ կիւնահ
իշլէմիշ օլտու¹, նիճէ քի միսքիյն ատէմին զիւրլէ
Թի տախի միսքիյն, վէ զէհիրլի ասմանըն իւզիւմիւ
վէ շէրապի տախի զէհիրլի օլաւր՝

Վէհմ էյլէ, նիճէ քի սէնին խապէրին եօղ իքէն
կիւնահքեար օլտուն, քէզա՝ սէնին խապէրին եօղ
իքէն խէլաս օլտուն՝ Օ, իրա՝ Յիսուս Քրիստոս էֆէն
տիմիղ Ադամտէն պօրճ գալան ճան էօլիւմիւ (սկըզ-
բնական մեղք) կիւնահտէն պիզի գուրթարուպ՝ շէյ-
Թան էլինտէն խէլաս էթմէսի իլէ, Ադամըն գայպ
էթտիկինի Թէքրար ինայէթ վէ իհսան էթտի՝ Պա-
խուսուս՝ տահա չօգ կեօնէ բուհանի քէրէմլէրէ վա-
սըլ օլտուգ անըն լութֆու իլէ², ֆէգաթ ճիսմանի
էօլիւմ, վէ տիւնեա սըգընթըսը վէ զահմէթի գալ-
տըր, քի անլէր իլէ ինսան տիւնեատէ ֆազլլէթ Թա-
լիմի էտիւպ՝ Թէրպիյէ օլա, վէ Ալլահըն էմրինէ մու-
ղայիր իշ էթմէյէ՝ Իմտի՝ Ադամա պէհանէ պիւլմա,
իլա՝ Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիղտէն մէմնուն օլ,
վէ կիւնահտէն կէրի տուր՝ քի ճէհէննէմէ կիթմէ-
յէսին՝

1 Մեղք մեք ընդ հարան մեր, Սող՝, ՃԵ՝ 6 :

2 Այլ Թագաւորեաց մահ Ղադմայ մինչև ԾՄովսէս, և ի վերայ չյան
ցուցելոցն, ըստ նմանութեան յանցուածոցն Ադամայ . . . Զի եթէ միոյն
յանցանօք բազումք մեռան, ո՞րչափ ևս առաւել շնորհքն Աստուծոյ և
սլաքեք շնորհօք միոյն մարդոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի բազումն առաւել
լաւ . հասնէ, Ե՝ 14 :

U T T U L 30.

[illegible]

Ճ. Քէհմ օլունուր քի՛ Ադամ գուրպան է տիւսլ էվլատէրի գուրպան էթմէսինի անտէն էօկւրէնտիէր , պախուսուս Ալլահա տուա՛ նիյաղ՝ վէ շիւքը էտիւսլ՝ մէմնուն օլմագ . վէ տահա պունիւսըն էմսալի ֆաղիլէթ թարիքլէրինի՝ վագթին իգթիղասընէ կեօրէ թալիմ էթաի : | աքին գապիլ.քի՛ թէքտիրէ վէ թաղիրէ միւսթահագ օլանէ ճէվասլ էթմիլ օլմայա , մատամ քի ճիւմլէյէ մուայեան (յայանի) իտի անըն թագօիրաթը սէպէպինէ՝ ինսանըն պու միհնէթ տիւնեասընա սիւրկիւն օլմասը . զիրա՛ քիշինին գապահաթը քէնաի աղզընա տիգկին՝ վէ կէօղիւնէ վիերաէ օլուսլ՝ պըրագմաղ քի սայիրլէրինին գապահաթընը լիսանէ ալուսլ՝ էօկիւտ վէրէ եախօտ թէքտիր էտէ՛ :

Լաքին Նոյ նահապետ՝ քէնտի թուռու քանա
նէ լանեթ վէրտի , նէ զէման քի՝ անլն գապահա
թընը տույտու 2 . քէգալք՝ Յակոբ նահապետ՝ քէն
տի էվլատլերի՝ Շմաւօնա վէ Ղէւիէ թաղիր էթտի3 ,
նէ զէման քի՝ անլէր գըղգարտաշլերի Դինա իշիւն՝
Սիւքէմ մէմլէքէթինին ստէմլէրինի գըրաըլար , զի
րա՝ Նոյ վէ Յակոբ քէնտիլերի գապահաթսըղ օլմաղ
իլէ , գապահաթ էտէնի թլւրտիր էթտիլէր 2

1. Չի տեսանելս զԼուդ յախան Լիպսի քոյ , և ՚ի քուժ՝ ականդ զԿ-
բանդ ոչ տեսանեա . Սպի . Է . 3 :

2 Անիծեալ բանաւ մանուկ, ճշն. Թ. 25:

Տ Առկիւ տրտրիւր դիւ . ՏՅԷ . ԼԴ . 50 .

ՍԻՒԱԼ 31.

Նի՞շն Աբէլէի գորպանը գաղու-լ օլու-պ՝ կայէնիկի
գաղու-լ օլմաբը :

Ճ. Սուհապպէթ իլէ սունուլմատըղինտէն .
զերա՝ գուրպան հէտիյէ կիպի Ալլահա սունուլուր ,
վէ հէտիյէ մուհապպէթ նիշանը տըր . իմոի էկէր
ինսանըն գալպինտէ՝ Ալլահըն մուհապպէթի օլմազ
խտէ , անըն հէտիյէսի մագպուլէ կէչմէզ . Վէ մու-
հապպէթ տախի՝ զայրի շէյ իլէ իճրա օլմազ , իլլա քի՝
գալպինի Ալլահա վէրմէք իլէ . օ էճիլտէն՝ Ալլահ
ինսանըն գալպինի խտէր¹ . զերա՝ գալպինի վէրէն՝
էօմիլենիւ վէ ճիւմէ վարիյէթինի տախի Ալլահըն
ուղրունա ֆէտա էթմիշ օլուր : Իմոի՝ կայենին գալ-
պինտէ Ալլահըն մուհապպէթի օլմատըղինտէն , անըն
գուրպանը գաղուլ օլմատը . զերա՝ չիւնքի կայէն
րէնչպէր իտի , թօիրազ մահսուլլինտէն կէթիրտի
Ալլահա հէտիյէ . լաքին էյիսինի վէ վագթինտէ կէ-
ԳԼ. Դ. թիրմէզ² : Նճագ Արէլին գալպի Ալլահտէ օլուպ՝
չիւնքի չօպան իտի , սէմիզ վէ իլք տօղան գուրպան-
լըզ հայլանլէրտէն վագթի կէչիւրմէյէրէք կէթիրտի
հէտիյէսինի : Վէ օ վագթին իգթիզասընէ կէօրէ ,
մագպուլ օլուն հէտիյէսին իւղէրինէ՝ Հիքմէթուլլահ
կէօյտէն աթէշ էլամէթի զուհուր էտիւպ , անըն
մագպուլէ կէչտիկի պէյան օլուր իտի³ : Արէլին
գուրպանընըն իւղէրինէ կէօյտէն էլամէթ զուհուր
էտիւպ՝ կայենինքինէ զուհուր էթմէտի⁴ : () Լ սպապ-

1 Տնք յիս սրգեակի զերտ քո . Ատի . ԻԳ . 26 :

2 Էւ եղև յետ աւուրջ՝ երէր կային ի պողոյ երկրի պատարագ Աւ-
տուծոյ . Տնք . Դ . 3 :

3 Արով վիայեցաւ իսկ արդար լինել , զի ի վերայ պատարագացն եղև
նմա վիայութիւն յԱտուծոյ . ԵԲԴԿ . ԺԱ . 4 :

4 Հայեցաւ Աստուած ի Հարէլ և ի պատարագո նորա , և ի կային
և ի զհո նորա ոչ նայեցաւ . Տնք . Դ . 4 :

տէ մէջպուր ղայէթ աղիմ գասապէթէ տիւշտիւ իւսէ տէ՝ թէօպէ տէմէյիւպ՝ գասապէթ էթմէսի իլէ՝ թագսիրաթընը արթըրտը . զիրա՝ գասապէթը օլտուղինի թանըմայուպ՝ գուրպանը գապուլ օլմստը տէյու կիւճէնտի : Սէ լաքին՝ Ալլահ մէրհամէթ քեանի օլմաղ իլէ՝ անըն թագսիրաթընը պէյան էտիւպ՝ խաթա էթտին սուս օլ . հագգանիէթ իւզը տէկիլ տիր էթտիկին տէտի իսէ տէ՝ մէջպուր եինէ թէօպէ տէմէզ :

Սէ շիւնքի Ալլահ՝ Աբէլին հէտիյէսինի գապուլ էթտի . պէլքի իւք էվաալըզ իթթիպարընը տախի անէ վէրիր տէյու՝ շիւպհէյէ վարուպ՝ հասէտինտէն նաշի Աբէլի էօլաիւրմէկէ ֆիքիւր էտէր : Այայէն պու ֆէսաաառէն էէրի տուրսուէն տէյու՝ Ալլահ անէ տէր քի , Աբէլ եինէ սէնին իթաաթընտէ օլտուէն , վէ սէն հիւքիմ էտէսին անէ : . կէօյա տէմէք իտտէր քի՝ իւք էվաալըզ իթթիպարընը եինէ սէնտէ տիր . ֆէգաթ թէօպէյէ կէլ , վէ գարաաշընէ քէտէր էթմէ . անճագ Այայէն եինէ քէօթիւ ֆիքիրտէն տէօնմէզ : Սէ տախի տէնիլըր քի՝ Այայէն շիքէայէթ էթտի Ալլահըն հագգընտէ՝ հէտիյէսինի գապուլ էթմէտիկի իշիւն . վէ Աբէլ Ալլահ հագ վէրիւպ՝ Այայէնին հագսըզ օլտուղինի սեօյէմէսի իլէ՝ հըրսու նուպ էօլաիւրաիւ անի : . զիրա հագսըզ աաիմ աօղըրու սեօյէյէնէ տիւշման օլուր : Ասղաւր գըլ՝ եիւք սէքտէն տիւշէն թաշ՝ հըզզընը արթըրաարագ զէմինէ ինտիկի կիպի՝ Այայէն տախի կիթաիքճէ ֆէնա պու

1 Եւ ուղիւ ոչ բաժանեա՝ միգար . լուս լըր . Ճննդ . Դ . 7 :

2 Աւ քիւղ լիցի դարձ նորա . և գաւ տիրեցեա նմա . Ճննդ . Դ . 7 :

- Տէս ի միկնութիւն Սարգսի . Կախաշ . Ե . Յօհան . Գ . 2 :

3 Յարեաւ Այային ի վերայ Հարէլի եղբօր իւրոյ և սպան զնա . Ճննդ . Դ . 8 :

առաջ : Այնտեղ է օրտիւրմէք պիւլլաք կիւնահ , լաքին
դարտաշընը է օրտիւրմէք՝ տահա զիյատէ . հէր կիւ-
նահ իշէյէն թէքտիր օլուր , լաքին օքի պիր կիւ-
նահն իճատ օլմասընա սէպէպ օլտա , զայէթ զիյատէ
թէքտիրէ միւսթահապ օլուր : Իմտի՝ նիճէքի Կայէն
իլք գաթիլ ինառ (մարդասպան) , քէզա Աբէլ իլք
սատըգ (արդար) :

Պուհտան գաթի նազար՝ դարտաշըն նէրէտէ տիր
տէյու Ալլահն սիւալ էթտիկինէ ¹ , թէօպէ տէյե-
ճէք եէրինէ՝ առէպսիզճէ ագրաննա ճէվապ վէրիր
կիպի՝ պէն դարտաշըմըն պէքճիսիմիյիմ տէմէք իլէ՝
քէնտինի գապահաթսըգ՝ վէ Ալլահն պիլմէզ եէրինէ
դօտու : Ա՛լ զալլմ՝ չիւնքի դարտաշընն պէքճիսի տէ-
կիլ իտին , է օրտիւրիւճիւ նիճիւն օլտուն . ա՛ մէրհա-
մէթսիգ՝ պօրճլու իտին պէքլէմէկէ , զիրա դարտա-
շըն իտի : Ա՛լ է չիւնքի մէզպուր դապահաթսըգ կիպի
ճէվապ վէրտի , զանն օլմասըն քի էթտիկի Ալլահա
մալլիւմ տէկիլ տիր , օ էճիլտէն՝ Ալլահ անըն էթտի-
կինի աշիքեար էտիւպ՝ տէր քի՝ դարտաշընն դանը
ֆիզան էտէր Պանա ² . լաքին օ զալլմ եինէ թէօպէյէ
կէլմէյինճէ՝ լանէթ վէրիր անէ Ալլահ : Պու տէֆա
Կայէն գաթի ումուտ պիրլէ , Ալլահն մէրհամէթի-
նէ գարշը ճէվապ էթմէսի իլէ՝ թագսիրաթը թա-
րագգա պուլտու . զիրա՝ քէնտի կիւնահնը Ալլահն
մէրհամէթինտէն զիյատէ թութտու ³ , օ էճիլտէն
մէրհամէթէ նասէզա օլտա՝ նիճէքի Ալլահն մու-
հապպէթինի դալպինտէն իխրաճ էթմիշ իտի , քէզա՝
քէնտի տաթի Ալլահն եիւզիւնտէն իխրաճ օլտու ⁴ :

1 Ո՛ւր է Հարէլ եղբայր քո . Ճնէդ . Դ . 9 :

2 Գալուսն արեան եղբօր քո բողոքէ առ իս յերկրէ . Ճնէդ . Դ . 10 :

3 Սեճ է պատիժ իմ քան զթողուլդ զիս . Ճնէդ . Դ . 15 :

4 Էլ Կային յերեւոյ Տեառն . Ճնէդ . Դ . 16 :

- Սեբեհցա ի նմանէ անիրաւն իւրով բարկութեամբ , ընդ եղբայ-
րապան սրտմտութիւնս կորստ . Իմաս . Ժ . 5 :

Հէր քիմ իսէն՝ խօշճա ֆիբրէ սլ, զիրա՝ քիմին ֆէյլինէ սիւլիւք էտէրսէն, անըն կիպի մուգ ապէլէ ալսան կէրէք: Պէյան տըր կայէնին զազէ պի, էլի այա զը վէ պիւլիւն վիւճուտի թիբէր, պաստըղը եէր սալանըր. պիր եէրաէ տուրամազ, ալէմտէն գօրգար, քիմսէ անըն իլէ իլթիֆաթ էթմէզ, եէր վէ կէօյ անէ տիւ շման օլուպ՝ ճէմի քեայինաթ անէ ճէլատ կիպի կէօրիւնիւր, զիրա՝ քիւյնաթըն Եաւրատանընէ ատու օլտու: Ալլահըն բէտա էթաթկինի՝ ճէմի վարըգ բէտա էտէր, եաշամալը՝ էլիւմտէն պէթէր, Եօմրիւ՝ քէնտինէ զազէ պ, զիրա՝ պիլիք քի ատալէթ շէրիաթը քէնտի հագգընտա ճէլատ կիպի՝ գըրըճընը պիլէր՝ քի պիր կիւն գաթլ էտէ, վէ ճէ հէննէմ հաղըրլանմը՝ քի էպէտիլ էպէտ սեօնմէզ աթէշ իլէ եագա: Ալլահմ արար պուլամազ, զիրա՝ մէզպուր ալէմէ հիյալէթլի իպրէթ օլտուն տէյու, Հագ թարաֆընտէն պիր նիշան պէյան օլտու անըն իւզէրինտէ, քի անի քիմսէ էօլտիւրմէյէ¹, իշտէ պու տուր թէօպէ տէմէյէնին հալի:

Ս Ի Ի Ա Լ 32.

Իսայէն նի՞ճէ օլտու զազէպիւն սօնիրա:

Ճ.¹ | այէթ ֆէնա օլտու, զիրա՝ Ալլահ Ագա մըն թագսիրաթը իշիւն՝ լանէթ վէրաթկինտէ, օլլա նէթ Ագամըն իւզէրինէ օլմայուպ՝ գէմինէ օլտու, անճագ կայէնէ վէրիլէն լանէթ՝ անըն իւզէրինտէ գարար գըլմազ իլէ², Ալլահըն լութֆունտէն մահրում օլուպ՝ էյլէք պէրէքէթի գալգալը անտէն, վէ

1 Եւ Տէր Ատուած նշան 'ի կայէն' շարանանիւ, Ծ.Ն.Դ. Դ. 15:

2 Անիծակալ վիճէր ուր 'ի վերայ երկրի, Ծ.Ն.Դ. Դ. 11:

Թիմարսըզ Թարլայը Թիքէն պատարզի կիպի՝ հէր Թիւրիւ քեօթիւլիւք անտէ չօղարտը : Պատէհու՝ Նայիգ տէնիլէն էյալէթտէ սաքին օլուպ՝ ղիւրիյէթի չօղարնձէ՝ շէհիր եափաը . վէ քէնտի ճիւմլէյէ աւտու օլմաղ իլէ օղլունուն իսմինի դօր շէհիրին իւղէրինէ :

Կայէն տիւնեա իւղէրինտէ սիֆտահ շէհիր եափմաը իլէ , անկլանըր քի անտէ ճէննէթ ումուտի օլմայուպ՝ եալընը ճիւմանի արզու վար իտի . վէ հէր վէճ՝ իլէ Ալլահըն ինայէթինտէն գաթի ումուտ օլմաղ իլէ , կիւն պէ կիւն քեօթիւլիւքտէ Թարագա պուլուպ՝ նիհայէթ Թոռնունուն Թոռնու Ղամէքին էլինտէն հայլան միսալի էօլտիւ տէնիլիը : Օիրա՝ մէզպուր Ղամէք՝ պիր կիւն եանընտա պիր ուշագ իլէ՝ օրմանտէ ալ արար իքէն , կայէն տախի անտէ աղաճլըգ արասընտէ պուլունուր . վէ ուշագ անտէ հայլան վար զանն էտիւպ՝ Ղամէքէ խասէր վէրինձէ , օ՛ տախի պիլմէյէրէք՝ օգ իլէ վուրուպ էօլտիւրիւր անի , լաքին ալ զանն օլան՝ կայէն օլտուղի պէյան օլտուգտէ , Ղամէք հրրալանուպ՝ ուշաղը տախի էօլտիւրիւր ¹ :

ՍԻՒԱԼ 33 .

Կայէնպէն վէ Աբէլիւէն մապէ՝ Ադամայ էվլապ օլադ՝ մա :

Ճ . () Լտու , պէլի՝ Ադամըն էր վէ գըղ էվլատլէրի չօգ իտի , լաքին իւչ էվլատընըն իսմի ֆէգաթ ԳԼԵ . պէյան տըր . կայէն , Աբէլ , Սէթ : Կայէն գապահաթ թը սէպէպինէ ըէտտ օլունտու . վէ Աբէլ՝ տիւնեա

¹ Այլ ապանի 'ի վերս ինձ , և երիտասարդ՝ 'ի հարուածս ինձ . Ծննդ . Դ . 25 :

էհլի օլմատան՝ Կայէնին էլինտէն էօլտիւ , պատէհու Սէթ տօղուպ՝ ազիմ թէսէլլա օլտու Ագամա : Պախուսուս՝ քի Ալլահ քէնտի լուծֆու իլէ անի միւզէյէէն էտէր՝ քի ինսանէր Ալլահըն ինայէթինտէն գաթի ումուտ օլմասընէր . նիճէ քի Սէթ ֆաղիլէթլի օլուպ՝ տայիմա Ալլահըն իթաաթընտէ գալմասը իլէ , անըն ճինսինէ Ալլահ էվլատը տէնիլտի¹ : Վէ մէզ պուրուն օղու Ենովս , իպթիտա՝ աշիքեար իղզէթ վէ ճէմաաթ իլէ իպատէթէ տուրուպ՝ Ալլահա նիյազ վէ տուա էթտի² : Քէզա անըն ճինսինտէն օլան Ենօք՝ ֆաղիլէթլի վէ Ալլահ մագպուլ օլմաղ իլէ , Ալլահ անի թէն իլէ աիւնեատէն նազլ էտէր պաշգա մահալէ³ : Քէզալիք Նոյ նահապետ Սէթին ճինսինտէն օլուպ՝ Ալլահ սատըզ վէ մագպուլտի :

Յէհմ էյլէ , Ալլահըն իթաաթընտէ պի գուսուր օլան՝ էվլատ փայէսի քէսպ էտիւպ՝ հէր քէտէրտէն հըֆզ օլուր , նիճէ քի Նոյ՝ ինայէթի Պարիսու թուֆանընտէն իսէլաս օլտու , լաքին Ալլահըն էմըինէ իթաաթ էթմէյէն , էվլատ փայէսինէ վատըլ օլմայուպ՝ ինսան օղու տէնիլիւր . նիճէ քի Կայէնին ճինսինտէն օլան գըզէրէ՝ ինսան գըղը տէնիլտի⁴ , քի անլէր սու թուֆանընտէ զարգ օլտուլէր :

ՍԻԻԱԼ 34.

ԱԼԼԱ՛ Ենովս— Կիւնապէն նիլէն հագլ էլիլ :

Ճ. Կիւնահէ տիւլմէսին տէյու . զիրա չիւնքի մէզպուր ֆաղիլէթլի իտի . Ալլահ անի սէվտիլինտէն :

1 Տեսալ որդւոցն Ատուծոյ . Ծննդ . 2 . 2 :

2 Նա յուսացաւ կոշիկ զանուն Տեառն Ատուծոյ . Ծննդ . Դ . 26 :

3 Եւ հաճոյ եղև Ենովք Ատուծոյ . և ոչ ուրեք գտանիւր , զի փոխեաց զնա Ատուած . Ծննդ . Ե . 24 :

4 Տեսալ որդւոցն Ատուծոյ զչստերն մարդկան . Ծննդ . 2 . 2 :

կիւնտէքեարեւրին մապէյնինտէն սյըրուպ՝ պաշգա մահալէ նագլ էտէր՝ քի օլմայա կիւնահէ տիւշէ ¹ : Պախուսուա ինսան դաթի ումուտ օլմասըն Ալլահըն քէքէմինտէն վէ ճէննէթտէն, իլլա քի զայրէթ էթ սին Ալլահա մադսուլ օլմաղա՝ քի ճէննէթէ վասըլ օլտուն : Վէ տախի պէյան օլտուն՝ քի էկէր Ադամ իթաաթ իւղըէ գալսա իտի՝ էօլմէտէն ճէննէթէ նա գըլ օլունաճագ իտի . (նիճէ քի իկիրմի պէշ սիւալէ տէ զիքր օլտու) . իմտի Ենովք՝ հէր վէճհ իւղըէ իթաաթտէ օլմասը իլէ, Ալլահ անի թէն իլէ տիւ նեատէն նագլ էթտի՝ քի ինսանըն էօլիւմէ պօրձլու օլմասը կիւնահ սէպէպի իշիւն օլտուղի պէյան օլա՝ :

Պունտան դաթի նաղար, էկէր ինսան կիւնահէ տիւշմէսէ իտի՝ ճիւմլէսի ճէննէթէ կիտէր իտի . վէ լաքին շիմտի հէր քիմ սահիհ իման իլէ Մէսիհէ ի թաաթ էտիւպ՝ անըն էմրինի իճրա էտէր իսէ, օ՛ կիւ տէր ճէննէթէ : Լնովքըն նէրէյէ նագլ օլտուղի պու ֆասըլտէ եազըլը տէկիլ իսէ տէ, անըն նագլ օլտուղի մահալի դրախտ իսմի իլէ անար Աղիզ քիթապ ³ . վէ սուրբ Եկեղեցի տախի՝ անըն օլտուղի եէրի՝ վերին Երուսաղէմ վէ դրախտ թապիյրի իլէ պէյան էտէր : Լնովք թապիաթ նօմօսու վագթինտէն, վէ Եղիա փէյղամպէր՝ Մովսէսին նօմօսու վագթինտէն սատը գանէ շահատէթ պիրլէ՝ տիւնեանըն նիհայէթի թէճ ճալին զէմանինտէ կէլիւպ՝ Քրիստոնէական սուրբ

1 Հաճոյ եղեալ Աստուծոյ (Ենովք) սիրեցաւ . և կենդանւոյն 'ի միջոյ մեղաւորաց փոխեցաւ . . . զի մի՛ շարութիւն ինչ չբլկցէ զիմաստութիւն իւր . կամ նենգութիւն պատրիցէ զանձն նորա . Իմաստ . Դ . 10 :

2 Աստուած հաստատեաց զմարդն յանեղծութիւն . . . նախանձու բանասրկուին եմուտ մահ յաշիարհ . Իմաստ . Բ . 25 :

3 Ենովք հաճոյացաւ Աստուծոյ և վերափոխեցաւ 'ի դրախտն . Սէրա . ԽԴ . 16 :

Հաւատքն սահի՜ն օլտուղինի վազ (քարոզել) էթ-
տէլէր կէրէք . Սաղա . Դ . 5 : Եւ Յայ . ԺԱ . 6 :

Ս Ի Ի Ա Լ 35.

Սոս Լուֆանը նիլէն օլտու :

Ճ . Ինսանլէրին կիւնահը իշիւն : Օ իրա Սէթ ԳԼ . 2 .
քէնտի ճինսինէ ֆազիլէթ թարիքլէրի թալիմ էթտի
խէ տէ՛ Կայէնին ճինտի աթատէն քեօթիւ կեօրիւս ,
վէ քէնտիլէրի տահա զլյատէ ֆէնալլէտէ թարադ-
գա պուլարադ՝ Սէթին ճինտի տախի (Կոյ նահապետ
տէն մատէսի) Կայէնին ճինսինտէն օլտն՝ պի ատէս
գրզէր իլէ գարըշլա՝ ճիւմլէսի եէք տիլ օ տէրէճէ
ֆէսատէ գատէմ պատը , թա՛ քի էյիլի վէ ֆէ-
նայը ֆէրգ էթմէյիւս՝ հէրքէս կիւնահը քէնտինէ
շէրէֆ սայար իտի ¹ : Այլա տըր տէմէկէ՝ գապա-
հաթսրզ ատէմ իսթէր . տողլու պաս տէմէկէ տող-
րու գատէմ իսթէր : Իմաի ճիւմլէսի պիրտէն ֆէ-
նա պուլունճա շէրան իճապ էթտի՝ քի Ալահ քէն-
տի լութֆուհու անլէրին իւզէրինտէն բէֆ պիրլէ՝
զագէս վէրէ , մատամ քի՝ նասէզա օլտուլէր Ալահն
լութֆուհնէ ² : Օ իրա կիւնահ օ գատար չօղալտը՝
թա՛ քի Ալահ ինսանը եարաթտըղինէ կիւճէնմէք
վէ փիւշմանլըգ սուրէթի կեօսթէրի ³ :

Ֆիլհագիգա՝ Ալահ ճիւմլէյէ գատըր , վէ ճիւմ-
լէյի պիրի օլմաղ իլէ , անտէ կիւճէնմէք վէ փիւշ-
մանլըգ օլմաղ , զիրա կիւճէնմէք՝ գուտրէթսիզլիքտէն

1 Բազմացան չարիք մարդկան ՚ի վերայ երկրի , եւ ամենայն ոք խորհէր
՚ի որտի իւրում խնամալ ՚ի չարիս . Ճննդ . 2 . 5 :

2 Սի՛ մնացէ ոգի իմ ՚ի մարդկանդ յայդմիկ յաւիտեան . վասն լինե-
լոյ դոցա մարմին . Ճննդ . 2 . 5 :

3 Եւ տղջտոյս Ատուած զի պարս զմարդն . Ճննդ . 2 . 6 :

իճապ էտէր, վէ փիւշմանլըզ՝ պիլմէմէզլիքտէն: Իմ տի՛ պու միսիլիւ քէլամ, ինսանըն ֆըսգը ու ֆէսաս հալինին շիքեայէթի, վէ կիւնահըն զայէթ ֆէնա, վէ Ալլահըն էմրինէ մուղայիր օլմասը պէյանինտէ օլուպ՝ տույուլուր քի՛ Ալլահն օ՛ տէրէճէ խօշանմազ կիւնահտէն, թա՛ քի կիւճէնմէք՝ վէ կիւնահքեար ատէմի եարաթուրղինէ փիւշման օլմագ մէրթէպէսինէ գատար:

Յէ՛հմ էյլէ Ալլահըն ինայէթինի, մէզքիւր ապիլէր՝ հէր վէճհ իլէ թէքտիրէ միւսթահագ օլտուլէր իտէ տէ, Ալլահ քէնտի մէրհամէթինէ մէպնի՛ անլէրի տէր հալ թէքտիր էթմէյիւպ՝ եիւղ իկիրմի սէնէտէն սօնկըա՛ սու թուֆանի իլէ հէլլաք էտէճէ կինի պէյան էտէր՝ քի իշիտիւպ խէվֆ էտէլէր: վէ թէօպէյէ կէլիւպ՝ թէքտիրտէն խէլաս օլալէր¹: Վէ չիւնքի զազէպ սու իլէ օլաճագ իտի, օ՛ էճիլտէն կէմի եափ տէյու Ալլահ էմր էտէր հաղըէթի Նոյա. քի տիւնեայը սու պաստըղինտէ անէ կիրիւպ խէլաս օլա: Պախուսուս քի կիւնահքեարլէր կէմի նին եափըլտըղինի կեօրիւնճէ՛ զազէպին իճրա օլաճաղինի ֆէհմ էտիւպ՝ թէօպէ տէյէլէր: Վէ տախի զազէպ զուհուրինտէ կէմիյէ կիրիւպ՝ խէլաս օլմաղէ ումուտ էթմէսինլէր տէյու, քիմ քի օ՛ կէմիյէ կիրէճէք իսէ, անլէրի տախի պէյան էտիւպ՝ Նոյա տէր քի, կիրէսին կէմիյէ՛ սէն վէ սէնին էվատլէրին, վէ էհլին, վէ էվատլէրինին զէվճէլէրի, քի աշիքեար օլտուն անլէրտէն մատէ՛ ճիւմլէսինին զարգ օլաճաղի: Քէզա՛ տէմէսինլէր քի տիւնեանըն սօնու տուր, օ՛

¹ Եւ եղիցին առաք գոցա ամբ հարիւր քանն . . . Ժամանակ ամենայն փարգայ հասեալ է առաջի իմ . . . ածից զՅրհնդեղ ջրոյ ՚ի վերայ երկրի: արքայանեղ զտեկնայն մարկն. ՃճՊ. Գ. 5-17:

էճիլտէն էմր օլսւնուր քի՝ գուշէրին վէ գարաւ-
օլան հայվանլէրին ճինսլէրի գայսլ օլմամագ իշիւն ,
էրքէք վէ տիշի՝ անլէրտէն կէմլյէ ալընա . քի տիւ-
նեանըն թէքրար շէն օլաճաղի , վէ պու զաղէպ սայիր
խուսուս իշիւն անկլանմայուպ՝ իլլա քի ինսանլէրին
կիւնահը սէպէպինէ զուհուր ետէճէկի՝ աշէքերար
օլսուն :

ՍԻՒԱԼ 36 .

Նոյ՝ նիյալ է՞լիւպի յի Ալլահա թի ալֆ էլիսին ինսանլէրին ի-
նսանլէրին , եախսա նասիհա Վէ՞րիւպի յի ինսանլէրին , եա-
խսա ինսանլէրին Վէ՞րիւպի յի անլէրի թի իսլահ օլալէր :

Ճ . Փիւհագիգա՝ Ալլահա մագպուլ տըր կիւ-
նահքերար իշիւն նիյալ էթմէք , լաքին շու շարթ ի-
լէ՝ քի տուա քիմին հագգընտէ օլուր իսէ , օ՝ տախի
քէնտինի գապահաթլը պիլիւպ՝ թէօպէ տէյէ . զիւ-
րա՝ Ալլահտէն ալֆ տիլէմէք , անըն պիւյիւքիւկիւ-
նիւ՝ հիւքմիւնիւ՝ վէ մէրհամէթինի թանըմագ , վէ
ինսանէ տախի փիւշմանլըգ վէ թէվաղիլիք նիշանի
տիր : Նիճէ քի՝ Հոյր Աբրահամըն նիյաղի իլէ՝ Արի-
մէլէք փատիշահըն . Ճնդ . Ի . 17 : Յովա երանելիին
նիյաղի իլէ՝ անըն տօսթլէրինին . Յիլ . ԽԲ . 10 : Ո՞րպէ-
սէս փէյղամպէրին նիյաղի իլէ՝ Խորայէլ ճէմաաթինին
սուշու ալֆ օլտու . Ելի . ԼԲ . 31 : Օ՞րա պուշէք
քէնտի թագսիրաթլէրինի տույունճա՝ փիւշման օ-
լուպ , թէօպէ տէտիլէր : Միւշագ՝ սու թուֆանի
վագթինտէ օլան ինսանլէր՝ էթտիքլէրի կիւնահտէն
փիւշման օլմատըգլէրինտէն մատէ՝ կիւն պէ կիւն
Ֆէնա պուլտուլէր . իմա Նոյ՝ անլէր իշիւն նիյալ
էթտի իսէ տէ՝ գապուլ օլմատը . զիրա մէզպուլլէր
ղայէթ քէնտիլէրինէ կիւվէնմիշ միւ թէքիպիր իտի-

լէր¹ : Նասիհաթ խուսուսինտէ տախի Նոյ՝ կերէք լիսան իլէ Ալլահըն էմրինի խապէր վէրմէտէ, կերէք ֆաղլի ամէլ իլէ՝ անլէրէ էօրնէք օլմատէ՝ գուսուր էթմէտի իսէ տէ², իսլահի նէֆա օլմատիլէր, զիրա՝ կիւնահ ինսանըն ֆիքրինի օ տէրէճէ գափատըր, թա՛քի՝ գատըր օլամազ էյիյի՝ ֆէնայը ֆէրգ էթմէկէ³, Վէզա՝ Նոյ անլէրի թէքտիր էթմէկէ գատըր օլամա յուպ՝ անլէրին նաշէրի հարէքէթլէրինէ գասալէթ էտէր իտի, Օիրա՝ օ վագըթ տահա զապիթ վէ փատիշահըգ օլմատըղինտէն, հէրքէս քէնտի մէրամի իւզրէ կի իւպ՝ Ալլահտէն գօրգամազ, վէ ինսանտէն հիճապ էթմէզ իտիլէր, զիրա՝ ճիւմլէսի քիպիր, ճիւմլէսի սէրքէշ⁴, ճիւմլէսի պիատէպ, ճիւմլէսի զատտար, պիւյիւք քիւշիւք զէվք ու սէֆայէ միւշթագ օլմալէրի իլէ՝ Նոյ նահապետին նասիհաթինտէն վէ ֆաղլիլէթինտէն իպրէթ ալմազլէր : Ա՛է նիճէ քի մուգատտէմ տէնիլ ի, եիւզ իկիրմի սէնէ թէմամ օլունճա՝ կէմի (տապան) տախի թէքմիլ օլուու, վէ օ գատար միւտտէթ զարֆինտէ՝ թէօպէյէ կէլէն օլմազ :

Նազար գըլ պուրատէ Ալլահըն ինայէթինէ, վէ ինսանլէրին ասիլիկինէ. օ քի ատալէթ իւզրէ կիւնահ քեարլէրի զարգ էտէճէք, լաքին՝ մէրհամէթ քեանի օլմազ իլէ, եազմուր պաշլամազտէն եէտի գլ. Ե. կիւն էվիլէլ էմր էտէր Նոյ նահապետէ՝ քի հայվա նաթլէրի վէ անլէրէ վէ տախի քէնտիլէրինէ իգթիւզա էտէճէք նաֆագայը ալըպ, քէնտի վէ իւշ օղու՝

1 Ի սկզբանէ ի կորնիւ սկայիցն ամբարտաւանից . Իմաս . ԺԴ . Ծ :

2 Չութերորդն զՆոյ զարգարութեանն քարոզ, պահեաց ի ջննդեղէ . Բ. Պէտր . Բ . Ծ :

3 Ըստ առածին . ըմբռնեալքն ի մեզա՝ ի մտաց ես անկանին :

4 Հսկայք եին ի վերայ երկրի յաւուրսն յայնստիկ . Ծննդ . 2 . 4 :

Սէմ՝ քամ՝ Յարեթ . վէ էհլի վէ էվատէրինին
 զէվճէլէրի իլէ կէմլյէ կիրէ : Իմոի՝ Նոյ էմր օլոու-
 զի իւզընէ իճրա էտիւայ՝ կէմլյէ կիրինճէ , հիքմէթի
 Խիւտա՝ մէլայիք գափար տիշարտան կէմլինին գափու-
 սունու¹ , քի սայիր քիմնէ գատըր օլմասըն անէ կի-
 րիւայ խէլաս օլմաղէ . անճագ անի կեօրէնլէր մէ-
 զագ էտիւայ՝ կիւլէրլէր . զիրա տիւննայը սու պո-
 սաճաղինէ իթիմաթ էթմէզլէր :

Ս Ի Ի Ա . 37 .

Հէր ճինս հայվանսիպէն կէմլյէ ալլէպը՝ իլ :

Ճ . Ս ալիւմ . քի՝ սուտա եաշայանլէրտէն , նէմ-
 լիքտէն՝ գօգուտէն՝ վէ չիւրիւք աղաճտէն հասըլ օ-
 լանլէրտէն ալընմաոր . վէ օ ճինս հայվան վէ գուչ
 քի եէնմէզ՝ անլէրտէն իքիչէր թանէ՝ պիրի երբէք
 պիրի տիշի . վէ օ քի եէնիր՝ վէ Ալլահէ գուրպան
 օլուր՝ անլէրտէն երբէք վէ տիշի՝ եէտիշէր թանէ
 ալընտը : Ի կէր տէր սէն՝ քի օ գատար հայվան սթ
 պիր սէնէ նիճէ խտարէ օլոուլէր կէմլտէ . մալիւմ
 քի օ կէմլինին պօյու իւչ եիւզ արչըն , կէնիշլիկի ել-
 լի արչըն , իւքսէքլիկի օթուզ արչըն խոի . իչէրիսի
 վէ տիշարըսը զիֆթ իլէ գալա լաթլը . վէ էնի աշա-
 զըտէն եօգարը տէվչիրիլիւայ՝ թա՝ քի պիր արչըն էնի
 գալընճայէ գատար՝ սանսուգ կիպի օլմասը իլէ Տա-
 պան տէնիլլոի անէ² : Վ է տախի տէրուէի իւչ գաթ .
 վէ այրը այրը սագին օլաճագ մինասիպէթլի մահալ-
 լէր եափըլտը՝ քի հայվանլէր պիրի պիրինէ զլյան
 վէրմէյէլէր :

1 Եւ փակեաց Տէր Աստուած արտաքոյ նորա զտապանն . ՃՆԴ . Է . 17 :

2 Արա՝ գու . քեզ տապան . ՃՆԴ . Զ . 14 :

Տէմէ քի՛ Նոյ պու գատար հայվանաթը նիճէ գատարը օլտու կէմիյէ ճէմ էթմէկէ . զիրա՛ նիճէ քի անլէր իսիմ էտինմէք իշիւն հաղըէթի Ատէմին հու գուրինէ տախիլ օլտուլէր . քէզա՛ խէլասլէրի իշիւն պա էմրի խիւտա կէմիյէ կիրիւպ՝ Նոյ նահապետին իթաաթընտէն չըգմատըլէր : Կէմինին եափըլտըղի եէր՝ թէվլատտէ պէյան տէկիլ խտէ տէ , տէնիլիք քի Անթէքեատէ եափըլտը , նիճէ քի Մովսէս Խորենացի եազար՝ ճիհաննիւմատէ :

ՍԻՒԱԼ 38 .

Եւրո-ի ի պալատ՝ անը շալէպ օլտուլէի ինսանլէր ֆէրֆ
էրի-պ իեօպէ քէրիլէր ի .

Ճ . Տէմէտիլէր : Թէն կէօղիւնէ շաֆգ լաղըմ՝ քի կէօրէ . ճան կէօղիւնէ լուծֆ լաղըմ՝ քի Ալլահըն ինայէթինի թանըյուպ թէօպէ տէյէ . զիրա կիւնահլէրի սէպէպինէ՝ Ալլահ քէնտի լուծֆուսու անլէրտէն գալտըրմըշ օլմաղ իլէ՝ նիճէ քի օ գատար միւտտէթ Ալլահըն ինայէթինի ֆէհմ էտէմէզ օլտուլէր , քէզա զաղէպ վազթինտէ տախի կէօրտիւքլէրինտէն իպրէթ ալմատըլէր : Պէլի միւմքիւն իտի՝ պախուսուս պօրճ իտի ֆէհմ էթմէք , քի էօլլէ մէֆրէթ կէմի՛ անի քի Նոյ Ալլահըն էմրի իլէ եափտը՝ թէհի օլմաղ . էլպէթ սլունտէ պիր հիքմէթ վարտըր , խուսուսա քի՛ պու գատար հայվանլէր , տաղի վէ եապանի ճանաւարլէր վէ գուշլէր՝ հիքմէթի Պարի սըրասը իլէ անէ կիրէրլէր , վէ Նոյ տախի պունճէ թէրթիպ իլէ անտէ օթուրուր տէյու՝ իպրէթ ալմագ լաղըմ իքէն՝ պիր իշ եէրինէ սայմայուպ՝ եինէ գէֆը ու սէֆա մէճիտինտէ եէյիւպ իշիւպ շաղ ու

մէսրուր օլուր իտիւէր¹ :

Խօշճա միւլահազա էյլէ պուրատէ կիւնահքեոր
լէրին հալի քէֆիյէթինի . զիրա կիւնահ էօլլիւսիւ
սօլլուղի հալտէ , տէր ադապ եայտան օգ չըգար
կիպի՝ ասալէթ սիճիլսիթընտէ տէրձ օլան զազէպին
իճրասը թէքմիլ օլա տէյու , հիւքմ օլունուպ սչըլըթ
կէօյիւն վէ զէմինին սու խազինէլէրի վէ փունարլէ-
րի² : Վէ բիւզկեար ազիմ գասըրկա իլէ էսիւպ՝
բույի ասիւման զուլումաթ իլէ գապլանըպ՝ տիւշ-
մանէ գարչը ճէնք էտէր հիսապը , եազմուր օգլէրի
խըշմ իլէ ինէրլէր : Վէ զպուրլէր ատէթա եազմուր
զանն էտիւպ՝ էլպէթ քէսիլիւր կէշէր , զէվքէ մանի
օլմայըն տէյու՝ պիրիպիլլէրինէ զայրէթ վէրմէտէ³ :
Իմոի կիւն ագչամա գատէմ պասըպ՝ եազմուր գա-
րարըն արթըրմաղ իլէ , պու նէ հիքմէթ տիր տէյու՝
հէրքէս էնտիշէյէ վարընճա , իշ իշտէն կէշիւպ՝ սը-
ղընաճագ եէր տրարլէր : Թէօպէ տէմէկէ վագըթ
վար իքէն՝ կիւլիւշիւպ զէվլէնտիլէր , շիմոի չաղ-
րըչըպ աղլէշիլլէր , լոթին իշիտէն պուլունմաղ . նի-
ճէ քի՝ քէնտիլէրի իշիտմէտիլլէր Ալլահըն էմրինի⁴ :

Նէրէտէ գալտը եէյիւպ իշիւպ՝ սէֆայէ մէշ-
զուլ օլանլէր , նատիհաթ տիյնէմէյիւպ՝ Նոյ նահա-
պետի մէզագ էտէնլէր : Նիճէ օլտու քէնտի գուվ-
վէթի պազուլլէրինէ կիւվէնէն մէրտ իկիթլէր . նէ՞
միւլահազա էտէրլէր Ֆըսգ տմէլ շիրքինտէ խընպիւր

1 Ուտէին և ըմպէին , կանայս առնէին և տրոնց լինէին , մինչև յօրն՝
յօրում եմաւո Նոյ ի տապանն , և ոչ գիտացին՝ մինչև եկն քրհնդեղն : և
երարձ զամենեւին . Մարի . Ի. Գ . 33 :

2 Էւ պատահեցան ամենայն աղբիւրք անգնդոց բողմաց . և սահանք
երկնից բացան . Ճնդ . Ե . 11 :

3 Արդ՝ եկոյք և վայելեցոյ՞ք ի բարութիւն որք կան . Իմապ . Բ . 6 :

4 Քանզի կոչէի և ոչ լսէիք . . . այսուհետեւ՝ եօ ծիծաղեցայ զկործա-
տեալսն ձերով . Աստ . Ա . 24 :

կիպի եաթանէր : Ահրէտէ սագլասա կերէք զու-
լումքեար ատէմ՝ զատտարլըգ իլէ ճէմ էթտիկի մա-
լի . զիրա՝ սու տիւնեայը ալոր : Վիմի սօֆրասընը
պըրաղուպ գաչաճագ եէր արար . քիմի՝ սէվտիկին-
տէն այրըլըպ՝ քէնտի խէլասընէ պագար . քիմի՝ էվ-
լատընը գուճաղինտէն աթար . սապիլէր աղլայըլ՝
կէնճլէր աղաճլէրէ չըգարլէր . իսթիեարլէր կէնճ-
լէրտէն իմտատ ումարլէր . պիւլիւք քիւլիւք զայ
ադըլ՝ էլ այագ թիթիւրէր , իւրէկ օյնար , քիմսէ քիմ
տէյէ եարտըմ էթմէղ . զիրա հէրքէս քէնտի չարէ-
տինէ պագար :

Հէյ վան , պու նէ՝ ֆէլաքէթ տիր տէրլէր , Նոյ՝
պիղէ խապէր վէրտի՝ պիղ ինանմատըգ , անի ահմագ
եէրինէ գօյոուք , լաքին՝ օ ալիմ , պիղ ահմագ . մութ-
լու անէ քի՝ կէմիտէ հըֆղ օլմուշ , վայ պիղէ քի
հէլաք օլաճաղիմիղ տէրքեար : Անասըր էրպա պի-
ղէ տիւշման . թօփրագ աղղընը աչմըշ քի եիւտա .
սու չօղալըր քի պօղա . ըիւղկեար շէտիտ էսիւպ
սարսար քի երգա . աթէշ օ տէրէճէ գալպիմիղի
եագար՝ քի ճէմի սուլար անի սէօնտիւրէմէղ . ասիւ-
ման եիւղլունիւ սագլատըր պիղտէն սիեահ պուլութ-
լէր իլէ . ղէմին կէօրիւնմէղ օլոու սուտան :

Պագըսը աճէպ գապիլմի կէմլէյէ կիրմէք տէյու-
տումուտ էտէր , զիրա կէմիտէն ղայրի սրղընաճագ
եէր եօգ . լաքին հալ տու քի՝ անըն տախի գափու-
սու գափալը : Ա է եաղմուր ղայէթ շիտտէթլի պիր
գարար կէլմէք իլէ՝ սու կիտէրէք էվլէրէ կիրիւպ ,
ալթ գատթէ օլան՝ օրթա գաթէ չըգար . վէ անտէն
էվին իւսթիւնէ ումուտ էտէր իքէն , անիտէ սու
պասար :

Նազար էյլէ Ալլահըն էմրինէ մուղայիր հարէ-
թէթ էտէնլէրին սէֆիլ ու փէրուշան հալինէ . զիրա

եաղմուրուն հարեքէթինէ նաղարեն՝ զարգ օլաճադ
լէրինի մուհագգագ պիլէրէք, ճիւմլէսի կէօղլէրին
տէն սէլ կիպի եաշ ագլտըս՝ վէ զայէթ տաղի տե-
րուն պիրլէ ան ու ֆիղան էթտիլէր իսէ տէ, մաղ-
ֆիրաթ վագթի կէշմիշ օլմաղ իլէ՝ խէլաս օլամատը
լէր: Վիլհագիգա՝ զաղէս զուհուրինտէն կիւն էվ-
վէլ թէօսլէ տէյերէք՝ պիրէր տամլա եաշ կէօղլէրին
տէն ագրտսալէր իտի, կիւնահլէրի ավֆ օլուս՝ զարգ
օլմաղ իտիլէր: Վէ պաղքսը եիւքսէք տաղլէրէ ու-
մուտ էտէր, լաքին՝ մարիֆէթ օ տաղէ վասըլ օլմագ-
տէ. զիրա՝ տէրէ վէ տէփէ սու ավթընտէ գալոր,
գրրտա պուլունանլէր՝ եիւքսէք տաղլէրէ ումուտ է-
տիւս անլէրէ չոգտըլէր իսէ տէ՝ նէճաթ պուլմատը
լէր, մատամլի անլէրի տէ օնպէշ արշըն սու աշտը՝,
քիմի իւղմէկէ զայրէթ էտէր, լաքին նէճ միւմքին.
զիրա՝ գըրգ կիւն գըրգ կէճէ սիր գարար եաղմուր
սաղանագ իլէ կէլիւս՝ վէ էպէտի գարա կեօրիւն-
մէզ օլուս՝ կէմինտէն տիշարը գալսն ճիւմլէ ինսան
վէ հայվան զարգ օլտուլէր¹:

Իպրէթ ալ, Նոյ սու եիւղէրինտէ պի քէտէք
գալոր կէմիտէ, կիւնահլէրէրլէր պօղուլտուլէր գա-
րատէ. Ալլահըն հիքմէթի պէօլլէ տիր, սատըգ գու-
լունու նէրէտէ օլսա հըֆիղ էտիւս՝ խիյանէթի թէք-
տիր էտէր: Վէ իւղ էլլի կիւն սու եիւքսէքլէ-
նիւս², կէմի տախի իւղէրէք Էրմէնիստան թօփրաղի

1 Հնգետասան կանգուն բարձրացաւ Գուրն 'ի վեր, և ծածկեսց զա-
մենայն լերինս. Ծննդ. Է. 20:

2 Եւ եղև անձրև 'ի վերայ երկրի զքառասուն տիւ և զքառասուն
գիշեր. . . և մեռաւ ամենայն մարմին շարժուն 'ի վերայ երկրի . . . և
ամենայն մարդ. Ծննդ. Է. 12:

3 Եւ բարձրացաւ Գուրն 'ի վերայ երկրի աւուրս հարիւր յիսուն,
Ծննդ. Է. 24:

Արարտա նամ էյալէթտէ , Մասիս առաջ իւզէրինաէ
գարար գըրտը¹ , Տէմէ քի անտէն եիւքսէք տաղ եօգ
մու² , քի Տապան անաէ օթուրտու . դապիլքի³ օլա .
լաքին⁴ օ կէմինին գափուտանը Ալլահ օլմաղ իլէ , ա-
նըն Մասիս տաղինտէ գալմասընը միւրատ էթտի⁵ :

Իշյիմտի եա՛ կիւնահքեար Ատէմ՝ միւ լահազա՛
էյլէ հէր տէմ . զիրա՛ նիճէ քի անլէրէ օլտու , պիր
կիւն տախի սանա օլտա կէրէք . ալէլ խուսուս՝ սէն
տահա զիյատէ թէքտիրէ միւսթահագսըն . զիրա՛
անլէր Նոյ նահապետին վազինի տիյնէմէտիլէր , սէն՝
Քրիստոսուն Աւետարանընը տիյնէմէզսին , անլէրէ
սապըգ էմալ եօգ իտի , սանա հիսապսըղ էմալ վար
իքէն , եինէ իոլահ օլմայուպ՝ հէվայի նէֆսին իւզրէ
կէզէրսին . Ֆիրբին իլէ պիր տաղ իւզէրինաէ պէլէ
քէնտինի , վէ իչլէտիկին կիւնահլէր՝ անլէրի քի ի-
թիրաֆ (իոստտովանէլ) օլմատըն , սու թուֆանը կիւ
պի էթրաֆընը գուշտամըն՝ քի սէնի զարգ էտէ⁶ .
զիրա Գրիստոս մահէր կիւնիւնիւ սու թուֆանընէ
պէնկզէտիր⁷ . Ղիսմանի տիւշման՝ հէր նէ գատար
մէրհամէթսիղ օլտա , հիւքմիւ էօլտու իւնճէյէտէք
տիւրէր . լաքին՝ քէպիր կիւնահ իսանըն պու տիւ-
նեատէ հէլլաք օլմասընէ սէպէպ օլտու գտէն մատէ՝
ախրէթտէ տախի էպէտի թէքտիր օլմասընէ սէպէպ
օլուր⁸ : Քէպիր կիւնահ իչլէյէն՝ Ալլահըն մահապպէթ
պէնտինի գըրուպ՝ կէոյա Ալլահտէն գալմըն կիպի

1 Էւ նոտաւ տապանն . . . ՚ի լիւրինս Արարտապ , ՃՆԴ . Ը . 4 :

2 Քանդիկ ե ՚ի սկզբանէ ՚ի կոյնչիկ սկայիյն տմարտաւանից , յոյս աշ-
խարհի ՚ի լատապիտան ապաւինեալ , էթող աշխարհի զաւակ վնեկոյ քօ
մեռամբդ նաւապիտեալ . Ինաս , ԺԴ . 6 :

3 Ընդէր բնաւ երկնչիմ ես յաւուր չարի , զի անթրէնու թիւնց գնացից
իմց շուրջ կզէն զինե . Սալմ . ԽԸ . 5 :

4 Որպէս աւարքն Նոյի , նոյնպէս եղիցի գողաւտն Ոքգւոյ մարգոյ ,
Մասն , ԻԳ . 57 :

տայրըր . անճագ Ալլահ մէրհամէթքեանի՝ գալան
գոյունու չօպանըն արատըղի կիպի՝ կիւնահքեարը
չօգ տէֆա չաղըրըր՝ . վէ լաքին օքի թէօպէյէ կէլ-
մէշ, վէ կիւն պէ կիւն ֆէնալըգտէ թարագգա պու-
լուր , օ վագըթ Ալլահ քէնտի լութֆունու անըն
իւզէրինտէն գալտըրըր : (Նտէն պիւլիւք զազէպ օլ-
մաղ ինսանէ՝ քի Ալլահ անտէն լութֆունու բէֆէ-
տէ . զիրա էօլիւ թէմամ օլուպ՝ զազէպ սիճիլի եա-
զըլընճէ՝ կէրի տեօնմէք գապիլսիղ տիր . նիճէ քի օլ-
տու մէզքիւր ասիլէրէ , Սոգոմ Գոմոր ճէմաաթինէ ,
Ֆիրաղունէ , վէ տախի չօգլէրինէ . իմտի էկէր գա-
զէպտէն խելաօ օլմագ տիլէր իսէն՝ կիւնահ իչլէմէ .
վէ էկէր եանըլուպ՝ կիւնահէ տիւշտիւն իսէ՝ տօզրու
գալպ իլէ թէօպէյէ կէլ :

ՍԻՒԱԼ 39.

Նոյ շարֆ օլանլէրի աճըլալ շէմ է՞լիֆի յի :

Ճ . Լթտի . զիրա՝ ինսանէ պօրճ տուր միւ-
քէտտէր օլանը աճըմագ . լաքին՝ օքի Ալլահըն էմ-
րինէ գարչը տուրուր՝ շէրան թէքտիր օլուր . Լմտի՝
թէօպէյէ կէլմէյէն ատէմին թէքտիր օլմասը՝ Ալլա-
հըն ատալէթի իւղըէ օլմալ իլէ , անի կէօրէն Ալլա-
հըն շէրիաթընը մէտհ էտիւպ՝ իպրէթ ալմագ ճա-
յիղ . Պէլի՝ Նոյ ղէմ էտէր իտի . լաքին տէկիլ քի
Ալլահըն վէրտիկի զազէպէ , իլլա քի՝ ինսանլէրին
նաչէրի հարէքէթինէ :

1 Դարձարաք առ իս՝ և ևս գառնամ առ ձեզ . Մաղտ . Գ . 7 :

U t t U L 40.

Հանձնարար արարեալ է:

Ճ. Ս) այիս այընտէ օլտու տէնիլիր. զերա էկէր
գըշ էսնասընտէ օլսա իտի, գապիլ-բի՝ թապիաթտէն
տիր տէնիլիր իտի : Ս է տալիս չիւնքի պահար էյա-
մը սէֆայը վազըթ տըր, էյըլէ ֆէրահ էտէճէք զէ-
մանատէ զազէպին զուհուրի՝ զիյատէ գասալէթ օլս
զայիմլէրէ :

リトリス 41.

[illegible]

Ճ. Պիլմէզ իտի. զերա պու խուսուստէ՝ Ալլահ
վագըթ պէյան էթմէտի անէ. վէ քէնտի տախի սիւ
ւալ էթմէզ. մատամքի քէմալի մէրթէպէ իթաաթ
էթմէնին շարթընտէն տիր՝ սէպէպ սիւալ էթմէ
յիւպ՝ էմրին իճրասընէ տիգգաթ էթմէք. Վիլհա
գիգա՝ Նոյ սատըգ օլմաղ իլէ իթիգաթընէ խէլալ
վէրմէյիւպ՝ էվլատլէրինի տախի թէսէլլա էտէր՝ քի
Ալլահըն ինայէթինտէն գաթի ումուտ օլմայալէր.
Հագիգաթ՝ պու մատուէ զայէթ ազիմ՝ սըգընթը, վէ
էմսալի սապգաթ էթմէմիշ պիր սէրէնճամ՝ իտի. զերա
մէճպուր օլտու էվինի վէ րահաթլըղինի թէրք էտիւպ՝
կէմիյէ կիրմէյէ, ալէլ խուսուս քի՝ չըգմագ էլինտէ
տէկիլ. Ֆէգաթ ասիլէրէ օլան զագէպի վէ քէնտինին
հլքմէթլի թարիք իլէ խէլաս օլտուղինի ֆիքիր էտիւպ՝
մէմնուն օլուր իտի Ալլահտէն. նիճէ քի՝ անըն իթիւ
գաթը մէտհ օլունուր Ազիզ քիթապտէ՝ :

1 Հաւատովք առեալ հրաման հոյի՝ վասն չեւեռ երևելեացն՝ զահի հարեալ կեղեիք զտապանն՝ ի վրիտթիւն տան իւրոյ, որով դատեցաւ զաշ:

Ս Ի Ի Ա Լ 42.

Նոյ նէ՞ գափար զէման գալարէ կէփակ :

Զ. Պիր սէնէ . զերա եիւզ էլլէ կիւն սու պիր ԳԼ. Ը .
գարար գալար՝ պատէհու հիքմէթի խիւտա ազալար՝
կեօրիւնիւր տաղլէրին պաշը¹ : Օ իրա էկէր սու թէ-
զէլտէն չէքիլէ խի , լէչէրին գօգուսու հէվայի ֆէ-
սատէ վերիւպ կէմիտէն չըգանլէրէ քէտէր վերիւր ի-
տի . անճագ սույուէն օ գատար վագրթ տուրմասը
իլէ , լէչէրին պաղըսընը պաղըգէր եէր . վէ պաղը-
լէրի չիւրիւր :

Վ է գըրգ կիւն տաիսի կէչինճէ , Նոյ կէմինին
փէնճէրէսինի աչըպ՝ գարղա գուշուէու իրսալ է-
տէր՝ քի տիւնեանըն հալինտէն խապէր ալա . լաքին
օ քէնտի պօղաղի տէրտինէ մէշղուլ օլուպ՝ կէրի
տեօնմէղ : Պատէհու մահճուպ գուշ կիւվէրճինի
իրսալ էթտի , վէ մէղսուր գօնաճագ եէր պուլա-
մայուպ կէրի տեօնէր : Վ է եէտի կիւնտէն սօնկրա՝
թէքրար անի իրսալ էթտիքտէ , միւթտէճի հիսապը
աղղընէ զէթին տալը ալուպ՝ կէլտի կէմիլէ² : Նոյ ա-
նի կեօրիւնճէ՝ անկար քի սու չէքիլմիշ տիր . վէ
եէտի կիւնտէն սօնկրա թէքրար իրսալ էթտի կիւ-
վէրճինի , լաքին կիւվէրճին զայրի ավտէթ էթմէղ :
Իմտի՝ Նոյ կէմինին իւսթիւնիւ աչըպ՝ զէմինի գու-
րու կեօրիւնճէ՝ տիւնեայէ եէնի կէլմիշ կիպի շագ

խարհ , և հաւատօցն արգարութեան եղև ժառանգաւոր . Եբրայ . ԺԱ. 7 :

- Նոյ գտաւ կատարեալ արգար , և ՚ի ժամանակի բարկութեան եղև
վերահաշտութիւն . Սիբայ . ԽԴ. 17 :

1 Եւ նուազէր ջուրն յետ հարիւր և յիսուն աւուր . . . երևեցան գը-
լուխք լերանց . Ծննդ . Ը. 5 :

2 Եւ գարծաւ տու նա աղաւնին ընդ երեկո , և ունէր տերև ձիթենոյ
շիւղ ՚ի բերանի իւրում . Ծննդ . Ը. 11 :

օլոտու, վէ Ալլահ տախի էմր էտէր անէ՝ քի կէմի-
տէն տիշարը չըգա. քէնտի վէ էհլի, վէ էվլետէրի՝
վէ անլէրին զէվճէլէրի, վէ ճէմի հայվանաթլէր:

Ս Ի Ի Ա Լ 43.

Նի՞նէն իեփէ իրէր իբէն՝ էվլէլ Նոյ, «օնլա իւշ օղլա»,
«օնլա էհլէ, վէ «օնլա ինլէլէրի իրիւոյ. չըգալէնէն՝ էվլէլ
Նոյ, «օնլա էհլէ, իեղա էվլալէրիին ալալալա՝ անլէրի լէվ-
ճէլէրի չըգալ:

Ճ. Այէմիյէ կիրէր իքէն՝ էրքէք քէնտի զէվճէ-
տինտէն այրը կիրմէսի, անլէրին կէմիտէ էվլատ ալ-
զոլսինտէ օլմամալէրինէ նիշան իտի: Օլիրա՝ կէմի
անլէրին խէլաս օլմասը իշիւն թէրթիպ օլունմաղ իւ-
լէ՝ իսթիղֆար մահալի միսիլլիւ (տեղի ապաշխա-
րանաց) անտէ թէն սէֆալէրինտէն կէրի տուրմագ
վաճիպ իտի. նիճէ քի՝ սուրբ Եկեղեցի Ապաշխարանք
կիւնլէրինտէ մէն էտէր թէն սէֆալէրինի: Ալ է չըգ-
տըգլէրինտէ՝ հէր պիրինին էհլի՝ քէնտի արտըսըրա
չըգմասը, կէմիտէն չըգտըգտէն օօնկրա՝ անլէրէ էվ-
լատ էտինմէկէ բուխսէթ օլոտուղի անկլանըր:

Ի Լ Բ Տ Է Հ Ր Ի Ն Ի Թ Թ Ա Մ Ի

ԻՔԻՆՃԻ ՏԷՂԸ

Նոց կէմբտէն չքարղինաէ պաղ տիքիւս, վէ շէրապընաէն իշիւս՝
սէրիօշ օլմասը, ինսանկէր չօղալուս՝ Պաղտատ օլմասընաէ գուլէ եափար
իքէն, անկէրին լիսանի գարըշուս՝ չօղալմասը, վէ հէր ճինոին պիրէր թա-
րաֆա տաղըլուս՝ տիւնի սյը շէնկէթ մէլէրի, վէ փու թփէրէսթ լիկին սէսկէսթ
պէյանինաէ տիր :

Ի Ք Ի Ն ՈՒ Տ Է Հ Բ

Ս Ի Ի Ա Լ 1.

Ի Կինձի Կէհր Կի՞ճէ Ֆէրժ օլուր Է Վէլէ Կիհէն :

Ճ Է Վ Ա Պ

Նոց՝ կէմիտէն չըգտըգտէն սօնկրա , Ալլահն անէ օրհնութիւն վերիւս՝ գալիլ (ուխտ) Էթմէսի իլէ . Պէլի՝ Իլք տէհրտէ օլան ինսանլէրին նաշէրի հարէքէթի սէսկէսինէ՝ Ալլահ անլէրէ զաղէսլ վերտի . անճագ՝ Իքինձի տէհրտէ ինսյէթ էտիւսլ՝ թէսէլլա էտէր ինսանը՝ քի գաթի ումուտ օլմասընլէր . Օլորա՝ Նոյ կէմիտէն չըգտըգտէն սօնկրա՝ պաշլատը կէօյտէն խէլաս նիշանը սէյան օլմաղա , նիճէ քի՝ ալէիմէմա (ծիածան) պարըշըգ նիշանը տէնիլտի :

Ս Ի Ի Ա Լ 2.

Նոյ կիհիհէն չըգլէմա Կի՞րէ Կիհէ սախին օլուր :

Ճ . Իրմէնիստան թօփրաղի Արարատ էյալէթինտէ՝ Մասիս տաղի գուրալի Նախիջեւան տէնիլէն եէրաէ . քի իլք գօնագ տէմէք տիր : Պուրատէ խօշճա միւլահաղա էյլէ Նոյ նահասպետին ֆաղիլէթինի , օ՝ քի պիր սէնէ կէմիտէ մէքս օլուսլ՝ տիշարը չըգտըղինտէ , զայրի պիր իշէ մէշղուլ օլմաղտէն , տէր հալ մէզպիհ (սեղան) եափուսլ՝ ճէմի եէնիր հայվանլէրտէն գուրպան էտէր , վէ շիւքըր էտիւսլ՝ մէմուռն օ

լուր Ալլահտէն¹ : Օտնն օլունուր քի , Նոյ նահապետտէն էվվէլ սեղան եափան օլմատը . պէլի՝ Աբէլ գուրպան էթտի , լաքին՝ սեղան եափտը տէյու եազքը տէկիլ : Պախուսուս Նոյ նահապետին գուրպանքնտէն՝ Ալլահըն խօշանտըղի իչիւն՝ թաթըլը գօգուիլէ գապուլ օլունտուղի պէյան օլուր² : Վէ Ալլահ անըն գուրպանընը գապուլ էթմէսի իլէ՝ օրհնել էտէր անի , վէ անըն էվլատլէրինի . վէ գավլ էտիւպ՝ վաա էտէր՝ քի պիր տահա սու թուֆանը օլմասըն³ :

ԳԼԹ . Ֆիլհագիգա՝ մուգատտէմ՝ Ագամա օրհնութիւն վէրիլտի , լաքին պու տէֆա միւճէտտէտէն օրհնութիւն քէրէմ օլտուգտէ՝ Ալլահըն ինայէթ պապի թէքրար քիւչատէ օլտու : Օիրա էմը օլունուր քի չօղալընլէր , վէ տիւնեսայէ հիւքմ էթոինլէր սապըգը իւզըէ , վէ էթ եէմէկէ իզլին օլտու , քի մուգատտէմ իզին եօգ իտի :

ՅԻԻԱԼ 3.

Ալեմէմա լալը օլմա՞լը իտի կէօյէ . ի Ալլահ անի պուրըլըգ նիլանը պէյան էլիլ :

Ծ . Օլուր իտի . լաքին՝ պիր տահա սու թուֆանը օլմասըն տէյու՝ անի մախսուս պարըլմագ վէ գավլ նիլանը էյլէտի քի ինսանլէր անի կեօրիւնճէ , Ալլահըն ինսան իլէ պարըլտըղինի պիլիւպ՝ շաղ օլսուլնլէր : Նիճէ քի՝ պիր ատէմին ատէթի գատիմէսի օլսա էլինտէ ասա՝ եախսուս վարմաղինտէ եիւզիւկ

1 Երեսնայ Նոյ սեղան Աստուծոյ , և առ յամենայն անամոց սրբոց , և յամ թռչնոց սրբոց , և հասն ողջակեզ ի վերայ սեղանոյն . ԾԱՌ . Ը . 20 :

2 Հոտտեցաւ Տէր Աստուած ի հոտ անուշից . ԾԱՌ . Ը . 21 :

3 Եւ հաստատեցից զուխտ իմ ընդ ձեզ . և ոչ ևս մեռի ամենայն ժամին ի քահգեղէ . ԾԱՌ . Թ . 11 :

Թաշըմադ, վէ պիր կիւն վատիշահ ⁶ ատէմ իշիւն տէսէ քի, պու ասայը եախօտ պու եիւզիւկիւն՝ նէ գատար քի պու ատէմին էլինտէ կէօրիւրսէնիդ՝ պա նա տօսթ պէլէյին անի, քէզա՝ ալէիմսէմա՝ զաթը պուլութտէ կէօրիւնիւր խտի, լաքին՝ սօնկրա պարը չըգ նիշանը օլտու, քի ինսանլէր խէվֆէ տիււպ՝ կիւ նահտէն կէրի տուրալէր, զիրա պարըշմադ՝ կիւճէն մէքտէն սօնկրա օլուր, իմտի Ալլահ՝ ինսան իլէ պա րըշտը տէնիլիր խէ, էվլէլա՝ անըն կիւճէնմիշ օլ տուղի անկլանրը, վէ կիւճէնմէք գասպահաթ սէպէ պի իշիւն տիր: ()՝ էճիլտէն, ալէիմսէմայը կէօրիւն ճէ՝ տիւշիւնմէք ճայիդ՝ քի Ալլահա գարըշ հարէքէթ էտիւպ՝ անի թէքբար կիւճէնտիրմէյէլիմ՝ քի թէք տիր օլմայալմ:

Պէլի՝ Ալլահ վատ էթտի՝ քի պիր տահա սու իլէ տիւնեայը թէքտիր էթմէսին, վէ լաքին՝ պու ճէվտոյ իլէ կիւնահքեարէ րուխսէթ վէրիլմէտի՝ քի խաթէ տիկինի էտիւպ՝ թէքտիրտէն խալի գալըն, իլլա՝ պաշգա թարղ զադէպ վէրիր: Ազգաա ալէիմսէմա՝ եայ շէքլինտէ¹, վէ եայ՝ ճէնք ալէթի տիր, վէ պու տիւնեատէ անըն պիլա օդ կէօրիւնմէսի՝ Ալլահըն մէրհամէթինին պէյտնի տիր: Ն իրա՝ քէպիր կիւնահ իշլէյէն՝ տիւշման կիպի Ալլահա գարըշ՝ կէօյա ճէն կէ չըգար, վէ Ալլահ մէրհամէթի օլմասը իլէ՝ չօգ տէֆա սապը էտիւպ՝ անի թէքտիր էթմէզքի թէօ պէյէ կէլէ, լաքին զանն էթմէ քի տայիմա սապը է տէր, զիրա՝ եայ գուրուլու տըր, էլլէթ պիր կիւն ան տէն զադէպ օգու չըգսա կէրէք²: Պախուսուս եայ

1 Զադէլն իմ եզից յամեր . Ճնդ . Թ . 13 :

2 Ապա թէ ոչ դառնայր առ նա, զուր իւր սրտէ է, և զադէլն իւր լարեալ . Սաշ . է . 13 :

նէ գատար կէրկի օլտա, օ գատար զարալ իլէ վաբուր
օգու, քէզալիք՝ Ալլահ նէ գատար չօգ սապր էթսէ,
օ գատար շիտտէթլի օլուր զաղէպի¹: Իմտի՝ ալէիմ
սէմա խարէթ տիր ալէմէ՝ քի Ալլահտէն խէվֆ է-
տիւսլ՝ զաղէպ օգուէտէն խէլաո օլտ²:

ՍԻՔԱԼ 4.

ԱԼԼԱՆԸՆ ԻՆՍԱՆ ԻԼԷ պարըշմաւ, ԵՒԹԻ ԳԱՎԼ ԷԹԹԻ, ՆԻՃԷ
անկաւր:

Ճ. Պիր քիմսէյէ մէրամ անկլաթմագ՝ անըն
պիլտիկի լիսան իլէ սեօյլէմէկէ միւհթաճ. օ էճիլ-
տէն Ալլահ ինսանըն անկլայաճաղի մէնվալ իւղրէ
քէնտի միւրատը ալիյէսինի պէյան էտէր Աղիզ քի-
թապտէ, կէօյա տիլիզէ իշարէթ իլէ սեօգ անկլաթ-
մագ միսիլիւ: Օլրա ինսանճա պարըշմագ՝ Եախօտ
գավլ էթմէք ագրան պէյնինտէ՝ գաթի նիզատէն
սօնկրա՝ իքի թարաֆըն ըիզասը պիր օլտուղի պէյան
էտէր. վէ լաքին՝ Ալլահըն պարըշուպ գավլ էթմէսի՝
Եալընըղ քէնտի ըէյի վէ քէնտի թարաֆընտէն օլ-
մաղ իլէ³. անըն մէրհամէթինի տույ էտէր: Օլրա՝
Ալլահըն ինսան իլէ գավլ էթմէսի՝ տէկիլ քի քէնտի
մէճպուրիյէթինտէն գավլ էտիւսլ՝ ինսանէ պօրճլու
օլմագ տրր, իլլա քի՝ Նոյ նահապետի վէ ճիւմէլ ին-
սանլէրի թէսէլլա էտիւսլ՝ քէնտի ինայէթինէ լայըգ
էթմէք. քի Ալլահըն քէրէմինի ունութմայուսլ՝ տա-
յիմա մէմնունիյէթ սիրլէ, անըն իթաաթընտէ օ-
լուսլ՝ էպէտի տէվլէթէ վասըլ օլալէր:

1 Յորժամ ժամ առից, ես ուղիղ գտտեցայց. Սաղ՝. ՀԴ. 2:

2 Ետուր երկիւղածաց քոց նշան, զի ապրեցին յերեսաց աղեղան.
Սաղ՝. ՏԹ. 4:

3 Եւ ասէ Աստուած ցնոյ, այս է նշան ուխտին՝ զոր ուխտեցի ես
ընդ իս և ընդ մեղ. Տէնդ. Թ. 17:

Ս Ի Ի Ա Լ 5 .

Նոյ վէ անէն եւ լապիւնի՝ սօնիրա չի՞ճէ օլորուէր :

Ճ . Բէնչպէրիւք հէր իշտէն իգթիզալը օլմաղ իւլէ , Նոյ բէնչպէրիկէ միւշթաղ օլարագ , Մասիս տաղընըն էթէկինտէ պաղ տիքիւպ՝ (քի հալէն օ՛մահալէ էրմէնիճէ Արիուռի տէնիլըր , եանի ասմա չուպուղի տիքիլէն եէր) , վէ անըն շէրապրինտէն իշիւպ՝ աչըզ վէ իւրեան եաթար : Վէ իքինճի օղլու Քամ , անի կեօրիւնճէ՝ էօրթիւպ հըֆղ էթմէտիկինտէն մատէ՝ մէզագ թարիքի իլէ գարտաշէրինէ տախի խապէր վէրըր : Վէ քին անէր՝ Սեմ վէ Յարեթ՝ աթա իգղէթի սագըամաղ իլէ՝ արգալէրինէ էսպապ ալուպ՝ կէրի կէրի կիտէրէք փէտէրլէրինի էօրթտիւլէր՝ քի չիպլաղլըղինի կեօրմէյէլէր : Վէ Նոյ տըլլուպ մասըահաթը անկլայընճա՝ պէթտուա էտէր Քամըն օղլու Քանանէ՝ , զիրա տէնիլըր քի՝ Քանան էվիլէրա տէտէսինի օ՛ հալտէ կեօրիւպ՝ պապասը Քամա սէյլէտի , օ՛ տախի գարտաշէրինէ : Վէ նիճէ քի՝ Խէք տէհըտէկայէնէ լանէթ վէրիլիւպ՝ կիւն պէ կիւն ֆէնա պուլ մասը իլէ՝ փէտէրինտէն բէտտ օլունտու . քէզա Խէքինճի տէհըտէ՝ Քանանէ լանէթ վէրիլտի , վէ Քամ տախի աթա տուասընէ լայըզ օլմատըղինտէն , կիւն պէ կիւն քեօթիւ պուլլուպ՝ Նոյ անի բէտտ էթտի :

Օլորա տէնիլըր՝ քի Քամ պիւշիւճիւլիւկէ վէ տայրի պիտտէպ հարէքէթէ սիւլիւք էտէր իտի , լաքին Սեմ , վէ Յարեթ , անլէր քի աթալէրինին իգղէթինի թանրտըլէր , Նոյ անլէրի օրհնէլ էտիւպ՝ Քամը գուլ էտէր անլէրէ : Պախուսուա՝ չիւնքի Մեօիհ՝ Սեմին ճինսինտէն տօղաճագ իտի , վէ Յարեթին

ճինսինին տախի անէ իման կէթիրէճէկինի՝ Ալլահըն իլհամը իլէ պէյան էտէր¹։ Պիլհագիգա՝ պու պապու տէ փուլթփէրէսթլէրին՝ Մէսիհէ իման էտէճէքլէրի անկրանըր . նիճէ քի՝ Էրմէնի միլլէթի տախի Յաբէթին ճինսինտէն օլուպ՝ Մէսիհէ ինանտը : Պախուսու քի Ուրհա փատիշահը Աբգար , օ քի Էրմէնի միլլէթինտէն իտի , Մէսիհէ էֆէնտիմիղին սուրբ Երուսաղէմաէ էթտիկի միւճիւղաթլէրի իշխտէրէք , անէ մախսուս ատէմ վէ քեաղըտ իրսալ էտիւպ՝ ճիւմլէ փուլթփէրէսթ (հէթանոս) փատիշահէրտէն էվիլէլ ինանտը . վէ Էֆէնտիմիղ տախի անըն քեաղըտընա գարշըլըգ ճէվսպ եաղտը : Նիճէ քի Մոլտէս Խորենացի քէնտի քիթասպընըն իքինճի հիստէսինին օն տօգուղ ֆասպընտէ եաղար :

Նաղար էյլէ Քամըն քեօթիւլիւկիւնէ , կիւնահ աթէշի՝ սու թուֆանը իլէ հէնիւղ թէպին օլմուշ , Քամ թէքրար ալէվլէնաիրիւպ՝ վէ քէնտի ղիւրկիէթինէ քեօթիւ էօրնէք օլարագ , կիւնահ ֆէսաալը եինէ պաշլատը ղուհուրէ կէլմէկէ :

Ս Ի Ի Ա Լ 6 .

Նե՞ճէ Կաղըլլըլէր ինսանլէր Կիւնէնէն Կէօրլ լարաֆըն :

Գ.Լ. Ժ. Ճ. Ս Եմ , Քամ , վէ Յաբէթին ճինսլէրի կիւն պէ կիւն չօղալարագ , օլտուգլէրի եէրտէ սըղըշմալուպ՝ հասէպիլ իգթիղա հէր պիր ճինսին պիրէր սէմթէ կիթմէսի իճապ էթտի , քի իտարէ օլպէր . ղիրա օ վագթին ատէմլէրի էքսէրի չիֆթճի օլմաղ իլէ , աղիմ օվալէրէ վէ եալլալէրէ միւհթաճ իտիլէր : Իմտի՝ մինասիպէթլի եէր արամագ գաստի

Գ.Լ. Ժ.Ա.

1 Ընդարձակեցէ Աստուած Յաբէթի , և բնակեցէ ի տան Սեմայ . Ծ.Ն.Դ. Թ. 27 :

իլէ, պիր քիւլլիւ խալդ՝ պախուսուս ճէպպար քիմ
սէլէր կէօզ էտիւպ՝ Պաղտատ օվասընէ կէլտիքլէրին
տէ, միւշավէրէ էթտիլէր՝ քի տահա պիրիպիրլէրին
տէն այրըմաղտէն՝ ճէմաթ իլէ դուլէ հիսասը մէմ
լէքէթ ետիւլէր՝ քի ասիւմանէ սէր չէքէ, վէ օ
դուլէ քէնտիլէրինէ պիր էսէր օլուպ՝ անըն իլէ ի
սիւմ վէ շէրէֆ քէսպ էթմիշ օլալէր, վէ նիճէ քի
ֆիքիր էթտիլէր, տէր հալ իճրասընէ զայրէթ է
տիւպ՝ պինսյէ պաշլասըլէր : Արքին պու իշէ մու
պաշիրէթ էթմէկէ սէպէպ՝ անլէրին եէք լիսան իւ
ղէրէ թէքէլլիւմ էթմէլէրի օլմաղ իլէ, Ալլահ ան
լէրին պէլլէտիկի լուղէթլէրին մանէսինի դարըշարը
տը՝ քի պիրիպիրինին տիլինի անկլամայուպ՝, պաշա
տըղլէրի պինսյը թէրք էտէլէր : Այրա՝ մէղպուր
լէրին պու միսիլլիւ հարէքէթի՝ քիպիրլէքտէն հասը
օլմաղ իլէ, Ալլահըն էմրինէ մուղսիր իտի : Ա է հէր
քէս թային օլտուղի խըղմէթէ մէշղուլ օլուպ՝ մէղ
քիւր պինա իւղէրինտէ չալըշըր իքէն, Հիքմէթուլ
լահ պիր շէտիա գասըրկա եէլի զուհուր էթտիքտէ,
տէր ագասպ հէր պիրի պիր հալէ կիրիֆթար օլտու
թո՝ քի պիրի պիրինին սէօյլէտիկինի անկլայամաղ օ
լուպ՝ հէր սինսիլէ պաշգա պաշգա տիլ սէօյլէմէկէ
պաշատը, վէ պու սուրէթ իլէ իթթիֆաղլէրի պօ
ղուլուպ՝ պինա մատլահաթը կէրի դալտը : Այսպ
տէ՝ հէր պիր սինսիլէ քէնտի թաղըմը իլէ իսթէտիք
լէրի թարաֆէ տաղըլուպ՝ վէ պաշգա պաշգա միլ
լէթլէր վէ լիսանլէր պիրի պիրինտէն ֆէրդ օլուպ՝
տիւնէսյը շէնլէթտիլէր :

Վաղմը էյլէ, սու թուֆանը տահա ունուտուլ
մամըշ, ինսանլէր թէքրար Ալլահը կիւճէնտիրմէք

1 Եկայք իջուք եւ խառնակեցուք անդ զէզուս նոցա, զի մի լիլիցն
իւրօրանլիս ըրարաւ օ ընկերի իւրց, ԾՆՆԴ, ԺԱ, 7 :

արզուսինտէ , լաքին թասաճիւս է' թմէ . զիրա՝ օ գու-
լէյի եափանկէրին սեօղ սահիսլի՝ քամին թռնու-
՛Ներբովթ խտի : Վէ մէղպուր զայէթ մաղբուր վէ
քէնտի գուվէթինէ կիւվէնմիշ ճէնքճի սլիր քիմսէ
օլմաղ իլէ , չօգ ատէմլէրի քէնտինէ թասլի էտէրէք ,
զօրպալըգ իլէ ալէմէ հիւքմ է' թմէկէ պաշայուս՝
փատիշահ օլտու Պաղտաստէ՝ , քի օ անէ տէկին
տահա փատիշահլըգ իճատ օլմուշ տէկիլ խտի : Պուհ
տան գաթինաղար՝ օրտու գուրուս՝ ճէնք իլէ սլիրի
սլիրինի գըրմագ՝ մէղքիւր Ներբովթտէն պաշանտը ,
քի անէ Բէլ վէ Նեմրուտ տախի տէնիլիր :

Պու զօրպա՝ նիճէ քի ինտանկէր իլէ ճէնկէ պաշ-
լար , քէզա Ալահա գարշը տախի փութփէրէսթլիք
իճատ է' թտի . զիրա՝ տէնիլիր քի քէնտի թասվիրինի
ալէմէ թափընտըրմաղէ պաշաթտըրուս՝ փութփէ-
րէսթլիկէ սէպէս վէ թէմէլ օլտու : Վէ անրն թաս-
վիրի օլան փութ (կուռք) Ատուածաշուհտէ՝ Բա-
հաղ իսմի իլէ անրլըր , քի Արապիտտան վէ ճէմի
Գըսլէ թարաֆընտէ մէշուր փութ օլուս՝ Եղիա
փէյղամպէր անրն խիւտամլէրինի գըրտը , Գ . Թաֆ .
ԺԸ . 40 :

Իպրէթ ալընկէր՝ քիսլիր վէ Ալահըն էմրինէ
մուղայիր իշ էտէնկէր . կերչի գուտրէթի օլանէ պօրճ
տուր քի , տիւննատէ սլիր էսէրի սուլունա , լաքին
շու շարթ իլէ՝ քի անտէն սայիրէրինէ ֆայիտէ օլա ,
վէ տէկիլ քի եալընըղ քէնտի իսմինէ շէրէֆ օլտու
տէյու քիսլիրէնուս՝ խաթա իշէյէ . նիճէ քի մէղ-
քիւր գուլէյի եափանկէր խաթա է' թտիլիր :

Վէ տախի տէնիլիր քի՝ անրն իշիւն գուլէ եափ-
մագ իսթէտիլէր՝ քի էկէր սլիր տահա սու թուֆանը

օլուր խտէ, անտէ հրֆղ օլալէր . լաբին պու ֆիքիւր տախի զայէթ նաշէրի խտի . զիրա՝ Ալլահ զաղէպ վէրէճէք օլտուգտէ, նէ գապիլքի ինսան անտէն խէլաս օլա . գուշ կիպի կէօյէ ուշաս, գարընձա կիպի զիյրի զէմինէ կիրսէ, մահի (ձուկն) կիպի տէնիզին տիպինէ ինսէ, եինէ խէլաս օլամաղ Եարատանըն զաղէպինտէն . էկէր՝ թէքտիր օլմագ խթէմէզ իսէն, էմրէ մուզայիր իշտէ պուլունմա :

Ս Ի Ի Ա Լ 7 .

ՏԵԼԷՐ ԳԱՐԸՄԻՆ ԷԼԷԼ ԿԱԿԷ ՊԻԼ ԵՅԷՆԻՐ ԻՊԻ :

Ճ . Տէնիլիւր քի Էրմէնի տիլի, զիրա՝ մալիւմ քի մէզպուր գուլէ վագթինէ գատար Աղամըն տիլի սէօյլէնիր խտի . վէ օ գուլէյի եափան ճէպպարլէրին քիպիրլիկինէ զաղէպ օլարագ՝ ֆէգաթ անլէրին տիլի գարըշտը Պաղտատ օլտաընտէ¹ : Իմտի Նոյ վէ աշըն թագըմը Էրմէնիստան թօփրաղինտէ օլմաղ իլէ՝ անլէրին տիլի գարըշմատը . զիրա օ վագթէ գատար՝ տահա Նոյ սաղ խտի . վէ գուլէյի եափանլէր իլէ պիրլէքտէ օլմատրղինտէն մատէ, էլինտէն կէլսէ մէն էտէր իտի օ միտիլլիւ նաշէրի հարէքէթի : Իմտի ֆէհմ օլունուր քի՝ տիլ գարըշտըգտէն սօնկրա՝ Հայկ քէնտի թագըմը իլէ Էրմէնիստան թարաֆընէ կէլինձէ, սապըգ անտէ սէօյլէնէն տիլի պաշտտը սէօյլէմէկէ, մատամ քի զաթը քէնտի լիսանի տախի օ տիլ խտի .

Պիլհագիգա՝ նիճէ քի ինսան կիւնահ սէպէպիւնէ տիւնեա մէշագգաթընէ տիւշտիւ, քէզա կիւնահ սէպէպինէ տիլէր չօղալտը՝ քի ինսանլէր ֆէսատէ պայիս օլաճագ խուսուրլէրտէ իթթիֆագ էթ-

1 Այդ խառնակեաց Տէր Աստուած զեղուս ամ երկրի . Ծննդ . ԺԱ . 9 .

մէյէլէր : Օ իրա ինսան հալի աճայիպ տիր , էյի շէյէ
մէյլ էթմէյիւպ՝ ֆէնայէ չօդլէրի կէօնիւլ վէրմէք իւ
լէ , նիհայէթ ճիւմլէսի ֆէնա պուլուր , նիճէ քի օլ-
տու սու թուֆանընտէն էվմէլ : Իմտի՝ պու խուսուս-
տէ ինայէթ օլտու լիսանըն չօղալմասր , վէ տաիսի
տիլլէրին դարըմասը՝ տիւնեայէ ազիմ՝ շեօհրէթ օլ-
տու , կէօյա քի՝ զէմին պիր թարղ իւզըէ օլա իքէն ,
տազլէր , տէրէլէր , վէ տէփէլէր իլէ աօնանտը , նիճէ
քի պիր շիշէք եէք ընկ օլմասընտէն՝ կէօնակէօն
ընկլէր իլէ միւզէյեէն օլմասը տահա խօշ տուր :

Ս Ի Ի Ա Լ 8 .

Նյ գա՞ն եալընպէ եօլտի- :

Ծ . Տօդուզ եիւզ էլլի եաշընտէ . ՏՆՆ . Թ . 29 :
Նազար գըլ պուրատէ ինսանլէրին սէֆիլ հալինէ ,
զիրա կիւն պէ կիւն չօղալարագ՝ հէր ճէմաաթ քէն-
տի հալինէ կեօրէ եէր զապթ էթմէք իւզըէ , վէ պի-
րէր սուրէթ իլէ միլլէթ իսմի էտինիւպ՝ ճիւմանի
խուսուսլէրտէ թիւրլիւ մարիֆէթ իճատի իլէ շէ-
րէֆ պուլմատէ օլտուլէր իսէ տէ , բուհանի թարիք-
լէրտէ զայէթ սէֆիլ դալտըլէր . զիրա՝ եէրի կէօյիւ
եարատան պիր Ալլահըն եէրինէ՝ հիսապսըզ փուլ-
լէր ետփուպ՝ ալլահ տէյու անլէրէ թափընմաղէ
պաշտտըլէր : Պէլի՝ մախլուգաթի եարատան՝ վէ
տիւնեայը իտարէ էտէն ճիւմլէյէ գատըր պիր միւ-
պարէք զաթ հասէպիլ իգթիղա վար տըր տէրլէր ,
լաքին անըն էմրի նէ՞ տիր , վէ անէ նէ՞ թարղ գուլ-
լուգ էթմէլի՝ անի պիլմէզլէր ¹ :

¹ Տանեան զՆոտուած , ե ոչ իբրեւ զՆոտուած փառաւորեցին ,
հաւել . Ա . 21 :

Ս Ի Ի Ա Լ 9.

Նե՞սէպէպէն զոհոսը ելիսի իմ-լիւրի-լիւրի :

Ճ. Ի վիզէլա՝ քէպիրըքտէն՝ Նիճէ քի պալատէ
ժէզքիւր Նեբրովթ քէնտի թասվիրինէ սէճտէ գըւ-
արըմաղէ իպրամ էտէր իտի , քէզալիք անրն օղլու-
վէ սայիրլէրի . վէ իթասաթ էթմէյէնէ թէքտիր է-
տէրլէր : Նիճէ քի Երեք մանկունք Պաղտատտէ Նա-
բուգոգոնոսոր փատիշահըն եափտըղի սուրէթէ սէճ-
տէ գըլմատըգլէրի իչիւն՝ աթէշէ աթըլտըլէր նիճէ
քի եազար . Դանի . Գ . 21 : Իմոի պաղըսը խէֆինտէն
նաշի , պազըսը միւրայիլիկինտէն , վէ քիմի՝ մէճպու-
րիյէթինտէն պաշլէր փութա թափընմաղէ :

Իքինճի՝ էվլատ աճըսընտէն¹ . զիրա՝ կէնճլիքտէ
էօլէն ուշաղըն պապասը թէսէլլա օլմագ իչիւն՝ օղ-
լունուն թասվիրինի մարանկօղա աղաճտէն եափտը-
րուպ՝ թիւրլիւ զիյնէթ իլէ տօնատարագ իղղէթ է-
տէր անէ , վէ անրն թէվասպիսի տախի թարաֆը խա-
թըր իչիւն իքրամ էտէր , վէ պազըսը տախի անրն
թըփգըսընը եափուպ սայիր եէրէ կեօթիւրիւր՝ քի
անի իղղէթտէ սագըլայա . վէ պազըսը տախի խօշքի-
շի օլմագ սէպէպի իլէ՝ հէտիյէ կէթիրիր անէ :

Իւչիւնճիւ՝ թամահքեարըդտէն² . զիրա՝ պաղը
մարիֆէթլի քիմսէլէր ճէլլի մալ գաստի իլէ , պաշ-
լարլէր թիւրլիւ փութ եափուպ՝ սաթմաղէ , քիմի
ալթուհտէն , կիւմիւշտէն , քիմի աղաճտէն վէ չա-
մուրտէն : Իշպու ֆէսատ կիտէրէք շէրէֆ պուլուպ՝
ղօրպա քիմսէլէր վէ փատիշահլէր քէնտի փութլէ-

1 Զի տարածամ ոգով թափմեալ հայր , վաղամեռիկ լինելոյ որդւոյ
արար պատկեր . Իմաս . Ժ. Դ . 13 :

2 Ի յաճախութիւն պաշտաման զանգետն , յետ այնորիկ ճարտարին
համարձակաց առատութիւն արուեստագիտութեան . Իմաս . Ժ. Դ . 18 :

րինէ փութիտանէլէր ինչասը իլէ՝ խիւտտամէր թաշին էթալէր, վէ անլէր տախի մէնֆաաթլէրի իշիւն՝ կէօնակէօն շուրութլէր փէյտա էտէրլէր :

Տեօրտիւնճիւ՝ շէյթանըն ֆիթնէլիկինտէն . զիւրա՝ շիւնքի ինսանըն արզուսի մախլուգլէրտէ գարար գըմայուս՝ տայիմա գաթի արզու էտէճէք պիր զաթարար, վէ Ալլահտէն զայրի ինսանէ գաթի արզու օլլաճագ զաթ օլլատըղինտէն, հասէտիլ իգթիզա ինսան Ալլահը արար . վէ անի պուլլատըգճէ՝ բահաթ օլլամաղ . (էյթան տախի ինսանըն պու միսլլիւ արզուսինի պիլմէք իլէ՝ փութլէրէ կիրիւս՝ թիւրլիւ ճէվապլէր էտէր՝ քի ինսան փութլէրի ալլահ պէլլէլիւս՝ անլէրէ ումուտ պիրլէ՝ տիլէտիկինի անլէրտէն մաթլուս էտէ, վէ անլէրէ սէճտէ գըլա :

Նազար գըլ շէյթանըն ֆէսաաինէ, վէ ինսանըն սէֆիլ հալինէ, զիրա ինսանը օտէրէճէ պէնտ էթտի փութլէրէ, թա՝ քի էվլատլէրինի տախի անլէրին մուհապպէթինէ գուրպան էտիւս՝ աթէշէ եագարլէր խաի՝ : Վէ պազը ալիմ քիմսէլէր՝ ինսան ետիրըսընէ ալլահ աննիլմէզ աէյու՝ շիւպհէյէ վարարգլէրինտէ, շէյթան քէնտի հիլլէսինտէն նաշի, պաշար հայվանլէրի ալլահ տէյու պէլլէտիւս՝ անլէրէ թաշիւնտըրմաղէ : Վէ հայվան հագգընտէ տախի՝ շիւսհէյէ վարան օլլուտ գտէ՝ լային շէյթանըն չարէսի քէսիլիւս՝ շէմսի, գամէրի, աթէշի վէ սույու տախի ալլահ տէյու պէլլէտիր : Օլիրա՝ անլէր ինսանէ ֆաշիտէլի վէ լաղըմլ օլլագ իլէ՝ պէլքի անլէրին հագգընտէ շիւպհէ էթմէլիւս՝ տայիմա փութլէրէ սթիլրտէ գալպլէր՝ քի քէնտի կիպի ինսանլէրի Ալլահա

1 Չահեյին գուտերա և զգուտերա իւրեանց գիւտց . և հեղին զտիւն անրիմ . Սաղմ . ճԵ . 55 :

2 Եւ եր վիշտայ մի մեծ՝ և պոշտէլին գնա ըտքիւրային . Դանի . Ժ . 22 :

ասի էտիւսս՝ ճէհննէմէ կեօթիւրէ : Պիլհադիգա՝ շէյթան հէր նէ գատար ճահտ էթտի իսէ տէ՝ ինսանը տայիմա փութփէրէսթլիք ֆէսատինտէ մէգս էթմէկէ, մախլուգլէրին հալինէ նազարէն՝ ինսանլէրտէն եինէ ֆէրգինէ վարան օլտու՝ քի մախլուգլէրէ ալլահ տէմէք օլմաղ, իլլաքի՝ եէրի վէ կէջիւ եարատան ալիը գուարէթ սահիպի վար տըր : Ալլաքին՝ թապիսթ գուվլէթի իլէ, վէ ալիլա լութֆ օ՝ միւսարէք զաթի սուլմագ գապիլիզ օլտուղինատէն՝ ալիմ, ահմագ, ալիլիւք վէ քիւշիւք փութփէրէսթլիք զուլումաթընտէ զարգ օլմուշ սէֆիլ ու սէրկէրտան իւգրէ կիտէր իտիլէր, թաքի քէրէմքեանի Ալլահըն ինսանէ մէրհամէթ էտիւսս՝ Հայր Աբրահամը չաղըրմասընէ տէկին :

Իպրէթ ալ, փութփէրէսթլիք իքի ճինս օլուր, ալիրի աշիքեար, ալիրի կիզլի, աշիքեար փութփէրէսթ օ՝ քի՝ Եարատանը թանըմայուս՝ փութթա թափընըր : Ալիզլի փութփէրէսթ օ՝ քի՝ Եարատանը թանըր, լաքին մուհասպէթինի մախլուգէ վէրիւս՝ անլէրին խաթըր իշիւն՝ Ալլահըն էմրինէ մուղայիր հարէքէթ էտէր, զիրա՝ Ալլահտէն զիյատէ ինսան հէր նէ քի սէվսէ, անի քէնտինէ ալլահ էթմիշ սայըլըր : Իմտի՝ պէջլէ քիմնէլէր՝ էկէր թէօպէյէ կէլիւս՝ թէրք էթմէղլէր իսէ կիւնահ փութլէրինի, աշիքեար փութփէրէսթլէրտէն զիյատէ թէքտիր օլսալէր կէրէք, զիրա՝ անլէր ալիլմէյէրէք էթտիլէր, լաքին՝ սուլնլար ալիլէրէք էտէրլէր, ալիրի՝ տին իլէ փութփէրէսթ, օ՝ ալիրի ամէլ իլէ : Պիլհադիգա՝ Ալլահըն էմրինէ մուղայիր հարէքէթ էտէն՝ հէր նէ վագըթ վէ հէր քիմ օլսա զաղէպէ միւսթահագ տըր : Ալլէ լաքին՝ շիւնքի ինսան իւշ թիւրլիւ սէպէս իլէ կիւնահա տիւշէր, եա աղլը էրմէտիկինտէն (Ի տգիտութեւ

նէ) . եա նաչար գալուպ մէնինէ գատորը օլամատը-
ղինտէն ('ի տկարութենէ) . եախօտ քէնտի քեօ-
թիւլիւկիւնտէն ('ի չարութենէ) : Վէ օ՛քի ագլը
էրմէյէրէք նաչար գալուպ կիւնահ իշլէր , մալիւմ
քի անըն զաղէպի հաֆիֆ օլուր : Վէ օ՛քի պիլէրէք
քէնտի քեօթիւլիւկիւնտէն Ալլահըն էմրինէ մու-
ղայիր իշ էտէր , անըն զաղէպինին զայէթ աղըր օլա-
ճաղի տէրքեար ¹ :

1 Եւ ծառայ՝ որ գիտիցէ զկամն Տեառն իւրոյ , և ո՛չ պատրաստեցէ
լոտ կամաց նորա , արբցէ գան բաղում : Եւ որ ո՛ն գիտիցէ՝ և արժանի
գանի ինչ գործիցէ , արբցէ գան սակաւ . Ղև. ԺԲ . 47 , 48 :

ԻՔԻՆՃԻ ՏԵՀՐԻՆ ԽԻԹԱՄԻ

Ի ԶԻՒՆՈՒՄ ԵՒ ՏԷՆԻ

ԱՐԵՎԵԼԵՆ՝ Ղախուն՝ Սողոմ Գոմարուէրին՝ Խաչակըն՝ Յակոբուն , վէ Իսրայէլ ճէմաաթինին Մըսրուտէ չէքտիկի էզլեթին , Փարաւոնէ վէրիլէն զաղէպին , Մովսէսին էլի իլէ Մըսրուտէն խէլառ օլուսլ՝ վէ գըմըղը տէնիլաէն կէչիւսլ՝ չէօլտէ Սինա սաղլնէ կիթմէլէրինին նազլէ էթի պէյանինտէ տիր :

ԻՒՉԻՒՆՈՒԻ ՏԷՆՐ

ՍԻՒԱԼ 1.

Իւրեւնձիւր արեւի շէրձի ֆերձ օլոր Իսկնձիարեւն :

ՃԷՎԱՊ

ԱԼԱԿԱՆՆԱԿԱՆ ԱՐԵՐԱՏԱՄԸ ՀԱՊԸՐԸՄԱՍԸ ԻԼԷ : ՊԷԼԻ՝
Ի. քինձի տէհրտէ օրհնու թիւն ինայէթ օլտու ինսա-
նէ , վէ ալէ իմնէմա պարըչըգ նիշանը օլտու . (նիձէ
քի Ի. քինձի տէհրին իլք սիւալինտէ պէյան տըր)
լաքին՝ ինսան Երուսաղէմ էյալէթինէ Հաղըրըմատը ,
վէ Ալլահ ինսանէ կէօրիւնմէտի : Անձագ՝ Իւչիւնձիւ
տէհրտէ Ալլահն մախսուս Արքաճամը Հաղըրուպ՝
անէ կէօրիւնմէտի իլէ , վէ Արքաճամըն իթաաթ էթ-
մէտի իլէ՝ Ալլահն ինայէթի , վէ ինսանըն տախի ի-
թաաթտէ օլտուղի պէյան օլտու : Օլորա նիձէ քի
Ալլահ՝ ինսանը կիւնահ սէպէպինէ հէր նէ գատար
թէքտիր էթտի իսէ տէ , երնէ քէնտի լուծֆունու
տիրիղ էթմէտի . քէզա՝ ինսան տախի հէր նէ գատար
թագսիրաթ էթտի իսէ տէ , երնէ ինսանլէրտէն Ալ-
լահն էմրինէ իթաաթ էտէն էքսիք օլմատը . նիձէ
քի՝ Ագամ դրախտտէն իւրաձ օլտուգտէն սօնկրա՝
եաա իլէ կէչիրտի էօմրիւնիւ . Աբէլ , Սէթ վէ Նոյ
տախի Ալլահն իթաաթընտէ իտիլէր : Վէզա Աբ-
րաճամ՝ Նոյ նահապէտին օղլու Սէմին ճինսինտէն
օլուպ՝ ինայէթի Պարի նահէմլար հարէքէթէ պիր
կեօնէ իլհագ օլմատըղինտէն մատէ՝ փուծփէրէ սթիլը
ֆէսատինէ տախի էպէտի իթիգաթ վէ սիւ լիւք էթ-

մէջ . անճադ փէտէրի Թարա իլէ Պաղտատ սէմթին տէ սաքին օլուր իտի : Վէ Ալլահն ինճամը իլէ կէլիը Խառան տէնիլէն մահալէ փէտէրի իլէ պէրապէր, վէ անտէ պիը վադըթ թէմէքիւն էտիւսլ՝ եէթմիշ ԳԼ. ԺԲ. պէշ եաշընէ վարորդտա՝ Ալլահ չաղըրըր անի՝ քի տողտուղի եէրի, միլէթինի, վէ փէտէրինին էվինի թէրք էտիւսլ՝ քէնտինէ պէյան օլաճադ եէրէ կէլէ՝ :

Յիւնմ էլլէ, նիճէ քի տէնիլտէ՝ գարանլըդ կէճէտէ եօլունու շաշըրան կէմիճի՝ շիմէք զուհուր էթտիքտէ՝ անըն շալգը իլէ գըլըլէրի Ֆէրգ էտէրէք եօլունու սլուլուր . քէզալիք՝ Ալլահն Աբրահամը չաղըրմասը՝ ինսանլէրէ՝ տողտու իման թարիքի պէյան էթմէք իտի : Օլորա՝ Ալլահ ինսանը Մէսիանըն եէտի իլէ շէյթանըն էլինտէն խէլաս էտէճէք օլմաղ իլէ, Աբրահամըն գալլինի քէնտի լութֆու իլէ միւզէյեէն էտիւսլ՝ չաղըրըր անի՝ քի ճիւմլէ ինսանլէրին թարաֆընտէն մուրախսաս կիպի՝ թէքմիլ իման վէաչգ իլէ՝ Ալլահն իթաաթընտէ օլուսլ՝ Մէսիս անըն ճինսինտէն տողտուն, վէ Մէսիսէ իման էտէնլէրէ՝ բուհանի աթա չաղըրըլըն, քի հէրքէս անտէն իպրէթ ալարագ՝ անըն կիպի իթաաթ իւզրէ օլա, քի Մէսիսին լութֆու իլէ ճէննէթէ վասըլ օլալէր :

Յիւնագիգա՝ Աբրահամըն գալլինի Ալլահ քէնտի լութֆունա մէսքեան էթմէ կէ լայըգ կէօրտիլ իւսէ տէ, Աբրահամ տախի գալլինի անէ թէսլիմ էտիւսլ՝ քէմալի մէրթէպէ իթաաթ էթմէսի իլէ՝ իման փէտէրի (հոյր հաւատոյ) տէնիլտի . վէ անըն գուճաղի՝ ճէննէթէ թէչպիհ օլունտու . Դ՝ . Ժ. Զ. 22 : Վէ էմը օլտուղի իւզրէ Աբրահամ թէրքի վէթան էտիւսլ՝ էնլի Ստրա վէ գարտաշը օլու Դուլո՝ վէ

1 Եւ տէ Ատուածը Պրահամ, եւ դու յիլլիք բումմէ ե յաղէ բումմէ, ե ի տանէ հօր բու ե կիլլիլիլը զոր ցուցիք քիզ . ԾԱՆԴ. ԺԲ. 1 :

ճէմի թագըմը իւն կէլիր քանան թօփրաղինէ , Վէ
զանն օլունմասըն քի՝ Աբրահամ թէրքի տիյար էթ-
մէք իւն՝ զարիպլէքտէ սէֆիլ գալըր . իլլա քի՝ Ալլահ
անի պիւլիւք միլլէթ վէ շէրէֆլի էտէր : Օյրա
ֆաղիլէթքեար օլան՝ հէր նէրէտէ օլսա միւշէրրէֆ
օլուր :

Պուրատէ՝ տէկիլքի եալընը Ալլահն ինայէ-
թինի միւլահաղա պիրլէ մէմնուն օլմագ ճայիզ՝ քի
ինսանը փուլթիէրէսթլիք զուլումաթինտէն չըգար-
տը . իլլա քի Աբրահամըն տախի թէրքի վէթան էթ-
մէսինտէն իպրէթ ալ , զիրա մէզպուր վէթանը աս-
լիէսինտէ իքէն Ալլահա ինանտը իսէ տէ՝ ամէլ իւն
տախի Պաղտատ թարաֆընտէն տիշարը չըգմատըգ-
ճէ , սուրբ Երուսաղէմ թօփրաղի քէնտինէ ինայէթ
օլմատը՝ : Վէ տախի Պաղտատ լաֆըր գարըչըգըգ-
մանէսի՝ վէ Երուսաղէմ քէլիմէսի սէլամէթ (խաղա-
ղուլթիւն) մանէսի օլմաղ իւն , անկլանըր քի՝ տիւ-
նեալի գարկաշալըգտէն վէ նիզատէն գաշմայընճէ՝
բուհանի սէլամէթլիք սլուլունմաղ :

ՍԻԻԱԼ Զ.

Աբրահամ զալը Ռանըր իւն իփի Ալլահը , ի անրն էմրինէ՝
իլլաալէ էլլի :

Ճ. Տէնիլիր , քի օ վագթին հալինէ կէօրէ իւ-
մէ վուգուֆ օլմաղ իւն՝ փուլթէրին ալլահ օլմատը-
ղինի անկլայուպ՝ անլէրէ մէյլ էթմէտիկինտէն՝ Ալլահ
անըն գալպինէ իլհամ էտիւպ՝ քէնտինի անէ թա-
նըթտըրտը . վէ Աբրահամ տախի թիքէնսիզ թառ-
լա միսալի՝ իթիգաթ մէյվէսինի հասըլ էտիւպ՝ օ տէ-
րէճէ քէմալի մէրթէպէ իթաաթտէ վասըլ օլուր՝ քի

է պէտի Ալլահըն է մըինէ մուղայիր իշ էթմէզ: Օլիրա՝ թապիաթ գուվլէթի իլէ Ալլահը թանըմաղէ ինսան գատըր օլամայուս, մութլագ ինայէթէ միւհ-թաճ քի անի թանըյա:

Ս Ի Ի Ա Լ 3.

Ալլահ էֆրէֆի Աբրահամա՝ չի վէթանի ասլէֆիլի լեհէ Էպէ, լաֆի իֆէճիլի եհրին իսթի նիլէ-ն պէյան էֆիֆի:

Ճ. Աբրահամըն իթիգաթը ալէմէ պէյան օլմագ իշիւն: Օլիրա՝ ներէյէ չաղըրլորղինի պիլմէյէրէք՝ Ալլահըն էմրի իւղըէ եօլա բէվանէ օլմասը իւլէ, անըն իթիգաթընըն թէքմիլ օլտուղի աշիքեար օլտու: Պէլի՝ Ալլահ պիլիւր Աբրահամըն գալպինի, լաքին՝ ինսանէրէ տախի մալիւմ օլմագ իշիւն՝ եհր իսմի պէյան էթմէտի, վէ Աբրահամ տախի սիւալ էթմէզ, զիրա պիլիւր քի քէնտինի չաղըրան Ալլահ տըր, վէ ինսանէ պօրճ տուր քի անէ իթաաթ էտէ, մատամ քի՝ Ալլահըն էմրինէ սէպէս սիւալ էթմէք օլմաղ:

Իպրէթ ալ. Աբրահամ՝ Ալլահա թէվէքքիւլ օլմասը իլէ՝ քէնտի ազիմ ինայէթէ լայրգ օլտուգտէն մատէ, Ալլահ վատ էտէր՝ քի անէ տուա էտէնէ օրհնութիւն, վէ քեօթիւ սէ օյլէյէնէ լանէթ վէրէ, պախուսուս քի՝ ճիւմլէ ինսանէր անտէ օրհնել օլտուհէր: Վայրէթ էյլէ քի՝ Ալլահա մագպուլ օլան աւտէմ իլէ տօսթ օլուս՝ անէ տուա էտէսին, զիրա՝

1 Ոչ ոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ հայրն... ձգեցէ զնա. Յով. 2. 44:

2 Հաւատովք՝ որ Աբրահամն կուէցաւ՝ ունինդիր եղև երանել ի տեղին, զոր առնող էր ի ժառանգութիւն. եւ զնոց՝ և ոչ զիտէր յո երթիցէ. Եֆրայ. 31. 8:

3 Օրհնեցից զօրհնիչս քո, և զանիծիչս քո՝ անիծից, և օրհնեցին ի քեզ ամենայն ազգ երկրի. Ճ.ն. Գ. 31. 5:

Ալլահ բէնտի գուլունուն խաթրի իչիւն՝ անի սէ վէնի տախի օրհնել էտէր, վէ անէ բեօթիւ սէօյլէյէնէ լանէթ վէրիւր : Իմաի՛ ինտանէ ճայիզ տիր՝ քի ճիւմ լէսինէ էյլիք էտէ, վէ էյի սէօյլէյէ. զերա՛ ինտանըն գալպինի Ալլահտէն զայրի քիմսէ պիլմէզ. պէլքի օտտէմ Ալլահա մագպուլ քիմսէ տիր, վէ սէն անի ֆէհա պէլլէմէն իլէ՝ թէքտիրէ լայլդ օլուրսուն : Օիրա՛ նիճէ քի ճիւմլէսինի եարատան Ալլահ տըր, բէզա՛ ճիւմլէսինին ամէլինի թէֆտիշ էտէն Ալլահ տըր. իմաի՛ Ալլահա մախսուս օլան մասլահաթէ սէն գարըշմա՛ քի թէքտիր օլմայասըն ¹ :

Ս Ի Ի Ա Լ 4.

Չիւնի էէր իսի պէյան օլմալ Աբրահամ, իէ՞ հիւմէլ՝ ի սայր լարաֆէ կիւմէյիւլ՝ Քանան լօթրաղէնէ կիւրի :

Ճ. Տէնիլըր քի Նոյ՝ Քանան էյալէթինի իլք օղլու Սեմէ թախսիս էթմիշ օլուպ, վէ Աբրահամ տալիս Սեմին ճինսինտէն օլմասի իլէ՝ պախսուսուս քի Հագ թարաֆընտէն գալպինէ թէէսիր օլմաղ իլէ՝ կէլըր Քանան էյալէթինէ : Եթին հէրնէ գատար տախի թէէսիր օլմուշ իսէ տէ՝ եինէ պիր եէրտէ մէսքեան էտինմէյիւպ չատըր իլէ կէօլէրէք կէզէր. Թա՛ քի՛ թէքրար պէյան օլա բէնտինէ Ալլահըն էմրի : Իմաի՛ Սամարիա նամ էյալէթտէ Սիւքէմ տէնիլէն մահալէ վէ անտէն իւքսէք մէշէ աղաճը (բարձր կաղնի) օ՛ քի Քէբրոն նամ մէմլէքէթէ գարիպ տիր՝ օ՛լ թարաֆլէրէ կէլինճէ՝ Ալլահ անէ կէօրիւնիւպ օ՛ եէրլէրի վատ էտէր անըն էվլատընէ ² : Վէ Աբրահամ անտէ սե-

1 Դու ո՞վ ես որ գատիս զայոյ ծառայ. Հարձ. ԺԴ. 4 :

2 Երբեքաւ Աբրահամ յերկիրն ընդ երկայնութիւն նորա մինչև ի տեղին ի Սիւքէմ, ի կաղնին բարձր... և երևեցաւ Տէր Աբրահամու, և առնէ յնա, զառակի բուստայ զերկիրս զայս. Ծննդ. ԺԲ. 6 :

ղան ետփուլ՝ մէմնուն օլուր Ալլահտէն :

Իպրէթ ալ . ֆիլհադիդա՝ էվլէլա Ալլահ ինա .
յէթ էտիւլ՝ Աբրահամ վէթանինտէ իքէն չաղըրտը
անի , լաքին՝ Աբրահամ տախի իթաաթ էտիւլ զա-
րիպլիկէ չըգընձա՝ Ալլահ սեղան ետփուր : Օլրա՝
նիճէ քի Ալլահ քէնտի լութֆունու քիմնէտէն տի-
րիղ էթմէզ , քէզա՝ ինսանէ տախի պօրձ աուր քի ,
ճիսմանի արղուլէրի թէրք պիրլէ , ինսյէթ օլան լութ-
ֆէ գարչը տուրմայուլ՝ քէնտի թարաֆրնտէն վա-
ճիպէյի զիմմէթի օլանը իճրա էթսին՝ քի Ալլահն ի-
նսյէթ էթտիկի լութֆու գայսլ էթմէսին :

ՍԻՒԱԼ 5 .

Նիճէ ալլալը Ալլահն ինսան իլէ սէյլէմէսի , վէ ինսանէ
կէօրիւնի :

Ճ . Իւչ թիւրլիւ անլլանըր . եա՝ րուեատէ
(տեսլեամբ) պէյան էտէր Ալլահ քէնտի էմրինի . եա
Մէլայիք իլէ սէս զուհուր էտէրէք . եախօտ ինսանըն
ֆիքրինտէ վէ ինչալինտէ սէյլէմէք իլէ : Պու իւ-
չիւնճիւ թարղ իւղըն օլտու տէնիլըր Աբրահամըն
չաղըրլմասը . մատամ քի Ալլահը թէն կէօղիւ իլէ
կէօրմէք գասլիլիղ տիր¹ : Պէլի՝ Ալլահ ճէմի մէ-
քեանտէն միւնէզզէն՝ վէ հէր եէրտէ հաղըր տըր .
լաքին՝ նէրէտէ քի քէնտի դուտրէթինի աշիքեար ա-
լամէթ իլէ պէյան էտէր իսէ , անտէ Ալլահ կէօրիւն-
տիւ տէնիլըր : Վէզա քէնտի էմրինի պիր քիմնէյէ
սէս իլէ՝ եախօտ ֆիքրինէ թէէսիր էթմէք իլէ , եա-
խօտ Մէլայիք եէտի իլէ պէյան էթտիկինտէ՝ Ալլահ
սէյլէտի տէնիլըր , զիրա՝ Ալլահ քէնտի տիր օ՝ դուվ-

1 Ոչ կարես տեսնել զերես իմ . զի ոչ տեսնէ մարգ զերես իմ :
և ապրի . Եւէ : 19 . 20 :

վեթի կէօսթէրէն , վէ ինսանըն ֆիքրինէ թէէօիր
էթաիրէն , եախօտ Մէլայիքի իրսալ էտէն : Վաքին՝
տէկիլքի Մէլայիքին վարըղի ճիսմանի տիր . վէ ճիս-
մանի աղայէ (զգայուլթիւն) միւհթաճ տըր , իլլաքի
ինսան ճիսմանի օլմաղ իլէ՝ ըուհանի վարըղի կէօրէ-
մէղ օլտուղինտէն , Ալլահըն էմրի իլէ իգթիզասը
վէճ՝ իւղըէ՝ Մէլայիք ճիսմանի շէքիլտէ պէյան էտէր
քէնտինի , վէ ինսան կիպի հարէքէթ կէօսթէրիր .
Իմտի՝ էկէր Մէլայիք Ալլահտէն իրսալ օլունմուշ
տէյու պէյան էտէր իսէ քէնտինի՝ Մէլայիք կէօրիւն
տիւ տէնիլըր . Դանի . Ժ . 11 : Վէ էկէր Ալլահտէն
իրսալ օլունմուշ օլտուղինի պէյան էթմէյիւպ՝ քէն-
տի հիւքմ էտէր կիպի հարէքէթ կէօսթէրիր իսէ՝
Ալլահ կէօրիւնտիւ տէնիլըր , նիճէքի Սամփտնու-
փէտէրի Մանուլէյէ կէօրիւնէն Մէլայիք իտի . լաքին
Մանուլէ՝ Ալլահը կէօրաիւք տէր¹ : Օյրա ալիմլէր
տէրլէր՝ քի էսքի նօմօս վադթինտէ՝ նէրէտէքի Ալ-
լահ կէօրիւնտիւ տէնիլըր իսէ՝ անլէրի Մէլայիք էլի
իլէ անկլամադ ճայիղ² :

Ս Ի Ի Ա Լ 6 .

Ալլահ նիլէն Բանան Լօդրաղէի վերաի Աբրահամ , Ռիւր
դի-նէապէ անպէն շայրի պէրէհէլի վէ Վեֆուլ էէր Էօֆ
ճո- իպի :

Ճ . Վար իտի . վէ լաքին չիւնքի ինսան ճէն-
նէթ իչիւն՝ եարատըրըր , վէ կիւնահ սէպէպինէ պու-
տիւնեա սէֆիլլիկինէ տիւշմէօի իլէ . քէրէմքեանի
Ալլահ՝ անի կիւնահտէն իսէլաս էտիւպ՝ ճէննէթէ

1 Եւ տէ Մանուլէ ցիինն իւր , մահու մեռանիցիմք՝ զի զԱստուած
տեսար . Դաքո . ԺԳ . 22 :

2 Ոյք առիք զօրէնն ի հրաման հրէշտակոց . Դոդ . Է . 35 :

վասըլ էթմէք միւրատ էթտի . վէ պու ինայէթ Մէսիհին էլի իլէ Երուսաղէմտէ իճրա օլունաճագ օլմաղ իլէ՝ Ալլահ օ էյալէթտէ կէօրիւնիւր Աբրահամ . օ թօփրաղի մալիքեանէ կիպի անէ՝ վէ անըն էվատընէ վատ էտէր՝ քի ինսանէր ֆէհմ էթսինլէր Աբրահա մըն ճինսինտէն Մէսիհին տօղաճաղլինի . վէ ինսանը Երուսաղէմտէ խէլաս էտէ ճէ կինի . քի գալպլէրինի ա նէ տօղրուտալէր , վէ կէլտիկինտէ ինանուպ էմրինէ իթաաթ էտէլէր . օ էճիլտէն Երուսաղէմ էյալէթի նէ Միւժտէ եէրի տէնիլի . Եֆրայ . ԺԱ . 9 :

Նիլհագիգա՝ Բանան թօփրաղի Աբրահամ վատ օլունտու , լաքին՝ օ եինէ զարիպ կիպի կէզէր իտի . զիրա՝ անըն մուհապալէթի . քի Ալլահտա տըր՝ ճէն նէթին արզուսինտէ օլուպ՝ տիւնեատէ եօլճու միւ տալի տուրուր . մատամ քի տիւնեա սէֆասը վէ պիւլիւքլիւկիւ տայիմա պիր գարար գալմայուպ՝ կէօյա . քի պուղ իւզէրինէ եաղը եաղմաղէ պէնկզէմէք իլէ , մուհապալէթի Ալլահտա օլան . քիշի՝ տիւնեատէ Աբրահամ կիպի զարիպլիքտէ կէզէրէք՝ ճէննէթին պի նիհայէթ մէճտինէ ումուտ էտէր¹ :

Ս Ի Ի Ա Լ 7 .

Բանան էյալէթի Աբրահամ վաթ օլունպոգիլէ՝ անպէն պահա զիւրիլի օլմալլիլի . նիլի՝ Ալլահպէն էվլաթ պիլէմիլի :

Ճ . Ինսանէ պօրճ տուր Ալլահըն իթաաթըն տէ օլուպ՝ անըն բէյինի իճրա էթմէք . օ էճիլտէն Աբրահամ զայրի շէյ տիւշիւնմէղ , իլա քի տայիմա Ալլահըն բիղատընը միւլահաղա պիրլէ , անըն իթաաթընտէ պուլունմաղէ արզու էտէր իտի . զիրա էվլա

1 Բանղի տին ունէր հիմամք հաստատելոյ քաղաքին , որոյ ճարտարակաւ և արարիչ Աստուած է . Եֆրայ . ԺԱ . 10 :

տը վատ էտէն Պարի՝ անըն վերէճէք վագթինի տախի
 պիլիը : Պէլի՝ Աբրահամա էվատ վատ օլունտուգտէն
 սօնկրա՝ չօգ վագթի կէջիւպ՝ էվատ օլմատը . վէ լա
 քին Աբրահամ վարտըղի եէրտէ զայէթ շէրէֆլի օ
 լուպ, ալէմ անէ ըիպէթ էտէր իտի . մատամ քի Աւ
 լահա գուլլուգ էտէնէ՝ ալէմ գուլ օլուր՝ : Նիճէ քի
 օ՝ էսնատէ քանան թօիրաղինտէ գըթլըգ զուհուր
 էթմէք իլէ՝ Աբրահամ Մըսըրէ կիթտի , վէ Մըսըրէն
 փատիշահը Փարաւոն՝ անըն է՛նի Սարայը՝ գըղգարըն
 տաշը զանն էտիւպ՝ էլինտէն ալուր . զիրա՝ մէզպուրէ
 զայէթ հիւսնէ մալք օլմաղ իլէ՝ Աբրահամ զարիպ
 եէրէ կիթտիկինտէ՝ Սարա իշիւն գըղգարնտաշըմ
 տըր տէր իտի . քի անըն սէպէպինէ քէնտինի էօլ
 տիւրմէյէլէր :

Ֆիլհագիգա՝ նիճէ քի ատէմ էօլտիւրմէք , քէ
 զա՝ էլին ըրզընա կէյմէք՝ Ալահըն էմրինէ մուղայիր
 օլմաղ իլէ , զայէթ պիւյիւք խաթա տըր , լաքին՝ Մը
 սըր էհալիսի գան էթմէկի օ՝ գատար պիւյիւք կիւ
 նահ սպմայուպ , ըրզա քէտէր իշ էթմէկի տահա զիւ
 յատէ աղըր կիւնահ սայար իտիլէր , օ՝ էճիլտէն Աբ
 րահամ՝ Սարանըն հագգընտէ գըղգարնտաշըմ տըր
 տէտի՝ քի քէնտինի էօլտիւրմէսինլէր : Վէ լաքին Աւ
 լահ Փարաւոնու թէքտիր էտիւպ՝ գօրգուսունտէն
 նաշի էպէտի Սարանըն ըրզընա տօգանմագսըզըն ,
 ֆիլհալ պիլ քէտէր թէսլիմ էտէր անի Աբրահամա .
 վէ տախի ատէմլէրինէ թէնպիհ էտէր՝ քի անլէրէ
 քիմնէ մանի օլմասըն :

Ֆէհմ էյէ Ալահըն ինայէթինի , Աբրահամ
 զարիպ պիլ քիմնէ , լաքին՝ փատիշահ գօրգար անտէն ,
 Իպրէթ ալ՝ տէկիւքի Աբրահամտան գօրգտու փա

տիշահ, իլլա քի՝ անըն Ալլահընտէն, զիրա Աբրահամ Ալլահա թէսլիմ օլմուշ խաի՝ :

ՍԻՒԱԼ 8 .

Աբրահամ Մըւրաբէն իւրի պէժնախ-սպէ, նէ՞րէյէ աղէժի իւրի :

Ճ . Երինէ կէլիւր օ մահալէ, քի անտէ մուգատւ
ԳԼ . ԺԳ . տէմ Ալլահա սեղան ետալմըշ խաի, (նիճէ քի տեօր-
տիւնճիւ սիւալտէ զիբր օլունտու) վէ գարնտաշը
օղլու Ղովտ տախի պէրապէր : Վէ չիւնքի Աբրահա-
մըն գօյուն, ինէք, վէ սայիր հայվանաթը չօգ խաի,
քէզա՝ Ղովտուն տախի չօգ օլմաղ իլէ՝ թարաֆիէնին
չօպանլէրի Մէրա (տեղի անասուն արածելոյ) սէպէ-
պինէ նիզա հաղը էտէրլէր . Աբրահամ նիզատէն
խօշտանմայուպ՝ իզին վէրիւր Ղովտա, քի հանկը թա-
րաֆէ իսթէր իսէ կիթսին, քի բահատ խտարէ օլ-
սունլէր : Վէ Յորդանան թարաֆլէրինին պէրէքէ-
թի վէ հատըսթը զայէթ զիյատէ օլմաղ իլէ, Աբ-
րահամտէն սյըրլուպ՝ կիտէր Սողոմ մէմէքէթինտէ
սաքին օլուր Ղովտ :

Նազար գըլ պուրատէ Աբրահամըն ֆազիլէթի-
նէ, Ղովտուն գալպի միւնքէսիր օլուպ՝ մապէյնլէ-
րինտէ նիֆագ զուհուր էթմէսին տէյու, անըն բէ-
յինէ իհալէ էտէր՝ քի հանկը թարաֆը պէկէնիր ի-
սէ, օ սէմթէ կիտէ . վէ քէնտի անըն պէկէնմէտիկի
եէրէ գանաաթ էտէր : Պատէհու Ալլահ մուգատւ
տէմ էթտիկի վատի թէքրարլայուպ՝ վէ զէմինին գու-
մու կիպի սայըսըղ էվլատ տախի Աբրահամա վատ է-
տիւպ՝, էմր էտէր քի անըն էվլատլէրինէ վէրէճէկի

1 Ո՛չ եգոլ մարդկան մեղանչել նոցա, և կշտամբեաց զթաղաւորս
վանն նոցա . Սալ՝ . ԺԴ . 14 :

2 Չամկնայն երկիրդ՝ զոր տեսնես դու, քեզ սոց զգա . . . և ա-
րաքից զգուակ քո իրեւ զաւաղ երկրիդ . ՏՆՆԴ . ԺԳ . 15 :

էյալէթլէրի՝ պօլինէ վէ էննիլիկինէ կէզէ՝ քի պէյան օլտուն Ալլահըն քէրէմի, վէ պիլսին Աբրահամ զապթ էտէճէկի եէրլէրի : Վէ էմր օլտուղի իւզըն կէզիւպ՝ կիտէր սաքին օլուր քէրրոնտէ . վէ անտէ տախի Ալլահա սեղան եափար : Վէ լաքին Ղովտ քի մահսուլի չօգ եէր արամաղ իլէ՝ կիւնահքեարլէրին իչինտէ Սուդում շէհրինտէ սաքին օլտու , անճազ՝ նազար էյլէ քի նիճէ գաղապէ օղրատը , պէլի՝ Ղովտ ֆազլլէթլի վէ Ալլահա մագպուլ . լաքին՝ քեօթիւ ատէմլէրին իւ շինտէ պուլունմաղ իլէ՝ էսիր օլուր :

Օ իրա՝ Սուդում Գումուրլուլէրին տիւշմանը օլան ԳԼ. ԺԴ. տէօրթ փատիշահ՝ եէք աիլ պիրլէ ճէնք էտէրլէր Սուդում Գումուր էյալէթինտէ օլան պէշ փատիշահլէր իլլէ , վէ Սուդում Գումուր թարաֆը ալթ օլուպ՝ Ղովտ տախի տիւշմանէ էսիր օլտու : Ղովտուն էսիր օլտուղինի Աբրահամ իչիտինճէ , Ալլահա ումուտ էտէրէք , քէնտի թէվապիսի օլան իւչ եիւզ օն սէքիզ ատէմ իլէ ափանսըզ տիւշմանըն իւզէրինէ վարուպ , Ղովտուն՝ վէ տահա անըն իլէ քիմ քի էսիր օլմուշ իսէ , անլէրի տախի ճէմի մալլէրի իլէ խէլաս էթտի :

Իպրէթ ալ , էյի ատէմ՝ քեօթիւլէրին սէպէպիւնէ գաղապէ օղրատը , քեօթիւ ատէմլէր՝ պիր էյինին սէպէպինէ էսիրլիքտէն գուրթուլտուլէր :

Աբրահամ տիւշմանը ֆէթհ էտիւպ կէրի տեօն տիւկիւնտէ , Մեքքիսեդեկ քահանայ անէ էքմէք վէ շէրապ չըգարուպ՝ անի օրհնել էտէր , վէ Աբրահամ տիւշմանտէն ալտըղի թալանտէն Մեքքիսեդեկէ օն տալըգ վէրիր . Եֆրայ . Ե . Ծ : Աբրահամըն քահանայ օնտալըգ վէրմէսի , ֆէթուհատը Ալլահտէն պիլիւպ՝ մէմուլն օլմագ իտի : Վէ չիւնքի՝ Աբրահամ Սուդումլուլէրին մալինի տիւշմանտէն գուրթարտը , շէրան օ մալ քէնտի հազգը իքէն , վէ Սուդումըն

փատիշահը տախի բիզասը իլէ՝ ա՛լ տէյու իպրամ էթմիշ իքէն, հիչ պիր շէյ ալմազ օ մալտէն՝ քի տէմէսինէր Աբրահամ անլէրին մալի իլէ զէնկին օլտու ։ Ճիլվագի պու պապտէ Աբրահամ ազիմ՝ շէրէֆ քէսպ էթտի իսէ տէ, գալպինէ տախի գօրգու տիւշմէք իլէ, Ալլահ անի թէսէլլա էտէր՝ քի խէվֆ էթմէսին ։

Ս Ի Ի Ա Լ Գ .

ՍԵՒԷԷԴԷԻ ՅԻՄ ԻԿԻ ։

Ճ . Փատիշահ ճինսի, վէ Սաղիմ տէնիլէն մահալին փատիշահի իտի, վէ Ալլահա թափընըր ֆաղիլէթի վէ Ազիզ պիր քիմսէ օլմազ իլէ՝ Մելքիսեդեկ տէնիլտի անէ, քի սատըգ փատիշահ տէմէք տիր . զիրա Մելիք՝ փատիշահ մանէսի, վէ Սեդեկ՝ սատըգ մանէսի տիր, վէ ստքին օլտուղի եէր (Սաղիմ) սէլամէթ մանէսի օլմազ իլէ, սէլամէթ փատիշահը (թագաւոր խաղաղութեան) տախի տէնիլըր ։

Վէ քահանայ օլուպ, Աբրահամա էքմէք վէ շէրապ չըգարմասը՝ բուհանի ֆիքիր իւզըէ սուրբ Պատարագըն բէսմինի պէյան էտէր ։ Պախուսուս՝ սինսիլէսի Ազիզ քիթապտէ եազըլմատըղի հասէպի իլէ, վէ տախի իսմի՝ մէմլէքէթի՝ սուհսուղի հէտիյէ՝ վէ Աբրահամը օրհնել էտիւպ՝ անտէն օնտալըգ ալմասը իլէ՝ Քրիստոսա օլտու էօրնէք . զիրա՝ Քրիստոս սէլամէթլըք վէ սատաղաթ փատիշահը օլուպ՝ Երուսաղէմտէ ինսանը շէյթանըն էլինտէն խէլաս էթտի, վէ սուրբ Պատարագը՝ էպէտիլ էպէտ էօմիւր նիմէթի ինայէթ էթտի . վէ ինսան անըն լութֆու իլէ էհեա՝ օլուպ՝ պօրճլու օլտու անէ իման կէթիրիւպ իթասաթ էթմէկէ, վէ վարիէթինտէն օնտալըգ վէր-

մէկէ . զիրա սահի՛հ քահանայ (ըստ կարգին Մեւքիսեդեկի) Բրիստոս քէնտիսի տիր ¹ :

Ս Ի Ի Ա Լ 10 .

Աբրահամ նեփե^{օն} Գօրգար՝ յի Ալլահ անի Գօրգմանն Կէյ-
նեփլա Էրփի :

Ճ . Նրիճէ քի երեքսէք եէրտէ տուրան զիյա ԳԼ . ԺԵ .
տէ խեւփ էտէր՝ քի տիւշմէսին , քէզա Աբրահամըն
շէրէֆի արթաբգճէ՝ թէվազի գալպ իլէ խեւփ է-
տէր , քի Ալլահը կիւճէնտիրմէսին : Աբրահամ նե-
գատար քի թէվազիլէք էտէր իտի , օ գատար զիյա-
տէ Ալլահըն եարտըմը անէ աշիքեար օլուր ² . օ էճիլ-
տէն Ալլահ անի թէսէլլա էթմէք իչիւն՝ տէր քի Գօրգ-
մա ³ : Աբրահամ օ անէ տէկին Ալլահտէն պիր շէյ
մաթլուպ էթմիշ տէկիլ իտի . վէ տահա էվլատ զու-
հուրաթը օլմաարզինտէն՝ պու տէֆա տիլէր քի՝ պա-
րէ քէնտի սատըզը օլան Եղիազար վարիս օլտուն քէն-
տինէ . (չիւնքի մէղքիւր Եղիազար Աբրահամըն վէ-
քիլնարճի իտի , վէ քիւչիւքիւքտէն պէրի անըն է-
լինտէ պիւյիւմիւշ օլմաղ իլէ՝ էվլատ փայիսինտէ սե-
վէր իտի անի) : Վ է լաքին Ալլահ՝ Եղիազարը անէ
վարիս էթմէյիւպ՝ կէօյիւն եըլտըզլէրի կիպի անըն
էվլատլէրինին չօղալաճաղինի պէյան էտէր ⁴ : Տէմէք

1 Մեւքիսեդեկ թաղաւոր էր Սաղիմայ , քահանայ Աստուծոյ բարձրւոյ
... անոյոր անմայր՝ չհամարեալ յաղգս , որոյ ոչ սկիլքն աւուրց , և ոչ
կատարած կենաց , նմանեալ որդւոյ Աստուծոյ՝ կոյ միայ քահանայ մշտն-
ջնաւոր . Եբրայ . Է . 1 :

2 Որ խոնարհեցուցանէ զանձն , բարձրացի . Ղու . ԺԴ . 11 :

3 Մի երկնիւր Աբրամ , ևս վերակացու եղէց քիզ , և վարձք քո բա-
ղում եղիցին յոյժ . Ծննդ . ԺԵ . 1 :

4 Հայեաց ընդ երկինս , և թուեա՛ զաստիզս , եթէ կարացես թուել
զնոսս ... այնպէս եղիցի զաւակ քո . Ծննդ . ԺԵ . 5 :

իսթէր քի՝ եւ՝ Աբրահամ, սէն իսրղմէ թքեարքնէ գաւ
նաաթ էտէրսին քի՝ սանա վարիս օլա, լաքին սէնին
վարիսին՝ էվլատուն օլա կէրէք, վէ տէկիլքի եալլ
նըղ տիւնեա մալինէ, իլլա քի՝ կէօյլէրին ճէննէթիւ
նէ, զիրա՝ քիմքի սէնին կիսլի թէքմիլ իման վէ մու
հապպէթ իլէ Ալլահա իթաաթ էտիւալ Մէսիհէ իւ
նանրը իսէ՝ սանա բուհանի էվլատ սայլլուալ՝ երլոր
զէ մէնէնտ օլուր : Նիճէ քի Խսավիլէր՝ Աբրահամա
բուհանի էվլատ օլմաղ իլէ՝ կէօյլէրին երլորզէրինէ
թէշպիհ օլունուրլէր, վէ Հրէալէր՝ ճիսմանի էվլատ
օլմաղ իլէ՝ ղէմինին գուժունէ պէնկղէրլէր :

Ֆիլհագիգա Աբրահամ՝ Ալլահն վատինէ իւ
թիգաթ էտիւալ սատագաթի ղահիր օլտու իսէ տէ՝,
ղայէթ մէսրուր օլտուղինտէն, սիւալ էտէր Ալլահա՝
քի վատ օլան թօփրաղի նիճէ ղապթ էտէճէք տիր².
սու սապտէ ղանն էթմէ՝ քի Ալլահն վատինէ շիւալ
հէ էթտիկինտէն սու սիւալի էթտի, իլլա քի ճին
սինէ պէյան օլմագ իչիւն՝ տիլէր քի պիր նիշան իլէ
Ալլահ պէյան էթմին քէնտի վատինին իճրա օլաճագ
վագթինի վէ թարղընը : Իմտի՝ նէ վագթ վէ նէ
սուրէթ իլէ՝ անրն էվլատլէրի վատ օլան թօփրաղի
զապթ էտէճէքլէր իսէ՝ աշիքեար օլսուն տէյու էմր
օլունուր քի, իւչէր եաշընտէ պիր տանա, պիր թէւ
քէ, վէ պիր գօշ ալուալ, վէ անլէրի քէսիալ իքիշէր
փարչա էտէ, վէ պիրիպիրինէ գարշը տայատուալ
տուրտուրա, վէ տախի պիր գուժուր վէ կիւվէրճին
ալա, լաքին անլէրի քէսմէյէ : Վէ Աբրահամ էմր
օլտուղի իւզրէ թէքմիլ էթտիքտէ, գուշար ինէր իւ
տիլէր օ՛ էթլէրին իւզէրինէ, վէ կիւն սաթաճաղիւ

1 Եւ հաւատաց Աբրամ Ատուծոյ, և համարեցու նմա յարգա
բութին. Ծննդ. ԺԵ. 6 :

2 Տէր Տէր՝ իւ գիտացից եթէ ժառանգիցեմ զսա. Ծննդ. ԺԵ. 8 :

նէ ետգըն՝ մէզպուրուն իւզէրինէ ուշուշուգլուգ՝
գորգու՝ վէ դարանլըգ կէլիւպ, ալէվ վէ քիււնան
թիւթիւնիւ՝ վէ աթէշ շեօնէսի շալգ զուհուր է-
տիւպ՝ օ էթլէրին մապէշինտէն կէշէր իտի: Աբրա-
համ պու հալ իւզրէ իբէն, տէնիլրի անէ՝ քի սահիհ
պիլէսին, սէնին էվլատլէրին զարիպլէքտէ տէօրթ
եիւզ սէնէ էղիյէթ չէքիւպ¹, վէ անլէրէ էղիյէթ
էտէն միլլէթ թէքտիր օլուպ, պատէհու քանան
թօփրաղինէ չօգ մալ իլէ կէլէլէր կէրէք: Պիլվա-
գի՝ պու վէճհ իւզրէ Ալլահ՝ Աբրահամ իլէ գափլ
էտիւպ², պէյան օլտու պնն էվլատլէրինին Մըսըր-
տէ չէքէճէկի իսկէնճէ, վէ սօնկրա խէլաս օլուպ՝
քանան էյալէթինէ սահիպ օլաճագլէրի, նիճէ քի
Մովսէսին եէտի իլէ Խըրայէլ միլլէթինին Մըսըրտէն
չըգուպ՝ Տէօրտիւնճիւ տէհրտէ Յեսուսուն եէտի
իլէ Երուսաղէմ էյալէթլէրինի զապթ էթմէլէրի
պէյան տըր Ազիզ քիթապտէ:

Ս Ի Ի Ա Լ 11.

Նէ՞ պէյան էպէր Վըլիւր պանա, լիւսի, Գօլ, Գոմբո-
վէ կիւլլէրճին:

Ճ. Տանա՝ քի տահա պոյունտուրուղա գօշուլ-
մամըշ, Խըրայէլ միլլէթինին իլք սինսիլէսինի պէյան
էտէր, քի անլէր էվլէլա Մըսըրէ կիտիւպ՝ Յովսէփին
սայէսինտէ թէքլիֆ ալթընէ տախիլ օլմայարադ՝
սէֆայի խաթըր իւզրէ վագըթլէրինի կէշիրտիլէր:

Թէքէ՝ իբինճի սինսիլէյի պէյան էտէր, քի Յով-
սէփ էօլտիւքտէն սօնկրա՝ Մըսըրլըլէր զուլմ էթմէ-

1 Պանդուխտ եղիցի զաւակ քո . . . և տառապիցուցին զնոսա ամն
չորեք հարիւր . Ծննդ . ԺԵ . 15:

2 Յաւուր յայնիկ եդ Տէր ուխտ ընդ Աբրամու . Ծննդ . ԺԵ . 18:

կէ պաշլոյուպ՝ կէոյա քի անլէրին սիւտիւնիւ սա-
ղար խտիլէր . զիրա՝ հագ վերմէյէրէք չալըշորըրլէր
իտի անլէրի :

Գօշ՝ իւշիւնճիւ սինսիլէյի պէյան էտէր՝ քի Փա-
րաւոն անլէրէ նէ՛ գատար էզլյէթ էտէր իտի ,
մէզպուրլէր օ՛ գատար զլյատէ չօղալուպ՝ գօշ կիպի
իսկէնճէյէ թահամմիւլ էտէրէք՝ վիւճուտլէրի քէ-
տէրլէնմէզ իտի : Բէզա՝ կիւնէշին պատմասընտէ՛
աթէշ վէ ալէվ շէօհլէսի զուհուր էաիւպ՝ էթլէրին
մապէյնինտէն կէշմէսի , վէ անլէրին իւզէրինէ գուշ-
լէրին ինմէսի , Յովսէփտէն սօնկրա՝ Խարայէլ միլլէ-
թինէ փութփէրէսթլէրտէն զուհուր էտէճէք տիւշ
մանլըղի կէօսթէրիր , նիճէ քի՝ չէօլտէ Ամաղէկին
ճինսինտէն , վէ սայիր տիւշմանլէրտէն սըզլէթ չէք-
տիլէր : Վէ էքի ճինս գուշ՝ գումրու վէ կիւվէրճին ,
քի անլէրի քէսմէյիւպ ուշուրտու՝ տեօրտիւնճիւ
սինսիլէ տիր՝ քի անլէր կէոյա գուշ կիպի ուշարագ՝
միւճիւզաթ իլէ Մըսըրտէն չըգուպ , վէ չէօլտէ գըրգ
սէնէ եօլճուլուգ զահմէթի իլէ՝ գումրու կիպի գա-
սալլէթ իւզլէ օլարագ՝ պատէհու Աւետեաց թօփ-
րաղինի զապթ էտէճէքլէրինի , վէ անտէ կիւվէրճին
կիպի՝ սաֆտէրուն վէ շազլըգ իւզլէ քէնտի ճինալէ-
րի իլէ սաքին օլուպ՝ չօղալաճագլէրինէ նիշան իտի :
Օ՛ իրա՝ Խարայէլ միլլէթինին տէօրթ եիւզ սէնէ զա-
րիսլլէքտէ գալմասը՝ անլէրին տեօրտիւնճիւ սինսի-
լէտէ Մըսըրտէն չըգաճագլէրինէ էօրնէք օլտու ¹ :
Բի պու տէօրթ եիւզ սէնէի՝ պազըսը Խահահըն
տօղմասընտէն հիսապ էտէր : Վէ տախի Աբրահամըն
իւզէրինէ ուշուշուգլուգ՝ գօրգու՝ վէ գարանլըգ
զուհուր էթմէսի , անըն էօլմէսինէ տէլալլէթ անկ-

լանրր . զիրա մէզքիւր էլամէթին իճրասը՝ Աբրահա-
մըն վէֆաթինտէն սօնկրա թէքմիլ օլաճագ իտի ¹ :

Ս Ի Ի Ա Լ 12 .

Ալլահ հէր շէյէ Գապըր , վէ օլաճագ իշլէրի օլմալպէն էվ-
վէլ պէյան հաէր , նի՞շէն օ՛ Գապար վագըն հալալալ վա-
պիկին իճրասընը :

Ճ . Ալլահ նիշիւն պէյլէ էտէր տէմէք՝ խաթա
տըր . զիրա Ալլահ՝ սէպէպսիդ իշ էթմէզ . Ազիզ քի-
թասլ՝ սօնկրաքի օլաճագ իշլէրի՝ օլմազտէն էվվէլ խա-
պէր վէրմէսի իլէ՝ Ալլահըն Գուտրէթինի՝ իլմինի՝ վէ
վատինտէ սատըք օլտուղինի պէյան էտէր . քի ին-
սանլէր Ալլահա իթիգաթ պիրլէ՝ անըն ինսյէթինի
թանրյուպ էմրինէ իթաաթ էտէլէր : ² Իրա՝ Գուտ-
րէթքեանի օլմասը իլէ , միւրատ էթտիկինի իճրա է-
տէր . իլմինէ էօլէիւ օլմայուպ՝ հէր շէյի պիրմէսի ի-
լէ , սօնկրա նէ քի զուհուր էտէճէք իսէ , հազըրտէ
օլմուշ կիպի պիլեր . վէ սատըք օլմասը իլէ , վատի
թէքմիլ օլուր . լսքին՝ Ալլահըն էսրարընա ինսանըն
ֆիքրի էրմէտիկինտէն մաթլուպի տէր հալ իճրա օլ-
մազ իսէ գաթի ումուտ սուրէթի իլէ քէնտինէ
սըգլէթ կէթիրի :

Իմտի վագթին ուզանտըղինէ պագմա՝ իլլա քի
մասլահաթըն տէրէճէ պէ տէրէճէ իլէրի կիթտիկի-
նէ նազար էյլէ . զիրա պու տէֆա՝ վատ օլան եէր-
լէրի , վէ անտէ սաքին օլան միլլէթլէրի՝ իսիմլէրի
իլէ պէյան էտէր ² : Պախուսուս (նիճէ քի տէնիլեր ԳԼ . ԺԶ :

1 Եւ դու երթիցես առ հարս քո խաղաղութեամբ , Ծնդ . ԺԵ . 15 :

2 Եւ ասէ , զաւտիկ բուժ տայ զերկիրդ զայդ . ՚ի գետոյն Եղիպտոս
ւոյ մինչև ՚ի գետն մեծ Եփրատ , Զլինեցիս , և զկենդացիս , և զկեդմե-
նացիս Եւ զբնտացիս , և զփերեղացիս , և զմտիկմացիս , և զմովրհացիս ,
և զբանանացիս , և զԳերգեսացիս , և զՅերուսացիս , Ծնդ . ԺԵ . 18 . 21 :

Ալլահըն իշխամ է թմեսի իլէ) Սարա քէնտի ճարիէսի Ագարը Աբրահամա վերիր՝ քի անտէն է վլատ էտինէ . վէ Ագար համիլէ դալորդտէ՝ քիպիրլէնուս՝ Սարանըն ի թաաթընտէն չըգտը . սլու մատտէ Սարայա զայէթ կիւճ կէլմէք իլէ , թէչէքքի սուրէթի իլէ՝ շէրիաթը Ալլահ կէօրսիւն տէյու՝ հալինի Աբրահամա տույ էթտիքտէ , օ տախի ճէվասլ էտէր՝ քի խալայըղըն սէնին էլինտէ տիր , նիճէ իսթէր իսէն՝ էօլէ էթ : Սէզպուրէ պու միսիլլիւ բուխսէթ ալուս՝ Ագարա սըգընթը վէրմէ կէ պաշայընճէ , Ագար Ֆիրար էթտի իսէ տէ , Սուր նամ մահալին եօլունտէ անէ Մէլայիք կէօրիւնիւս՝ վէ սիւալ էտիւս , տէօն կիթ՝ վէ ի թաաթ էթ իսթուենինէ տէտիքտէն մատէ , անըն է վլատլէրինին զայէթ ճէսուր , վէ չօղալաճաղինի տախի պէյան էտէր , քի թէսէլլա օլա , վէ տախի տէր՝ քի սէն համիլէսին , էվատ տօղուրուս՝ իսմինի Խամայէլ չաղըրասըն : () Լ սլապտէ Ագար՝ Ալլահա տուա էտիւս , կիտէր Սարանըն եանընէ . վէ տօղուրտուղինտէ՝ Խամայէլ չաղըրըր Աբրահամ չօճուղուն իսմինի . քի օ վադըթ Աբրահամ սէքսէն ալթըր եաչընտա իտի :

Սիլհագիգա՝ սլու մատտէ տախի Ալլահըն վատինին թաստիք օլմասընէ նիշան անկլանըր . զիրա Ագար՝ Սինակօկայէ , վէ Սարա՝ սուրբ Եկեղէցիյէ էօրնէք օլմաղ իլէ , էվլէլա՝ Ագարտէն էվատ օլտու Աբրահամա , սօնկրա՝ Սարատէն . նիճէ քի Ալլահ իսթիտա Խարայէլ միլլէթինի քէնտինէ ճէմալաթ էթտի . սօնկրա Խապիլէրի : Վէ Աբրահամ տօգսան տօգուղ եաչընա վարտըգտէ , Ալլահ անէ թէքրար կէօրիւնիւս՝ իսմինէ պիր եաղը արթըրտը . զիրա էվլէլ՝ Աբրամ տէնիլիր իտի , սօնկրա՝ Աբրահամ տէնիլի . քի չօգ միլլէթլէր աթասը տէմէք

Պ. Լ. Ժ. Ե.

տիր¹ : Վեղա՝ էհլի Սարանըն իսմինէ տախի՝ պիր եաղը
զամմ էտիւպ՝ Սարա իքէն՝ Սարրա օլտու իսմի , քի
չօգ միլէթլէր վալիտէսի տէմէք տիր :

Պուէտան դաթի նազար , Աբրահամըն ճինսի
փու թփէրէսթլէրտէն ֆէրգ օլտուն տէյու , թէն
պիհ օլտենուր՝ քի Աբրահամ վէ անըն թէվապիլէրի
վէ ճինսի թլփատել օլտունլէր , պու թէնպիհի՝ Յի
սուս էֆէնտիմիլ Միրտու թիւնա թէպուլլ էթմէսի
իլէ՝ թլփատու թիւն մէն օլտու . զիրա՝ Միրտու
թիւն բուհանի թլփատու թիւն օլմաղ իլէ՝ ճիսմա
նի օլան կէրի գալոր . նիճէ քի կիւնէչ տօղտու գաւէ՝
կէճէ գարանլըղի զայիլ օլուր² : Վ է չիւնքի՝ օ անէ
տէկին Սարա էվլատ տօղուրմուչ տէկիլ իտի . օ է
ճիլտէն Աբրահամա էվլատ Միւթտէսի վէրիլիւպ՝ իս
մինի տախի խահակ չաղըրասըն տէյու՝ թէնպիհ օ
լտենուր՝ քի անէ օլան վատ խամայէլտէ գարար գըլ
մայուպ , եալընըլ խահակտէ գարար գըլաճաղի պէ
յան օլա³ :

Վ ագաա՝ Աբրահամա վատ օլան ինայէթ՝ ինսա
նըն ինտինտէ կէօրիւնիւր՝ քի կիւն պէ կիւն կէրի
գալըր . լաքին Ալլահըն ինտինտէ թէքմիլ սայրլըր :
Օ իրա՝ ինսանէ տայիմա պիր գարար իւզըէ գալմագ
գապիլիլ օլմաղ իլէ , Ալլահըն ինայէթի՝ ինսանըն
հալինէ կէօրէ քէրէմ օլտենուր՝ քի անտէն Ալլահ
չէրէֆ վէ ինսանէ ֆայիտէ օլա : Նիճէ քի պալատէ
ղիբր օլանլէրտէն մալիւմ տիր քի , տէֆաթիլէ՝ էվլատ

1 Հայր աղգոց բազմաց եղից զքեզ . Ծ.Ն.Գ. ԺԵ . 8 :

2 Հաճոյ թուեցաւ Հոգւոյն որբոյ և մեզ , մի՛ ինչ աւելի բեռն գնել
ձեզ . Գ.ԴԺ . ԺԵ . 28 :

3 Ահա Սարգս կին քո ծնցի քեզ որդի , և կոչեցես զանուն նորա Խա
հակ , և հաստատեցից զուխտ իմ բնդ նմա . Ծ.Ն.Գ. ԺԵ . 19 :

— Եւ ոչ որ զաւակն Աբրահամու են , ամենեքեան որդիք իցեն , այլ
Խահակաւ կոչեցի քեզ զաւակ . Հ.Պ.Ճ. Թ . 7 :

Միւժտէսի վերիւրի Աբրահամա , անճագ վագթի
 ԳԼ. ԺԸ. պէյան տէկիլ իտի , իմտի պու տէֆա իւչ Մէլայիք
 ինսան շէքլինտէ անըն չատըրինէ կէլուպ՝ էվլատ
 աօղաճագ վագթի պէյան օլտու¹ . վէ լաքին Սարա
 քէնտի իխթիեարլըղինէ նազարէն՝ գապիլիզ տիր
 պու իշ տէյու ֆիրր էտինճէ , թաղիրէ միւսթա-
 հագ օլուր : Հագիգաթ՝ ինսանճա գապիլիզ . լաքին
 Ալլահճա գապիլլի² :

Աբրահամըն միսաֆիրէ իբրամ է թմէսինտէն իսլ-
 րէթ ալ³ . զիրա՝ մախսուս պէքլէր իտի չատըր գա-
 փուսինտէ՝ քի կէչէն եօլճուլէրէ իբրամ էտէ , նիճէ
 քի մէգքիւր իւչ Մէլայիքէ՝ թաամ չըգարուր . պէլի՝
 Մէլայիք բուհանի վարլըգ օլմաղ իլէ՝ ճիսմանի թա-
 ամէ միւհթաճ տէկիլ . լաքին ինսան շէքլինտէ կէօ-
 բիւնմէսի իլէ՝ կէօյա ինսան կիպի թաամ էթմէք
 հարէքթի պէյան էտէր :

Ս Ի Ի Ա Լ 13 .

Նի՛կէն իւլ Մէլայի՝ իէլէր Աբրահամ , պիլի քիֆայէլ
 էլիմէ՞լ ֆի իրի :

Ծ . Ի տէր իտի . անճագ տէկիլ քի եալընըգ
 Աբրահամա էվլատ Միւժտէսի վերմէկէ կէլտիլէր .
 իլլա քի Սոդոմ Գոմորու տալի եագըպ խարապ
 էթմէկէ , վէ Ղալիու անտէն չըգարուպ խէլաս էթ-
 մէկէ . օ էճիլտէն՝ իւչ Մէլայիք իրսալ օլուհտու . նի-
 ճէ քի՝ անլէրին պիրի Աբրահամ իլէ սէօհպէթէ

1 Էւ տէ , գարձեալ եկից առ քեզ ի ժամանակի յայսմիկ ի սոյն ա-
 լուրս , և ունիցի որդի Սարրա կին քո . Ծննդ . ԺԸ . 10 :

2 Մի՛թէ տիրանայցէ՞ առ ի յԱստուծոյ բան . Ծննդ . ԺԸ . 14 :

3 Չօտարափրութիւն մի մառանայր , զի սոյնու ոմանք յանգեստ ըն-
 կալան զհրէշտակս . Եբրայ . ԺԳ . 2 :

տուրուպ՝ իբիսի Սողոմն կիթախէր : Պախուռուս՝
 բուհանի ֆիբիր իւզրէ իւչ Մէլայիք սուրբ Երրորդ
 դութիւնուն խորհուրդունա էօրնէք անկլամաղ իլէ ,
 իւչիւնէ պիր սէճտէ դըլուպ՝ պիր սահիպ խմի իլէ
 ճէվապ էտէր Աբրահամ¹ . քէզա Մէլայիքին պիրի
 սէօլէր անըն իլէ² : Պու պապտէ՝ Ալլահ քէնտի իւ
 նայէթինի վէ առալէթինի զահիր էթտի՝ քի իթաաթ
 իւզրէ օլանէր շաղ օլուպ՝ վէ էմրէ մուղայիր հա
 րէքէթ էտէնէր խէվֆ էտիւպ՝ թէօպէյէ կէլէլէր :
 Օիրա՝ նիճէ քի Սողոմ Գամոր ճէմաաթի կիւնահ
 քեար օլմաղ իլէ , անլէրին թէքտիրիէթինէ Մէլայիք
 թային օլուռ , քէզա՝ Ղալա ֆազիլէթլի օլմաղ իլէ ,
 անըն խէլասընէ տախի Մէլայիք թային օլուր : Պուն
 տան գաթի նազար՝ Աբրահամըն սատագաթը տախի
 պէյան օլմագ իչիւն , Ալլահ անի քէնտինէ գուլ չա
 դրուպ՝ անըն գալպինի ինտանլէրէ աչիքեար էտէր՝
 քի իչիտէնլէր անըն կիպի սատագաթ իւզրէ Ալլահա
 դուլուգ էտիւպ քէտէրտէն խէլաս օլայէր . զիրա
 նիճէ քի Աբրահամ՝ Ալլահ սատըգ իտի , քէզա էվ
 լատլէրինէ թէնպիհ էտէճէք իտի՝ քի անլէր տախի
 սատագաթ սլիրլէ տայիմա Ալլահըն իթաաթընտէ օ
 լալէր³ : Իպրէթ ալ , ինտանէ անտէն պիւյիւք շէրէֆ
 օլմաղ՝ քի Ալլահ անի քէնտինէ գուլ չադըրա⁴ . չօգ
 քիմոէլէր ճիսմանի շէրէֆի գայալ էտիւպ՝ սէֆիլ օլ
 տուլէր . լաքին՝ Ալլահ սատըգ գուլ օլան՝ իքի ճի
 հանտէ շէրէֆ պուլուռ :

1 Եւ տէ՛ , Տէր՝ Էթէ գաի շորհա առալի քո . Ծննդ . ԺԸ . 5 :

2 Եւ տէ՛ Տէր՝ ԶԱբրահամ . Ծննդ . ԺԸ . 15 :

3 Եւ տէ՛ Տէր՝ միթէ թաղուստ ինչ իցէ Աբրահամէ ծառայէ իմիկ՝
 զոր ինչ գործելոց Էմ . . . քանզի դիտէի Էթէ պատուիրացի որդւոց իւրոց
 Է տան իւրոց յետ իւր . պահել զճանապարհս Տեառն . Ծննդ . ԺԸ . 17 :

4 ՍՅճ է քէզ այդ , կոչիլ քէզ ծառայ իմ . Եսայ . խթ . 6 :

Ֆէհմ էլէ պուրաւորա էյի ատէմ իլէ քեօթիււ
լէրին ֆէրգինի , զիրա չիւնքի Աբրահամըն ֆաղիլէ-
թի պէյան օլտու . Սողոմ զամոր ճէմաաթինին քեօ
թիւլիւկիւնիւ , վէ անլէրին հադգընտէ նիտա չօղա-
լուպ՝ կիւնահլէրինին զայէթ քէպիր օլտուղինի՝ ա-
չիքեար էթտիքտէն մատէ՝ էշէտտի զաղէպ իլէ թէք-
տիր օլաճադլէրինի տախի պէյան էտէր՝ քի հէրքէս
խպրէթ ալըպ՝ իսլահի նէֆս օլա : Պուսլէր՝ աէկիլ
քի աղ վադըթ պէյնինտէ ֆէնա պուլտուլէր , իլա
չօգտան պէրի քեօթիւ օլուպ՝ կիւն պէ կիւն ֆէնա
լըղի արթըրտիլէր , զիրա՝ մուգատտէմ տախի եա-
զար անլէրին կիւնահլէր օլտուգլէրինի² :

Ըտէմ վար՝ քի հէմ Ալլահա մագպուլ՝ հէմ ին-
սանէ , նիճէ քի Աբրահամ : Վէ ատէմ վար՝ քի հէմ
Ալլահա ատու , հէմ ինսանէ , նիճէ քի՝ Սողոմլուլէր :
Վէ ատէմ տախի վար՝ քի Ալլահըն ինտինտէ ֆէնա ,
լաքին ինսանլէր անի էյի պէլլէր : Վէ ատէմ վար՝ քի
Ալլահա մագպուլ , լաքին ինսանլէր անէ ֆէնա սէօյ-
լէյուպ զէմմ էտէրլէր : Օիրա՝ անլէր պիրիպիրինին
գալպինի պիլմէտիլլէրինտէն՝ չօգ տէֆա էյի ատէմէ
ֆէնա , վէ ֆէնա ատէմէ էյի տէրլէր : Իմտի ճահա
էլէ՝ քի Ալլահըն վէ ինսանըն ինտինտէ էյի օլասըն .
վէ էկէր իքիսինէ պիրտէն մագպուլ օլմաղէ գատըր
օլամաղ իսէն՝ Ալլահըն գըթընտէ էյի օլ . ինսանլէր
սանա ֆէնա տէրլէր իսէ՝ գայտ էթմէ , վէ սէն սէնի
լիսանէ կէթիրթմէկէ սէպէպ օլմա : Վէ տախի՝ սա-
հիհ ալեահ օլմատըղին մատտէյէ սիճիլ էթմէ , զի-
րա՝ Սողոմլուլարըն կիւնահլ աչիքեար իքէն , Ալլահ

1 Ազադակ Սողոմնացուց և Գամօրացուց յաճախեաց , և մեղք նոցա
մեծացան յոյժ . Ծննդ . ԺԸ . 20 :

2 Մարդիկն Սողոմնացուց չարք և մեղաւորք էին առաջի Աստուծոյ
յոյժ . Ծննդ . ԺԳ . 13 :

կէօյա ինսան կիպի՝ թէճէսսիւս պիրլէ , թաստիգի մասլահաթ էթմէք սուրէթի կէօսթերիբ¹ :

Նազար էյլէ , Աղիզ քիթասլ կիւնահը ֆերեաւ տէ վէ շիքեայէթէ պենկզէտիր , զիրա՝ մախլուգլէր կիւնահքեար ատէմին հագգընտէ Ալլահա շիքեայէթ պիրլէ ֆերեատ ու ֆիղան էտէրլէր : Օ իրա Ալլահ՝ անլէրի ինսանըն խըզմէթինէ թային էթալի՝ քի ինսան Ալլահա գուլլուգ էտէ , իմտի ինսան կիւնահէ տիւշէր իտէ՝ Ալլահըն գուլլուղլնտէն կէրի գալուս՝ մախլուգի կիւնահ ալէթի էթմիշ օլուր , օ էճիլտէն մախլուգ Ալլահա նիատ էտէր՝ քի եա՝ քէնտիլէրինի իտէլաս էթսին կիւնահքեարըն էլինտէն , եախօտ թէքտիր էթսին կիւնահքեարը : Նիճէ քի Եսայի փէյլամպերին քիթասլինատ շիքեայէթ սուրէթի իլէ ասիւմանէ վէ զէմինէ խապէր օլունուր՝ քի Ալլահըն Խորայէլ միլլէթի իլէ օլան շէրիաթինի տլինէյէլէր , կէօյա քի՝ շահիտ օլալէր² :

Ֆիլհագիգա՝ քէպիր կիւնահ իլլէյէնին հագգընտէ ճիւմլէ մախլուգ տավաճը , լաքին Աբրահամ Ալլահըն մէրհամէթինէ ումուտ էտիւս , խուսուսա քի Ալլահ Ողղոմլուլէրին կիւնահընը անէ պէյան էթմէսի իլէ՝ ճէսարէթ էտիւս նիյաղէ պաշլէր՝ քի էկէր Սոդոմ , Գոմոր , Սեբոյիմ , Ագամա , վէ Սեգօր նամ պէշ մէմլէքէթտէ՝ էլլի Աղիզ ատէմ պուլլու նուր իտէ հէփիսինին կիւնահընը ավֆ էտէ : Լ՝նճագ՝ տէկիլքի ֆըսգը ամէլլէրէ մէրհամէթէն , զիրա անլէր մէրհամէթէ նասէղա իտիլէր , իլլա քի՝ Աղիզլէրէ

1 Եւ արդ իմեալ տեսից , էթէ բոտ աղաղակին նոցա որ յիսն հասանէ՝ լճարիցեն , աղա թէ ո՛չ՝ զի գիտացից . Ծննդ . ԺԸ . 20 :

2 Լուր Էրկին և ունկնդիր Էրկիր . . . որդիս ծնոյ և բարձրացուցի , և նորա զիս անարդեցին . Եսայ . Ա . 1 :

ընդհատեցին¹։ Վէլլաքին՝ անկէրտէ ելլել Ազիզ ատէմ օլմատըղինի՝ Ալլահ պէյան էտինճէ, Աբրահամ քէնտինի թիւրասլ վէլլաքի փայէսինէ ինտիրիւս²։ Թէքըար պէ թէքըար նիյաղ պիրլէ գըրդ պէշ ատէմէ, գըրդա, օթուղա, իկիրմիյէ, վէ նիհայէթ օն ատէմէ գատար ինէր։ վէ Ալլահ ճէվաս էտէր՝ քի էկէր օն Ազիզ տախի պուլունուր իօէ՝ Ազիզէրին սէպէպինէ թէլէֆ էթմէմ անլէրի³։ Անճապ տէկիլլաքի օն եախօտ պէշ, իլլա պիր թանէ տախի պուլունմաղ։ Պէլի Ղոփո Ազիզ՝ վէ Սոդոմուտ, լաքին օ զաթը Սոդոմուտէկիլ իտի։ Իմտի՝ պուլունտան պէշլէ Ղոփոուն խէլասինտէն վէ Սոդոմ Ղոմոր ճէմաաթընըն զաղէպինտէն իպրէթ ալ։

Ս Ի Ի Ա Լ 14 .

Նէ՝ իտի Սոդոմ-լէրին կէնտէլ։

Ծ. Թապիաթ նոմօսունէ մուղայիր ֆըրդը ալ մէլ էթմէք։ Վէլլաքիւր նոմօս՝ Թապիաթտէն եաղըմըշ քիթապ կիպի՝ ինսանըն զաթինտէ սապիթ օլմաղ իլէ, անըն խիլաֆինտէ պուլունտան՝ Ալլահըն էմրինէ մուղայիր օլուսլ՝ մաթլադ թէքտիր օլուր։ Իմտի՝ Սոդոմլուէր էշլէ քեօթիւ հարէքէթտէ օլմալէրի իլէ, զայէթ աղըր իտի անլէրին կիւնահը։ Վէ պուլլէսատէ պոյիս՝ անլէրին քիպիրլիլի, վէ տայիմա սէֆա մէճլիսինտէ եէյիւս իլմէլէրի օլուտ⁴։ Օլրա՝

1 Եթէ իցեն յիտեն արդար ՚ի քաղաքի, կորուսանիցեն զնոսա . և ոչ ներեցես ամենայն տեղեացն . Ծանոթ . ԺԸ . 24 :

2 Բայց ես հող եմ և միսիր . Ծանոթ . ԺԸ . 27 :

3 Եւ ասէ . ոչ կորուսից վասն տաամիցն . Ծանոթ . ԺԸ . 32 :

4 Այս էր անօրէնութիւն Սոդոմայ քեռ քո, ամբարտաւանութիւն, ՚ի լուսթեան հացի և յղիութեան գինոց փափկանայր ինքն և դստերը իւր . Եւէի . ԺԶ . 40 :

միւթէքէ պսիւր տտէմ՝ քէնտինի պէկէնմիշ օլմաղ իլէ՝
ֆըսգը ամէլ անէ զաղէս օլուր՝ քի ալէմէ բէղիլ օլա :

Վէ տախի զէվք՝ սէֆա՝ վէ սօշ տուրմագ՝ ա-
թէշէ եաղ տէօքմէք կիսի՝ շէհվէթէ (ցանկական
ախտին) իղտիյատ դուվվէթ վէրիւսլ՝ ինսանը հայ-
վանտէն պէթէր էտէր : Վէ նիճէ քի սու թուֆանի
վագթինտէ քի ինսանէր հէր վէճհ իլէ սէֆայէ
միւշթագ խիլէր . քէզա Սոդոմլուէր՝ , զիրա՝ օ է-
յալէթին հասըլաթը զայէթ չօգ օլտուղինտէն՝ հէր-
քէս կէշինէճէկինի զահմէթսիղ էտինիր խտի , օ է-
ճիլտէն ճիւմլէսի եէք տիլ ճիւմանի սէֆայէ տիւ-
շիւսլ բահաթլըդ անլէրի աղտըրտը : Վէ նիճէ քի
պէսլի աթ՝ քէօսթէկինի դըրուսլ՝ տահիպինէ շիֆթէ
աթար . քէզա օ զալիմլէր հիճասլ քէօսթէկինի դը-
րուսլ՝ Ալահըն իթաաթընտէն չըգտըլէր : Հաղ օլ-
մա տիւնեա մալինէ՝ պիւյիւքիւկիւնէ՝ վէ թէն սէ-
ֆատինէ , իլա իսէվֆ էյլէ՝ քի կիւնահէ աիւշմէյէ-
սին , զիրա ճիւմանի մալ՝ պիւյիւքիւք վէ սէֆա՝ ա-
ղիմ թէհլիքէ աիր ինսանէ :

Նազար էյլէ Ալահըն ինայէթինէ , ֆիլհագի-
գա՝ Սոդոմ Գոմօր ճէմաաթի հէր վէճհ իլէ թէք-
տիրէ միւսթահագ , լսքին Ալահ քէնտի մէրհամէ-
թինէ մէսինի իքի Մէլայիք իրսալ էտէր Սոդոմա՝ քի
թէքտիր օլաճագլէրինի մուհագգագ պիլիւսլ՝ թէօ-
պէյէ կէլէլէր . վէ լսքին անլէր տահա պէթէր ֆէ-
նա պուլտուլէր : Օիրա Ղովտ՝ քի Սոդոմտէ սաքին **ԳԼ. ԺԹ.**
օլուր իտի՝ Մէլայիքլէրի կէօրիւնճէ եօլճու զանն է-
տիւսլ՝ խանէսինէ տալլէթ էյլէր՝ քի իքրամ էտէ :
Լնճագ շէհրին տտէմլէրի ճիւմլէսի պիրտէն կէնճ
վէ իսթիեար՝ է վի գուշատըսլ անլէրի ճէպրէն ալ-

1 Էւ որպէս յաւուրն Ղովտայ եղև , ուտէին , լմնէին , գնէին , վա-
ճառէին , տնկէին , շինէին , Դ. 1. Ժ. 28 :

մադ իսթէրլէր ֆէսատ ֆիքիր իլէ¹ : Վէ Ղովտ՝ միւսաֆիրլէրի էլէ վէրմէսին տէյուլ տիշարը չըգուսլ հէր նէ գատար նասիհատ վէ նիյաղ էթտի իսէ տէ , իսքեաթ օլմաղլէր : () Լ պապուէ Ղովտ նաչար գալուսլ՝ քէնտի իքի պիքիր գըղլէրլինի անլէրէ վէրմէկէրիզա օլուր , քի միսաֆիրլէրի ինճիթմէսինլէր , լաքին մէղպուրլէրին գալպինտէն Ալլահըն գորգուսու վէ ինսանըն հիճասլը գալգմըշ օլմաղ իլէ , նիյաղ գալու Լ էթմէյիւսլ՝ անըն տախի թէքտիրի արղուսինտէ օլտուլէր . զիրա՝ էօկիլէթ տիյնէմէյէնէ նասիհատ վէրմէք , աթէշէ եաղ տէօքմէկէ պէնկղէր : Ղովտ Սոդոմլուլէր իլէ պու նիզա իւղըէ իքէն , հէման Մէլայիքլէր տիշարը չըգուսլ՝ Ղովտու օ զալիմլէրին էլինտէն իսէլաս էթտիքտէն մատէ՝ անլէրին ճիւմլէսինին կէօղլէրլինի քեօր էտէրլէր² . վէ նիճէ քի՝ անլէրին ճան կէօղլու կիւնահ զուլումաթի իլէ գալմանմըշ խտի , քէզա՝ թէն կէօղլէրլինէ տախի վիքրտէ ինմէք իլէ էվին գալիտուսունու արայուսլ՝ պուլամաղ օլտուլէր : Ֆիլհագիզա՝ օ անէ տէկին Ղովտ Սոդոմլուլէրին քեօթիւ ֆէյլինէ նազարէն՝ տայիմա իսքէնճէ իլինտէ օլտու իսէ տէ³ , պու տէֆա միսաֆիրլէրտէն հիճասլ էտիւսլ՝ զսյէթ չօք քէտէրլէն տի . զիրա՝ տահա անլէրին Մէլայիք օլտուղինի պիլմէղ իտի : Վ լադասա պու խուսուստէ՝ Ղովտուն ֆալիլէթի սլէյան օլուսլ՝ Սոդոմլուլէրին քեօթիւլիւկիւզ զիյատտէ թարափգա պուլտու :

1 Էւ որք քաղաքին Սոդոմուղոց՝ պատեցին զտունն յերիտասարդաց միւլէ ցճերս , ամենայն ժողովուրդն ՚ի միասին . ԾՆԴ . ԺԹ . 4 :

2 Չարան՝ որք առ դուրս տանն կային , հարին կուրութեամք . ԾՆԴ . ԺԹ . 11 :

3 Արդարն բնակեալ ՚ի մէջ նոցա , օր ըստ օրէ զիւր զուրբ հոգին նոցա անօրէն գնացիւքն տանջէր . Բ . ՊէԿ . Բ . 8 :

Նազար էյլէ պուրատէ Ալահըն սապրինէ , վէ
 զայիմէրին քեօթիւլիւկիւնէ , պէլի՝ մէզպուրլէրին
 կէօզլէրի կէօրմէզ օլտու , լաքին՝ եինէ թէօպէ տէ-
 մէտիլէր : Վէ Մէլայիքլէր՝ մէմլէքէթին խարապընէ
 կէլոթիքլէրինի խապէր վէրիւպ՝ Ղովոտ իպրամ էտէր-
 լէր՝ քի տէր հալ Սոդոմոնէն չըգա . անճազ անլէր եի-
 նէ իթիմաթ էթմէզլէր . խուսուսա քի՝ Ղովոտուն
 գըղէրինէ նիշանլը օլանլէր՝ կիւլիւշիւպ մէզազ է-
 տէր իտիլէր : Պուշտան գաթի նազար՝ Ղովոտուն էհ-
 լի վէ գըղէրի տախի Սոդոմոնէն չըգմաղէ աղըր հա-
 րէքէթ էտինճէ՝ Մէլայիքլէր հէման Ղովոտուն՝ վէ ա-
 նըն էհլինին՝ վէ իքի գըղընըն էլինտէն թութուպ՝
 շէհիրտէն տիշարը չըգարտըրլէր անլէրի . վէ թէն-
 պիհ տախի էտէրլէր՝ քի կէրիյէ պագմայուպ՝ աճէլէ
 տաղա եէթիշէլէր՝ քի զազէպտէն խէլաս օլալէր :
 Պէլի՝ Ղովո Մէլայիքլէրին ճէվապընէ իթիմաթ է-
 տիւպ՝ Սոդոմոնէն չըգալը , լաքին պէլքի տաղա վար-
 մազտէն էվլէլ զազէպ զուհուր էտէր տէյուլ՝ խէվֆ
 էտիւպ նիյազ էտէր , քի պարէ Սեգօր շէհրինէ քէ-
 տէր օլմասըն՝ քի անաէ հըֆզ օլտուն : (չիւնքի Սե-
 գօր եօլ եիւզէրինտէ անլէրէ եագըն իտի) : Վա-
 գաա՝ օ մէմլէքէթ տախի եըգըլաճագ պէշ շէհիրին
 պիրի իտի . անճազ Ղովոտուն խաթրինէ ըիպէթէն
 Մէլայիք ճէվապ էտէր՝ քի սէնին նիյազլինէ մէպնի
 եըգըլմասըն օ մէմլէքէթ . ֆէհմ էյլէ պուրատէ՝ Ա-
 զիզ ատէմին ֆայիտէսինի , զիրա Ղովոտուն խաթրը
 իշիւն պիր մէմլէքէթ զազէպտէն խէլաս օլտու : Վէ

1 Եւ թուէր ծաղը առնել յոչս փեսայից իւրոց . Ծննդ . ԺԹ . 14 :

2 Ազաշմ տեսդք իմ . . . և արդ՝ ես ոչ կարեմ գերծանիլ 'ի լեառն ,
 գուցէ հառանիցեն ինձ չարիք և մեռանիցիմ . Ծննդ . ԺԹ . 18 :

3 Ահաւասիկ արարի մեծարանս երեսաց քոց , և 'ի բանիդ յայդմիկ
 չկործանել զբազայն վասն որոյ խօսեցար . Ծննդ . ԺԹ . 21 :

լաքին Ղովտուն էհլի Մէլայիբլէրին ճէվապինէ իթիւմաթ էթմէտիկինտէն՝ թէնպիհէ գարշը կէրի տէօնիւպ՝ Սողոմա տողոու պագընճէ, անիտէ թուզ գայասը օլուր¹ : Քիլհագիգա՝ մէզպուրէ Սողոմլուլէր իլէ եանմատը, զիրա Սողոմաէն չըգտը . լաքին՝ Ղովտ իլէ տախի խէլաս օլամատը, զիրա թէնպիհէ մուղայիր հարէքէթ էթտի : Թաշ օլտու՝ անճագ եապիրյա գուլանրմագ, զիրա թուզ տըր . թուզ գայասը օլտու, լաքին թաամա լէզէթ վէրմէզ՝ վէ եաղմուրտէն էրիմէզ, զիրա թաշ տըր : Վագաա՝ պաշգա չէշիտ թաշ օլմայուպ՝ թուզ գայասը օլմասը՝ վէ եօլ իւղէրինտէ գալմասը՝ ալէմէ ազիմ իպրէթ տիր, զիրա նիճէ քի՝ գաթլէ վաճիպ օլանը՝ եօլ իւղէրինտէ սալպ էտէրլէր, քի եօլճուլէր կէօրիւպ խէվթ էտէլէր, քէզա մէզպուրէնին նապլիէթինի միւլահաղա էտէնլէր՝ ղայէթ խէվթ իւզրէ հիյպէթտէ գալըրլէր : Պախուսուս՝ նիճէ քի թուզ թաամա չէշնի վէրիւր, քէզա՝ Ղովտուն էհլինին ղաղէպինտէն նասիհաթ չէշնիսի քէսպ էտէրէք, էմրէ մուղայիր հարէքէթտէն հէր վէճհ իլէ իճթինապ վէ հազէր էթմէ կէ պօրճլու տուր ինսան² : ()՝ էճիլտէն էֆէն տիմիզ Յիսուս թէնպիհ պույուրուր՝ քի Ղովտուն ղէվճէտինի ֆիքրինիզէ կէթիլին³ :

Խօշճա միւլահաղա էյլէ, Ղովտ՝ Սողոմա կիթտիկինտէ՝ էլինտէն թուլթուպ անի կէօթիւրէն օլմատը, իլլա քէնտի բիզասը իլէ կիթտի, լաքին Սողոմաէն չըգմաղէ՝ Մէլայիբլին եարտըմընէ միւհթաճ օլտու . քէզա ինսան քէնտի բիզասը իլէ կիւնահէ

¹ Դարձաւ կինն Ղովտայ յետ, և եղև արձան աղի, Ծննդ. ԺԹ. 26 :

² Խորագիտին տեսեալ զարագործն պատժեալ՝ հոտատառութեամբ իրտառէ զանճն, և անմտաց անցեալ առ նորօր միտանցան, Առաջ. ԻԲ. 5 :

³ Յիւշէք զկինն Ղովտայ, Ղա՛ն. ԺԼ. 32 :

տիւշէր , լաքին եալընըղ քէնտի գուլվէթի իլէ խէ-
լաս օլամաշ , իլլա քի՝ Ալլահն լուծֆունէ վէ եար-
տըմընէ միւհթաճ¹ : Վոլտ՝ մահսուլի չօգ եէրտէ
սաքին օլմաղ իլէ՝ մուգատտէմ էսիր օլտու , վէ պու-
տէֆա Ալլահն եարտըմը օլմասա իտի՝ թէլէֆ օլա-
ճագ իտի : Նիլհագիգա՝ զաղէ պտէն խէլաս օլտու ,
լաքին էօլիւմ տէրէճէսինէ տէկին զայլ թ աղիմ՝
գօրգու չէքտի : Վոլտ՝ Սողամլուէրին կիւնահընէ
իլհագ տէկիլ , վէ անըն խէլասինէ Մէլայիք թային
օլմուշ իքէն՝ օ միսիլլիւ աղիմ գօրգույէ կիրիֆթար
օլտու իտէ , օ ատէմին հալի նիճէ օլսա կէրէք՝ քի
տիւնեա մալի վէ ճիսմանի բահաթլըգ սէպէպինէ՝
տէկիլ քի եալընըղ թէնինի , իլլա ճանընը տախի
մուխաթարայէ գօր : Նվաճ , չօղլէրի թէն սէ-
ֆասը իչիւն՝ էպէտիլ էպէտ ճէֆայէ կիրիֆթար օ-
լուրլէր :

Ս Ի Ի Ա Լ 15 .

Նէ՝ իպի Սոդոմ գոմորա օլան զալէպ :

Ճ . Վիւքիւրթ վէ աթէշ² : Պու աթէշ տէ-
կիլ քի թապիաթ իւզրէ զուհուր էտէն զէմինին իւ-
ֆիւնէ թինտէն իճասպ էթտի , իլլա քի՝ մախսուս Ալ-
լահտէն զաղէպ իտի : Նազար էյլէ կիւնահքեարլէ-
րին սէֆիլ հալինէ , գիրա Ղովտ Սեգօրա կիրինճէ ,
վէ կիւնէշ քէնտի ատէթի իւզրէ սիյահ նիգապը հէ-
վտտէն պիր թարաֆ էտէրէք՝ նուրանի չէհրէսինի
պէյան էտիւպ՝ ալէմի շաղ ու մէսրուր էթմէք իւզ-
րէ իքէն , մէտէտ ալլահ , հէման տէրագապ աղըր գօ-
գուլու աթէշ՝ դարա տուման իլէ զուհուր էտիւպ՝

1 Չի առանց իմ ոչինչ կարէք առնել . Յովն . ԺԵ . 5 :

2 Տէր տէղաց ի Սոդոմ և ի Գոմոր ծծումք և հուր . Ծննդ . ԺԹ . 24 :

եազմուր հիսապը օ՛ զալիմէրին իւզէրինէ ինէր •
 Սայիր եէրէ՝ սապահըն չիյի ինիւս՝ հայաթ վէրիւր ,
 Սողոմ Գոմորա աթէշ եազար , սայիր եէրէ՝ սպտի
 սէպահ էտիւս՝ ալէմէ սէֆա պաղըշէր , անլէրէ
 քիւքիւրթիւ ալէվ էսիւս՝ ճիւմէսինի հէլաք է-
 տէր՝ Կանտէ՝ տիր հէր սապահ սէֆասընէ թային
 օլանլէր . գանտէ՝ տիր կիւն պէ կիւն պիրէր թարզ
 սէֆայէ մէշղուլ օլուս՝ պաղլէրտէ պահճէլէրտէ եէ-
 յիւս իչէնլէր . գանտէ՝ տիր Ղովտուէն էվինի գու-
 շատըս՝ միսաֆիրլէրի անտէն ճէպրէն ալմագ իս-
 թէյէնլէր . գանտէ՝ տիր Ղովտա տամատ օլաճագ ա-
 տէմլէր , Ղովտու ահմագ եէրինէ գօյուս կիւլէնլէր ,
 շիմտի աճասլ նիճէ ահ ու ֆիղան էտիւս՝ աղլարլէր •
 | Լաքին աթէշին հալի մալիւմ՝ աղլամաղէ վագըթ
 պրրագմաղ , վէ գաշմաղէ եօլ վէրմէզ , զիրա պա էմ-
 րի խիւտա սիճիլ օլտուղի իւզրէ՝ թային օլան առա-
 լէթ առքէրի աթէշ՝ տիւշմանը մուհաստէրէյէ ալըր
 կիսլի՝ Սողոմ Գոմոր էյալէթինի անիտէ գուշատուս՝
 պիր քիմէյէ քիւշատ վէրմէզ՝ քի խէլաս օլա , խէ-
 լաս ֆրրսանթինի գայսլ էտէն , զագէսլ վագթինտէ
 գատրը օլամաղ խէլաս պուլմաղէ : Ալահըն ինայէ-
 թինի թանըմայան , լայըգ օլամաղ մէրհամէթէ :

Խօշճա միւլահագս էյէ , աթէշ զուհուր էտին-
 ճէ՝ նէ կէշէր իտի օ՛ զալիմէրին ֆիքիրլէրինտէն . ա-
 ճասլ պիր քիմէտէն իմտատ արատըլա՛ր մը , եախօտ
 կիւնահլէրինէ պէտէլ՝ Ալահտէն զագէսլ օլտուղինի
 պիլիւս՝ նիյաղ էթտիլէր մի , հաշա , զիրա՝ հէրքէս
 տահա էվինտէ քէնտի եաթաղինտէ , քիմ գատրը ի-
 տի կէօզ աշմաղէ . քիմ ճէսարէթ էթտի եէրինտէն

1 Յորում աւուր ել Ղովտ 'ի Սողոմայ , տեղաց հուր և ծծումք յերկ-
 նից՝ և կորոյս զամենսին . ՂԵ՛ , ԺԵ . 29 :

գըմըրոսանմաղէ , ղիրա եօգարասան աթէշ ինէր շիտ-
տէթլի հըղ իլէ , վէ ինտիկի եէրի թութուշտու-
րուպ՝ ըույի զէմինէ աթէշտէն տեօշէմէ սէրիլտի ,
մէսքեանլէրի աթէշ օլուպ՝ ճիւմլէսի գալտը տէրու-
նի նարտէ : Նիճէ քի՝ պիր գուրու չալը քիւլխան
օճաղինէ աթըլսա՝ նէ տէրէճէ ֆիլճալ թութուշտուպ
եանար . քէզա օ էյալէթ՝ տաղը թաշը իլէ քիւլխան
օճաղը , վէ Սողումլուլէր չալը միսալի եանրպ՝ քիւլ
օլտուլէր : Աթէշին թապիաթը՝ ալէվլինի տայիմա
եօգարը տօղըու իրսալ էտէր իքէն , պու տէֆա թա-
պիաթընէ մուղայիր աշաղէ տօղըու չէվլիրտի եիւ-
ղիւնիւ՝ քի թապիաթէ գարշը հարէքէթ էտէնլէրի
եազա :

Տէմէ քի անտէ օլան հայվանլէրին , վէ սապիլէ-
րին գապահաթը նէ իտի՝ քի անլէրտէ եանտըլէր .
հայվանլէր օ զալիմլէրին մալի իտի , վէ սապիլէր
պիւլիւտիւքտէ , անլէր կիպի քեօթիւ օլաճագլէրի
պէյան իտի : Լիւնահէ պէտէլ չօգ տէֆա ղաղէպ օլ-
տու մուգատտէմլէրտէ , լաքին չօգլէրինին նիշանի
գայպ օլուպ՝ եալընըղ նագլի գալտը քիթապլէրտէ :
Անճագ՝ Սողում Գումորա օլան ղաղէպին նագլի Ազիզ
քիթապտէ տէրճ օլտուղինտէն մատէ՝ նիշանի տալիս
աշիքեար կէօրիւնիւր : (!) Իրա՝ օ էյալէթ ղաթը
ղայէթ պէրէքէթլի՝ պաղլը վէ պահճէլի իքէն¹ , ղա-
ղէպտէն սօնկրա եանկըն վէրանէսի օլտու . վէ հա-
լէն հարիգ թիւթիւնիւ կիպի տումանը պէյան ,
վէ մէյվէսի եէնմէզ . պէլի՝ աղաճտէ կէօրէն մէյվէ
ղանն էտէր՝ լաքին իչի քիւլ : Քէզա Ղուլտուն էհլի՝
քի թուզ գայասը օլտու՝ էրիմէյուպ տուրուր² :

1 Մինչև. կործանեալ էր Ատուծոյ զՍողում ե. զԳումոր , իրիւ գղը-
րախտ Ատուծոյ էր . Ծննդ . ԺԳ . 10 :

2 Նա ղարգարն ի կորստական ամբարշտաց՝ փախուցեալ՝ փրկեաց յի .

Ֆէհմ էլէ՛ անլէր քի թապիսթ նօմօսունտէ պու-
միսիլլու էշէտտի զաղէպ իլէ թէքտիր օլտուլէր իսէ ,
շիմտի Սէսիհ էֆէնտիմիլին նօմօսունտէ (շիորհական
օրէնք) անլէր կիպի կիւնասէ տիւշէն՝ աճապ նէ՞ գա-
տար զլյատէ թէքտիրէ միւսթահապ օլտա կէրէք՝ :

Ս Ի Ի Ա Լ 16.

Ըբրահամ նի՞ճէ Գոլգոթա Ղազարն խէլաս օլտա՞ Սոդոմ
Գոմոր եյալէլէիին Եանպըլինի :

Ծ. Ըբրահամ պիլլի՛ր՝ քի կիւնահսըզ տտէմի
Ալլահ հըֆզ էտէր՝ : Պախուսուս Սոդոմլուլէր իշիւն
Ալլահա բիճա էթտիկինտէ , Ղովտուն խէլասընը նի-
յազ էտէր իտի՝ , պէլլ՝ Ղովտուն իսմիլի անմազ ,
լաքին ֆիքրի Ղալա իշիւն օլտուղի պէյան տըր՝ , իմ-
տի Ղովտուն խէլաս օլմասընէ Ըբրահամ շիւպհէ
էթմէտի : Վ է իլէրիսի կիւնասէ մասլահաթէ վու-
գուֆ օլմասը իլէ՛ կէօյ եիւզիւնտէ իհրապ ալէվինի
կէօրիւնճէ՛ անկլար քի Սոդոմլուլէր տիր եանան՝ :

Վ է լաքին՝ պու խուսուս իլէ՛ Ըբրահամ բա-
հաթլըլինի գայպ էտիւսլ՝ տէտիրկին օլտու . զիրա՛

Ջանել հրոյն զհինգ քաղաքան , որ ՚ի վիպութի շարութեանն ծխեալ կոյ
խոպանայեալ , և անկատար ծամանակօք տունկք մեզտերք , անհաւա-
տի ողւոյն յիշատակ հաստատեալ զարձանն աղի . Իճապ . Ժ . 6 :

1 Զքաղաքս Սոդոմացոյ և Գոմորացոյ դարձուցեալ յաճիւն՝ դա-
տեցաւ . օրինակ առ յապոյ տմբարշտելոյն կոցուցանէր . Բ. Պէք . Բ. 6 :

2 Գլխէ Տէր զԱստուածապաշտօն վրկել ՚ի վարձութի . Բ. Պէք . Բ. 9 :

3 Սիթէ կորուսանիցնս զարդարն ընդ տմբարշտին . ԾՆՊ . ԺԸ . 23 :

4 Յիշեալ Ստաւած զԸբրահամ , և եհան արձակեալ զՂալա ՚ի միջ
կորձանմանն . ԾՆՊ . ԺԹ . 20 :

5 Եւ կանխեալ Ըբրահամ ընդ առաւօտն ՚ի տեղին ուր կոյր առաջի
Տեառն . և հայեցաւ յերես Սոդոմացոյ և Գոմորացոյ , և յամենայն ե-
րես երկրի գաւառին , և ետես և ահա երանք ըոյ երկրին իբրեւ միրիկ
հնոցի . ԾՆՊ . ԺԹ . 27 :

չիւնքի Սողոմ էյալէ թի՛քէնտի օլտուղի եէրէ եա-
 գըն իտի, իհրագըն իւֆուենէ թի օ էթրաֆլէրէ քէ-
 տէր վէրէճէկի պէյան օլմաղ իլէ, քէբրոնտէն կէօ-
 չէր Գեբարա տէնիլէն եէրէ : Վէ անտէ տախի՛ մու- ԳԼ. Ի.
 գատաէմ Մըսըրտէ օլտուղի կիպի, (նիճէ եէաի սի-
 ւալտէ զիբր օլտու) Աբիմէլէք վատիշահ՝ Սարրայը
 անըն գըղգարնաաշը զանն էտիւս պլտը՝ քի քէնտի-
 նէ զէվճէ էաէ : Վէ չիւնքի մէղպուր ֆէսատ ֆիւ-
 քիթ իւզըէ օլմայուս պիլմէյէրէք էթաի պու իշի .
 օ էճիլտէն Ալահ անըն բուեապընտէ տէր՝ քի թէս-
 լիմ էթ Սարրայը էհլինէ , զիբա էօլիւրսիւն . վէ
 Աբրահամ տուա էթսին՝ քի է օլմէյէսին : Պունտան
 գաթի նազար , անի կիւնահտէն էսիրկէմէք իշիւն ,
 զազէս օլարագ՝ օ միսիլիւ իլլէթ վէրիթ անէ՝ վէ ա-
 նըն թէվապիլէրինէ՝ քի Սարրա նէ գատար վազըթ
 գալտը իսէ անըն եանընտա , էպէտի գատոր օլմաղ
 իտիլէր էվլատ էտինմէք հարէքէթի էթմէկէ , քէզա՝
 անլէրին տիշ էհլիլէրի էվլատ աօղու բմաղ օլտուլէր :
 Վէ պու զազէսին իւզէրինէ զայէթ իսէ վֆ էթմէք
 իլէ Աբիմէլէք՝ Աբրահամը չաղբուս Սարրայը թէս-
 լիմ էտէր . վէ հալիմ ճէվապլէր իլէ , նիշիւն պու իշի
 էթտին , վէ պիզի աղիմ թէհլիքէյէ պըրագտըն տէ-
 յու , շիքէայէթ սուրէթի կէօթէրտի իսէ տէ , Սար-
 րայա հէտիյէ օլարագ պին զօլաթա , թօսուն , գօ-
 յուն , քէօլէ վէ խալայըղ վէրաթբոնն մատէ՝ բուխ-
 սէթ տախի վէրիթ՝ քի քէնտի էյալէ թինտէ իսթէ-
 տիկի եէրտէ սաքին օլա : Վէ Աբրահամ անըն իշիւն
 տուա էթմէք իլէ , զազէս տէյու զուհուր էտէն իլ-
 լէթ՝ տէֆ օլուս , պատէհու Աբիմէլէքին էհլի վէ
 ճաթիլէրի աօղու բուրլէր :

Իպրէթ ալ , վէ Աբրահամ կիպի սատագաթ պիլ-
 լէ Ալահա գուլուգ էյլէ , քի հէր պէլատէն հըֆղ

օլասըն . մատամ քի՝ Ալլահ քենտի սատրդ գուլունուն տայիմա հըֆզ էտիւպ՝ միւշէրրէֆ էտէր . Նիճէ քի Աբրահամըն տուասընէ միւհթաճ՝ օլտու Աբիմէլէք փատիշահ , զիրա՝ Ազիզ ատէմին տուասը իլէ՝ Ալլահ սայիրլէրինէ տախի ինայէթ էտէր . իմտի՝ ազիմ ինայէթ տիր օ՝ մահալէ՝ քի անտէ Ազիզ ատէմ պուլունուն : Վէ տախի՝ ազիմ ինայէթ տիր ինսանէ՝ քի Ալլահ անի կիւնահտէն էսիրկէմէք իչիւն՝ տէրտ պէլա վէրիր : Պիլհագիգա՝ պու տիւնեատէ գուհուր էտէն զազէպի Հագ թարաֆընտէն պիլիւպ՝ հագգըմըզտէ խայիրլը տըր տէյու՝ Ալլահտէն մէմնուն օլմաղէ պօրճլու տուր ինսան . զիրա օ՝ քի՝ ճիսմանի իսքէնճէյէ տիւշէր , կիւնահտէն խալի գալըր¹ :

ՅԼ. ԻԱ.

Պատէհու օն իքի սիււալտէ զիքը օլտու զի մէնվալիւզրէ . Աբրահամա էվլատ Միւժտէսի վէրիլմիշ օլմաղ իլէ՝ Խահակ տօղուպ , Աբրահամ վէ Սարահատտէն պէրուն շաղ ու մէսրուր օլուրլէր . նիճէ քի Խահակ՝ կիւլմէք մանէսի պէյանինտէ տիր , զիրա՝ ճէմի տիւնեայէ բուհանի շաղլըգ ինամ էտէն Մէսիհ էֆէնտիմիզէ էօրնէք օլաճագ խաի : Պու պապտէ զանն էթմէ քի Աբրահամ եալընըզ Խահակըն տօղմասը իչիւն շաղ օլտու , իլլա քի Ալլահըն տախի ինսանէ էտէճէկի բուհանի ինայէթ իչիւն : Օիրա՝ Մէսիհ Խահակըն ճինսինտէն տօղաճագ օլմաղ իլէ , ինսանլէր անըն էվլատընտէ՝ եանիա Մէսիատէ օրհնութիւնա լայըգ օլաճագլէր խաի . իմտի էվլատ քի տօղտու խէ , վատ օլան քէրէմին տախի իճրասը տէրքեար . օ՝ էճիլտէն Միւժտէ էվլատը տէնիլիր Խահակա² :

1 Չի որ շարչարի մարմնով՝ գաղարէ 'ի մեղաց . Ա. Գեդ . Դ . 2 :

2 Քանդի աւետեաց իսկ է բանս այս , թէ 'ի ժամանակի յայտիկ եկից՝
Ա. եզիցի որդի Սահայի . Հ . 15 . Թ . 9 :

Նազար էյլէ պուրատէ Ալլահըն քերէմինէ . զի-
րա՝ Աբրահամ եէթմիշ պէշ եաշընտէ իքէն՝ կէլոի
Քանան թօփրաղինէ . վէ իկիրմի պէշ սէնէ զարֆըն-
տէ՝ ինայէթի Պարի կէօնակէօն շէրէֆ քէսպ էտիւպ՝
վարիս օլաճագ էվլատըն՝ զայէթ իիթիեարլըգտէ օլ-
մասը՝ Ալլահըն մախսուս ինայէթի օլտուղինէ նի-
շան իտի : Վէ տախի չիւնքի՝ Աբրահամ չօգ միլլէթ-
լէրէ աթա օլաճագ իտի , պու ճիհէթտէն օ գատար
միւտտէթ ուղատոր Ալլահ քէնտի վատինին իճրա-
որնը՝ քի անըն իթիգաթը զահիր օլա : Նիճէ քի Ե-
սայի փէյղամպէր անի թէմէլլէ վէ սապիթ (հաստա-
տուն) գայայէ՝ վէ Սարրայը՝ սուլու քէտիլմիշ գուլու-
եա թէշպիհ էտէր : զիրա՝ թապիաթ իւզքէ էվլատ
տօղուրմագ տէրէճէսինտէն կէրի գալմըշ իքէն , Ալ-
լահ անլէրէ էվլատ վէրիը՝ քի ալէմ անլէրտէն հիս-
սէ ալուպ՝ անլէր կիպի Ալլահ սըտգ իլէ իման է-
տէլէր : () իրա Իսահակ տօղտու իսէ՝ Աբրահամ
եիւղ եաշընտէ իտի . վէ Սարրա տօգսան եաշընտէ :
Կէնճիլքտէ էվլատ տօղուրմագ՝ թապիաթ գուլլէթի ,
լաքին՝ թապիաթ էլ չէքտիքտէն սօնկրա՝ էվլատ տօ-
ղուրմագ , Ալլահըն ինայէթի : Իսահակ պիւլիւլիւպ
անի սիւտտէն քէսէճէք օլտուգտէ , օ կիւն ազիմ
զիյաֆէթ վէ շաղլըդ էթտի Աբրահամ : Վէ լաքին՝
ֆէհմ էյլէ պուրատէ Աբրահամ իլէ Սարրանըն հա-
լինի , անլէր քի պիրիպիրի իլէ զայէթ մուհապպէթ-
լի , վէ Սարրա հէր վէճ՝ իլէ Աբրահամըն իթաաթըն-
տէ . անճագ Իսահակ պիւլիւտիւքտէ , Իսմայէլ անի
թաճիլ էթմէք իլէ , Սարրա Աբրահամա տէր՝ քի

1 'Նայեցորոք' ի վեմ հաստատուն՝ յորմէ կալեցայք : և 'ի գուր հո-
բայն' յորմէ փօրեցայք : (այսինքն Աբրահամ և 'ի Սարրա) որ երկնացն
զձեզ . Եսայ . ԾԱ . 1 :

տէֆ էյլէ ճարխէյի, վէ անրն օղլունու¹: Պու ճէ-
վապ Աբրահամա կիւճ կէլտի խէ տէ, Ալլահ էմր
էտէր անէ՝ քի Սարրանըն ճէվապընէ կիւճ էտէ: Իմ
տի Աբրահամ՝ Ալլահըն էմրինի տույունճէ՝ էքմէք
վէ թուլում իլէ սու վէրիւպ Ագարա, վէ օղլու Խ-
մայէլի տախի անէ թէսլիմ էտիւպ՝ այրբըր անլէրի
քէնտի տայիրէսինաէն²: Վագաա՝ (նիճէ քի օն ի-
քինճի սիւալտէ զէքր օլտու) մուգատտէմ Ագար
համիլէ գալընճէ, քէնտի խաթունի Սարրանըն ի-
թաաթընտէն չըգուպ՝ ֆիրար էթտի: քէզա անըն
օղլու Խմայէլ՝ Խահակա զըտ աուրմաղ իլէ, Աբրա-
համըն խանէսինաէն տուր օլուրլէր: Վէ Ագար՝
Աբրահամտէն այրըլուպ՝ չէօլտէ եէմին գույուսու
(ջոհոր երգման) նամ մահալին թարաֆընէ կէլտիք-
տէ եօլու շաքրար, վէ թուլումտէքի սու թիւքէ-
նիւպ՝ քէնտիլէրի տախի եօրկուն՝ աճ վէ սուսուզ
գալմաղ իլէ՝ գաթի ումուտ պիրլէ չօճուղի պիր
աղաճըն ալթընէ պրրաքար, վէ քէնտի ուզագաէ օ-
թուրուր՝ քի օղլունուն էօլթիւկիւնիւ կէօրմէսին:
վէ չօճուգ տախի իւճէ սէս իլէ աղլէր իտի: Վէ
անիաէ Մէլայիք Ագարը չաղբըրուպ տէր քի, խէվիֆ
էթմէ, զիրա՝ Ալլահ սէնին օղլունուն սէսինի իշիթ-
տի, գալգ՝ ալ չօճուղի, զիրա՝ անի պիւյիւք միլէթ
էտէճէկիմ: Ֆիլհագիգա՝ օ մահալէ գարիպ՝ սու-
փունարը վար իտի, լաքին մէզպուրէ քէնտիլի շա-
քըմըլ օլուպ՝ գասալէթինտէն անի կէօրմէսի, վէ
Ալլահ անըն կէօղիւնիւ աչուպ՝ փունարը կէօրիւն-
ճէ՝ թուլումու տօլտուրուր իշիրիւր չօճուղէ, վէ կիւ-
տէր սաքին օլուր ֆառան նամ մահալին չէօլունտէ:

1 Ի բաց հան դաղափինդ և զորդի դորա, ՏՃՆԴ, ԽԱ. 10:

2 Յարեա Աբրահամ ընդ առաօտն, և ետա հոց և տիկ ջոց, և ետ
ցագար, և եդ յուս նորա զմանուկն, և արձակեաց զնա, ՏՃՆԴ, ԽԱ. 14:

Վէ Խամայէլ ալույիւտիւքտէ, վալիտէսի անէ Մըսըր
էյալէթինտէն զէվճէ ալտը, վէ անըն ճինսի կիտէ-
րէք չօղալուպ օ եէրլէրի զապթ էթաիլէր :

Վէհմ էյլէ, Աբրահամըն խաթըրը իշլան Ալլահ
Խամայէլին ճինսի չօղալտուպ՝ անէ ճիսմանի պիւ-
յիւրլիւք վատ էթաի, անճադ՝ տէկիլքի բուհանի
էվատ վայէսինտէ՝ իլլաքի ճիսմանի, մատամքի խա-
լայրգտէն սօղտու, նիճէքի Աբրահամ սատէ թէն
նաֆադատը էքմէք վէ սու վէրտի անէ : Վաքին Խ-
սահակ տայիմա Աբրահամըն եանընտէ գալուպ՝ վէ
անըն վարիյէթինէ, շէրէֆինէ, պախուսուս բուհանի
ինայէթէ տախի վարիս օլուպ՝ Մէսիհ Խահակըն ճին-
սինտէն կէլմէք իլէ, Խապիլէր՝ Աբրահամա բուհանի
վարիս սայրլըրլէր¹ : Վէ պալատէ մէգքիւր Աբիմե-
լէք փատիլահ՝ քի Աբրահամըն տուտը իլէ շիֆա
պուլտու, անկլարքի Ալլահ՝ Աբրահամ իլէ օլմադ
իլէ, անըն հէր իշի բատթ կէլուպ՝ կիւն պէ կիւն
գուվլէթ քէսպ էթմէտէ տիր, օ էճիլտէն տայիմա
անըն իլէ տօսթ օլմադէ արղու էտէր : Վէ օ էսնա-
տէ քէնտի իքի թէվապիսի իլէ կէլուպ՝ Աբրահամա
տէրքի՝ եէմին էթ, քի պանա վէ պէնիմ էվատըմա
քէտէր էթմէյէսին, նիճէքի պիզ սանա քէտէր էթ-
մէտիք : Վիլհադիլգա՝ Աբրահամ քիմնէյէ զատըր
էթմէտիկինտէն մատէ, քէնաինէ զատըր էտէնլէրէ
տախի քէմիլք էթմէյիւպ՝ սապըր էտէր խտի, նիճէ-
քի Աբիմելէքին տտէմլէրի՝ անըն դադտըղի սու գու-
յուսուսու զապթ էթմիշ խտիլէր, լաքին Աբրահամ
օ անէ տէկին անլէրէ պիր ճէվապ էթմիշ տէկիլ Խ-
տի, ֆէգաթ սու տէֆա անլէրին հադդընտէ Աբի-
մելէքէ շիքնայէթ էթաի : Վէ մէզպուր՝ սու իշէ

1 Այլ մէք հղատըր՝ ըստ Խահակայ տւեանայն որդիք եմք, Գալա,
Դ. 23 :

վուգուֆ տէկիլիմ տէտի իսէ տէ , Աբրահամ եէտի
 գոյուն վէրիք՝ քի գուլուլու քէնտի գաղտղինէ իւ-
 պաթ օլա : Վէ պու սուրէթ իլէ իքիսիտէ եէմին է-
 տիւլ՝ գավէ տէրէր՝ քի տայիմա մուհապսէթ իւզ-
 րէ գալալէր , վէ օ եէրին իսմին՝ եէմին գուլուսու-
 չաղըրոր Աբրահամ : Պատէհու Աբիմէլէք կիտէր
 քէնտի եէրինէ , վէ Աբրահամ օ մահալտէ աղաճ
 տիքիւլ՝ Ալահըն էպէտի գարար օլտուղինի իգրար
 պիրէ¹ , չօգ զէման սաքին օլտու անտէ : Վիլհապի-
 գա , Ագար վէ իսմայէլ՝ Աբրահամըն խանէսինտէն
 իխրսոճ օլմաղ իլէ , Սարրա վէ իսահակ րահաթ օլ-
 տուլէր , վէ Աբրահամ տալի հէր վէճհ իլէ միւշէր-
 րէֆ վէ ասուտէ հալ իւղրէ իքէն , Ալահ անի թէճ-
 ԳԼԻԲ . րիւպէ էտիւլ² , տէր քի՝ Աբրահամ Աբրահամ , ալ
 սէնին սէվիլիւլիւ օղլուն իսահակը , վէ կիթ եիւք-
 սէք եէրէ , հանկը տաղը սանա պէյան էտէր իսէմ ,
 անտէ գուրպան էյլէ անի³ : Պու տէֆա Աբրահա-
 մըն իսմին՝ իքի տէֆա անմասը իլէ՝ էմրին իճրասը
 պիրան էվլէլ զայէթ լսղըմէտէն վէ միւգթաղի օլ-
 տու զի անկլանըր :

Ս Ի Ի Ա Լ 17 .

Իսահակը Գուրպան էլի պէյո-էմր օլպո-գպէ , նէ՞ միւլահալա
 էպէր իպի Աբրահամ :

Ճ . 1) այրի շէյ միւլահալա էթմէզ , իլա քի Ալ-

1 Եւ կարգաց անդ զանուն Տեառն : Ատուած յախտնական . Ծնդ .
 ԻԱ . 33 :

2 Փորձեաց Ատուած զԱբրահամ . Ծնդ . ԻԲ . 1 :

3 Եւ ասէ ցնա . Աբրահամ Աբրահամ , . . առ դու զորդիդ քո սի-
 րելի՛ զոր սիրեցեր զիսահակ , և զնա՛ դու յերկիր բարձր , և հանցեօ զդա
 անդ յողակեղ ի վերայ միոյ լերանց յորոց ասացիք քեզ . Ծնդ . ԻԲ . 1 :

լահըն էմրինին իճրասընը : Պու ապապտէ զայէթ տիպ-
գաթ էյլէ Աբրահամըն ֆաղիլէթինէ . զիրա՝ թա-
պիաթտէն տիր աթայէ էվլատընը սէվմէք , խուսու-
սաքի պիր թանէ օլա . վէ օ տախի միւճիւղաթ ի-
լէ ինայէթ օլուպ՝ Ալլահըն վատի անտէ թէքմիլ օ-
լաճագ տէյու իգրար օլունմուշ իքէն , անի գուրպան
էթ տէմէք զայէթ աղըր թէքլիֆ իտի . Ննտէն գա-
թի՛նազար՝ վիտէրինէ էմր օլունուր՝ քի քէնտի էլի
իլէ էվլատընը պօղաղլայուպ՝ գանընը տեօքէ . վա-
գասա՝ պու տախի թապիաթէ գարշը պիր մասլահաթ :
Վէ լաքին Աբրահամըն մուհապպէթի Ալլահտէ օլ-
մաղ իլէ , գալպի միւնքէսիր օլմայարագ՝ հէման թէ-
տարիք իւղըն օլուր՝ քի խահակը գուրպան էտէ :

Նազար էյլէ մէզպուրուն իթաաթընէ , օ քի
թապիաթ գալլինճէ թահամմիլլոէն խարիճ , լա-
քին պիլլութֆու Պարի՝ իթիֆաթ գուվլէթի իլէ
թապիաթ ֆէթհ օլտու . վէ Աբրահամ՝ ալթուն
կիպի թէճրուպէ օճաղէնտէ գալլ օլուպ՝ իթիգաթ
վէզնինէ էպէտի նօգսանիյէթ կէթիրմէտի . Ննազ-
տէկիլ քի Աբրահամըն գալպինի անկլամագ իչիւն՝
Ալլահ թէճրիւպէ էթտի անի , իլա քի՛ անըն իթի-
գաթընը ինսանլէրէ պէյան էթմէք իչիւն :

Ֆէհմ էյլէ , շէյթան՝ ինսանը թէճրիւպէ էտէր՝
քի կիւնահէ տիւշիւրսիւն . ինսան՝ ինսանը թէճ-
րիւպէ էտէր՝ քի ֆիքրինի անկլասըն . Ալլահ՝ սէվ-
տիկինի թէճրիւպէ էտէր՝ քի անըն սէվապընը ար-
թըրսըն : Ուրա՝ նիճէ քի էլմաս թաշ չարգա չէ-
քիլմէք իլէ զիյատէ փարլար , քէզա՝ հէր վէճհ իլէ
իթաաթտէ օլան ատէմ՝ թէճրիւպէ չարգընա կիր-
տիքտէ՝ ֆաղիլէթի պէյան օլուր : Նիճէ քի պու
խուսուստէ Աբրահամըն ֆաղիլէթի շէմ միսալի
ալէմէ աշիքեար օլտու , զիրա մէզպուր նէ Ալլահըն

վատինտէն ու մուտունու քէստի, վէ նէ էմրին իճ-
րասընտէ գուսուր էթտի: Պէլի՝ Աբրահամ պիլիր
իտի, քի Ալլահըն վատի Խահալտէ թէքմիլ օլաճագ,
վէ Ալլահ վատինտէ սատըգ տըր, ղիրա՝ Ալլահ քէն-
տի վատինին իճրասը խուսուսինտէ Խահալիլ քէրէմ
էթտի. լոքին եինէ օ գուտրէթքեանի Ալլահ տըր
անի մաթլուպ էտէն, քի միւրատը ալլիյէսի օլուր իւ-
սէ՝ դատըր տըր տիրիլթմէկէ տէյու¹, իթիգաթընէ
խէլալ վէրմէյիւպ ֆիքիր էտէք՝ քի պունտէ էլպէթ-
տէ Ալլահըն պիր էսրարը վար, անճագ՝ ինսանըն
ֆիքրի անէ էրմէզ օլտուղինտէն, պօրճ օլան հէման
անըն էմրինէ լա շիւպհէ իթաաթ էթմէք տիր տէ-
յէրէք, Խահալիլ՝ իքի խըզմէթքեար՝ վէ մէրքէպ իւ-
լէ օտուէն ալուպ՝ էրքէն եօլա ըէվան օլուր. լաքին՝
նէրէյէ կիտէճէկինի պիլմէզ, Գուրպան էթմէկէ
եօլա չըգտը՝ վէ գուրպանլըգ պիլէսինճէ, անճագ՝
գուրպան սունուլաճագ մահալի՝ օ անէ տէկին Ալ-
լահ պէյան էթմիլ տէկիլ իտի. Աբրահամ տախի սիւ-
ւալ էթմէյիւպ՝ Երուսաղէմ էթրաֆլէրինտէ իւչ
կիւն կէզէր, թա՛ քի եէր պէյան օլա: Ա՛ է իւչիւն
ճիւ կիւնտէ՝ գուրպան էտէճէկի մահալի ուղագտէն
կէօրտիւկիւնտէ՝ (օ քի Գողգօթա տաղի իտի) խըզ-
մէթքեարլէրի՝ վէ մէրքէպի տաղըն էթէկինտէ պը-
րադըպ՝ օտուէնու Խահալիա եիւքլէտիր. վէ քէնտի
տախի աթէշի վէ գըլլճը էլինէ ալուպ՝ եօգարը տօղ-
րու չըգար իքէն, Խահալի պագար քի գուրպան թէ-
տարիքի վար, լաքին գուրպանլըգ դոյուն եօգ, սիւ-
ւալ էտէք փէտէրինէ՝ քի իշտէ աթէշ վէ օտուէն,

1 Հաւատովք մատոյց Աբրահամ ի վարձութեան իւրում՝ ղխահալ
պատարագ, և ղմիսմօրն մատուցանէր, որոյ զաւետինն ընկալեալ էր. ու
բում ասացան թէ Խահալիա կոչեցի քիզ զաւակ, և գ ի մաի իւրում
թէ և ի մեռելոց կարող է յարուցանել Աստուած. Եփեայ, ԺԱ. 17:

նէրէ տէ տիր գուրպանըդ գոյուն¹ . փէտէրի ճէվապ
էտէր՝ քի Ալլահ կէօրսիւն քէնտի գուրպանըդ գո-
յունունու² : Պու ճէվապ՝ տէկիլ քի եալընըդ Խա-
հակըն սիւալինէ գարշըլըդ իտի , իլլա քի բուհանի
Ֆիքիր իւզըէ՝ Յիսուս էֆէնտիմիզին հագգընտէ տա-
խի մարգարէութիւն անկլանըր : Այջա տէմէք իս-
տէր քի՝ ես սէնիմ սէվկիւլիւ էվլատըմ , շիմտիլըք
սէնտին գուրպան , լաքին սէնին գանըն իլէ ինսան-
լէր կիւնահտէն խէլաս օլմազլէր , իլլա՝ պիր կիւն
պու տազտէ Մէսիհ գան սեօքսէ կէրէք ինսանլէրին
խէլասը իշիւն³ : Վէ մահալ եէրինէ վարտըգտէ՝
սեղան եափուպ՝ օտուկլէրի գօր իւզէրինէ :

Անղան թէքմիլ օլտու ես Աբրահամ՝ աթէշ
վէ գրլըճ հազըր , հանի գուրպանըդ գոյուն . զիրա
Խահակ՝ մալահաթտէն պի խապէր օլմազ իլէ , տա-
հա գուրպան էթմէք արզուսինտէ կէօրիւնիւր , տէ-
կիլ քի գուրպան օլմազ : Ճիլհագիգա՝ Աբրահամ
նէ ճէվապ իլէ խապէր վէրտի Խահակա , վէ օ՛նէ՛
ճէվապ էթտի , քիթապտէ եազըլը տէկիլ խտէ տէ ,
մալիւմ քի Ալլահըն էմրինի տույտուգտէ՝ գալպի
միւնքէսիր օլմայարադ՝ քէմալի մէրթէպէ իթաաթ
պիրլէ՝ բազի օլտու Ալլահըն ուղըունէ գուրպան օլ-
մազէ : Օ՛իրա՝ պիլըր քի Ալլահըն էմրի ինսանըն
հագգընտէ հէր վէճհ իլէ էյի տիր , վէ ինսանէ պօրճ
տուր՝ քէնտի էօմրիւնտէն զիյատէ անի սէվմէք , վէ
անըն աչգընէ ֆէտա օլմազ : Վ՛յիմտի ես սէնի ա-
տէմ , Ֆիքրին իլէ չըդ Գողգոթա տաղլինէ՝ վէ դա-
յէթ տիգդաթ պիրլէ նաղանր գըլ Աբրահամ իլէ Խ-

1 Ահա հուր . և ահա փայտ . ուր է ոչխար յողջակեղ . Տննդ . ԻԲ . 7 :

2 Ատուած տեսցէ իւր ոչխար յողջակեղ սրգեակ . Տննդ . ԻԲ . 8 :

3 Աբրահամ հայր ձեր ցանկացու տեսանել զօրն իմ . ետես՝ և ու-
րտի եղև . Յն՝ . Ը . 56 :

սահակըն իթիգաթինէ . զիրա՝ Աբրահամ՝ Իսահակը պաղլայուպ՝ գօր սեղանըն իւղէրինէ՝ քի պօղաղայա¹ : Անճագ պիլինմէղ՝ քի անտէ պապա օղուլ՝ աճապ հանկըսը զիյատէ զայրէթ էտէր իտի՝ քի պիրան էվվէլ Ալլահըն էմրի իճրա օլա : Հագիգաթ՝ պու խուսուս տէ Աբրահամըն զայրէթի աշիքեար կէօրիւնիւր . զիւրա՝ իւչ կիւնտէն պէրի կէզէր իտի՝ քի գուրպան էտէճէք եէր պէյան օլսուն . վէ Իսահակ տախի թէս լիմ օլուպ՝ պաղլանմասը իլէ զահիրէ չըգտը՝ Ալլահըն էմրինին իճրասընա զայրէթ պիրլէ՝ անըն մուհապ պէթինէ հէտիյէ վէ փէչկէչ օլմաղէ արղու էթտիկի , քի ճէննէթտէ էպէտի էօմիւր շաղլըղինէ վասըլ օլա : Իմտի՝ պու սուրէթտէ Իսահակը պաղլամագ իգթիղա էթմէտիկի աշիքեար իտէ տէ , Մէսիհ էֆէնտիմիղէ բէամ վէ էօրնէք օլմասը իչիւն՝ պաղլանըր : Օիրա Քրիստոս՝ Իսահակ կիպի օ տաղոտ սուրբ Խաչըն իւղէրինտէ պաղլանուպ՝ էնքսէր իլէ միլաւնաճագ իտի : Վէ Աբրահամ էլինի ուղատըր՝ քի գըլըճը ալուպ՝ օղլունու պօղաղայա² :

Այն , պու նէ ազիմ սէյրան տըր , օղլու՝ գուղու կիպի պօյնունու ուղաթմըչ , փէտէրի գըլըճը էլինէ ալմըչ՝ քի օղլունուն պաչընը քէսէ . լաքին՝ հիքմէթ պու քի իքիսինինտէ գալպի ֆէրահ , իքիսիտէ բազի . իքիսիտէ պիլ իթթիֆագ մէմնուն վէ մէօրուր : Ինսան նիճէ թահամմիւլ էտէր պու հալէ . հաճնկը կէօղ եաչ եէրինէ գան տեօքմէղ . հաճնկը եիւրէք պայըմաղ . Գողղոթա տաղը պաչար թիթիրէմէկէ , զիրա՝ Քրիստոսուն Խաչելու թիւնուն բէամի պաչան

1 Է կտակաց զԻսահակ զորդի իւր . և եգ զնա 'ի սեղանն 'ի վերայ փայտին . ՏՆՊ . ԻԲ . 9 :

2 Է ձգեաց Աբրահամ զձեռն առնուլ զսուրն և զնուլ զորդին իւր . ՏՆՊ . ԻԲ . 10 :

այլ եաղըլմաղէ : Իմտի՝ Աբրահամ գաղպինտէն նիյազ էտէրէք (ես Բաղպի՝ սէն գաղուլ էյլէ մաթլուպ էթտիկին գուրպանը տէյուլ) հըզ իլէ գըլըճը Խա-հակըն պոյնուռնէ վուրմագ տէրէճէ սինտէ հարէքէթ էտինճէ՝ հէման անիտէ կէոյտէն սէս կէլիւպ՝ Մէլայիք նիտա էտէր քի՝ Աբրահամ Աբրահամ՝ տոգուռմա ուշաղէ¹, կէրի չէք էլինի . կէոյա տէմէք իտտէր քի՝ պըրագ գըլըճը, մագպուլ օլտու էթտիկին գուրպան, թէքմիլ տիր խըզմէթ, քիֆայէթ էտտէր պու իթաաթ . զիրա՝ պի գուսուր օլտու մուհապպէթ : Պէհմ էյլէ՝ նիճէ քի Խաահակը գուրպան իտտէտիկինտէ, Աբրահամ Աբրահամ տէյուլ՝ իքի տէֆա չաղըրըտը . քէզա՝ պու տէֆա երնէ իքի տէֆա չաղըրըմաը իլէ, գուրպանըն զայէթ մագպուլէ կէչտիկի անկլանըր :

Կէրչի՝ Աբրահամըն սատագաթը Ալլահա մալիւմ՝ լաբին պէոյլէ ազիմ իչ՝ անի քի Աբրահամ էթտի, ալէմէ աչիքետըր օլուպ՝ ինսանլէր անտէն իպրէթ ալընլէր տէյուլ, Մէլայիք տէր քի՝ շիմտի պիլտիմ քի գօրգարսըն սէն Ալլահտէն². եանի շիմտի պէյան էթտիմ ճիւմլէյէ սէնին ֆագիլէթինի : Օլիրա պու իչէ՝ տէկիլքի եալընըզ զէմին վէ ասիւման սէյիրէ տուրուրլէր . իլլա՝ Մէլայիքլէր տախի հէյրան օլուրլէր : Օլ պապտէ Ալլահ՝ Աբրահամըն բէյինի գուրպան եէրինէ գագուլ էտիւպ՝ Խաահակը միւճէտտէտէն պաղըշտաը : Պէլի՝ Աբրահամ գըլըճ իլէ քէսմէտի Խաահակը, վէ Խաահակ տախի գան տեօքմէտի, լաբին իքիտիտէ իւճրէթլէրինի գայպ էթմէտիլէր . զիրա՝ Ալլահ մէն էթմէսէ իտի՝ ամէլ իլէ գուրպան

1 Կոչեաց գնա հրեշտակ Տեառն յերկնից՝ և տաւ . Աբրահամ Աբրահահամ . . . մի միւրը զձեռն քո ի պատանակդ . Ծննդ. ԻԲ. 11 :

2 Այժմ գիտացի թե երկիրդած ես գու յԱտուծոյ . Ծննդ. ԻԲ. 12 :

իճրա օլաճադ իտի : ()' էճիլտէն Աբրահամ' Ալլա
հա մախսուս սէվկիւլիւ , վէ Խահահ' գուլ տէնիլ-
տի ¹ . զիրա՝ գըլըճը էլինտէն պըրագընճա , պագար
քի Սաբեկա աղաճտէ պույնուզէրինտէն ասըլը պիր
գօջ վար՝ անի ալուպ գուրսյան էթտիկինտէ , Խա-
հակ օլտու Ալլահըն աղատլամա գուլու : Ֆիլհագի-
գա՝ Աբրահամըն էվատլէրինին չօղալաճաղի մու-
գատտէմ վատ օլունմուշ իտի . լաքին պու տէֆա՝
Ալլահ էթքար եէմին իլէ վատ էտէր , քի անըն էվ-
լատլէրինի կէօյիւն երլորղը՝ վէ տէնիզին քէնարըն-
տաքի գում կիպի չօղալտէ : ()' վագըթ Խահահըն
գաչ եաչընտէ օլտուզի՝ Ազիզ քիթապտէ եազըլը տէ-
կիլ իաէ տէ , տէնիլըր՝ քի իկիրմի պէշ եաչընտէ միգ-
տարի վար իտի : Վ' է չիւնքի պու միսիլիւ ազիմ իշ՝
քի Գողգոթա տաղինտէ իճրա օլտու՝ զահիրէ չը-
գուպ , Ալլահըն ինայէթի ունուտուլմասըն , խուսու-
սա՝ քի պատիլ զէման Մէսիհին անտէ Խաչա չըգա-
ճաղինի՝ հազըրտէ օլմուշ կիպի՝ օ՝ եէրին իսմինի Ալ-
լահ կէօրտիւ ² չաղըրըր Աբրահամ , քի տայիմա սէօյ-
լէյէլէր՝ օ՝ տաղտէ Ալլահ կէօրիւնտիւ տէյու :

Իպրէթ ալ պուրատէ . Աբրահամ պիր էվատ
ֆէտա էթտի Ալլահըն ուղըռնէ , լաքին Ալլահ ա-
նըն եէրինէ կէօյիւն երլորղը՝ վէ տէնիզին գումու-
կիպի պի հիսապ էվատ վատ էտէր անէ : Հա՛ քե-
զա՝ օ՝ ատէմ քի Ալլահըն մուհապպէթի իչիւն՝ տիւ-
նեա սէֆասընը՝ վէ պիւյիւքիւկիւնիւլ էթքէ էտէր ,
Ալլահ անէ ճէննէթին պի նիհայէթ տէվէթինի ի-
նայէթ էտէր : Վ' է օ՝ քի՝ քէնտի վիւճուտինի՝ վէ
տիւնեալի շէյլէրի Ալլահտէն զիյատէ սէվէր , էօլ-

1 Վասն Աբրահամու սիրելոյ քոյ , և վասն Խահակոյ ծառայի քոյ .
Դանի . գ . 33 :

2 Սոքապ Աբրահամ զանուն տեղւոյն այնորիկ Տէր ետեա . Ճնն . ԻԲ . 14 :

տիւկիւնտէ անլէրի թէրք էթտիքտէն մատէ՝ ախրէ-
թին մէճտինտէն տախի մահրում օլուր ¹ : Ապին՝
տէկիլքի ճիսմանի սէֆայը վէ պիւլիւքիւկիւ թէրք
էթմէք իլէ նաչար հալէ տիւշիւս՝ սէֆիլ օլուր ին-
սան, իլլաքի տահա զիյատէ սէֆայէ վէ պիւլիւք-
իւկէ վասըլ օլուր : զիրա պիւլիւք սէֆա՝ ֆիքրին
րահաթըղը, վէ սահին պիւլիւքիւք՝ տիւնեալի շէյ-
լէրէ միւհթաճ օլմամագ տըր : Ատումքի՝ անլէր ին-
սանտէն աչաղա՝ վէ ինսան իշիւն եարատըմըշ օլմաղ
իլէ, ինսանը միւսթէրիհ վէ միւշէրրէֆ էտէմէղ-
լէր : օ էճիլտէն անլէրէ ումուտ էտէն՝ ինսանըգ-
շէրէֆինի գայս էտիւս՝ քէնտինէ զիւլ կէթիլիւր :
Իկէր միւշէրրէֆ վէ միւսթէրիհ օլմագ տիլէր իսէն՝
Ալլահա ումուտ պիլլէ անի սէվ, անըն էմրինէ ի-
թաաթ էյլէ, քի օ ճիւմլէսինտէն պիւլիւք վէ գուտ-
րէթքեանի օլտուղինտէն, քէնտինի սէվէնի միւշէր-
րէֆ վէ միւսթէրիհ էտէր ² : Պու ճիւմլէ իլէ՝ զանն
էթմէքի տիւնեատէ ինսանըն իտարէսի խուսուսին-
տէ իգթիլա էտէն մէվատլէրի էտինմէք խաթա տըր,
իլլաքի մուհապպէթինի անլէրէ վէրմէ, վէ անլէրի
Ալլահտէն զիյատէ սէվմէ : պախուսուս իգթիլա
էթտիկի հալտէ, Ալլահըն ուղրունէ անլէրի ֆէտա
էյլէ : Օիրա՝ նիճէքի անլէր սէնին իշիւն եարա-
տըմըշ օլմաղ իլէ, սանա գուլլուգ էտէրլէր, քէղա՝
սէն տախի Ալլահ իշիւն եարատըման իլէ, հէր խու-
սուտէ պօրճլուսուն սատագաթ իւզըրէ անէ գուլ-
լուգ էտիւս՝ վէ անըն իզզէթինի սագլայուս՝ ուղ-
րունէ ֆէտա օլմաղէ :

1 Որ սիրէ զանձն իւր՝ արձակէ զնա, և որ ատեայ զանձն իւր յաշխարհիս յայսմիկ, ի կեաննն յաւիտենականն պահեպէ զնա : Զովն. ԺԲ. 25 :

2 Եկոյք առ իս ամենայն վատամկեալք և բեռնաւորք, և ես հանդուցից զձեզ, Մարկ. ԺԱ. 20 :

ՍՒՒԱԼ 18.

Այլա՛ն նիւնն եմբ ելիսի Աբրահամն՝ ի Իսահակը
Գորդանն ետէ՛ :

Ճ. Աբրահամըն իթիգաթը՝ վէ սատագաթը
ալէմէ աշիքեար օլմագ իչիւն՝ Օլիւա՛ Աբրահամ
չօգ միլէթէրէ աթա չաղըրլաճագ օլմաղ իլէ՛, անըն
իթիգաթընըն զահիրէ չըգմասը լեաղըմէտէն խոի՛,
քի հէրքէս անտէն իսրէթ ալուպ՝ անըն թարիքի իւղ
րէ կիտէլէր՝ Պախուսուս՝ չիւնքի ինսանլէր Աբրա-
համըն էվլատընտէ օրհնել օլաճագ խոիլէր, քի պու
էվլատ Մէսիհի պէյանն էթմէք իլէ՛, անըն բէսմի Խ-
սահակտէ պէյանն օլտուն՝ Պէլի՛ Աբրահամ միւտտո-
թի էօմրիւնտէ թէճրիւպէտէն խալի օլմատը, լա-
քին պու տէֆա անըն սատագաթը զայէթ զիյատէ
զահիրէ չըգուպ՝ տիւննատէ ֆազիլէթ էօրնէկի օլ-
տուղինտէն մատէ. ճիւմլէ ինսանլէրէ տախի՛ ազիմ
ումուտ վէ թէսէլլա օլտու՛, Օլիւա՛ ինսանն քի զա-
յիֆ թապիաթ, Ալլահըն մուհապպէթի իչիւնն էվ-
լատընը էսիրկէմէտի իսէ՛, մէկէր ինսանըն խէլասը
իչիւն՝ Ալլահ քէնտի էվլատընը էսիրկէր մի՛: Ֆիլհա-
գիգա՛ պու ճէվապ սուրը Աւետարանտէ մէշուր
սիճիլ տիր. նիճէ իսթէրսէնիզ՝ քի ինսանլէր սիզէ
էթսինլէր, սիզտէ էյլէ էտին անլէրէ՛: Ապրին՝
զանն էթմէ քի Աբրահամըն պու հարէքէթի սէպէ-

1 Եթէ որդիք Աբրահամու էլը՝ զգործսն Աբրահամու գործէլը.
Թ. Է. Ը. 39:

2 Եւ յառակս ընկալաւ զնա. Եբրայ. ԺԱ. 19:

3 Աբրահամու խոտաջանն աւետիքն և զաւակի նորա, և ոչ ասէ զա-
ւակաց իբրև զբաղմաց, այլ իբրև զմիտ, թէ և զաւակի քում, որ է
Քրիստոս. Գաղա. Գ. 16:

4 Որպէս կամիք թէ արտոցեն ձեզ մարդիկ, այնպէս արտաջնք և
շուք նոցա. Ղ. 2. 31:

պի՛նէ՛ Մէսի՛ն տիւնեայէ կէլտի , իլլա՛քի՛ օ՛ զաթը կէլտալ՝ ինսանը կիւնահտէն խէլաս էտէճէք օլմաղ իլէ՛՝ պու մասլահաթ անըն կէլմէսինէ էօրնէք օլտու : Օլիրա՛ Ալլահ օ՛ տէրէճէ մուհապալէթ վէրտի ինսանէ , թա՛քի քէնտի էվլատը Գէլամուլլահը (բանն Աստուած) ինսանըն խէլասի իշիւն տիւնեայէ իրսալ էթտի՛ , Վէ՛ ինսան տախի օ՛ տէրէճէ պօրճլու օլտու Ալլահ , թա՛քի էկէր իգթիղա էտէր խէ , անըն մուհապալէթի վէ իզզէթի իշիւն վիւճուտինի ֆէտա էտէ : Պու ճիհէթտէն Հաւատք ուղլունէ գան տեօքէնէ շահիտ (վկայ) տէնիլիր , զիրա՛ քէնտի գաւնը իլէ՛՝ տինին սահի՛ն օլտու ղինի խալաթ էթմիշ օլուր : Պատէհու Աբրահամլին էհլի Սարրա՛ եիւղ ԳԼ, ԻԳ. իկիրմի եէտի եաշընէ վարուպ վէֆաթ էթտիքտէ , Աբրահամ մախսուս մէղար եէրի սաթըն ալուպ՝ տէֆն էթտի անի Գէրրոնտէ :

Ֆէհմ էյլէ , Աբրահամ Բանան էյալէթինտէ օ՛ տէրէճէ շէրէֆլի խտի քի՛ կէյա Հադ թարաֆընտէն վատիշահ նասպ օլմուշ կիտլի՛ , ալէմ անըն խաթըրնէ ըրայէթ էտէր խտի , լաքին միւսթաքիլ միւլք էտինիւպ՝ էվ եափմաղ , իլլա՛ չատըր իլէ ղարիպ կիւպի կէզիպ՝ ֆէգաթ Սարրայը տէֆն էթմէկէ մէղար եէրի սաթըն ալուր , զիրա՛ տիւնեա միւլքիւյէթի ինսանէ պագի օլմատըղինտէն՝ ախրէթին պի նիհայէթ միւլքիւյէթինէ արզու էտէր խտի : Վիլհագիգա՛ Աբրահամա ինայէթ ղայէթ չօդ օլտու խէ տէ , օ՛ տախի Ալլահըն ինայէթինի թանըյուպ՝ հէր վէհճ իլէ իթաաթ իւզըն գալմասը իլէ , լքի ճիհանտէ միւլշէրէֆ օլտու : Սէն տախի էկէր Ալլահըն ինայէ-

1 Ձի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ , մինչև զՈրդին իւր Միածին եւ . ՅժԷ . Գ . 16 :

2 Թագաւոր յԱստուծոյ եւ ի միջի մերում . ԾՆՆԴ . ԻԳ . 6 :

Թինի Թանըր իսէն՝ տիւնեատէ վէ ախրէթտէ միււ շէրէֆ օլտան կէրէք: Օ իրա՝ տէկիլ քի եալընըզ անի չաղըրտը Ալլահ քի մէմէքէթինի՝ միլլէթինի՝ վէ փէտէրինին էվինի Թէրք էտիւայ՝ Երուսաղէմ էյալէթինէ կէլէ, իլլա քի ճիւմլէ ինսանլէրի տախի չաղըրըր՝ քի ասիւմանի Երուսաղէմէ վասըլ օլալէր՝: Աքին տէկիլ քի ճիւմլէսի տէ Աբրահամ կիպի Թէրքի տիյար էտէ, իլլա քի՝ կիւնահէ պատի օլաճադ մէվատլէրի Թէրք պիրլէ՝ Ֆազիլէթ Թարիքլէրինէ գատէմ պասուլ՝ բուհանի մէվատլէրէ արզու էտէ, քի Երուսաղէմ Թօփրաղի Աբրահամա վէրիլէ տիկի կիպի՝ ճիւմլէսինէ ճէննէթին մէճտ ու սալէ Թանաթըր քէրէմ օլա, զիրա Երուսաղէմ՝ ճէննէթէ էօրնէք անկլանըր:

Ս Ի Ի Ա Լ 19.

Սարա էօլլի-քալէն սօնիրա՝ Աբրահամ Բէքար զէվճէ ալլա՞ն:

Ծ. Ալտը. լաքին՝ էվլէլա Խահակը էվլէնտի-
 Բ. Խ. բիր: Անճադ՝ Քանանըն ճինսինտէն անէ գըզ ալմագ իսթէմէյիւայ՝ քէնտի սատըգը օլտն Եղիազարէ՝ (օ քի օն սիւալտէ զիքը օլտու) ատէթլէրի իւզըն եէմին վէրտիրիւայ՝ իրսալ էտէր անի էյալէթի Խառանէ ազիմ հէտիյէ իլէ՝ քի քէնտի սինսիլէսինտէն պիր գըզ ալուլ կէթիրէ, վէ օ գըզ Խահակա զէվճէ օլա: Ամր օլտուզի իւզըն Եղիազար կիտուլ՝ Խառանըն գարիւ պինտէ պիր փուհար եանընէ վարտը՝ քի օրայէ գըզլէր սու ալմաղէ կէլիր իտիլէր, վէ Ալլահ նիյազ պիրլէ ֆիքրինէ գօր քի՝ կէլէն գըզլէրին պիրինտէն սու իս-

1 Ջի այն է բարի և ընդունելի առաջի փրկին մերոյ Աստուծոյ . որ զամենայն մարդ իկ կամի զի կեցցեն և ՚ի գիտութիւն ճշմարտութեան և կեցցեն, և. Տիմոթ. Բ. 3:

տէյէ . վէ էկէր օ գըզ քէնտինէ սու իշիրիւ պ' սէնին տէվէլէրինէ տախի սու իշիրէյիմ տէր իսէ , զէվճէ օլտուն իսահակա : Ս'էզսյուր պու Ֆիքիր իւզըէ իւ քէն , Աբրահամըն ճինսի Բաթուէլին գըզը Ռեբեկա՝ տէսթիսի ումուզինտէ փունարէ կէլիւպ՝ տէս թիյի տօլտուրուր , վէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզըէ՝ Եղիազար անտէն սու իստէյինճէ , օ տախի անէ սու վէրիւպ՝ սէնին տէվէլէրինէ տախի սու իշիրէյիմ տէյէրէք , դույուտէն սու չէքէր իշիրիր :

() Լ պապտէ Եղիազար շաղ օլարագ՝ մէմնուն օլուր Ալլահտէն՝ քի նիյազը գապուլ օլտու : Ս'է սիւալ էտիւպ քիմին գըզը օլտուղինի տույտու գտէ՝ կէթիրտիկի հէտիյէտէն՝ Ռեբեկանըն գուլազընէ ալ թուն քիւփէ՝ վէ էլինէ պիլէզիք թագար : Ս'էզ պուրէ էվէ վարուպ՝ գարնտաշը Լաբանէ նագլ էթ տիքտէ , օ տախի Եղիազարը էվէ կէօթիւրիւպ՝ մատ տէյի անկլայընճէ , թարաֆիէնին ըիզասը պիրլէ Եղիազար ալուպ՝ կէթիրիր Ռեբեկայը . վէ իսահակ ա նի քէնտինէ զէվճէ էտիւպ թէսէլլա օլտու :

Պու պապտէ բուհանի Ֆիքիր իւզըէ՝ մէզքիւր Եղիազար՝ սուրբ Առաքեալարա , Ռեբեկա՝ սուրբ Եկեղէցիյէ էօրնէք անկլանըր , քիւփէ վէ պիլէզիք տախի՝ Գրիստոնեալէրին Մէսիհ էֆէնտիմիզին էմ ըինէ քէմալի մերթէպէ իթաաթ էտիւպ՝ Ֆազիլէթ հարէքէթլէրի պէյանինտէ տույուլուր ¹ :

Ս'է չիւնքի Աբրահամ չօգ միլլէթ աթապը օլա ԳԼ. ԻԾ. Ճագ իտի , (Ալլահըն էմրի իլէ) քէնտի Ճարիյէսի քէտուլայը թէէհհիւլ էտիւպ՝ անտէն ալթը էվլատ

1 Դերեմէ դամնայն միտո 'ի հնազանդութիւնն Գրիստոսի . Բ . Վոյն . Ժ . 5 :

— Նախանձեցուցանեմ զձեզ 'ի նախանձն Մտուծոյ , զի խօսեցայց զձեզ . և այլն . Բ . Վոյն . ԺԱ . 5 :

օլտու : Լաբին՝ նիճէ քի մուգատտէմ՝ Խամայէլն՝ վէ անըն վալիտէսի Ագարը՝ այլըմըշ խտի եանընտէն , քէզա Գէտուրա ճարիյէտէն տօղան է վլատլէրի եա նընտա թու թմայուպ՝ իրսալ էտէր կիւն տօղուշու թարաֆընէ՝ քի անտէն չօլալուպ՝ հէր պիրի պիր միլէթ օլա : Օխրա Աբրահամա օլան վատ՝ Խա հակտէ գարար գըլաճագ օլմաղ իլէ , ճարիյէտէն օլ ան է վլատլէր՝ վալիտէլէրինին խամի իլէ անըլտըլէր : Վէ մէզպուր եիւզ եէթմիշ պէշ եաչընա վարուպ՝ վէ ֆաթ էթաիքտէ տէֆն էաէրլէր անի Խահակ վէ Խամայէլ Գէրրանտէ Սարրանըն եանընտէ : Վէ Խահակ՝ փէտէրինին տուասընէ՝ շէրէֆինէ՝ վէ վարիէլ թինէ վարիս օլուպ՝ Ալլահ օրհնէլ էթտի անի :

ՍԻՒԱԼ 20.

Խահակ Գաճեալընպէ իպի էլլէնպի իւէ :

Ճ. Քըրգ եաչընտէ : Լաբին հիքմէթի Պարի՝ նիճէ քի Աբրահամա չօգ վագըթ էվլատ օլմատը , քէզա օն տօգուզ սէնէ միւտտէթ կէշիւպ՝ Խահակա տախի է վլատ օլմաղ : Վէ մէզպուր գաթի ու մուտ օլմայուպ՝ տայիմա նիյաղէ մէշըլուլ օլուր խտի՝ քի Ալլահ քէնտինէ էվլատ ինայէթ էտէ¹ :

Ֆիլհագիպա՝ պալտտէ զէքր օլտուղի մէնվալ իւղըէ , Աբրահամա վատ օլանլէր Խահակտէ գարար գըլմաղ իլէ , անըն է վլատլէրի չօղալաճագ խտի մատամքի՝ Ալլահ վատինտէ սատըգ տըր : Լաբին՝ վատին իճրատը խուսուսինտէ խտէր քի՝ ինսան տա խի քէմալի մէրթէպէ իթիգաթ պիրլէ նիյաղ էտէ , քի ինսանըն ու մուտի տայիմա Ալլահտէ՝ վէ Ալլահըն

¹ Եւ աղաչէր Խահակի ղՏէր վան Ուեհկայ կնոջ խոյ՝ զի ամուլ էր . Տանդ . ԻԵ . 21 :

քերէմքեանի օլտուղի պէյան օլտուն¹ : Իմսի՝ Իսահակ
 օ՛ գատար վաղըթ Ալլահաէն ումուտինի քեմէյէրէք
 նիյազ էթմէսի իլէ , Ալլահըն քերէմի՝ վէ Իսահակըն
 իթիգաթը զահիր օլտու : Վէ իկիրմինճի սէնէտէ
 Ռեբեկա համիլէ գալտը իսէ տէ՝ համլի էքիզ օլուպ՝
 չօճուդլէր անըն բահմինտէ՝ կէօյա պիրի պիրի իլէ
 ճէնք էտէր կիպի հարէքէթ էթմէլէրի իլէ՝ զայէթ բա-
 հաթսըզ օլուր : Վէ սեզանըն է օնիւնէ վարուպ՝ Ալ-
 լահա սիւալ էթաիքտէ , Ալլահ տէր քի՝ իքի միլլէթ
 տիր սէնին բահմինտէ , վէ իքի ճէմաաթ այրլուպ՝
 պիւյիւ կիւ քիւչիւկիւնէ գուլ օլա կէրէք² : Վազաա՝
 զիքր օլտուղի իւզրէ՝ վառէ թէքմիլ օլտուգտէ , էվ-
 վէլա Եսաւ , վէ սօնկրա Յակոբ տօղար : Անճադ՝ նիւ
 ճէ քի պունլէր տօղմաղտէն էվլէլ՝ պիրիպիրինէ մու-
 ղայիր իտիլէր , քէզա տօղար իքէն՝ պիրի պիրինաէն
 իլէրի տօղմադ արզուսինտէ օլուպ , Յակոբ էլի իլէ
 Եսաւըն էօքճէսինի թութար՝ քի անի կէրի պրրա-
 գըպ քէնտի էվլէլ տօղսուն³ : Պիլվադի՝ մէզպուր-
 լէր գավկանըն թէմէլինի անա բահմինտէ գուրուպ ,
 կէրէք քէնտիլէրինին՝ վէ կէրէք ճինսլէրինին պէյնին-
 տէ խուսումէթ էքսիք օլմատը : Օլրա Յակոբ՝ քի
 սօնկրա տօղտու , իլք էվլատլըդ շէրէֆինի ճէլպ էթ-
 մէսի իլէ , Եսաւ անէ տիւշման օլուր : Աքլին նազար
 էյլէ՝ քի նէ սուրէթ իլէ իճրա օլտու մասլահաթ :

Չիւնքի Եսաւ գապա թիւյիւ տաղի պիր քիմ-
 սէ օլմալ իլէ , տայիմա գըրտա կէղիւպ՝ ավճըլըդ է-
 տէր իտի , վէ Յակոբ՝ էվտէ սաքին օլուպ՝ պիր կիւն
 մէրճիմէք չօրսասը պիշիրմիշ եէր իքէն , Եսաւ գըր-

1 Որպէս տի . նախասահմանութիւնն ազօթիւք կատարի :

2 Եւ գնաց հարցանել ի Տեառնէ , և տէ ցնա Տէր , երկու աղգք են
 յարգանդի քում . . . և երէցն կրտսերոյն ծառայեցէ : Ծանոթ . ԻԵ . 22 :

3 Եւ ձեռն նորա ունէր զցարշապարէ Եսաւայ . Ծանոթ . ԻԵ . 25 :

տան զայն թ աճ կէլտիքտէ , անտէն չօրպա իստէր .
 օ տախի վէրէճէք օլտու , լաքին շու շարթ իլէ քի՝
 էկէր իլք էվլատլըք փայէսինի քէնտինէ սաթար իսէ ,
 վէ Եսաւ՝ սաթարլմ տէյու սէօլ վէրիր . զիրա՝ զա-
 յէթ աճ օլմասը իլէ՝ զանն էտէր քի , էկէր անիտէ
 էքմէք եէմէզ իսէ , հէման էօլէճէք տիր : () Լ պապ-
 տէ Յակոբ անրն թագրիրի իւզըն՝ եէմին իլէ տախի
 փաղարլըղի սապիթ էթտիրտիքտէ , էքմէք վէ չօրպա
 վէրիւպ՝ պիւյիւքլիւկիւ սաթուն ալտը :

Իպրէթ ալ Եսաւրն սէֆիլ հալինտէն . իլք տօղ-
 մագ թտպիաթտէն օլուպ՝ անի քիման էլինտէն ալա-
 մազ իքէն , պօղազը սէպէպինէ՝ վէ սապըրսըզլըղին-
 տէն , խուսուսա քի Ալլահրն քէրէմինի թանրմատը-
 ղինտէն՝ գայպ էթտի¹ : Անճագ զանն էթմէ քի պու-
 պապտէ Յակոբ զատտարլըք էթտի , զիրա աշիքեար
 գալլ էտէրէք՝ չօրպա մէյտանտէ իքէն , բիզասը իլէ
 վէ եէմին էտէրէք սաթար Եսաւ պիւյիւք գարըն-
 տաշլըք շէրէֆինի : Պիլվագի՝ պու փաղարլըղի՝ մէղ-
 պուր պիր իշ եէրինէ սայմատը իսէ տէ , եէմին էթ-
 տիկի իշիւն՝ Ալլահ անլէրին գալլինի ատալէթ սիճիւ
 լաթընա գայտ էթմէք իլէ , շէրան պիւյիւք գարըն-
 տաշլըք շէրէֆինի զայ էտիւպ՝ մահրում օլուր փե-
 տէր տուասընտէն :

Օ իրա օ վագթին հալի իւզըն , իլք էվլատ պէշ
 խուսուս իլէ քիւչիւք գարնտաշլէրինտէն զլյատէ
 շէրէֆի սայըրտըղինտէն . էվվէլա՝ փէտէր իսթիպա-
 րը անտէ գարար գըլմաղ իլէ՝ գատըր իտի գարնտաշ-
 լէրինէ հիւքմ էթմէկէ : Իքինճի՝ աթա մալինտէն
 իքի գաթ մէրաս ալըր իտի . նիճէ քի հալէն Եահու-
 տիլէրին ատէթի տիր : Իւչիւնճիւ՝ քէնտի տայիրէ-

1 Եւ անորդեայ Եսաւ զանորանկութիւնն , Ծնդ . ԻԵ . 34 :

սինէ քահանայ կիպի օլուր խտի : Տեօրտիւնճիւ՝ փե-
տէրի էօլէճիկի վադըթ՝ իւք էվլատընէ մախսուս տը-
ւա էթմէք իլէ , անի զայէթ մագպուլ սայար խտիլէր :
Պէշինճի՝ էսպապ իլէ տախի օ՝ պիր դարնտաշէրին-
տէն ֆէրգ օլմաղ իլէ , Ռեբեկա՝ Եսաւըն էսպապընը
Յակոբա կիյտիրտի տէնիլեր :

Պէ՛հմ էյլէ , Յակոբ՝ տէկիլքի ճիսմանի մալ իւ-
շիւն , իլլաքի՝ աթա տուասընէ լայրգ օլմագ արղու-
սի իլէ էթտի պու իշի . զիրա՝ նիճէքի եէմէք իլէ
թէն պէսլէնիր , քէզա՝ փետէր վէ վալիտէ տուասը
իլէ ճան պէսլէնիր . օ՝ էճիլտէն ճիսմանի նաֆագայը
վէրիր՝ քի բուհանի նաֆագայը ճէլլո էտէ : | Լաքին՝
Եսաւ թէն նաֆագասը իշիւն՝ բուհանի նաֆագայը
կէրի պըրագտը : Պէլլի՝ սօնկրա փիւշման օլուպ՝ աղ-
լայարագ ան ու ֆիղան էտէր , լաքին չի ֆայիտէ ,
գայպ էթտիկինի պիր տահա պուլամաղ :

() Էսնատէ գըթլըգ օլուպ՝ Իսահակ Մըսըրէ
կիթմէք իսթէտի խէ տէ , Ալլահ անէ կէօրիւնիւպ ԳԼ. ԻԶ.
տէր քի՝ կիթմէ Մըսըրէ . պու եէրլէրի սանա՝ վէ
սէնին էվլատընէ վէրէճէկիմ . վէ անի օրհնել էտիւպ
վատ էտէր՝ քի կէօյլէրին երըտըղլէրի կիպի չօղալտա-
յըմ սէնին էվլատլէրինի : Վէ Իսահակ՝ Ալլահըն էմ-
րինի տույտուգտա՝ Մըսըրէ կիթմէյիւպ՝ ճէմի քիւլ-
ֆէթի իլէ Գեբարա տէնիլէն էյալէթին փատիշահը
Աբիմէլէքին եանընէ վարուպ՝ անտէ սաքին օլոու :
Վէ էհալի անըն էհլի Ռեբեկա իշիւն սիւալ էթտիք-
լէրինտէ , տէր քի՝ գըղգարնտաշըմ տըր : Տ՝ իրա՝
մէղպուրէ զայէթ հիւսիւնտար օլմաղ իլէ , անըն սէ-
պէպլնէ քէնտինի էօլտիւրմէսինլէր տէյու խէվֆին-
տէն նաշի՝ պու միսիլիւ ճէվապ էյլէտի : Վէ սօնկ-
րա՝ զէվճէսի օլտուղինի Աբիմէլէք տույուպ՝ նիշիւն
պիղի թէհլէքէյէ պըրագտըն տէյերէք՝ անի դապա-

հաթը եւերինէ դոյտու իսէ տէ , թէնպիհ էտէր քէնւ տի ճէմաաթինէ քի՝ անէ վէ անըն էհլինէ քիմ քի քէտէր էտէր իսէ , գաթլէ վաճիպ օլուր : Վէ Խա հակ Գերարատէ պիր վագըթ գալուպ էքին էքտիք տէ՝ Ալահ պերէքէթ վէրմէք իլէ՝ պիրինէ եիւզ գաթ մահսուլ օլուր : Վէղա՝ հայվանաթը տախի զայէթ չօղալորղինտէ՝ էհալի հասէտ էտիւպ՝ անըն փէտէ քի Աբրահամըն գաղտըրտըղի սու գույուլէրինէ թօփրագ տօլտուրուպ՝ գափատըրլէր : Աբիմեկք տախի՝ անըն մալինին չօղալորղինի կէօրիւնճէ , տէր քի՝ կիթ պուրատէն , պիրա սէն պիզտէն զիյատէ գուլվլէթի օլուրն : Պու ճէվապըն իւզէրինէ՝ Խա հակ կիտիւպ՝ Գերարա տէրէսինտէ գույու գաղտըրուպ , ագար սու պուլուր . լաքին էհալի հասէտ էտիւպ՝ անի վէ տահա սայիր գաղտըրտըղի գույուլէրի զապթ էտէրլէր : Անճագ մէղպուր նիզատէն խօշ լանմայուպ՝ անլէրին զատտարլըղինէ թահամմիւլ պիրլէ թէքրար գույու գաղտըրտըղինտէ՝ պու տէֆա մանի օլմաղէր : Վէ Ալահ անըն սապրընէ նաղարէն՝ խէվթ էթմէ տէյու թէսէլա էթտիքտէն մատէ՝ մուգատտէմ էթտիկի վատի թէքրարլէր . վէ Խահակ անտէ սեղան եափուպ՝ տուա էտէր : Վէ չիւնքի մէղպուր կիւն պէ կիւն շէրէֆ պուլուր իտի , օ՛ էճիլտէն Աբիմեկք քէնտի թէվապիլլէրի իլէ կէլիր անըն եանընէ՝ քի գավլ էտիւպ՝ տայիմա մուհապ պէթ իւզրէ օլալէր , Խահակ ճէվապ էտէր՝ քի սիզ պէնի գաօուլ էթմէտինիզ , շիմտի նիճիւն կէլտինիզ . մէղպուրլէր տէրլէր քի՝ կէօրտիւք քի Ալահ սէնին իլէ տիր . պու սէպէպտէն գավլ էթմէք իսթէրիզ քի՝ պիզէ քէմլիք էթմէյէսին , նիճէ քի պիզ քէմլիք էթմէյիւպ՝ սէլամէթ պրրագտըգ քէնի : () Լ պապտէ՝ Խահակ անլէրէ զիյաֆէթ էտիւպ՝ երթէսի կիւն պիւ

րիպիրի իլէ գալլ վէ եէմին էթտիքլէրինտէ , Աբիւ մէլէք կիտէր քէնտի եէրինէ : Վէ անտէ Խաչակըն ատէմլէրի գույու գաղըպ՝ սու պուլմաղ իլէ , օ եէրին խամինի եէմին գույուսու չաղըրըլէր :

Տէնիլըր քի մէղքիւր Աբիմէլէք՝ Աբրահամըն վաղթինտէ օլան փատիչահ տէկիլտիր (օ քի օն ալ թը սիւալտէ զիքր օլտու) , զիրա պու լուղէթ՝ Գեւրարա փատիչահլէրինէ մախլէս օլմաղ իլէ , քիմ քի անտէ փատիչահ օլուր խէ՝ Աբիմէլէք չաղըրըլըր իտի :

ՍՒՒԱԼ 21 .

Յալիք նիճէ ալլ լիփիլինն գոսսըն :

Ճ . Խաչակ իխթիեարլանմաղ իլէ՝ կէօղէրի ԳԼ ԻԵ .
քէտէրլէնիւպ՝ ալլ օլտուգտէ , իլք էվլատ տուա-
սընը ատէթ իւղըէ Եսաւա վէրմէք միւրատ էթտի :
Լաքին չիւնքի մէղպուր ալճը օլուպ՝ տայիմա փէ-
տէրինէ ալ կէթիրի իտի , պու տէֆա մախսուս ալ
քէպապը իտտէր , քի օրհնել էտէ անի . վէ Եսաւ-
կիտէր ալ էթմէկէ : Լնճագ Ռեբեկա՝ Եսաւտէն
ղիյատէ Յակոբու սէվմէք իլէ , Խաչակըն ֆիքրինի
անկլատըգտէ՝ Յակոբա տէր քի , կիթ իքի քէչի ու-
լաղը կէթիր՝ քի քէպապ էտէիմ . վէ կէօթիւր փէ-
տէրինէ եէտիր՝ քի սէնի օրհնել էթտին : Վէ լաքին
Եսաւըն թիւյլիւ օլտուղինէ նաղարէն՝ Յակոբ խէվֆ
էտէր , քի օլմայա փէտէրինին ինտինտէ խիւաֆ չը-
գուպ՝ տուա եէրինէ լանէթ ալա : Ռեբեկա ճէվապ
էտէր քի՝ օ լանէթ պէնիմ իւղէրիմէ , սէն կիթ կէ-
թիր , օ տախի կիալապ՝ իքի ուլագ կէթիրտիկինտէ ,
Ռեբեկա քէպապ էտէր անլէրի , վէ Եսաւըն սագըլը
էսպապընը կիտիրիւր անէ : Վէ չիւնքի Եսաւ թիւյլիւ

խոր՝ ոււլաղըն տէրխինի Յակոբուն պոյնունէ վէ էլ-
լէրինէ կէշիրի՝ քի Եսաւա պէնկղէսին՝ Պէլի՝ Իսա-
հակըն կէօղէրի կէօրմէղ իտի, լաքին էլի իլէ տախի
ԹուԹսա՝ ֆէհմ էթմէսին տէյու՝ պու միսիլլիւ-
ԹէրԹիպ էյլէտի : Յակոբ քէպապը կէօԹիւրտիւք-
տէ, սէն քիմ սին տէյու Իսահակ սիւալ էտինճէ,
ճէվապ էտէր քի՝ պէն իմ սէնին իւք օղլուն Եսաւ,
էմրին իւղըէ իճրա էթտիմ. դալգ աֆիլէթ էյլէ,
վէ պէնի օրհնէլ էթ : Վէ լաքին Եսաւ ալա կիտէլի
տահա չօգ վազըթ կէշմիշ օլմատըղինտէն, նէ՞ Թէղ
պուլտուն տէյու Իսահակ սիւալ էթտիկինտէ, Յա-
կոբ մասլահաթը Ալլահըն բէյինէ իհալէ էտիւպ՝
տէր քի, Ալլահ պէօյլէ հաղըրլատը :

Ֆիլհագիգա՝ մէղպուրուն սէսինտէն Իսահակ
իշքիլէ վարուպ՝ եագըն կէլ պագայըմ՝ քի սէնմի-
սին Եսաւ տէյու էլի իլէ տախի անի ԹուԹտուգ-
տէ, սէսին՝ Յակոբուն սէսինէ, վէ էլլէրին՝ Եսաւն
էլլէրինէ պէնկղէր տէտի իսէ տէ՝, Եսաւըն էսվա-
պընըն գօգուսունտէն, վէ Յակոբուն էլլէրինտէ վէ
պոյնունտէ օլան ուլաղ տէրխինին Թիւյլէրինտէն՝
ֆէրգ էտէմէղ օլուպ՝ քէպապը եէր, վէ շէրապ տա-
խի իշիւպ՝ իւք էվլատ տուասընը վէրտի անէ :

Պու պապտէ՝ տէմէ քի Յակոբ փէտէրինի ալ-
տաթտը, զիրա մուգատտէմ Եսաւտէն իւք էվլատ-
լըղի սաթուն ալմըշ օլմաղ իլէ, շէրան իւք էվլատ
սայըլըր իտի : Քէզա՝ տէմէ քի Ռեբեկա էվլատընըն
պիրինէ էյի օլտուն տէր իքէն, օ՛ պիրինէ զատըր էթ-
տի : Վադաա՝ պու ԹէրԹիպ զահիրտէ Ռեբեկանըն,
լաքին անէ տախի կիղլի էթտիրէն վար. զիրա՝ (նիճէ
քի իկիրմի սիւալտէ զիքր օլտու) մուգատտէմ Ալլահ

անէ պէյան էթմիշ խաի՝ քի պիւշիւք օղլու քիւ-
 չիւկիւնէ գուլ օլա, պախուսուս Մէսիհ՝ Յակոբուն
 ճինսինտէն կէլէճէք օլմաղ իլէ՝ օրհնութիւն անէ
 եագըջըր խաի։ Իմտի Խաչակըն ըէյինէ՝ վէ Եսաւըն
 ալա կիթտիկինէ պաճմա, իլլա քի Ալլահըն ինայէ-
 թինէ նազար էյլէ¹։ Պէլի՝ Խաչակ զիյատէ սէվէր
 խաի Եսաւը, լաքին Ալլահ՝ Յակոբու սէվմէսի իլէ²,
 իլք տուայը անէ լայըգ կէօրտիւ։ Յակոբ տուայը ա-
 լուպ՝ Խաչակըն եանընտէն չըգտըգտէն սօնկրա, Ե-
 սաւ տախի էթտիկի ալը քէպապ էաիւպ՝ կէօթիւ-
 ըիւր Խաչակա՝ քի եէտիրտին։ Տիգգաթ էյլէ պու-
 ըատէ Խաչակըն ֆաղիլէթինէ։ զիրա՝ Եսաւըն տա-
 հա հէնիզ ալտան կէլտիկինի տույուպ՝ վէ մուգաա-
 տէմ տուասը ալան Յակոբ օլտուղինի անկրատըգտէ,
 ղայէթ հիյպէթտէ գալուպ՝ թաաճիւպ էթտի խտ-
 տէ³, Յակոբա պիր ճէվապ էթմէղ, իլլա քի՝ Ալլա-
 հա թէվէքքիւլ պիրլէ՝ մասլահաթը անըն կիղլի սրը-
 ընէ իհալէ էտէր։ Պէլի՝ օլան իշ Խաչակըն ֆիք-
 ըինէ մուղայիր խաի, զիրա Եսաւը օրհնել էթմէք
 իսաէր իքէն՝ Յակոբու օրհնել էթտի։ Անճագ պու-
 թէրթիպի Ալլահտէն պիլմէսի իլէ՝ վէրտիկի օրհնու-
 թիւնու թէքրարլայուպ՝ սապիթ էտէր Յակոբուն
 իւղէրինէ, էվվէլա՝ պիլմէյէրէք տուա էթտի Յակո-
 բա, սօնկրա՝ պիլէրէք էտէր⁴։

Իպրէթ ալ Եսաւըն սէֆիլ հալինտէն, զիրա՝
 իշտահ իլէ եէտիկի մէրճիմէք չօրպասընըն քէտէրինի
 եէնի տույուպ՝ պաշար իւճէ սէս իլէ ահ ու ֆիղան
 էտէրէք, Յակոբուն հագգընտէ շիքեայէթ էթմէկէ։

1 Ո՛չ ըստ այնմ ինչ է՝ որ կամիցի, և ո՛չ ըստ այնմ՝ որ ընթանայցէ, այլ
 ըստ Առաքելոյ՝ որ ողորմի, Հռոմ. Թ. 16։

2 Ձ Յակոբ սիրեցի, և զԵսաւ ատեցի, Հռոմ. Թ. 15։

3 Ձ արմայաւ Խաչակ զարմացումն մեծ յոյժ, Տէմ. Ի. 33։

4 Օրհնեցի զնա, և եղիցի օրհնեալ, Տէմ. Ի. 35։

Վէ իւք էվրտտ տուաորնտէն դաթի ումուտ օլուպ՝
պանատէ տուա էյլէ տէյու ֆիրեաթ իլէ աղլամաղէ
պաշայրնճէ, Խաահակ անէ տախի ճիւղի տուա էթ-
տի իսէ տէ, իւք էվրտտ տուաւը Յակոբտէ գարար
գըլմաղ իլէ՝ անի գուլ էտէր Յակոբա՝: Վէ մէզ-
պուր պու խուսուստէ զայլթ էօլքէլէնիւպ՝ քէն
սագլատըղինտէն մասէ, ֆիքրինէ գօր՝ քի վիտէրի
վէֆաթ էթտիկինտէ, Յակոբու էօլտիւրէ: Նազար
գըլ Եսաւըն ֆէսատ ֆէյլինէ. հէր վէճհ իլէ թագ-
սիրաթ սահիպի օլտուղի աշէքեսար իքէն՝ հագգընէ
րաղի օլմաղ. վէ պաշգա սուրէթ իլէ էօլքէսինի
թէսքին էտէմէյիւպ՝ ղէճրէն զատտարլըգ արղուսին-
տէ օլտու, քի Յակոբտէն էօճ ալուպ՝ թէսէլլա օլա.
անճագ տիւշիւնմէտի քի՝ խասմինտէն էօճ ալմաղ
իլէ՝ ինսան թէսէլլա պուլամաղ, իլլա քի՝ տահա ղի-
յատէ քէտէրլէնիւպ թէքտիր օլուր: Իշտէ պէյլէ
տիր հագլէրինէ րաղի օլմայանլէրին հալի, գապա-
հաթլէրինի թանըյուպ՝ նատիմ վէ փիւշման օլաճագ
եէրինէ, ինթիգամ ալմագ արղուսինտէ օլուպ՝ ղի-
յատէ զաղէպէ միւսթահագ օլուրլէր:

Վէ չիւնքի՝ Ռեբեկա թէտալիր վէ թէրթիպ
սահիպի իտի, Եսաւըն ֆէսատ ֆիքրինի անկլատը-
տէ՝ օլմայա քի իքի էվրաւընր պիրտէն դայպ էտէ
տէյու՝ միւրատ էտէր՝ քի Յակոբու իրապ էտէ Խա-
ռան նամ էյալէթէ, քէնաի դարնտաշը Նաբանըն
եանընէ՝ քի Եսաւըն էօլքէսի թէգքին օլտուն. վէ
Յակոբ՝ Քանանըն ճինսինտէն գըղ ալմայուպ՝ Խառան
տէ էվլէնսին: Օիրա՝ Եսաւըն ղէվճէսի Քանանլը
օլտուղինտէն, Ռեբեկա պէղմիշ իտի անլէրտէն: Պու-
պապտէ՝ Ռեբեկա տէկիլքի եալընը Յակոբու մու-

խաթարատեն՝ իլլա քի Եսաւը տախի խաթատեն
հըֆղ էթմէք արզուսինտէ օլուպ՝ ֆիքրինի Խսահա-
կա պէյան էթտիքտէ , օ՛ տախի բաղի օլմաղ իլէ՝ Յա. ԳԼ. ԻԸ.
կորու չաղըրուպ՝ թէնպիհ էտէր քի , Քանանըլէր-
տէն ղէվճէ ալմայուպ՝ կիթսին Խառանտէ էվէնսին .
վէ տուա էտիւպ՝ իրսալ էտէր անի Խառանէ :

ՍԻՒԱԼ 22.

Յիւր Եւլէլէլ Ելի Խառանէ :

Ճ. Եալընը . պախուսուս քի աղիմ գասավէթ
իւղըէ օլուպ՝ եիւրիւյէրէք՝ վէ էլինտէ տէյէնէք ֆա-
քիր կիպի կիտէր . վէ կիւնէչ պաթընճա՝ գրր վէ եա-
պան եէրտէ եաթուպ ույուր . լաքին եաթաղը թիւ-
րապ՝ վէ եասթըղը թաշ¹ : Պէհմ էյլէ պուրատէ ին-
սանլէրին էթտիկի միւ լահաղայը՝ վէ Ալլահըն թէր-
թիպինի : Օ. իրա Եսաւ՝ էօճ ալմադ գաստի իլէ՝
Յակորու էօլտիւրմէք արզուսինտէ , Ռեքեկա՝ էվ-
լատսըղ գալմայըմ տէյու՝ Յակորու տիյարի ախէրէ
իրսալ էտիւպ՝ Եսաւտէն այրըր . Խսահակ իզին վէ-
րիր Յակորա քի՝ Քանանըլէրտէն գըղ ալմայուպ՝
Խառանտէ էվէնսին . Յակոր բիզա օլուր կիթմէկէ՝
քի Եսաւըն շէրրինտէն խէլաս օլուուն : Պիլհադիգա՝
պունլէրին հէր պիրի պիր կէօնէ ֆիքրէ զահիպ օլ-
տուլէր իսէ տէ . պու պապտէ տույուլուր քի՝ Ալ-
լահ քէնտի ինայէթինի պէյան էտէճէք օլմաղ իլէ ,
Յակորու իրսալ էթտի Խառանէ : Վէ լաքին եօլտա՝
վէ կիտէճէկի եէրտէ . նէ՛ զուհուր էտէճէկինի պիլ-
մէտիկինտէն՝ Յակորուն գալպի բահաթըղ իտի :
Սիւսթէրիհ օլ եա՝ Յակոր՝ մահղուն օլմա թէրքի

¹ Առ ՚ի քարոմց տեղւոյն և եդ ընդ մնարս իւր , և ննջեաց ՚ի
տեղւոյն յայնմ . ԾՆՆԴ . ԻԸ . 11 :

վեժան էտիւայ եալընըզ գալտըղինէ , վէ խէվֆ էժմէ . զիրա՝ սէնին սէլամէթին իչիւն կէօյտէ Մէլայիքէր ազիմ հարէքէթ իւզըէ նէրտիպան գուրուպ՝ զէմինէ ինմէք արզու էտէրլէր՝ քի սանա բէֆիգ օլալէր : Վլադաա՝ օ կէճէ Զակոր բուեասընտէ կէօրտիւ՝ քի զէմինտէն կէօյէ տէկին սիր նէրտիպան գօնուլմուշ , վէ անտէն Մէլայիքլէր՝ քիմի եօգարը չըգար , քիմի աշաղը ինէր իտի . վէ Ալլահ անի թէսէլլա էտէր՝ քի խէվֆ էթմէսին . զիրա քէնտի անըն իլէ պէրապէր օլուպ՝ վէ հէր վէճհ իլէ անի հըֆզ էտիւպ՝ Քանան թօփրաղինէ ավտէթ էթտիրսէ կէլէք՝ : Վլէ տախի Աբրահամա վէ Խահակա վատ օլանլէր անէ տախի վատ օլունուպ՝ անըն էվլատլերինին զայէթ չօղալաւ ճաղինի , վէ ճիւմլէ ինսանլէրին անըն էվլատընտէ օրհնութիւնա լայըգ օլաճագլէրինի պէյան էտէր :

Նազար էլլէ . Զակոր վէթանի ասլիյէսինտէն՝ վէտէրինտէն՝ վէ գարնտաշընտէն այրըլուպ եալընըզ գալընճէ , Ալլահ անի թէսէլլա էտէր՝ քի մահզուն օլմասըն : Օ իրա՝ օ քի Ալլահա ումուտ էտէր , Ալլահ անի վէտէր մագամինտէ հըֆզ էտիւպ՝ Մէլայիքէր գարնտաշ կիպի անէ բէֆիք օլուրլէր . վէ կէօյլէրին ճէննէթի՝ վէթանի ասլիյէ կիպի ինայէթ օլունուր : Զակոր ույանտըղինտէ խէվֆ էտիւպ՝ Թագրիր էտէր քի՝ պուրասը տըր Ալլահըն էվի , վէ կէօյլէրին գափուսու : Օ իրա՝ բուհանի ֆիքիր իւզըէ՝ Զակոր

1 Էտես տեղիւ . և ահա սանդուղք հաստատեալ յերկրի , որոյ գլուխն հասանէր յերկինս . և հրէշտակք Ատուծոյ ելանէին և իջանէին ընդ նա . և տէր հաստատեալ կայր ՚ի նմա , Եւ ասէ , ես եմ՝ Տէր Ատուծած Աբրա . համա հօր քո , և Ատուծած Խահակայ , մի՛ երկնչիր . . . ահաւասիկ ընդ քեզ եմ . Ծննդ . ԻԸ . 12 :

2 Եւ ասէ . Տէր է ՚ի տեղւոյն յայտնիկ , և ես ոչ գիտէի : Զահի հաբաւ՝ և ասէ . ահեղ իմն է տեղիս այս , և ոչ է սա՝ եթէ ոչ տուն Ատուծոյ . և այս է գուռն երկնից . Ծննդ . ԻԸ . 16 :

բուն ույուտուղի եէր՝ Գողգոթա տաղինէ, վէ նէր-
տիպան՝ սուրբ Խաչա էօրնէք վէ բէսմ անկլանըր :
Վէգքիւր բույանըն իւզէրինէ Յակոբ ազիմ թէսէլլա
քէսպ էտիւս՝ Ալլահտէն մէմնուն օլուր, վէ եաս-
թըգ էթտիկի թաշը եազլայուս՝ նիշան տիքէր, վէ
տախի նիյէթ էտէր՝ քի սէլամէթ կէրի տէօնտիւքտէ,
օ մահալտէ Ալլահա սէճտէ գըլա, վէ հէր նէ վա-
րիյէթ քէրէմ էտէր իսէ՝ օնտալըղինի վէրէ :

Պատէհու կիտիւս Խառան օվասընտէ պիր գու ԳԼ. ԻԹ.
յունուն եանընէ տախիլ օլտու, լաքին գույունուն
աղղը պիր պիւլիւք թաշ իլէ գափալը օլմաղ իլէ, օ
սէմթին չօպանլէրի ճէմ օլմատըգճէ՝ թաշը գալորը-
րամազլէր իտի : () էճիլտէն՝ Խառանլը չօպանլէր սիւ-
րիւլէրի իլէ կէլիւս պէքլէր իտիլէր՝ քի սայիլլէրի
տախի կէլիլնէր քի թաշը գալորըուս գօյունլէրէ
սու վէրէլէր : Յակոբ անլէրէ Լաբանը սիւալ էթ-
տիքտէ, մէղպուրլէր Լաբանըն խապէրինի վէրաթ-
տէն մատէ, տէրլէր քի իշտէ անըն գըղը Ռաքէլ կէ-
լիյօր : Վազաս՝ օ վազըթ Ռաքէլ (չիւնքի պապա-
սընըն գօյունլէրինի կիւտէր իտի) կէլիւ օրայա գօ-
յուն սուլամաղէ, օլ պապտէ Յակոբ մէգքիւր թա-
շը գույունուն աղղընտէն գալորըուս՝ սուլար անըն
գօյունլէրինի : Վէ ագրապալըգ հուգուգու իլէ՝ զա-
յէթ շէտիտ աշգ իւզրէ օլարագ աղղէր, վէ Խահա-
կըն օղլու օլտուղինի պէյան էտէր անէ : Վէ Ռաքէլ
վարուս՝ Յակոբուն կէլտիկինի փէտէրի Լաբանէ խա-
պէր վէրաթտէ, օ տախի գարշը չըգուս՝ մահապ-
պէթ իլէ անի էվէ կէօթիւրիւր, վէ Յակոբ գալըր
անըն եանընտէ :

Պու խուսուստէ՝ բուհանի ֆիքիր իւզրէ Մէսի-
հէ էօրնէք անկլանըր Յակոբ, զիրա նիճէ քի մէղ-
պուր՝ գույունուն իւզէրինտէքի թաշը գալորըուս՝

Ռաքէլին գոյունէրինի սուլատը , վէ անէ մուհապւ պէթ վէրտի . քէզա Մէսիհ՝ էսքի նոմոսուն իւղէրին տէ օլան աղըրլըգ փէրտէսինի գալտըրուպ՝ Քրիստոնեալէրի ըուհանի լուծֆ իլէ գանտըրտը , վէ սուրբ Եկեղեցիյէ մուհապպէթ վէրտի :

Ս Ի Ի Ա Լ 23 .

Յալիք նէ՞ գապար վագըլ գալը Լաբանըն Եանընի :

Ճ . Եկիրմի սէնէ . վէ լաքին Լաբանըն Եանընէ քի վարտը՝ պիր այ կէչտիքտէն սօնկրա՝ Լաբան անէ տէր՝ քի պէյան էթ իւճրէթինի՝ քի թէհի խըղմէթ էթմիշ օլմոյասըն : Վէ չիւնքի Յակոբ՝ Խառանտէ էհլի տիւնեա թարիքինէ կիրէճէք իտի , (նիճէ քի փէտէրի վէ վալիտէսի թէնպիհ էթմիշ իտիլէր) , օ էճիլտէն ճէվապ էտէր՝ քի քիւչիւք գըղըն Ռաքէլ իչիւն՝ եէտի սէնէ խըղմէթ էտէյիմ , անի վէր պանա : Սէզպուր տախի պու գալլէ ըիզա օլմաղ իլէ , Յակոբ եէտի սէնէ անըն խըղմէթինտէ օլուպ՝ Ռաքէլի ալմագ իսթէտիքտէ , գալլինտէ տուրմոյուպ՝ անըն եէրինէ պիւյիւք գըղը Լիայի վէրիր , քի անըն կէօզլէրի իլէթլի օլուպ եաչատըր իտի : Վէ ջէղբա իւմինտէ պիր խալայըգ տախի ճիհէզ վէրիր Լիայէ : Վէ Յակոբ՝ պէնի նիչիւն ալոաթտըն տէյինճէ , ճէվապ էտէր քի՝ առէթիմիղ տէկիլ տիր պիւյիւկիւն տէն էվլէլ քիւչիւկիւնիւ վէրմէք , էկէր եէտի սէնէ տահա խըղմէթ էտէր իսէն , անի տախի վէրիրիմ : Իմտի Յակոբուն չիւնքի Ռաքէլէ մուհապպէթի վար իտի , եէտի սէնէ տախի խըղմէթ էթմէկէ թաահուտ էտիւպ՝ տլըր Ռաքէլի : Վէ Լաբան՝ Բալլա իւմինտէ պիր խալայըգ տախի Ռաքէլէ ճիհէզ վէրիր :

Նազար էյլէ պուրատէ Ալլահըն շէրիաթընը .

զիրա Լիանըն կէօզլէրի սագաթ , պախուսուս քի
 Յակոր՝ Ռաքէլի անտէն զիյատէ սէվէր . լաքին՝ Ռաքէլ ԳԼ. Լ.
 տէն չօգ վագըթ էվլատ օլմայուպ՝ Լիատէն տէօրթ
 էրքէք էվլատ օլուր . Ռուբէն , Շմաւոն , Ղեւի , վէ
 Յուդայ : Վէ Ռաքէլ պագար՝ քի Ալլահ քէնտինէ
 էվլատ վէրմէտի , խալայըղընը վէրիւր Յակորա՝ քի պա-
 րէ անտէն տօղանը քէնտինէ էվլատ էտէ : Վէ Ռա-
 քէլին խալայըղընտէն տօղար , Դան՝ վէ Նեփթաղիմ :
 Քէզա՝ Լիա տախի Ռաքէլի էմսալ էտէրէք , քէնտի
 խալայըղընը վէրիւր Յակորա , քի անտէն տախի էվ-
 լատ էտինէ : Վէ Լիանըն խալայըղընտէն տօղար .
 Գագ՝ վէ Ասեր : Պատէհու՝ Լիատէն թէքրար իքի
 էրքէք վէ պիր գըզ էվլատ տօղար Խաքար , Զաբու-
 ղոն , վէ Դինա :

Յէհմ էյլէ . նիճէ քի տիւնեստէ հէր տէմ պի
 ղէմ վէ պի քէտէր օլմագ գապիլիիզ տիր , քէզա՝ միւ-
 տէմ շագ օլմագ գապիլիիզ տիր , օ՛ էճիլտէն՝ պիր քի-
 մէսնէ պագի խուսուս իլէ միւքէտտէր օլուպ՝ ղէմ
 էտէր իսէ , Ալլահ անի պաշգա խուսուս իլէ թէ-
 սէլա էտէր , քի Ալլահըն ինայէթինտէն գաթի ու-
 մուտ օլմասըն : Քէզա՝ պիր քիմէսնէ պաղի սէպէպ
 իլէ շագ օլուր իսէ , Ալլահ անըն շաղըղինի՝ սէպէ-
 պի ախէր իլէ գասապլէթէ թէպտիլ էտէր՝ քի Ալլա-
 հըն գօրգուսունու գալպինտէն իխրաճ էթմէյիւպ՝
 հատաինի թանըսըն : Օ՛իրա՝ ճիսմանի մասլահաթլէր
 խուսուսինտէ՝ ինսանըն միւրատը հէր վէճհ իլէ հա-
 սըլ օլտուղի հալտէ , ինսան քէնտի տէրէճէսինի գայպ
 էտէրէք , չօգ տէֆա զուրուրլյէթ փէյտա էտիւպ
 խաթա էտէր : Նիճէ քի Լիա քէնտի կէօզլէրինին
 իլլէթլի օլտուղինէ նաղարէն՝ գասապլէթ էթմէսին
 տէյու , Ալլահ անէ էվլատ վէրիւր քի թէսէլա օլտուն .
 վէ Ռաքէլէ չօգ վագըթ էվլատ վէրմէլ՝ քի քէնտի

հիւանիւնէ նազարէն քիպիրլէնմէսին : Վազաա՝ պու
խուսուստէ Ռաքէլ ազիմ գասալէթ էթաի իսէ տէ ,
գաթի ումուտ օլմայարագ՝ տայիմա նիյազա մէշղու
օլմասը իլէ , Ալլահ անըն տուասընը գասպուլ էտիւսլ՝
տօղար անտէն Յոսէֆի¹ : Պու պապտէ տէմէ՝ քի Յա-
կոբ նիշիւն իքի զէվճէ պիր եէրտէ վէ ճարիյէ ալ-
տը , զիրա՝ պու թիւրլիւ ասէթ՝ օ վաղըթլէրտէ՝ վէ
էսքի նօմօս վագթիստէ մէն օլմուշ տէկիլ իտի . ան-
ճագ՝ Մէսիհ էֆէնաիմիզ աիւնէսյէ կէլաիկինտէ ,
պու միսիլլիւ նահէմլար ասէթլէրի մէն էտիւսլ՝ նի-
ճէ քի ինսանըն եարատըլտըզինտէ՝ պիր էրքէք՝ վէ
պիր նիսա եարատըլտը , քէղա օ էմրի սապիթ էթաի :
Իմաի Մէսիհտէն սօնկրա՝ իքի զէվճէ պիր եէրտէ՝
եախօտ ճարիյէ ալմագ , զայէթ պիւլիւք կիւնահ
տըր . զիրա սուրբ Աւետարանէ մուղայիր տիր .
Մատթ . Եթ . 4 :

Պատէհու՝ Յակոբ քէնտի վէթանը ապիյէսինէ
կիթմէկէ արզու էթաիքտէ , Լաբան՝ անըն գատէ-
մինտէ պէրէքէթ օլտուղինի ֆէհմ էթմէք իլէ² , պը-
րագմագ իստէմէյիւսլ՝ նէ իւճրէթ քի իստէր իսէ
թաահուտ էտէր վէրմէկէ՝ քի կիթմէսին : Վիրա՝
Ալլահըն նազարը վէ ինայէթի Յակոբ իլէ պէրապէր
օլմաղ իլէ , Լաբանըն մալի չօղալըր իտի : Վէ Յակոբ
տախի ըիզա օլուր՝ քի թէքրար անըն եանընտէ գա-
լա . լաքին շու շարթ իլէ՝ քի հէր նէ գատար ալաճա
գօյուն վէ քէչի պուլունուր իսէ Լաբանըն սիւրիւ-
լէրինտէ , եէք բէնկ օլանլէրտէն այըրուսլ՝ Յակոբա
թէսլիմ էտէ . վէ եէք բէնկլէր Լաբանտէ գալա . վէ

1 Եւ յիշեաց Աստուած զՌաքէլ . և լուսն նմա Աստուած , և երաց
զարդանդ նորա . Ծնդ . Լ . 22 :

2 Ասէ ցնա Լաբան . . . հմայէցի զի օրհնեաց զկա Աստուած յօտին
քում . Ծնդ . Լ . 27 :

անլերտէնն տօղանն ալաճա գօյունն վէ քէչի՝ Յակոբուն
օլսուն . վէ եէք բէնկ տօղանն՝ Լաբաննն : Պու գալլ
լի Լաբան գապուլ էտիւպ՝ նէ գատար քի ալաճա
գօյուննու վէ քէչիսի վար իսէ՝ այրուպ թէսլմ է-
տէր Յակոբա , վէ եէք բէնկլէրի քէնտի էվլատլէրինէ
վէրիւպ՝ Յակոբտէնն իւչ կիւնլիւք եօլ ուղագ մա-
հալէ իրսալ էտէր անլէրի :

() Լ պապտէ՝ Յակոբ ճէվիզ վէ չընար աղաճլէ-
րինին քէօրվէ չըպուգլէրինի տլուպ՝ վէ արա պէ ա-
րա գապուլգլէրինի սօյուպ՝ ալաճա էտէր , զիրա՝ պա-
զը եէրի եէչիլ գալլը , վէ պազը եէրլէրի պէյազ :
Վէ սիւրիւյէ գօչ պըրագտըղինտէ , մէզքիւր չը-
պուգլէրի հավուղլէրէ գօր՝ քի գօյունլէր վէ քէչիլէր
սու իչէր իքէն՝ անլէրէ պագմաղ իլէ՝ ալաճա օլսուն
անլերտէնն տօղանլէր : Պիլհագիգա՝ պու թէրթիպին
թապիաթ շուրութու իւղրէ օլտուղի պէյան իսէ տէ ,
անն իճրասը Ալլահն գուտրէթի իլէ թէքմիլ օլտու :
Օ իրա՝ Լաբան թամաի պիր քիմմէ օլմաղ իլէ՝ Յա-
կոբու ալտատուպ , անն հագգընը իպթալ էթմէք
արղուսինտէ իտի . լաքին Յակոբ օ տէրէճէ սատագաթ
վէ զայրէթ իլէ գուլլուգ էտէր իտի Լաբանէ , թա՝
քի՝ կիւնտիւղ սըճագտէն՝ վէ կէճէ սօղուգտէն պի-
հուղուր օլուպ՝ ույգուսուննու տախի թէրք էթմիշ
իտի ¹ :

Իմտի՝ իճրայի հագ զահիրէ չըգմագ իչիւն , պի
իզն Ալլահ՝ տէկիլքի եալընըղ Յակոբուն կիւտտիւ-
կիւ գօյունլէր վէ քէչիլէր , իլլա քի Լաբաննն էվլատ-
լէրինին կիւտտիւքլէրի եէք բէնկլէր տախի ալաճա
տօղուրուրլէր : Վէ Լաբան պագար՝ քի օ սէնէ ալա-
ճալէր զայէթ չօղալոր , հիլէսինտէն նաչի էրթէսի

1 Չըքրէկ պրիսլ լինէի 'ի տօթոյ , և զայդ 'ի ցրտոյ , հատեալ էր
քուն յաչաց իմոց . Ծննդ . ԼԱ . 40 :

սէնէ գալլինի տէ կիշիււ պ' եէք բէնկ օլանլէրի Յակոբա՛ւ , վէ ալաճա օլանլէրի քէնտինէ մախսուս էտէր :
 | Լաքին հիքմէթի Պարի՛ պու տէֆա տախի եէք բէնկ
 լէր չօղալտըլէր ¹ :

Իպրէթ ալ , գոյունլէրին նագըչլը չըպուգլէրէ պագուպ՝ ալաճա տօղուրմալէրի կիպի , ինսան տախի կէօնակէօն նասիհաթլէր իշիտիւպ՝ պախուսուս քի Ազիզ քիթապտէն չէշիտ չէշիտ փէնտլէրի զիհնինէ ալուպ , տայիմա անլէրի միւլահապա էթտիքտէ , իւ նայէթի Պարի առան թարիք իւղրէ գատըր օլուր՝ էվլէլա ֆիքրինտէն Ֆազիլէթ մէշլէրէթլէրի տօղուրուպ՝ պատէհու հարէքէթ իլէ տախի իճրա էթմէկէ , զիրա՝ նիճէ քի կէօղ՝ նէրէյէ պագար իսէ՝ ֆիքիր օրոյա ագար . քէզա՝ ինսան նէ քի գօր իսէ ֆիքրիւ նէ՝ բէյի տախի անէ մէյլ էտէր : Իմտի՝ խայիրը իշլէրի ֆիքրինէ գօ՝ քի խայիրը իշ իշլէյէսին :

Իուհանի մէֆհում իւզրէ՝ մէզքիւր չըպուգլէր՝ սուրբ Խաչա , հալուղ՝ սուրբ Աւագանէ , վէ Յակոբուն սիւրիւսիւ՝ Բրիստոնէալէրէ էօրնէք անկլանըր :

ՍԻԻԱԼ 24.

Յալիբոն հայլանլէրի լօղալըգի , Լաւան վէ անըն
 էլլալլէրի հասէպ ելիլլէր թի :

Ծ. Իթտիլէր : Ֆիլհագիգա՝ նիճէ քի պալաւ տէ զիքր օլտու , Յակոբ օն տէօրթ սէնէ իրզմէթ էթտի Լաբանէ՝ անըն իքի գըղը իշիւն . վէ ալթը սէնէ տախի շիրքէթ թարիքի իլէ չալըչուր . Լաքին հէր վէճհ իլէ սատագաթքեար օլմաղ իլէ՝ Ալլահ անըն

¹ Եթէ ասիցէ , եթէ նկարէնքդ եղիցին քո վարձք , ամենայն խաշմարտ նկարէնս ծնանին . եւ եթէ ասիցէ թէ սպիտակքդ եղիցին քո վարձք , ամենայն խաշմարտ սպիտակս ծնանին . ԾՆՆԴ . ԼԱ . 8 :

մալինէ պէրէքէթ վէրիր իտի : Պախուսուս՝ տէկիլ
քի եալընը Լաբանըն գոյունլէրինի կիւտէր իտի ,
իլս՝ (նիճէ քի տէնիլիր) սայիր ալը վէրիշէ տախի
միւպաշիւթ էթմէք իլէ , քեօլէ , խալայըգ , վէ քիւլ-
լիւէթլի մալ էտինիր : () էճիլտէն Լաբանըն էվատ ԳԼ. ԼԱ.
լէրի հասէտ պիրլէ անըն հագգընտէ շիքեսայէթ է-
տէրլէր , քի պապամըզըն մալինի զալթ էթտի . քէ-
զա՝ Լաբան տախի հասէտինտէն նաշի շէհրէսինի պօ-
զար : Վ է լաբին՝ շիւնքի Ալլահ հէր վագըթ՝ վէ հէր
եէքտէ տօզըույա եարալմճը արը , վէ նիճէ քի Յա-
կորու՝ Եօաւըն շէրրինտէն հըֆը էթտի , քէզա Լաբա-
նըն շէրրինտէն տախի հըֆը էթմէք միւրատ էթմէք
կէ , էմր էտէր անէ՝ քի կիթսին փէտէրինին եէրինէ :
Իմաի Յակոր գէվճէլէրինէ իսպէր վէրիւպ՝ կիւն
էվլէլ Եօլ թէտարիքինի կէօրտիւ , վէ Լաբան գոյուն
գրրիմաղէ կիթտիկինտէ՝ ճիւմլէ թագըմընը վէ վա-
րիէթլինի ալուս՝ ըահի օլտու քանանէ : Իւշ կիւն
տէն սօնկրա Լաբան տույուպ՝ ճէմաթ իլէ անըն
արտընէ աիւշէք՝ քի թէքաիր էտէ : Վ է եէտինճի
կիւն՝ Գազըյաղ տէնիլէն տազտէ եէթիշիւպ՝ նիշիւն
պէնտէն կիզլի կիթտին՝ վէ գըղէրիմի էսիր միսալի
սիւրտիւն տէյինճէ , Յակոր ճէվապ էտէր՝ քի պէլ-
քի գըղէրինի վէ մալինի ալըրսըն տէյու իսէվֆ էթ-
տիմ : Վ ագաս՝ մէղպուրուն ֆիքրի ֆէսատ իտի , վէ
Յակոր՝ անըն նաշէրի հարէթէթինի պիլմէք իլէ՝ ան-
պէն կիզլի Եօլա չըգար : () Իրա՝ էկէր Լաբանըն ըու-
եատընտէ՝ Յակորա աղըր ճէվապ էթմէյէսին տէյու ,
Ալլահ անէ թէնպիհ էթմիշ օլմասա իտի , քէտէք է-
տէճէկի տէրքեսար իտի : Աիճէ քի Լաբան քէնտի
թագըրի էտիւպ տէր քի , գատըր իտիմ շիմաի սա-
նա քէտէր էթմէկէ , լաքին՝ սէնին փէտէրինին Ալ-
լահը՝ կէճէ պանա տէտի՝ քի թէթիքալ՝ տուր , օլ-

մայա քի Յակոբա աղբը ճէվապ էտէսին՝

Նազար էլէ՝ քի Ալլահ նիճէ սատագաթքեար
գուլունէ եարտըմ էտէր. զիրա՝ Յակոբուն խապէրի
օլմայարագ, կիւն էվլէլ անրն խասմինէ իթապ օլուն
տու՝ քի աղբը ճէվապ տախի էթմէսին: Ալ քին Յա-
կոբտէն կիզլի Ռաքէլ՝ Լաբանրն փութունու չալմըշ
խաի. վէ Լաբան պու վէսիլէ իլէ Յակոբա թաղիր է-
տիւպ, նիշիւն պէնիմ ալլահըմը չալտըն տէյինճէ,
Յակոբ ճէվապ էտէր քի, քիմտէ քի պուլունուր իսէ
սէնին ալլահըն՝ էօլտիւն օ քիմէսնէ: Ալ է շիւնքի Լա-
բան՝ Յակոբու թէօհմէթլի էթմէք խտէր իտի, պու
միսիլլիւ բուխսէթ ալընճա, տէրհալ Յակոբուն՝ Լի-
անրն՝ վէ ճարլիլէրին չատըրլէրինի արայուպ՝ փու-
թու պուլամազ: Ալ է Ռաքէլն չատըրընէ տախի վար-
մալը օլտուգտէ՝ Ռաքէլ հէման մէզքիւր փութու
տէվէ սէմէրինին ալթընտէ սագալայուպ՝ իւզէրինէ
օթուրուր. վէ փէտէրի կէլաիքտէ, այազէ գալգմազ՝
քի փութ զահիրէ չըգմասըն. վէ կէօյա քի՝ նիսվան
ատէթի իւզըէ օլուպ՝ գըյամ էտէճէք հալի օլմատը-
ղինի էօզը էտէրէք ալթ տիլէր: Ալ քանըն պու խու-
սուստէ Ռաքէլտէն շիւպհէսի օլմատըղինտէն՝ այազա
գալգ տէյու իպրամ էթմէյիւպ՝ ֆէգաթ անրն սա-
յիր էշէալէրինի արար, վէ պուլամազ փութու: () Լ
պապտէ Յակոբ կիւճէնիւպ՝ Լաբանըն հագսըզ, վէ
իկիրմի սէնէ զարֆինտէ անէ էթտիկի սատագաթը
թանրմազ օլտուղինի պէյան էտինճէ, անրն տախի
գարշը ճէվապ էտէճէք հալի գալմատըղինտէն, մու-
հապպէթ իւզըէ հալիմ քէլամլէր էտիւպ՝ պարըշը-
լէր: Ալ է Ալլահը շահիտ թութութուպ՝ մապէյիլէրինտէ
օլան գալլին սապիթ գալմասընէ տէլպէթ՝ անտէ

1 Եւ այժմ ձեռնհաս էի առնել քեզ զար, բայց Ատուած հօր քոյ
երեկ ասաց քիս. ասէ՝ զգայշ լէր, և այլն. ԾՆԴ. 1Ա. 29.

նիշան տխրուպ , թաշտէն թէփէ եափարլէր , վէ գա-
րար վէրիւպ՝ օ՛ թէփէի Սինօր էտէրլէր՝ քի պիրիպի-
րինէ քէտէր վէրմէք ֆիքրի իլէ՝ անի կէշմէյէլէր :
Պատէհու թաամ էտիւպ՝ մուհապպէթ իւզրէ Լա-
բան տէօնէր քէնտի եէրինէ , քէզա Յակոբ կիտէր
քէնտի եօլունէ :

Պալտտէ զիքր օլան փութու Ռաքէլին ալմասը ,
տէկիլ քի անէ թափրնմագ իշլուն , եախօտ թամաին-
տէն նաշի խտի , (զիրա տէնիլիք քի՝ օ՛ փութ ալ-
թունտէն՝ եախօտ կիւմիւշտէն խտի) իլլա քի՝ Լա-
բան փութփէրէսթլիք էթմէսին տէյու :

Ս Ի Ի Ա Լ 25 .

Յօրիք Խառանփէն լըգոպ՝ քանան Լարաֆէնէ կիլփիկիտէ ,
Գարնալլ Եսափէն իէվֆ էթմէրի փ :

Ճ . Լ թտի . զիրա՝ պիլիք քի Եսաւըն էօլքէսի
վագըթ կէշմէք իլէ թէքքին օլմազ : ()՝ էճիլտէն
թիւրիւ էնտիշէյէ կիրիֆթար օլտուգտէ , գալպի
միւսթէրիհ օլտուն տէյու՝ Հագ Թարաֆընտէն ա-
նըն եարտըմընէ Մէլպիլքլէր թային օլուպ՝ ճէնքճի
օրտուտու հիսապը՝ գարշը չըգարլէր՝ , Վէ Յակոբ՝ ԳԼ . ԼԲ .
անլէրին քէնտինէ եարաըմճը օլտուղինի անկլատը
խէ տէ , ինսանէ լսյըգ օլանը տախի իճրա էթմէք
պօրճ օլմազ իլէ , մախսուս ատէմ իրսալ էտիւպ՝ գա-
րընտաշ մուհապպէթի իւզրէ՝ Եսաւա խապէր վէրիւ
կէլտիկինի , քի սաֆտէրուն պիրլէ՝ անէ էմնիյէթի
օլտուղի պէյան օլտուն : Լսաւ պու խապէրի ալընճա՝
կէրէք Յակոբա իքրամէն , վէ կէրէք քէնտինէ շէրէֆ ,
տէօրթ եիւզ ատէմ իլէ գարշը կէլմէկէ միւրատ էթ-

տի : Սէղադուրուն՝ օ գատար ճէմատթ իլէ կէլէճէ-
կինի Յակոբ տուրտուգտէ , զայէթ խէվթ պիրլէ տու-
ւայէ տուրուպ՝ էվվէլա Ալլահտէն մէմնուն օլարագ՝
օ անէ տէկին քէնտինէ օլան ինայէթի պիր պիր թագ-
րիր էտիւպ՝ շիւքրինէ գատրը օլմատըղինի իգրար է-
տէր . պատէհու Եսաւտէն խէլաս օլմագ տիլէր :
Լօկրէն պուրատէ տուա շուրութունու՝ քի Ալլահ-
տէն ալասըն մաթլուպունու :

Պէլի՝ տուտաէ գուսուր էթմէտի Յակոբ , լա-
քին ինսանէ մինասիպ օլան թէրթիպի տախի էտէն
պըրագմայուպ՝ իքի պէօլիւք էտէր քէնտի քիւլիէ-
թինի , քի պէլքի Եսաւ պիրինէ քէտէր էտէր իսէ՝
պարէ օ պիրի գուրթուլուն : Սէ տախի օ վագթին
իգթիգասընէ կէօրէ՝ քէչի , ինէք , տէվէ , վէ պուն-
լէրին էմասլի հայվանաթ՝ քիւլլիւ էթլի հէալյէ կիւն
էվվէլ իրսալ էտէր Եսաւա , քի անլէրի կէօրիւնճէ
էօլքէսի թէսքին օլա : Անտէն գաթի նազար , քէն-
տինի՝ գուլ վէ քէօլէ եէրինէ գօյուպ՝ թէվաղի գալը
իլէ՝ վէ նիյաղ պիրլէ խատէր էտէր քի՝ գասուլ էթ-
սին իրսալ էթտիկի փէշկէչի : Պտաէհու ճէմի քիւլ-
թէթինի Յորդանան չայըն գարշը եագասընէ կէչի
րիւպ՝ քէնտի օ կէճէ եալընը գալըր օլտուղի եէր-
տէ՝ քի Ալլահա թէքքար նիյաղ էտէ :

Իպրէթ ալ Յակոբտէն . անէ քի Ալլահ էմր էթ-
տի Գանանէ կիթմէկէ , վէ Մէլայիք թային օլտու ա-
նըն եարտըմընէ , անճագ եինէ տուայէ մէշղուլ օ-
լուր իտի : Օ իրա ինսանէ ճայիգ տիր՝ քի Ալլահ
հէր նէ գատար քէնտի ինայէթինի զահիր էթսէ ,

1 Չեմ բուտկան ամնոյն արդարութեան՝ և ճշմարտութեանն զոր
արարէր ընդ ծառայի քում , զի ցուպ 'ի ձեռին անցի ընդ այս Յորդա-
նան , և արդ՝ աւաթիկ եղէ յերկուս բանակս : Եւ ապրէցո՛ղ զիս 'ի ձեռաց
եղբօր իմոյ Եսաւայ , Ծննդ , ԼԵ : 10 :

Երևես տուածտէն կէրի տուրմայուպ՝ տայիմա մէմնուն
 օլարագ նիյաղ էտէ՝ քի տաՀա ղիյատէ ինայէթէ լա-
 յըգ օլա : Նիճէ քի Յակոբ՝ պու տէֆա տուայէ
 տուրունճէ , հիքմէթի Պարի՝ հէման ինսան շէքլին
 տէ պիր Մէլայիք կէլիւպ՝ անըն իլէ կիւլէշ թութար ,
 վէ Յակոբ՝ անի ինսան ղանն էթմէք իլէ՝ ալթ օլմա-
 յըմ տէյու ղայրէթ էտէր իտի¹ : Վէ պու տէկիլ քի
 բուեասընտէ՝ իլլա քի ույանըգ վագթիւնտէ աշիքեար
 օլարագ . վէ սապահէ գատար՝ պիրիպիրինի եէնմէք
 արղուսինտէ օլուպ՝ Յակոբ ալթ օլմայընճէ . Մէլայիք
 տէր քի՝ պրրագ պէնի , ղիրա տապահ օլու . լաքին
 Յակոբ պրրագմաղ : () Լ պապտէ Մէլայիք՝ անըն գալ-
 չասընըն սինիրինի էղիւպ՝ թօիալատր անի՝ քի պը-
 րագսըն , վէ մէղպուր Երևէ պրրագմաղ՝ թա՝ քի քէն-
 տինի օրհնել էտէ² : Օ՝ իրա անկլար քի քէնտի իլէ
 կիւլէշէն Մէլայիք տիր , անըն իշիւն օրհնութիւն
 իսթէր :

Պու պապտէ տէմէ քի Մէլայիք նիշիւն եէնմէ-
 տի Յակոբու . ղիրա ֆիքիր եէնմէք տէկիլ իտի , իլլա
 քի Եատըն գօրգուսունու անտէն տէֆ էթմէք ,
 պախուսուս՝ Ալլահըն անէ էթտիկի ինայէթի՝ վէ ա-
 նըն իթիգաթընը ալէմէ պէյան էթմէք : ()՝ էճիլուն
 Մէլայիք ճէվապ էտէր՝ քի պունտան պէյլէ՝ Յակոբ
 չաղըրմասընէր տէնին իսմինի , իլլա՝ Խարայէլ օլսուն
 իսմին³ : Պաղըսը՝ Խարայէլ լուղէթինի օրհնութիւն
 անկլար , ղիրա Յակոբ օրհնութիւն աիլէր իտի . եա-
 իստ չիւնքի Յակոբ ալտատըճը տէմէք տիր , էվիլլա

1 Եւ մնաց Յակոբ միայն , և մարտեաւ այր մի բնդ նմա մինչև ցառա-
 ւօս : ԾՆՆԴ . ԼԲ . 24 :

2 Ոչ արձակեցից գրեզ՝ էթէ ոչ օրհնեցես ղիս . ԾՆՆԴ . ԼԲ . 26 :

3 Յայսմ հետէ ոչ կռեացեն ղանուն քո Յակոբ , այլ Խարայէլ եղիցի
 անուն քո . ԾՆՆԴ . ԼԲ . 28 :

իսմինի տէկիշիւայ՝ Իսրայէլ չազըրտը , պատէհու օրհնել էթաի՝ քի ալտատըճը զանն էթմէսինլէր Յակոբու , իլլա քի գալլի փաք՝ Ազիզ վէ սատըգանէ օլտուղի պէյան օլտուն : Օ իրա նիճէ քի Աբրահամ՝ Ալլահըն սէվկիւլիւսիւ , վէ Խահահ՝ Ալլահըն գուլու , քէզա Յակոբ՝ Ալլահըն ազիզի տէնիլտի¹ :

Ֆէհմ էյլէ , Աբրահամըն իսմինէ ֆէգաթ պիր եազը զամմ օլտու , լաքին Յակոբուն իսմի տէկիշիւտի . ղիրա Աբրահամ լուղէթի՝ չօգ միլլէթ աթասը տէմէք օլմաղ իլէ , եալընըզ Աբրահամաէ գարար գըրտը . անճագ Իսրայէլ լուղէթի՝ Ալլահը կէօրմէք մանէսի պէյան էթմէք իլէ , եալընըզ Յակոբաէ գարար գըլմայուայ՝ անըն ճինսինէ տաիսի Իսրայէլ տէնիլէճէք իտի : ()՝ էճիլտէն իսմի տէկիշիւայ՝ Իսրայէլ չազըրլըր քի՝ ինսանլէր ֆէհմ էթմէսինլէր անըն մանէսինի վէ սէպէսինի . վէ Յակոբ կիպի թէքմիլ իթիգաթ վէ փաք գալլ իլէ՝ Ալլահա թէսլիմ՝ օլարագ՝ տիւնեատէ տիւշմանտէն խէլաս օլտունլէր , վէ ախրէթտէ տաիսի Ալլահը կէօրսիւնլէր : Վասուսուս՝ Մէլայիքին ինսան շէքլինտէ Յակոբ իլէ կիւլէշիւայ՝ անըն իսմինի Իսրայէլ գօմասը , Մէսիհ՝ հակոբուն ճինսինտէն կէլէճէկինի տույ էթմէք իլէ , քիմ քի Մէսիհէ իթիգաթ էտիւայ՝ անըն էմրինէ իթաաթ էտէր իսէ , օ տուր Իսրայէլ . վէ օ տուր ճէննէթէ կիտէճէք . պու ճիհէթտէն՝ Քրիստոսնեալէր նոր Իսրայէլ տէնիլըր : Վէ նիհայէթ՝ Յակոբուն մաթլուպու իւզըէ , Մէլայիք անի օրհնել էտիւայ՝ ումուտ վէրիր , քի գօրգմասըն Եսաւտէն՝ մատամ քի Մէլայիք իլէ կիւլէշմէկէ գատորր օլտու , ինսանը տաիսի

¹ Ալան Աբրահամու ղիրելոյ քոյ՝ և վան Խահահոյ ծառայի քոյ՝ և վան Իսրայէլի սրբոյ քոյ , Դտի . Գ . 55 :

Ֆէթհ էթսէ կերէք¹ : Սէլայիք Յակոբտէն այրըլըն՝
 ճէ , կիւնէշ տախի տօղար , լաքին Յակոբ պաշար
 ագսամալէ : Լնճագ զանն էթմէ քի Յակոբուն թօ-
 փալ օլմասը զաղէպ իտի , իլլա՝ իպրէթ . քի հէր ա-
 տըմ՝ ալտըգտէ՝ Ալլահըն ինայէթինի ֆիքրինէ կէթի-
 րիւպ՝ մէմնուն օլա . քէզա՝ անըն էվլատլէրի ունու թ-
 մայալէր Ալլահըն քէրէմինի : (Պօւ էճիլտէն Եա-
 հուտիլէր հայվանըն գալա թարաֆընը եէմէլէր) :
 Պախուսուս Յակոբուն ագսայարագ եիւրիւմէսինի
 Եսաւ կէօրիւնճէ՝ էօլքէսի թէնքին օլա : Վէ Յակոբ ԳԼ. ԼԳ.
 պագար՝ քի Եսաւ կէլիեօր՝ հէման իլէրի վարուպ՝
 եէրէ պէրապէր եէտի տէֆա թէմէննա էտէր . Եսաւ
 տախի անի կէօրիւնճէ իլէրի կէլիւպ՝ աղլայարագ
 պիրիպիրինին պօյնունէ սարըլուպ՝ մուհապպէթ է-
 տէրլէր : Վէ չիւնքի եօլ իւղէրինտէ իտիլէր , Եսաւ
 միւրատ էտէր՝ քի պէրապէր կիտէլէր . լաքին Յակոբ
 քէնտի քիւլֆէթինի էօղը էտիւպ՝ բիճա էտէր՝ քի
 Եսաւ իլէրի կիտէ , վէ քէնտի աղըր՝ աղըր կէլէ : Իմ-
 տի Եսաւ այրըլուպ՝ կիթտի քէնտի եէրինէ . Յակոբ
 տախի Սոքոլթ տէնիլէն մահալէ կէլիւպ՝ քէնտինէ
 վէ հայվանաթլէրինէ մէսքէան եափար . վէ անտէ պիր
 վագըթ իգամէթ էթտիքտէն սօնկրա՝ Սամարիա էյա-
 լէթի Սիկիմ՝ եախօտ Սիւքէմ տէնիլէն եէրէ կէլիւ .
 քի օ՝ մահալ չիմտի Նապուլուս չաղըլըր : Վէ ան-
 տէ տախի եիւղ գօյուն վէրիւպ՝ եէր սաթըն ալըր
 հայվանաթլէրինին իտարէսի իչիւն . վէ շէհրին գա-
 րիպինտէ չատըր իլէ սաքին օլուպ՝ սեղան եափար .
 վէ տուա էտիւպ մէմնուն օլուր Ալլահտէն² :

1 Ժառփակցեր ընդ Աստուծոյ , և ընդ մարգկան զօրաւոր լինիլ .
 Ծ.Ն.Դ. ԼԲ. 28 :

2 Եւ չինեաց անդ սեղան , և կարգաց զԱստուած Իսրայէլի . Ծ.Ն.Դ.
 ԼԳ. 20 :

տէմի՝ գալէմէ վէ շէմմայէ թէշպիհ էտէրէք, պէյնիւ
նաս սէօյլէնիր . իսթիգամէթտէ՝ գալէմ օլտա քիշի,
էանմատէ՝ շէմմա, գաղալի մագաստան գուրթարա
մաղ սէր : Աիլհադիգա՝ գալէմ վէ շէմմա՝ ինսանէ
ղայէթ ֆայտէլի վէ իգթիզալը իքէն, վագըթ վագըթ
լիքիտիննտէ պաշընը քէսէրլէր : Քէզա՝ ինսան գա
լէմ կիպի տօղըու, վէ շէմմա կիպի նուրանի օլտա
տիւնէատէ, երինէ գաղատէն իսէլաս էտէմէզ քէնտի
սէրինի : Աիճէ քի Յակոբ Խառանտէն կէլտիկինտէ
Եսաւ իլէ պարըշուպ՝ վէ փէտէրինի հայաթտէ պու
լուպ՝ թէքրար տուասընը ալմաղ իլէ, պիր վագըթ
մէսրուր վէ իգպալ իւզըէ օլուր . լաքին տիւնէատէ
տայիմա իգպալ իւզըէ գալմագ՝ ինսանէ գապիլիզ
օլտուղինտէն, ազիմ զուսսէյէ օղրար՝ պըզը Դիանըն
սէպէպինէ : Օ իրա պալատէ զիքր օլտուզի մէնվալ
իւզըէ՝ շիւնքի Կապուլուսուն գարիպինտէ սաքին
օլմուշ իտի, Դինա՝ մէմլէքէթին գըզլէրինի սէյր էթ ԳԼ. 13.
մէկէ չըգուպ եալընըզ կէզէր իքէն, շէհրին զապի
թինին օղլու, ճէպրէն անըն ըրզընա կէշտի : Պատէ
հու՝ շուրութ իւզըէ անի քէնտինէ զէվճէ էթմէք
իսթէտիքտէ, Յակոբուն էվլատլէրի ըրզա սուրէթի
կէօսթէրիլէր՝ էկէր քի մէմլէքէթճէ սիւննէթ օ
լուրլէր իսէ : Այլէր տախի պիլ իթթիֆագ պու թէք
լիֆի գապուլ էտիւպ՝ ճիւմլէսի պիր կիւնտէ սիւն
նէթ օլուրլէր : Ա է լաքին տահա մէզպուրլէրին աշ
րըսը կէշմէզտէն՝ Յակոբուն իքի օղլու՝ Շամաճն վէ
Ջէւի, էօճ ալմագ գաստի իլէ՝ Յակոբտէն կիզլի շէ
հրէ կիրիւպ՝ էքքէքլէրի գըլըճտէն կէշիտիքտէն
մատէ, նիսվան թայիֆէսինի տախի էսիր էտիւպ՝ շէ

և յերկիւզի, և պատրաստեալ զանձն զո ի փորձութեան . Արտ. Բ. 1 :

— Եւ ամենեքեան, որք կ'աւրջիս Եսաուան պաշտութիւնէ կեալ ի Դիւն
ասո Յիսուս . ի հալածանս կայցեն . Բ. Տիմ. Գ. 12 :

հիրի թալան էթաիլէր, վէ գըզդարնտաշլէրինի ալը տըլէր. օ էճիլտէն Յակոբ ազիմ գատալէթէ տիւ չար օլտու: Օ խրա՝ գըզընըն բըզնէ քէտէր զուհուր էթաիքտէն մատէ, էվլատլէրի տախի զատտարլըգ էթաիլէր: Պախուսուս խէվֆ էտէր՝ քի օլմայա ֆաւ նանլըլէրտէն քէտէր զուհուր էտէ: Իսլրէթ ալըն լէր վալիտէլէր վէ գըզլէր. Ղինա էվաէն չըգուպ սէյիրէ կիթմէսի իլէ՝ ազիմ քէտէրէ օղրայուպ՝ օ գատար ատէմլէրին թէլէ ֆինէ վէ մէմլէքէթին թալան օլմասընէ սէպէպ օլտու:

ԳԼ. ԼԵ.

Պատէհու՝ Ալլահ էմր էտէր Յակոբա՝ քի ան տէն կէօջ էտիւպ՝ Բէթէլ տէնիլէն ետրէ կիտէ, վէ անտէ Ալլահ սեղան եափա: Պու օ եէր տիր քի՝ մուգատտէմ Յակոբ Խառանէ կիտէր իքէն՝ անտէ հիքմէթլի բուեա կէօրիւպ՝ օ մահալէ Ալլահըն էվի վէ կէօլէրին գափուսու տէտի (նիճէ քի զիքր օլտու իկիրմի լէրի սիւալտէ), զիրա Բէթէլ՝ Ալլահըն էվի տէմէք տիր:

Պէհմ էլլէ սուրատէ Յակոբուն ֆազիլէթինի, չիւնքի էմր օլունտու՝ քի Բէթէլէ կիտիւպ՝ Ալլահա սեղան եափա, օ էճիլտէն թէնպիհ էտէր քէնտի թազըմընէ՝ քի եանլէրինտէ օլան փութլէրի տէֆ էթսիլէր, վէ էավալլէրինի տէկիշիւպ՝ հէրքէս փաք լէնաին՝ քի Բէթէլէ չըգալէր: Օ խրա՝ սլալատէ զիքր օլտու զի իւզըն՝ Լաբանըն փութու Ռաքէլին եանըն տէ օլտու զինտէն մատէ՝ մէզքիւր շէհիրի թալան էթաիլէր իսէ, անլէրին փութլէրինի՝ վէ փութա հէտիյէ սունուլան զինէթլէրի տախի ալմըշ իտիլէր: Իմաի՝ քիմին եանընտէ փութ՝ եախօտ փութա միւ

1 Ի բոց առ էք զատուածոց օտարոտիս . . . սրբեցարուք, և փոխեցէք զգատմուճանն ձեր, և յարուցեալ ելցուք ՚ի Բէթէլ, և արաջուք անդ սեղան Լաուուճոյ: Ծննդ. 1. Ե. 2.

Թալիք զաթ վար իսէ , Թա՛քի՛ դու լազէրինտէ օլան
քիւ փէլէրէ վարընձա՛ չըգարուս վէրիւրէր Յակօբա .
զիրա անէր տախի փութա հէտիյէ սունուլմուշի-
տի տէնիւր : Վէ Յակօբ անէրի եէրէ կէօմիւս զայ
էտէր՝ քի պիր տահա ելէ կէլմէսիւրէր : Իպրէթ ալ՝
օքի արզու էտէր ճէննէթէ կիթմէկէ , էվիլէլա կիւ-
նահ փութէրիի իթիրաֆ իլէ դալպինտէն իիրաճ
էտիւս՝ վէ կէօզ եաշի իլէ կիւնահ լէքէլէրինի եսյ-
գայուս փալէնսին , վէ էսվսալընը տէկիշիր կիպի՛
քեօթիւ ֆէյիլէրինի պիր Թարաֆ էտիւս՝ ֆաղի-
լէթ լիպասը կիյինսին՝ քի լայլգ օլտուն ճէննէթին
մէձա ու սալթանաթընէ :

Իմտի՛ էմր օլտուղի իւղրէ Յակօբ Բեթէլէ չըգ-
տըլտէ՝ սեղան եափուս տուտ էտէր . վէ Ալլահ
անտէ Թէքրար կէօրիւնիւս՝ անի օրհնել էթտիքտէն
մատէ , սէնին քիֆայէթ էտէճէք Ալլահըն պէնիմ
տէյիւս՝ մուգատտէմ օլան վատի Թէքրարէր¹ : Պու
ճէվաս իլէ՝ Ալլահ քէնտինին ճիւմլէյէ գատըր՝ վէ
ճիւմլէնին արզուսի քէնտինտէ Թէքմիլ օլտուղինի
պէյան պիրլէ՝ տէմէք իսթէր քի , էլէմ չէքմէ եմ
Յակօբ՝ վէ խէվֆ էթմէ քանանլըլէրտէն , մատամ
քի՛ սէն պանա Թէսլիմ օլտուն , պէն սէնի հըֆլ է-
տիւս միւշէրրէֆ էտէրիմ : Պիլհագիդա՝ էկէր Ալ-
լահ քանանլըլէրին գալպինէ գօրգու պըրապմասա
խտի՛ Յակօբու Թէքտիր էտէր իտիլէր² : Պու քէլամ՝
տէկիլ քի եալը՝ըլ Յակօբա Թէսէլա օլտու , իլա քի
ճիւմլէ ինսանլէրէ , զիրա օքի Ալլահա Թէվէքքիւլ

1 Էւ տէ յնո Ատուած , Էս Էմ Ատուած քս բառական . Ծնոթ .
ԼԵ . 11 :

2 Էւ շուեայ Խարայէլ ՚ի Սիկիմայ , Է Էղլե տհ Ատուծոյ ՚ի վերայ
քաղաքոյն որք շուրջ վրախու . Է ո՛չ Էլին զհետ որդւոյն Խարայէլի .
Ծնոթ . ԼԵ . 5 :

օլուսի՝ տատաղաթ սիրելէ գուլուգ էտէր, Ալլահ ա
նէ հէր վէճ՝ իլէ տիւնեատէ վէ անրէթտէ քիֆա
յէթ էտէր, Պատէհու Յակոբ՝ Բեթէլտէն գալգուս
Բեթլէհէմէ կիտէր իբէն՝ էհլի Ռաքէլ եօլտա Բենի
ամինի տօղուրուսի՝ վէֆաթ էթտի։ Վէ Յակոբ անի
տէֆն էտիւսի՝ իւզէրինէ գուլէ նիշան ետփտր՝ քի
հալէն Բեթլէհէմ եօլունտէ պէյան տրր մէզբուր
գուլէ՝ քի Եահուտիլէր օ մահալէ կիտիւսի՝ ղիյարէթ
էտէրլէր։ Վէ անտէն կէօջ էտիւսի՝ Բեթլէհէմ
գուրպինտէ՝ սաքին օլտու։ պու՝ օ մահալ տրր տէ
նիլիւր՝ քի Մէսիհ էֆէնտիմիլին տօղտուղինտէ՝ Մէ
լայիքլէր անտէ չօպանլէրէ Միւթտէ վէրտիլէր։

ԳԼ. ԼԶ.

Պուրատէ նաղլ էտէր Աշիղ քիթապ Եսաւըն
սինսիլէսինի։

Ս Ի Ի Ա Լ 27.

Յօդոսն գալ օլտէ Լէր Իթի։

Ճ. ()ն իբի. Ռուբէն, Շմաոն, Ղեւի, Յու
դա, Դան, Նեփթաղիմ, Դադ, Ասեր, Իսաքար, Զա
բուղոն, Յովսէփ՝ վէ Բենիամին։ ()ն իբի էրքէք էվ
լատ՝ աղիմ չաղլըգ իտի Յակոբա, խուսուսա՝ Աբ
րահամըն էվլապլէրի քի չօղալաճագ իտիլէր՝ Յակոբ
տէ պաշար աշէքէար օլմաղէ. ղիրա՝ պու օն իբի էվ
լատտէն՝ օն իբի ճինս իլէրի կէլիւսի՝ Իսրայէլ միլլէ
թի տէնիլտի։ Պախուսուս Մէսիհ՝ Իսրայէլին ճին
սինտէն տօղաճագ օլմաղ իլէ, անլէրտէ դարար գըլ
տը Աբրահամա՝ Իսահակա՝ վէ Յակոբա վատ օլտն
ինայէթ։ Ինճագ ֆէհմ էյլէ՝ Ալլահ նէ՞ կէօնէ թէր
թիպ իւզրէ իճրա էթտի քէնտի միւրատը ալիէսինի։

Ֆիլհագիդա՝ Ալլահա կիւճիւք եօգ, հէր նէ
սուրէթ իլէ օլտա՝ քէնտի բէյինի իճրա էտէր, լաքին

գուժրէթի ազիմէլէրի ճիւմէյէ պէյան օլուպ՝ ինսանէ ֆայիտէ օլուռն տէյու , պազը տէ ֆա աշէքէար միւճիւղաթ իլէ՝ գուտրէթ ինի պէյան էտէր , վէ պուզը քէրրէ թապիաթ շուրու թուռտէ կիղլէր : Սիրա էկէր տայիմա միւճիւղաթ իլէ պէյան էթսէ Ալլահ քէնտի գուտրէթ ինի , ինսանէ ֆազիլէթ իւճրէթի գալմաղ իտի : Ալ է էկէր տայիմա թապիաթ շուրու թուռտէ կիղլէսէ , ինսան զանն էտէր իտի՝ քի տիւնեա քէնտի թապիաթի իլէ իտարէ օլուր : ()՝ էճիլտէն թապիաթ իւզրէ օլան հարէքէթլէրին հագգընտէ՝ տէմէ քի բասթ կէլէ տիր , իլլա քի՝ Մախլուգ իաւ լիգին թէվապիտի օլմաղ իլէ ¹ , տայիմա անըն միւրաւար ալլէյէսի իւզրէ իճրա օլուր թապիաթ գուվլէթի , քի ինսան ֆէհմ էտիւպ իպրէթ ալա , վէ ֆազիլէթ իշլէյիւպ՝ իւճրէթէ նայիլ օլա : Պու պապտէ զայէթ տիգգաթ պիրլէ միւլահագա էյլէ , վէ էկէր պիր քէտէր՝ վէ գազա զուհուր էտէր իսէ՝ տէմէ քի ինսան արը անըն սէպէպի , ետիստ կիւն տօղուշու վէ կիւն պաթըր՝ ետիստ չէօլ վէ տաղ թարաֆլէրինտէն բիւզկէար՝ ետիստ տիւշման զուհուր էտիւպ՝ քէտէրէ պատի օլուրէր , իլլա քի՝ շէրիաթ սահիպի Ալլահ տըր , անըն էմրի իւզրէ գապըր օլուրէր՝ օլ միտիլիւ հարէքէթէ ² : Նիճէ քի պալատէ զէքր օլ տուզի մէնվալ իւզրէ , Յակօբուռն օն իքի էվլատը վար իտի . լտքին՝ չիւնքի Յովսէփ անըն իթթիեարըգ էվլ ԳԼ. ԼԵ. լատը՝ վէ զայէթ հիւսիւնտար , պախուստուս բուհանի լուծֆ իլէ միւզէյէն օլմաղ իլէ , անէ հէփիսինտէն զիյատտէ մուհապպէթ վէրիւպ՝ չիշէքլի գուլմաշտէն էսվապ ետիար , կէօյա՝ նիճէ քի Յովսէփին բուհի

1 Չի քո սրարածք քեզ Արարիկ սրբանկէն . Իճաս . Ժ. 2 . 24 :

2 Չի ո՛չ յարեւելց ե ո՛չ յարեմաից ե ո՛չ յանապատէ լեւանց . աղ Ատուլամ գառուօր է . Սալմ . ՀԴ . 6 :

Ֆազիլէթ շիշէքլէրի իլէ աօնանմըշ իսէ , թէնի տա-
խի զիյնէթլի օլուպ՝ անըն ֆազիլէթինէ էօրնէք օլա :
Ալ է լաքին պու խուսուստէ դարնտաշլէրի անէ հա-
սէտ էտիւպ՝ փէտէրլէրինէ շիքեպէթ էտէր իտիլէր
անըն հադգընտէ ¹ : Աիւնահարդ առէմին հադգընտէ
շիքեպէթ էթմէք , անըն շէրէ ֆինի արթըրմադ տըր ,
դադահաթ քէնտիլէրինին , լաքին Յովսէփի դադա-
հաթը կիպի խապէր վէրիլէր՝ քի փէտէրի անի
սէվմէսին : Ալ է օ տէրէճէ խօշընմադլէր անտէն՝
թաքի հիւսնիւ վէճ՝ իւզլէ տախի ճէվապ էթմէզ
կտիլէր անըն իլէ ² :

Ֆէհմ էյլէ . Յովսէփին դարնտաշլէրի անի սէվ-
մէզլէր , լաքին Յովսէփ անլէրի սէվէր . իմաի Ալլահ
տախի Յովսէփի սէվիւպ՝ դարնտաշլէրինտէն զիյատէ
անի միւշէրրէֆ էթմէք միւրատ էթմէսի իլէ , բու-
եասընտէ պէյան էտէր անէ էտէճէկի ինպէթի :
Օ իրա՝ աիւշիւնտէ կէօրտիւ՝ քի պիր օվաաէ դա-
րնտաշլէրի իլէ էքին տէմէթի պաղլէր իքէն , անլէ-
րին տէմէթլէրի՝ քէնտի տէմէթինէ թէմէննա էթ-
տիլէր : Յովսէփ՝ դարնտաշլէրինի քէնտինէ սաաղդ
պիլիւպ՝ վէ դալպի փաք օլմազ իլէ , նադլ էտէր ան-
լէրէ կէօրտիւկիւ բուեայր : Անգպուրլէր պու նադ-
լի իշխաինճէ , մէկէր պիղիմ իւզլէրիմիղէ փատիշա՝
մը օլաճադսըն տէյու՝ պաշտըլէր տահա զիյատէ ա-
նի բէտտ էթմէկէ : Յովսէփ՝ թէքրար պիր բուեա
տախի կէօրիւր . քի կիւնէշ՝ ալ՝ վէ օն պիր երջարդ՝
քէնտինէ թէմէննա էտէր իտիլէր . անի տախի նադլ
էտէր : Յախը՝ պու միսիլիւ բուեանըն Հադ թա-
րաֆընտէն օլտու զինի ֆէհմ էտիւպ՝ ֆիրքինտէ սադ-

1 Բերէին համբաւ չար զՅովսէփոյ առ խորայել հայր խրեանց . Ծնոյ . ԼԷ . 2 :

2 Ան կարէին խօսիլ ինչ ընդ նմա խաղաղութեամբ . Ծնոյ . ԼԷ . 4 :

լսար իսէ տէ , օ պիր է վլատլերի Յովսէփէ հասէտ
էթմէսինլէր տէյու , թաղիր սուրէթի իլէ անի ա-
զարլայուպ տէր՝ քի մէկէր պէն , վալիանն , վէ գա-
րընտաշէրին՝ սանա թէմէննա՞ մը էտէճէկիդ : Այա-
գաա՝ պու բուեանըն իւզէրինէ մէզպուրլէրին հա-
սէտի տահա զիյատէ թարագգա պուլտու : Օ իրա՝
հասէտլէք քիպիրլէքտէն հասըլ օլմադ իլէ , հասէտ
ատէմ՝ իսթէմէդ քի պիր քիմաէ քէնտինտէն էլա օ-
լա . օ էճիլտէն քիմտէ քի էյի շէյ կէօրիւր իսէ՝ խօշ-
լանմադ , քի օլմայա անտէն քէնտի շէրէֆինէ նօգ-
սանիլէթ կէլէ : Աիճէ քի Յովսէփ՝ փէտէրինին ին-
տինտէ գարնտաշէրինտէն զիյատէ շէրէֆի օլմադ ի-
լէ , անէ հասէտ էթտիլէր : Հադիգաթ՝ հէր հա-
սիւտ նահագ տըր , անճագ Յովսէփին գարնտաշէրի
հէփիսինտէն զիյատէ նահագ . զիւր անըն շէրէֆի՝
քէնտիլէրինէ տախի ազիմ շէրէֆ իտի :

Պատէհու՝ մէզպուրլէր ուզադ մահալէ կիտեր-
լէր գօյուն օթլամադէ , վէ Յակոբ՝ Յովսէփի իրսալ
էտէր՝ քի վարուպ անլէրտէն խասլէր կէթիրսին :
Սահճուպ Յովսէփ՝ տահա օն եէտի եաշընտէ՝ չօգ-
էէր տօլտշարագ՝ գարնտաշէրինին օլտուղի մահալի
խասլէր ալուպ՝ անլէրէ եադլաշմալը օլտուգտէ , ան-
լէր տախի ուզագտէն թանըրլէր անի . վէ գալպլէ-
րինտէքի հասէտին իճրասընէ ֆուրսաթ պուլուպ ,
պիրիպիրլէրինէ տէրլէր քի՝ իշտէ տիւշ կէօրէն կէ-
լիյօր , կէլին անի էօլթիւրիւպ՝ պիր գույույէ աթա-
լում . վէ տէյէլիմ քի , քեօթիւ ճանալար եէտի , վէ
պագալում քի՝ անըն բուեասը նէ օլսա կէրէք¹ :

1 Եւ ասն իւրօրանլիւր ցիզքայր իւր , ահա՛ երազատենս գայ , եկաք
պանծոք զնա , և ընկեցոք ՚ի մի ՚ի գրոց տառի , և ստացոք եթէ
գաղան չար եկեր զնա , և տեսցաք զինչ լինիցին երազքն նորա . Ծնդ
ԼԷ . 19 :

Ֆէհմ էյլէ՝ քի նիճէ տէր հալ իթթիֆադ էթ-
տիլէր Յովսէփին գաթլինէ . թաածիւսլ էթմէ , զի-
րա՝ պէջլէ տիր հասէտ օլաննն հալի , մատամ քի՝
Ալլահնն գօրգուսու՝ փէտէր խաթըրը՝ վէ գարնտաշ
մուհասպակ թի գալգմըշ իտի անլէրին գալպինտէն ,
վէ տաթի քէնտիլէրինտէն զայրի քիմսէ եօգ իտի ան-
տէ քի՝ չէքինէլէր . վէ օ տէրէճէ անլէրաէ հասէտ
լիք զալիս իտի , թա՝ քի Յովսէփին գաթլի իլէ թէ-
սէլլա օլմայուսլ՝ թէնինի տաթի գույույա աթմագ
խաթէրլէր՝ քի մէզարը պէլլիտիզ օլուսլ՝ նամի նիշանի
տիւննետէն գալգսըն : Ալէ պու միսիլլիւ մէրհա-
մէթսիզլիք՝ ինտանէ եագըշմազ օլմազ իլէ , գապա-
հաթը ճանաւար իւղէրինէ աթմագ խաթէրլէր : Ալա-
գաա՝ հասէալիքտէն զայրի նէ՝ վար էջլէ քեօթիւ
ճանաւար քի՝ գարնտաշըն էօլտիւրէ : Ալազար գըլ
Ալլահնն շէրխաթնէ , Յովսէփի էօլտիւրմէք խաթէր-
լէր՝ քի բուեաթը իճրա օլմասըն , լաքին՝ Ալլահ եինէ
անլէրին էլի իլէ մատահաթը իճրա էտէճէք օլմազ
իլէ , Ռուբէն խաթէր քի՝ էօլտիւրմէյիւս գույույա
պըրագսընլէր՝ քի սօնկրա չըգարուսլ՝ փէտէրինէ
թէսլիմ էթսին՝ , Պու ճէվապը գասուլ էտիւսլ՝ գա-
րար վէրլէր Յովսէփի պիր սուսուզ գույույա աթ-
մագէ՝ քի անտէ աճըգտէն էօլտիւն : Պէլի՝ Ռուբէ-
նին ֆէքրի սօնկրա չըգարմագ իտի , լաքին օ պիրլէ-
րինին ֆէքրի չըգարմագ :

Ֆիլհագիգա մէզպուրլէր՝ Յովսէփի գաթլէթ-
մէք արգուսինտէ , լաքին Յովսէփ անլէրին եանննէ
վարտըգտէ՝ սէվինիւսլ շազ օլուր , քի սէլամէթ իա-
պէրլէրինի փէտէրինէ կեօթիւրէ , քի օ տաթի մէս

1 Իրբե լուա Ռուբէն , Կործեաց զնա ՚ի ձեռաց նոցա , և ասէ . . .
մի հեղոսք զարիւն . այլ արկէք զնա ՚ի գուր մի յանապատի աստ , և ձե-
ռն մի ալիանէք ՚ի նա . Ծանդ . Լէ . 21 :

բուր օլտուն : Վէ ատէթ իւղըն թէվաղիլը պիրլէ՝
 (մատամքի անլէրտէն քիւչիւք վէ ֆալլի ամէլ խտի)
 թէմէննա էտիւպ՝ հալ խաթըր սօրմագ իւղըն իքէն,
 հէման տէրագապ տիւշման կիպի անըն իւղէրինէ
 հիւճմ պիրլէ՝ կիյտիկի շիշէքլի էսվապը իւղէրինտէն
 ալուպ՝ աթարլէր անի գույույէ¹ : Վճապ՝ Յովսէփ
 գարնտաշէրինի պու հալտէ կէօրիւնճէ, նէ՞ կէշէր
 խտի ֆիքրինտէն, քիմ ումար պու միսիլլիւ զատ-
 տարլըգ գարնտաշտէն. պախուսուս օն գարնտաշ պիր
 եէրտէ՝ նիճէ գըյարլէր օ մահճուպ չօճուղէ, կայէ-
 նին զաղէպի ֆիքիրլէրինէ կէլմէտի մի : Ստաճիւպ
 էթմէ. զիրա՝ նիճէ քի աթէշին թիւթիւնիւ թէն
 կէօղիւնիւ ալիլ էտէր, քէզա՝ հասէտլըք ճան կէօ-
 զիւնիւ : Օյիրա՝ օ տէրէճէ ֆէսատէ գատէմ պա-
 սուպ՝ էթտիլլէրի քէօթիւլիւկիւ թանըյամազ օւ-
 տուլէր, թա՛ քի Յովսէփի գույույէ պըրագընճէ՝
 կէօյա տիւշմանտէն էօճ ալմըլէր կիպի խօշանուպ՝
 տէր հալ եէմէք եէմէկէ պաշլատըլէր² :

Ս Ի Ի Ա Լ 28.

Յօլէիի գույույէ պըրագըլլէրինէ՝ աղայուպ նիյազ եի-
 րի՞ յի գարնաշէրինէ :

Ճ. Նթաի. նիճէ քի սօնկրա գարնտաշէրի
 թագրիր էթտիլլէր անըն նիյազ էթտիլլինի³ :

Ղլամա եա՛ Յովսէփ. գարնտաշէրին քի սէնի
 գույույէ աթարլէր, Եարատան թէղ չըգարրը սէնի

1 Մերկացուցին զգատմաճանն նորա ծաղկեայ 'ի նմանէ, և առին ըն-
 կիցին զնա 'ի գուրն. ԾՆԴ. ԼԷ. 23:

2 Եւ նստան ուտել զհացն. ԾՆԴ. ԼԷ. 28:

3 Արհամարհեցաք զնեղութիւն ողւոյ նորա յորժամ աղաշէրն ըլ-
 մեզ, և ոչ լուոք նմա. ԾՆԴ. ԽԲ. 21:

անտէն . զանն էթմէ . քի սէն պիր ճահիլ ուշագ՝ գա-
րանըդ գուլույէ եալընըդ ինտին , իլլա՝ քի՝ եէրի
կէօյիւ վար էտէն տախի՝ սէնին իլէ պէրապէր տիր¹ ,
զիրա՝ Յովսէփին մուհապպէթի Ալլահտէ օլմաղ իլէ ,
Ալլահ անի եալընըդ պըրագմաղ : Աճապ նէ՞ միւլա-
հաղա էտէր խաի Յովսէփ գուլուտէ . քէնտիսինի՞ մի
աղլար , եախօտ փէտէրինի՞ մի տիւշիւնիւր , եախօտ
գարնտաշէրի՞ մի աճըր խաի՝ քի ղայէթ աղըր կիւնահ
իշէտիլէր : Օ իրա՝ Աղբղէրին ատէթի տիր՝ քէնտի-
լէրինէ ղուլմ էտէնլէրի աճըլուպ՝ քեօթիւ ֆէյիլ-
տէն կէրի տուրալէր տէյու՝ անլէր իշիւն տուա էթ-
մէք : Ալիճէ . քի սուրբ Ստեփաննոս , վէ Յակոբ Տեառն
եղբայր՝ քէնտիլէրինի էօլաիւրէնլէր իշիւն՝ Ալլահա
նիյաղ էտէր խաիլէր՝ քի անֆ էթմին անլէրին գա-
պահաթընը :

Նաղսր էյլէ պուրատէ Ալլահն կիլլի շէրիա-
թընէ , Յովսէփ գուլուտէ՝ գարնտաշէրի մէճլիս
գուրուպ՝ քէնտի սէֆալէրինտէ . ֆէգաթ Ռուբէն
անտէն սալուշուր՝ քի սօնկրա կէլիւպ չըգարսըն :
Լաքին՝ չիւնքի Յովսէփին հապգընտէ սիճիլ օլան իճ-
րա օլուպ՝ Մէսիհէ էօրնէք օլաճագ խաի , հիքմէթի
Պարի՝ Մըսրրէ կիտէճէք պիր թիւճճար քէվրանը
տէր հալ անտէն կէլմէլի օլտուգտէ² , Յուդա ֆիքիր
էտիւպ՝ գարնտաշըմըդ գուլուտէ էօլաիւրմէտէն
խէ՝ շու Մըսրրէ կիտէն թիւճճարլէրէ սաթսագ՝
տահա խօշ օլուր տէյէրէք , օ՛ պիր գարնտաշէրինի
տախի իսքեաթ էթմէք իլէ , գուլուտէն չըգարուպ՝
էսիր կիպի սաթարլէր իկիրմի ղօլաթայէ³ : Պատէ-

1 Նա (Աստուած) . . . ընդ նմա էջ 'ի գուրն , Իմաս . Ժ . 13 :

2 Առաքեաց առաջի նոցա այր , 'ի ծառայութիւն վաճառեցաւ Յովսէփ , Սաղմ . Ժ' . 17 :

3 Եւ վաճառեցին զՅովսէփ Իսմայէլացւոցն քսան դահեկանի . Ծննդ . ԼԵ . 28 :

հու Ռուբէն կէլիւպ՝ Յովսէփի գույուտէ պուլմա-
տըղի հալտէ , ետգասընը երթումպ՝ պաշար ֆիղա-
նէ . զիրա պիլմէզ իտի անի գույուտէն չըգարուպ
սաթտըգլէրինի . իմտի գարնտաշլէրինտէն մատտէի
անկլայընճէ , օ տախի սէսինի քէստի :

Ֆիէհմ էյլէ՝ չիւնքի էսիր տէյու սաթտըլէր ա-
նի , նէ՝ հիքմէթ՝ քի քէնտինին էսիր օլմատըղինի պէ-
յան էթմէզ Յովսէփ . զիրա թիւճճարէր տույա-
լէր իտի՝ քի էսիր տէկիլ տիր , ալմազ իտիլէր : Իմտի
պէյան տըր քի՝ էսիր օլմաղէ րազի օլուր Յովսէփ՝ քի
գարնտաշլէրինին էլինտէն է օլմէսին :

Խօշմա միւլահաղա էյլէ պուրատէ . վէ զանն էթ-
մէ քի տիւնեատէ զուհուր էտէն սըգլէթին ճիւմ-
լէսի ինտանլէրին կիւնահը սէպէպինէ տիր , իլլա քի՝
չօգ տէֆա տախի՝ տիւնեանըն իտալէսի իտուստսին-
տէ վէ Ալլահըն հիքմէթիւ շէրիաթընէ մէպին՝ կէօ-
նակէօն ուգուպէթ զուհուր էտէր Հազ թարաֆըն-
տէն , պազ ն՝ ալէսէվիյէ (ընդհանրապէս) , վէ պա-
զէն՝ մախսուսիյէ (մատնաւորապէս) : Ալ է պու մի-
սիլլիւ զուհուրաթըն՝ նէ՝ ճիհէթտէն հատը օլտու-
ղի՝ եաղընըզ Ալլահըն րէյինէ մէնուտ մատահաթ-
տէն օլմաղ իլէ , ինտանէ պօրճ տուր քի պիլա շիքա-
յէթ սապր էտիւպ՝ մէմնուն օլա : Ալիճէ քի Յովսէ-
փին էպէտի թագսիրաթը օլմայարազ՝ գաթլէ պէ-
տէլ էսիր տէյու սաթըլուպ՝ վէ անի ալան թիւճ-
ճար քէնտի թիճարէթի իշիւն ալտըղի աշիքեսար իտէ
տէ , Ալլահ՝ անի Մըսրըէ հիւքիւմտար էթմէկէ իր-
սալ էտէր՝ նիճէ քի սօնկրա Յովսէփ քէնտի թագ-
րիր էթտի ¹ :

1 Ալ էթէ զուք տապընլիք զիւ այս , այլ Ատուած . և արար զիւ
... իշխան ամենայն երկրիս Եդիստացւոց . ԾՆԴ . ԽԵ . 8 :

Ս Ի Ի Ա Լ 29 .

Յուդէիին Գորնաւէրի Դէրէրէրինէ Դիճէ Խաղէր Վեր
Կիւեր անըն հալէնի :

Ճ . (Յովսէփին հալննի Խաղէր վերմէղէր , իւր
քի՛ ճանաւար եէտի անի տէյու խիւաֆ սէօյլէյոււպ՝
փէտէրլէրինի ալտատըրլէր : Վէ նիճէ քի նաշէրի իշ
էտէն փիւշման օլուպ՝ գապահաթընէ մաղֆիրէթ ա-
րամաղ խտէ , կիտէրէք քեօթիւլիւքտէ թարագգա
պուլուր . քէզս՝ Յովսէփին գարնտաշէրի՝ անէ էթ-
տիքլէրի զատտարըգտէն մատէ , խիւաֆ ճէվապ իլէ
թագսիրաթլէրինի արթըրտըլէր : Օ խրա Յովսէփ
կէօյա էօլիւպ՝ գույուտէ տէֆն օլունտու , վէ սօնկ-
րա՝ գըյամէ ալըր հիսապը՝ գույուտէն չըգուպ՝ Սը-
սըրէ էսիր կիթտի . իմտի Յովսէփ սաղ իքէն՝ անի
ճանաւար եէտի տէյու փէտէրլէրինի ալտատմագ ,
պիւլիւք գապահաթ օլտու :

Ֆիլհագիգա՝ Ռուբէն մուգատտէմ անի գուր-
թարմագ խթէյիւպ գույույա աթըն , վէ Յուդա՝
սաթըրն տէտի . անձագ պու տէֆա՝ պիլ իթթիւ-
ֆապ խիւաֆ սէօյլէրլէր՝ քի գապահաթլէրի պէյան
օլմասըն : Աերչի՝ էկէր Յովսէփի էօլտիւրմիւշ օլա
իտիլէր , կիւհահլէրի տահա ալըր օլուր խտի , ան-
ճագ՝ էօլիւ մէյտանտէ օլմաղ իլէ՝ տիւշման շէրրինէ
օղրամըշ տէնիլըր խտի : Իմտի նաշար գալուպ՝ պիր
քէչի ուլաղը պօղաղարլէր՝ վէ Յովսէփին չիչէքլէ էս-
վապընը անըն գանընէ պուլայուպ՝ կէօյա քէնտիլէ-
րինին խտալէրի օլմայարագ՝ անի գըրտա պուլմուշէր
կիպի , փէտէրլէրինէ իրսալ էտէրլէր՝ քի պագսըն ,
աճապ օղլունէ եափտըղի էսվապ մը տըր : Պու հա-

րէքէթ իլէ տէմէք իսթէրլէր քի , պանգ՝ Յովսէփի
նէ՝ հլցէթատ պրրագալը անէ եամաղընէ հալաս . զե-
րա՝ գապիլ իտի քի՝ անի զայ հալուս հիշ կէօրմէմիշ
կիսի սուս օլայիտիլէր :

Ֆէհմ էյլէ՝ քի հասէտլըր 'նէ՝ տէրէճէ քեօթիւ
տիւր . զիրա՝ մէզքիւր հալասլը իրասլ էթտիքլէրին-
տէ , տէմէղլէր քի՝ պանգ գարնասաշըմըզ Յովսէփի՛ն
մի տիր , իլլա քի՝ պանգ սէնին օղլունուն մը տուր՝
տէրլէր : Օ իրա օ տէրէճէ առու էքսէր իտիլէր
Յովսէփէ քի՝ անի գարնասաշ եէրինէ գապուլ էթ-
մէյիւս՝ իսմինի տաթի անմաղլէր : Պունտան գաթի
նաղար՝ օ ճէվասլ իլէ փէտէրլէրինէ թաղիր էթմիշ
օլտուլէր , քի Յովսէփի պիզտէն զիյատէ սէվմէն իլէ՝
եալընըզ օ իտի սէնին էվլատըն , իմտի կէօր սէվկիւ-
լիւ էվլատընն հալինի : Խուսուսա քի զայէթ հա-
գիգաթսըզ պուլունտուլէր փէտէրլէրինէ , զիրա՝
Յովսէփին հալասլընը՝ սու միսիլլիւ ճէվասլ իլէ իր-
սալ էթմէք , Յակոբուն էօմբիւնիւ աղիմ թէհլիքէյէ
գօմագ իտի . մատամ քի՝ Յովսէփի զայէթ չօգ սէվ-
մէսի իլէ , անըն գանըլ հալասլընը կէօրիւնճէ՝ գա-
սալէթինտէն վիւճուտինէ քէտէր զուհուր էթմէք
գապիլ իտի : Պէլի՝ Յակոբ գահրընտէն էօլմէտի , լա-
քին՝ էօլիւմ տէրէճէսինէ վասըլ օլտու : Քիմ թէ-
սէլլա էթսին Յակոբու , աճասլ նէ՝ մըգտար տաղի
տէրուն պիրլէ , աղիմ գասալէթէ կիրիֆթար օլ-
տու ¹ : 'Կալիթ՝ օղլու Արիսողօմուն ճէնքատէ էօլ-
տիւկիւնիւ իշխաինճէ՝ քի քէնտի էօլիւմիւնէ գաստ
էտէր իտի , օ տէրէճէ աղիմ ֆիզան իլէ աղլէր , թա՛

տուն . զայգ գտաք . ծանիր էթէ որդւոյ քոյ իցէ պատմութեանդ . և է-
թէ ոչ . Ծննդ . Լկ . 52 :

1 Ծանեալ զնա և տէ , պատմութեան որդւոյ իմոյ է , գաղան չար
էկեր զնա . Ծննդ . Լկ . 53 :

քի՝ անըն եէրինէ քէնտիսի էօլմէկէ արդուքէշ օլտու¹ : Իշիմաի՝ Յովսէփ քի զայէթ ֆաղիլէթլի՝ վէտահա չօծուգ , պախուսուս հէր վէճհ իլէ փէտէրինին իթաաթընտէ , աճապա նէ՞ տէրէճէ գանլը եաշ իլէ աղլէր անի Յակոբ : Օյրա՝ ահ ու ֆիզան իլէ էսվապլէրինի երրթար , չուլ կիսինիր , էօլիւմ տէրէճէսինէ գատար եաս էտէր չօգ վագըթ² : Վէլի՝ ա նի թէսէլլա էթմէք իսթէրլէր էվրատլէրի , լաքին նէ գապիլ՝ քի Յակոբ թէսէլլա օլա , իլլա՝ էօլմէկէ արդու էաէր՝ քի Յովսէփի պուլա³ : Վագաա՝ Յակոբուն պու միսիլլիւ եաս իլէ աղլատըղինի էվրատլէրի կէօրիւնճէ , անլէրին տախի՝ տէրունի գանա պուլանիր իտի , մատամ քի՝ քիշինին գապահաթը քէնտի ֆիքրինի էպէտի բահաթ պըրագմալ , նիճէ քի սօնկրա քէնտիլէրի թագրիբ էթաիլէր⁴ : Ֆիլհագիգա՝ Յակոբ էօլմէք իսթէր քի Յովսէփի պուլուն , լաքին՝ Ալլահ անի էօլմէգտէն էվլէլ՝ անըն եանընէ իրսալ էաէր , նիճէ քի պունտան պէջլէ պէյան օլուր :

Իպրէթ ալ՝ տիւնեանըն հալի քէյֆիլէթինտէն , Յակոբ հէր նէ գատար քի Յովսէփի զլյատէ սէվիւպ՝ անըն իւզէրինէ շաղ օլուր իտի , օ՝ գատար զլյատէ գասալէթէ կիրիֆթար օլտու անըն սէպէպինէ : Օյրա՝ քիշի ճիսմանի խուսուսլէրտէ հէր նէյէ քի չօգ մուհապլէթ վէրիբ իսէ , հէր հալ պիբ կիւն ա նըն եիւզիւնտէն միւքէտտէր օլտա կէրէք : Նիճէ քի փէտէր քէնտի էվրատլէրինէ , եախօտ հիւքմ սահիւ

1 Որդեակ իմ Աբեապղամ, Աբեապղամ՝ որդեակ իմ, ո՛ր տայր զմահ իմ փոխանակ քո՛ւ, Բ, Բ, Թաֆ, ԺԸ, 55 :

2 Եւ պատասխայ զհանգերձս իւր, և քուրձ զգեցաւ ՚ի վիրայ միջոյ իւրոյ, և սուգ ունէր ՚ի վիրայ որդւոյն իւրոյ առուրս բաղումս, Ծնդ, ԼԷ, 54 :

3 Ասէ, զի իջեց ես սովին սգով առ որդի իմ ՚ի գժոխս, և ելայ զնա հայրն իւր, Ծնդ, ԼԷ, 55 :

4 Քանցի ՚ի մեղս եմք զման եղբօր մեկոյ, Ծնդ, ԽԲ, 21 :

պիւքէնտի զիյրի տէսթինտէ օլանլէրէ թարաֆկիրլիք էտիւպ՝ պիրինէ թասահու պէթտիլի հալտէ, օ պիրլէրինին մասէյնինտէ հատէտ վէ նիֆազ փէյտա օլուպ՝ կէօնակէօն ֆէսատ զուհուրինէ պատի օլուր¹ :

Պուրատէ Ազիզ քիթապ՝ նազլէտէր Յակսբուհ ԳԼ. ԼԸ. տեօրտիւնճիւ օղլու Յուզանլն հազգլնտէ՝ քի մէզ պուր էվէնիւպ՝ իւչ օղլու օլուր . էր, Օնան, վէ Սելւմ : Լաքին էր՝ վէ Օնան՝ քեօթիւ ֆէյիլտէ օլ մալէրի իլէ՝ Ալլահ էօլտիւրաիւ անլէրի : Պատէհու իքի օղլու տահա օլուր, Փարէզ՝ վէ Չարա . նիճէ քի՝ պէյան տըր մահալինտէ :

Ս Ի Ի Ա Լ 30.

Յուլէիի սալն ալան իւճճար՝ Նէրէյէ կէօթիւրպի - անի :

Ճ. Սըրքէ . վէ անտէ փաաիշահլն սիլհատա ԳԼ. ԼԹ. բը Պետափրէս նամ քիմէսնէյէ սաթտը : Վէ չիւնքի՝ Յովսէփ հէր վէճհ իլէ միւտէպպիր՝ սատըգանէ վէ իշկիւզար խաի . պախուսուս՝ Ալլահ անլն իլէ պէրտպէր օլմաղ իլէ, հէր իշի հիւսնիւ թէրթիպ իւզրէ բասթ կէլտիկինտէն մատէ², անլն սէպէպլինէ՝ Պետափրէսին մալինէ տախի պէրէքէթ վէրտի Ալլահ³ : ()՝ էճիլտէն մէզպուր դայէթ խօշանուպ՝ գօնաղլնլն խաարէսինի թէսլիմ էտէր Յովսէփէ : Պէլի՝ Յովսէփին խամի էսիր, էաքին աղատլնլն ինտինտէ դայէթ իխթիպարլը :

Նազար էյլէ պուրատէ Յովսէփին ֆաղիլէթինէ . զերա նիճէ քի՝ գարնատչլէրի անի թէն իլէ էօլտիւր-

1 Իբրեւ տեւին եղբարք նորա թէ սիրէ զնա հայրն քան զամենայն որ չիս իւր . առեցին զնա . Ծննդ . ԼԷ . 4 :

2 Եւ էր Տէր ընդ Յովսէփայ՝ և էր այր աջադակ . Ծննդ . ԼԹ . 2 :

3 Օրհնեաց Տէր զառն Էգիպտացւոյն վասն Յովսէփայ . Ծննդ . ԼԹ . 5 :

մէք խաթէտիլէր, քէզա՝ Պետափրէսին ղէվճէսի՝ կիւնաս արգուսինտէ օլուպ՝ անի ճան իլէ է օլտիւրմէք խաթէր : Ա իրա՝ խըզմէթի սէպէպինէ հարէմէ կիւտիւպ կէլտիկինտէ, մէզպուրէ ֆէսատ ֆիքրի իլէ չօգ վադըթ թաճիզ էտէր անի, լաքին Յովսէփ Աւլաստէն գօրգար, վէ աղատընէ տատագաթ կիւզար օլմաղ իլէ՝ է օլիւմիւնէ իրթիքէտապ էտիւպ՝ անըն ֆէսատ ֆէյլինէ է պէտի մէյլ էթմէզ : Պախուսուս՝ աւնէ նատիհաթ վէրիւպ՝ տէր քի, աղամ հէր վէճհ իւլէ պանա թէպիմ օլմուշ տուր, նիճէ գատըր օլապիլիբիմ օ միսիլիւ քի օթիւ վէ պիւլիւք իշ էտիւպ՝ Աւլաստէն հուզուրինտէ կիւնաս իշլէմէկէ¹ : Յովսէփ չօգ վադըթ պու թէճրիպէ (փորձութիւն) աթէշ շինտէ գալտը իտէ տէ, ինպէթի Պարի՝ եանմատը : Պաղը կիւնաս վար քի՝ սապը էտիւպ գարշը տուր մաղ իլէ ֆէթհ օլուր : լաքին օ միսիլիւ կիւնաս՝ քի անտէն ըրդա քէտէր կէլիւր, անիտէ գաշմաղ իլէ ֆէթհ օլուր² :

Պատէհու՝ Յովսէփ եինէ խըզմէթ խուսուսու իլէ հարէմէ կիթտիքտէ, մէզպուրէ էլ աթուպ՝ էս վապընը թութար՝ քի քէնտի ֆէսատ ֆիքրի իւզըն՝ անըն իլէ կիւնաս իշլէյէ : Յովսէփ՝ անըն պու միսիլիւ իւ նասէմլար հարէքէթինի կէօրիւնճէ, հէման իւզգէրինտէ օլան քէրտքէի սլըրագուպ՝ հարէմտէն աիւշարը գաշտը : Պէլի՝ քէրտքէնին հարէմտէ գալմատը՝ Յովսէփէ աղիմ քէտէր իտի : լաքին օ պինամուս՝ քի գալպինտէքի ֆէսատըն նարինի՝ օ տէրէճէ աշիքէար էթտի, անըն եանընտէ էյլէնմէք՝ եախօտ անըն տօգունտուղի էտլապը պիր տահա կիլինմէք՝ շէրի տէ

1 Զ խորդ առնիցիմ՝ զբանդ զպոյդ զշար և զմեծ, և մեղանշիցիմ առաջիկ Ստուծոյ . Տճնդ . Լթ . 9 :

2 Փախուսուք ի պուսիւթիւնէ . Ե . կօրն . 2 . 18 :

կիւ տիր տէյու , Թու Թու շմուշ է վտէն տիշարը օղրար
կիպի՝ գաջըպ ճանընըն խէլասընէ պագար : (Յովսէփի
պու պապտէ՝ զայէթ մէրտլըք էթտի . զիրա քէնտի
նէֆսինի եէնմէք կիպի ապիմ՝ մէրտլըք օլմազ ինսանէ :
Պախուսուս՝ քի Ալլահ անի կիւնահտէն հըֆղէթտի .
զիրա ֆըսգը ֆէսատ նարինէ տիւշիւպ եանմամագ՝
Ալլահըն մախսուսլյէ լութֆուէն միւհթաճ տըր ¹ :

Յիւհագիգա՝ ինայէթի Պարի Յովսէփի ճան է օ-
լիւմիւ կիւնահտէն խէլաս օլտու իսէ տէ , նազար
էյլէ՝ քի Ալլահըն գօրգուսունու գալպինտէն իխրաճ՝
էտէն՝ վէ հիճապ փէջտէսինի եիւզիւնտէն բէֆ է-
տէն պի էտէպ , խիլաֆը ինհա իլէ՝ քէնտի քէօթիւ-
լիւկիւնիւ Յովսէփին իւզէրինէ աթարադ՝ նէ՝ վէճհ
իլէ անի լէքէլէմէք արզուսինտէ օլտու . կէօյա՝ կիւ-
նէշի շամուր իլէ սըլամաղէ ճահտ էթտի : (Թաա-
ճիւպ էթմէ , մատամ՝ քի օ՝ ֆէյիլտէ օլանլէրին հալի
պէօյլէ տիր :)՝ քի պիր տէֆա շէյթանէ ճէհէննէմ
օլթասը օլուր , արզուսինի իճրա էտիւպ միւհիւպիւ
նի ճան իլէ էօլտիւրէմէզ իսէ , Թէն իլէ էօլտիւրմէ-
կէ զայրէթ էտէր . զիրա ճիսմանի մուհապպէթին
սօնու տիւշմանլըգ տըր . նիճէ քի մէզքիւրէ պի է-
տէպ՝ կիւնահ գըլըճընըն շիվրտի ճէլատ գըլըճընէ :
Վէօյա քի՝ Յովսէփի ֆէսատ ֆիքիւր իլէ հարէմէ կիր-
միշ օլուպ՝ քէրաքէսի տնտէ գալմըշ կիպի , Պետափ-
րէսէ շիքէայէթ էտէր . օ՝ տախի Թէճէսսիւս էթմէ-
յուպ՝ էհլինին Թագրիւրի իւզրէ Յովսէփի գալտը-
րըր հապըսա :

Պէլի՝ Յովսէփի գաթլէ վաճիպ օլանլէրին սըրա-
սընտէ տէր զինճիլ օլտու ² , լաքին տէ կիւլքի ճան ի-

¹ Կա (Լյատուաճ) գորգարն վաճառեալ օշ եթաղ ՚ի ձեռ անէ , այլ
՚ի մեղաց փրկեաց . Իսա . Ժ . 15 :

² Խոնարհ արարին ՚ի կազանա զոտ նորա , և էանց ընդ երկրթ անձն
նորա . Սալմ . ԺԴ . 17 :

լէ պէնտ օլուր , իլլա քի՝ եալընը թէն իլէ , զիրա՝
կիւնահը օլմայան սաէմ՝, ճիսմանի զինձիլ իլէ պէնտ
օլսա տաիի , ճանը աղատ սայրլըր : Վէ չօգ վազըթ
կէչմէյիւպ՝ հապըսըն աղասը՝ Յովսէփին այաղընտէն
զինձիլ չըգարուպ՝ հապըսըն խաարէսիին անէ թէս-
լիմ էտէր¹ : Ֆէհմ էյլէ՝ Յովսէփ նիճէ քի Պետափ-
րէսին է վինտէ՝ զայէթ իսթիպարլը , վէ սայրլըրինէ
հիւքմ էտէր իտի , քէզա հապըստէ՝ հիւքիւմտար :
Օ իրա՝ օ քի Ալլահտէն գօրգար , կիւնահտէն դա-
չար , անըն շէրէֆի հէր եէրտէ արթար :

Իպրէթ ալ էկէր Ֆըսգի ամէլ նարինտէն իտ-
լաս օլմագ իսթէր իսէն , Ալլահըն գօրգուսունու
հէր սար ֆիրրինտէն իսրաճ էթմէ , նէֆսինէ ույ-
մա՝ , վէլի նիմէթինէ խէյանէթլիք էթմէ , քեօթիւ
ֆէյիլտէ օլան նիսա թայիֆէսի իլէ՝ էպէտի իւլֆէթ
էթմէյիւպ՝ անըն օլտուղի եէրտէն ֆիրար էյլէ , քէն-
տինէ կիւվէնիւպ՝ կիւնահէ պաաի օլունաճագ եէր-
տէ տոլումա : Օ իրա՝ ինսան հէր նէ գատար ֆազի-
լէթլի օլսա՝ եինէ կիւնահ սէպէպլէրինտէն դաչմա-
ղէ սօրձլու տուր² : Ֆիլհագիգա՝ աթէչէ տիւչէն
թաչ եանուպ՝ քիւլ օլմագ իսէ տէ , գըզար վէ սա-
գաթլանըր :

Ս Ի Ի Ա Լ 31 .

Յովէթի նէ՞ գապար վազըլ Գալը հապըսպէ :

Ճ . Իւչ սէնէ : Լաքին զանն էթմէ քի Ալլահ
անի քէնտի նազարընտէն տուր էթտի , իլլա քի՝ ա-
ղիմ շէրէֆ իլէ չըգարմագ իչիւն՝ օ գատար միււտտէթ

1 Եւ ի կապանո ոչ էթող զնա ի ձեռանէ . մինչև երեք նմա գա-
ւազան թագաւորութեան . Իստաք . Ժ . 14 :

2 Ըստ առածին , ի բառնիլ պատճառին բառնի և պատճառեցեալն :

պրրագրը հասարակ է : Օտրա՝ չիւնքի փատիշահէրին
 գալպի Ալլահըն էլինտէ տիր¹ , Մըսըր փատիշահը Գ.Լ. Խ.
 Փարաւոն քէնտի շէրպէթճի պաշտընէ (տակաւա-
 պետ), վէ վէքիլ խարձինէ զազէպ էտիւպ , Յովսէ-
 փին օլտուզի հասարակ գօտու անլէրի : Ալէ մէզպուր-
 լէր իքիսի պիր կէճէտէ բուեա կէօրիւպ՝ Յովսէփէ
 նագլ էտէրլէր : Շէրպէթճի պաշտ պիր տամա կէօ-
 բիւր իտի՝ քի անըն ի զէրինտէ իւչ եէշիլ չըպուգ ,
 վէ իւչ սալգըմ իւզիւմ վար , վէ քէնտի էլինտէ փա-
 տիշահըն շէրպէթճի գատէհ , վէ օ սալգըմլէրի
 գատէհէ սրգուպ՝ վէրիւր իտի փատիշահէ : Յովսէփ
 անէ ճէվապ էտիւր քի , իւչ չըպուգ՝ վէ իւչ սալգըմ՝
 իւչ կիւն պէյսնի տիր , իւչ կիւնտէն սօնկրա՝ սէն
 մանսուպինէ վատըլ օլտան կ յալք : Ալէքիլխարճ տա-
 խի կէօրիւր իտի քի , քէնտի պաշտընէ իւչ սէլէ վար ,
 վէ իւստ սէլէտէ՝ փատիշա ըն եէտիկի պէօրէք օ-
 լուպ՝ անտէն գուշէր սէր իտիլէր : Յովսէփ անէ
 ճէվապ էտէր քի՝ իւչ կիւնտէն սօնկրա փատիշահ
 սէնին պաշտըն քէսիւպ՝ տղաճաէն սալպ էտէճէք .
 վէ գուշէր սէ իւ թէնինի եէյէճէքլէր : Ալադաա՝
 Յովսէփին թապիրի իւզրէ իճրա օլտու մապաշահթ .
 զիրա իւչիւնճիւ կիւն՝ Փարաւոնուն տօղտուզի կիւն
 օլմաղ լէ , քէնտի խրզմէթինտէ օլտնկէրէ զիյաթէթ
 էտէր , վէ զէքր օլուսան մէզպուրլէր ֆէքրինէ կէ-
 լինճէ , շէրպէթճի պաշտըն եինէ մանսուպինէ նասպ
 էտիւպ՝ վէքիլխարճը սալպ էթտի : Լնճագ Յովսէփ
 մէզքիւր շէրպէթճի պաշտըն ինէլա օլաճաղինի խա-
 պէր վէրաիկինտէ՝ ըլճա տախի էտէր անէ՝ քի Փա-
 րաւոնէ նիյաղ էտիւպ՝ քէնտինի ինէլա էթտին :

Պուրտտէ Յովսէփին ֆաղիլէթինտէն իտրէթալ ,

1 Սիրա թաղաւորի 'ի ձեռն Ատուածոյ . Աստ . ԻԱ . 1 :

պէլի՝ խելաս օլմագ իշիւն ըրճա էթտի , լաքին պա-
շընէ կէլէն ֆէլաքէթի օլտուղի կիպի նագլ էթմէ-
յիւպ՝ հիւսնիւ թապիր իլէ պէյան էտէր , քի քիմ-
սէյի ֆապլ էթմիշ օլմասըն . պախուսուս քէնաինէ
քէմիք էտնէրին քեօթիւ ֆէյիլէրի գահիրէ չը-
գուպ՝ լիսանէ կէլմէսինէր : Օյիրա տէմէղքի՝ պէ-
նի գարնտաշէրիմ սաթաը , վէ պուրատէ աղամըն
էհլի պանա իֆթիրա՝ էթտի , իլա՝ քիմսէնին իսմինի
պէյան էթմէյէրէք , տէր քի՝ պէնի վիլայէթիմսէն
չալորլէր , վէ պուրատէ տաիի՝ թագսիրաթըմ օլ-
մայուպ՝ հապըսա գօտուլէր ¹ : Վազաա՝ գարնտաշ-
լէրի անի վէտէրլէրինին մուհապսէթինտէն չալուպ՝
խըրսըղլըգ մալ կիպի՝ բասթ կէլէնէ սաթաըլէր . քէ-
զա՝ Մըսըրտէ տաիի թագսիրաթը եօղ իքէն՝ հապը-
սա գօտուլէր : Ֆիլհագիգա՝ Յովսէփ նէ քի սէյլէ-
տի իսէ՝ սահիհ իտի , լաքին ճիւմլէ սահիհ օլանը
սէյլէմէտի . զիրա ինսանէ վաճիպ տիր՝ քի հէր նէ
սէյլէր իսէ սահիհ օլա , լաքին հէր սահիհ օլանը՝
հէր եհրտէ սէյլէմէյէ : Ֆէհմէյլէ պուրատէ Ալ-
լահըն կիզլի շէրիաթընը . օքի Յովսէփ իլէ պէրա-
պէր իտի , վէ գատըր իտի քի անի աղ վագըթ պէյ-
նինտէ խելաս էտէ , լաքին չիւնքի Յովսէփ շէրպէթ-
ճի պաշըյա ըրճա էտիւպ՝ անըն վասիթէսի իլէ խէ-
լաս օլմաղէ ումուտ էթտի , օ էճիլտէն իւջ սէնէ
գալորը հապըստէ : Օյիրա՝ մէզքիւր շէրպէթճի պա-
շը սէլամէթէ չըգընճէ՝ Յովսէփի ֆիքրինէ կէթիր-
մէղ , թա՝ քի իքի սէնէ մապէյնի կէչաի ² :

Գ.Լ. ԽԱ՝

Իմտի՝ խելաս վագըթի կէլաիքտէ , հիքմէթի Պա-

1 Գողանալով գօղացան զիս յերկրէն Երբայեցեաց . և տառ ոչ ինչ
արարի . և արկին զիս ի տուն գրոյս այսորիկ . ԾՃԴ . Խ . 18 :

2 Մինչև եկիցէ բան նորա . և բան Տեառն փորձեաց զնա , Սալմ .
ՃԴ . 18 :

րի՝ Փարաւոն տիւ շիւնտէ կէօրիւր՝ քի կէօյա շայ
 քէնարընաէ օլուպ , եէտի սէմիզ վէ կիւզէլ տիշի
 տանա՝ շայտէն չըգուպ անտէ օթլանըրլէր իտի : Պա-
 տէհու եէտի չիբքին զայիֆ վէ զապուն տիշի տանա
 տախի չըգուպ՝ մէզրիւր սէմիզ տանալէրի եէրլէր :
 Վէ ույանուպ՝ թէքրար ույգույէ վարտըգտէ , եինէ
 կէօրիւր՝ քի պիր պուղտայ քեօքիւնտէն՝ եէտի կիւ-
 ղէլ էյի վէ տօլիուն պաշապ չըգար . պատէհու՝ զաւ-
 յիֆ վէ սամ եէլի վուրմուշ եէտի պաշապ տախի
 չըգուպ՝ էվվէլքի էյի պաշապլէրի եութարլէր : Վէ
 ույանտըգտէ՝ ալիմլէրի ճէմ էտէր՝ քի բուեասընը
 թապիր էտէլէր . անճագ՝ անլէրտէն պիր քիմսէ թա-
 պիրէ գատրը օլամայրնճէ , հէման պալտտէ մէզքիւր
 շէրպէթճի պաշը՝ Յովսէփի ֆիքրինէ կէթիրիւպ , վէ
 անըն բուեա թապիր էթմէսինի՝ վէ էթտիկի թա-
 պիրին իճրա օլմասըն՝ Փարաւոնէ խապէր վէրտիք-
 տէ , օ՝ տախի տէրագապ ատէմ իրօալ էաիւպ՝ չըգա-
 րըրլէր Յովսէփի հապըստէն . վէ սաշլէրի՝ քի ուզաւ
 մըշ իտի քէսիւպ՝ վէ էսվտպընր տէկիշիւպ՝ աղիմ
 իզզէթ պիրլէ կէթիրիլէր Փարաւոնուն հուղուրի-
 նէ , քի օ՝ վագըթ Յովսէփ օթուզ եաշընտէ իտի :
 Վէ մէղպուր՝ կէօրտիւկիւ բուեալէրի զիքր էտին-
 ճէ , պիլ լութֆու Պարի Յովսէփ ճէվապ էտէր՝ քի
 Ալահ սանա պէյան էթտի քէնտի էտէճէ կինի : Օ՝ ի-
 րա՝ եէտի սէմիզ տանա՝ եէտի երլ պօլլուգ , վէ եէ-
 տի զապուն տանա՝ եէտի երլ գըթլըգ կէօթէրի ,
 Վէզա՝ եէտի պաշապ , եինէ պօլլուգ վէ գըթլըգ
 պէյանի տիր . վէ իքի բուեա պիր մանա տըր . զիրա՝
 պու իշ թէզ իճրա օլտա կէրէք տէյու՝ խապէր վէր-
 տիքտէն մատէ , մասլահաթըն իտարէ սուրէթինի
 տախի պէյան էտէր , քի պիր ալիմ տտէմ պուլլուպ՝
 թոյին էթսին եէտի երլ պօլլուգ վագթինտէ զախի-

րէ ճէմ էթմէկէ, քի գըթըգտէ խտարէ օլունսուն:

Նազար էյլէ Զովսէփին ճէսարէթինէ, Փարաւոն՝ կէօրոխկիւ բուեայը նազլ էտէր՝ քի անըն մէֆ հումինի պէյան էտէ. վէ Զովսէփ՝ բուեայը թապիր էթտիքուն սօնկրա՝ պու խուսուսէ ճայիզ օլան հէր նէ իսէ, անի տախի խապէր վէրտի: Այազաս՝ չօգ ճէսարէթ տիր զարիպ քիմսէյէ՝ քի պիր ալիշան փա տիշահէ խտարէ թէրթիպի էօկրէտէ: Այքին զանն էթմէ քի՝ Զովսէփ քէնտիլիկինտէն պու ճէսարէթի էթտի, Էախօտ Փարաւոն՝ քէնտիլիկինտէն անըն ճէ վապընը գապուլ էթտի, իլլա քի՝ Զովսէփի սէջլէտէն Ալլահ, Փարաւոնէ տախի անըն ճէվապընը գապուլ էթտիրտի: Օիրա՝ Զովսէփին ճէվապլէրինտէն Փարաւոն զայէթ խօշլանուպ՝ սէնտէն ալիմ քիմ օլա պիլ լիր, մատամ քի Ալլահ սանա պէյան էթտի պունիլէրի, սէնի նասպ էթտիմ Մըսրըն իւզէրինէ հիւքիւմ տար տէյուպ, քէնտի խաթէմինի անըն փարմաղընէ գօր, վէզիրէրէ մահսուս օլան վէքեալէթ գաֆթա նընը կիյտիրիւպ՝ օ վադէթին առէթի իւզրէ՝ պօյիու նէ ալթուլն հալգա պըրագըր, վէ էքինձի գօշուսունէ պինտիրուպ՝ էօնիւնտէ յէլլալ նիտա էտէրէք՝ շէհրին իշինտէ կէզտիրիր, քի ալէմ կէօրիւպ՝ անէ իթասաթ էտէլէր: Ալէ իսմինի տախի աէկիշիւպ՝ Մըսրըլը լիսանի իլէ, Փսոմիթանփանէ չաղըրըր, քի տիւնեայը գուրթարըձը աէմէք տիր: Ալէ տախի՝ Արեգ նամ մէմլէքէթին պիւլիւկիւ Պետափրէս աէնիլէն շէխին գըղընը՝ քի անըն իսմի Ասանէթ իտի, Զովսէփի գէվճէ վէրիր:

Իսրէթ ալ Զովսէփ էսիր տէյուս սաթըլուպ՝ պիր վագըթ Պետափրէսին էվինտէ, վէ հապըստէ գալտը իսէտէ, Ալլահըն գօրգուսունու գալպինտէն իիւրաձ էթմէյուպ՝ անէ ու մուտ էթմէսի իլէ՝ հատտէն

պիրուն միւշէրրէֆ օլտու : Օ, իրա՛ փարաւոնն ո՛ տէ-
րէճէ՛ բու խտեթ վէրտի անէ՛ թա՛քի ումուրի փա-
տիշահլըղի հէր վէճհ իլէ անըն բէյինէ իհալէ էտիււլ՝
տէր քի , պէնիմ՝ ճիւմլէ ճէմաաթիւմ՝ սէնին էմրինէ
իթաաթ էթսին . ֆէգաթ՝ պէն քիւրսիւմ իլէ սէն-
տէն եօգարը օլայրմ : Վէ ինայէթի Պարի պալատէ
ղիբը օլտուղի մէնլալ իւղը՝ եհտի սէնէ զայէթ սօլ-
լուգ օլոււլ՝ աէնիլին դումու կիպի հիսապարը զա-
խիրէ ճէմ էտէր Յսլսէփ : Պատէհու եհտի սէնէ
գըթլըգ վագթինտէ , ո՛ զախիրէ իլէ իտարէ օլանոււլ՝
դըթլըգ էօլիւմիւնտէն խէլաս էտէր ճիւմլէսինի :
Վէ տահա գըթլըգ զուհուր էթմէ զտէն էվլէլ՝ Յով-
սէփէ լքի էքքէք էվլատ օլոււլ՝ պիւլիւ կիւնին իամի-
նի Մանասէ գօր , վէ քիւշիւկիւնին Եփրեմ :

Ս Ի Ի Ա Լ 32 .

Յովէփ՝ չի կիւմ սանիպի օլտու , չէնպիէ իֆիլիւ Էպէն պի-
նամուս նիսապէն ինիլիգում ալալ՝ ճը :

Ճ . Ամատը , զիրա ինթիգամ ալմագ՝ նէֆուս
նիէթ պէյանի տիր : Իմտի Յովսէփ՝ նիճէ քի Ալա-
հըն լութֆու իլէ քէնտի նէֆսինի ալթ էթմիշ իտի ,
քէզա հըրսընը տախի զապթ էտիււլ՝ նէֆսանիէթ
էթմէզ քիմսէյէ : Պախուսուս քի՝ էլինէ ֆուրսաթ
կէշինճէ՝ տիւշմանընտէն ինթիգամ ալմատըղինտէն
մատէ՝ էյլէք տախի էտէր : Օ, իրա՛ տէ կիլ քի եալը-
նըզ ճիսմանի իտարէ խուսուսէրինտէ , իլլա՛քի ֆա-
ղիլէթ թարիքէրինտէ տախի քէմալէթի օլմաղ իլէ՝
Մըսըրըն բիճալը վէ քիպարը՝ անտէն իպրէթ ալըր
իտիլէր ¹ : Պուհտան գաթի նազար՝ անի ֆասլ էտէն-

¹ Իրատիլ զիլխանն նոյս որդէս զինքն , և զծերս նոյս իմաստունս
արաոյն . Սալմ . ՃԴ . 31 :

լէր՝ հասէ պիլ իգթիզա անըն ֆազիլէթինտէն հիճապ
էտիւպ , քէնտիլէրինին հագսըզ վէ խիւաֆ օլտուգ-
լէրինի իգբար էտէրլէր ¹ , մատամ քի էր վէ կէճ՝
Ալլահ տօզրույու պէյան էտէր : Իմտի Զուլէփ՝ քէմ
լիկէ պէտէլ էյլիք էթմէսի իլէ , ֆազիլէթի պէյան
օլուպ՝ տիւշմանլէրի տախի նատիմ օլտուլէր :

Իպրէթ ալ , քէմլիկէ պէտէլ էյլիք էթմէք՝ տիւշ
մանը զահմէթսիզ ֆէթհ էքմէք տիր , զիրա՝ զարպի
տէսթ իլէ ֆէթհ օլան՝ ասիլիք տիւշիւնիւր , էյլիք
իլէ ֆէթհ օլան՝ ազատ գապուլ էթմէզ պէնտէ օ-
լուր : Իկէր տիլէր իսէն՝ քի կիւնահընէ մազֆիրէթ
պուլասըն , խասմինին թագսիրաթընը անփ էյլէ ² , զի-
րա ճիւմլէսինին ֆէյլինի թէֆթիշ էտիւպ՝ շէրիա-
թընը կէօրէն Ալլահ տըր : Իմտի սէն՝ քէնտի մէրա-
մին իւզրէ խասմինտէն ինթիգամ ալման իլէ՝ Ալլահա
մախսուս օլան շէրիաթը՝ սէն իճրա էթմիշ օլուրսուն ,
զիրա սապր էթմէզսին՝ քի Ալլահ քէնտի միւրատը
ալլիյէսի իւզրէ շէրիաթ էտէ , օ էճիլտէն՝ պօրճու
գալըրօրն , մատամ քի գապահաթլըյը թէքտիր էթ-
մէք՝ Ալլահա մախսուս տըր ³ : Նիճէ քի տիւնէա իւ-
զէրինտէ զապիթ վէ հաքիմ նասպ օլունտու՝ քի ան-
լէր Հագ թարաֆընտէն վէքիլ օլուպ՝ վէ իճրայի հագ
իւզրէ զազէպէ միւսթահագ օլանը թէքտիր էտիւպ՝
գալըմըն էլինտէն մազլըմը խէլաս էտէլէր : Ինճագ
շու շարթ իլէ քի՝ քէնտի խասմլէրինտէն ինթիգամ
ալմայարագ , ֆէգաթ սայիրլէրինէ քէտէր էտէնի՝ ա-
տալէթ իւզրէ թէքտիր էտէլէր քի՝ քէնտիլէրի իլիւն

1 Սուտ էցոյց զբամբաստօղ նորա . Ինսաֆ . Ժ . 14 :

2 Թող մեզ զպարտիա մեր . օրպէս և մեք թողումք մերոց պարտապա-
նաց . Ինսաֆ . 2 . 12 :

3 Զուուր վրէժխնդրութեան հատուցից , ի ժամանակի յորում սխա-
լէոցի տան նոցա . Բ . Օրդն . 16 . 55 :

տալաճըլըգ էթմիշ օլմասընէր¹ : Օ իրա՝ նիճէ քի
խասմինտէն ինթիգամ ալան՝ Ալլահըն ինալինտէ գա-
ւահաթըլ օլուր , քէզա՝ հիւքիւմասը քիմէսնէ հադ-
գանիյէթ իւղըն շէրիաթ կէօրիւայ՝ գապահաթըլըլը
թէքտիր էթմէզ իսէ , գապահաթըլըլը թէքտիր էթ-
միշ օլուր² : () էճիլտէն քէնտի տալոփ Հադ թարա-
ֆընտէն թէքտիր օլուր :

ՍԻՒԱԼ 33.

Յ՛ւլէթ՝ գարնաւըրիին յենպինէ ելալի շաքարըլէ , Ք
Մըրբէնէ՝ հալաթ օլալի՝ փէպէրինէ խալէր Քերպի³ :

Ճ. Ս էրմէտի . վազատ՝ թաաճիւայ էտէճէք
իշ՝ քի Յովսէփ Մըսրատէ , փէտէրի քէքրոնտէ . Վէ
Մըսրը՝ քէքրոնէ (Սիմէշ թարաֆընտէն) ալթը գօ-
նադ մըգտարի եէր օլուր , նէ՞ հիքմէթ քի՝ իկիրմի
իւշ սէնէ վագըթ կէշիւայ՝ փէտէրինէ տույ էթմէ-
տի քէնտի հալի քէշֆիյէթինի . մէկէր Յովսէփ հա-
գիգաթմըրը մը իտի՝ հաշա՝ , իլլա քի՝ փէտէրինին աշ-
գը իլէ ա՛հ էտէր իտի , ըսքին թիւրիւ միւլահազա
օէպէպի իլէ՝ օ՝ գատար միւտտէթ պէյան էթմէզ
քէնտի հալինի : Օ իրա՝ պիլիր քի գարնաւըրի հա-
սէպիլ իգթիզա քէնտի իշիւն՝ էօլտիւ տէյաւ խապէր
էտէրըլէր փէտէրըլէրինէ . է կէր քէնտի տույ էթմէ պա-
շընէ կէլէնի , հէր հալ՝ փէտէրի անդէրէ կիւճէնիւայ՝
մապէյըլէրինտէ աղիմ՝ նիֆադ հասըլ օլաճաղինտէն
մատէ , պէլքի պապասընըն օճաղի տալի տաղըլըր ի-
տի : Օ իրա՝ Յակոբ տույա քի Յովսէփ էսիր օլմուշ՝
Վէ Մըսրատէ տիր , ճէմի վարիյէթինի թէլէֆ էտէր

1 Մի զանձանց վեճ ինդրէ փրկել , ոչ տուր տեղի բարեութեան .
Հ. 19 . ժ. 19 :

2 Ըստ առաջին . ներքէ անիրաւաց , է անիրաւի արդարաց :

խօսի անըն խելասը իշխան . եախօտ՝ քէնտի կիտէր իւ
տի անըն եանընէ : Վէ գապիլըքի՝ պու սէպէպտէն
Բենիամինէ տախի քէտէր էտէ խօիլէր գարնտաշէ-
րի . մատամքի իքիսինին վալիաէտի պիր խօի : Քէ-
ղա՝ վէզիր օլտուղինտէ պիլտիրսէ խօի քէնտի շէրէ-
ֆինի , եինէ քէտէր զուհուր էտէ ճէկի աշիքէար ի-
տի : Օխրա գարնտաշէրի գօրգուլէրինտէն՝ եախօտ
գահրըրէրինտէն՝ հէր պիրի պիր սէմթէ տաղըլուպ՝
անլէրէ քէտէր օլուր խօի : Ալէլ խուսուս՝ էսիրլըք-
տէ քէնտինի կիզլէյուպ՝ վէզիր օլտուղինտէ պէյան
էթսէ , քիպիրլըք անկընըր խօի : Պունտան գաթի
նաղար , կէօրտիւկիւ բուեանըն իգթիղասը իւզրէ ,
կիւն պէ կիւն շէրէֆ քէսպ էթմէք լաղըմ իքէն՝ էսիր
վէ մահպուս օլմագ զուհուր էտինճէ , էլպէթտէ
պունտէ պիր կիզլի սըր վար տէյուպ՝ քէնտինի Ալ-
լահըն բէյինէ իհալէ էթմէք իլէ տապր էտէր . վէ
հալինէ շիւքր էտիւպ՝ Ալլահտէն ումուտինի գաթ
էթմէք : Վէզիր օլտուղինտէ տախի՝ էպէտի զու-
բուրլիթ կէթիրմէյիւպ՝ թէվաղի գալպ իլէ մէմ-
նուն օլուր :

Պախուսուս՝ չիւնքի մուգատտէմ Աբրահամէ
պէյան օլտուղի իւզրէ՝ (նիճէքի օն սիւալտէ զիքր
օլտու) անըն էվլատլէրի Մըսըրտէ տէօրթ եիւզ սէ-
նէ զարիպլէքտէ սըգլէթ շէքիւպ՝ չօղալաճագ խօի-
լէր , վէ պու սէպէպ իլէ , լաղըմ խօի՝ քի Յակսը
քէնտի թագըմը իլէ Մըսըրէ կիտէ , վէ անտէ չօղա-
լուպ՝ Ալլահըն սիճիլի թէքմիլ օլա : () էճիլտէն Ալ-
լահ տապր էթաիրտի Յովսէփէ՝ քի գըթըր զուհուր
էտիւպ՝ գարնտաշէրի Մըսըրէ կիթմէյինճէ՝ քէնտի
նի պէյան էթմէյէ :

Վէ տախի՝ Յակիրուն օ գալտար միւտտէթ Յով-
սէփ իշխան եաա թու թուպ՝ ան ու ֆիղան էթմէսին

տէն՝ ալեմ խորէ՛լծ ալարն, զերա՛ մէղպուր ֆաղկէ՛լծ,
լի պիր քիմէսնէ իքէն, տայիմա պիր դարար շաղ ու
մէսրուր իւղրէ գալմաար . նիճէ քի Աբրահամ վէ
Խահակ տախի Ազիզ քիմնէլէր, լաքին տիւնեատէ
չօգ սըգլէլծ շէքտիլէր :

Ս Ի Ի Ա Լ 34 .

Յօվէլիի ԲՈՒԹԱՆԻ ԿԵՆԵԻ ԲԵՐԻԼ ՕԼՈՒՄ :

Ճ . Պալատէ զերբ օլաուզի իւղրէ՛ պօլուգ սէ . ԳԼ . ԽԲ .
նէլէրի կէշիւս՝ գըլծլըգ դուհուր էթախտէ , էթ-
րաֆտէն հէրքէս Մըսըրէ կիտէր խաի Յովսէփտէն
պուզոտայ ալմաղէ : Քանան էյալէթինտէ տախի գըլծ-
լըգ օլուս՝ Յովսէփին գարնատաշէրի՝ փէտէրլէրինին
թէրթխաի իլէ կիտէրլէր Մըսըրէ՛ քի պուզոտայ ալ-
սընլէր : Սէղպուրլէր՝ օն գարնատաշ պիրտէն անըն
հուզուրինէ չըգընճէ , Յովսէփ թանըր տնկէրի , լա-
քին անլէր թանըրամաղէր Յովսէփի , վէ էլ ալեմ
կիպի՝ եիւզ իւտաիւ անէ թէմէննա էթախքէրինտէ՝
Յովսէփին իլք բուեատը իճրա օլոու : Օ խրա՛ նիճէ
քի տիւշիւնտէ գարնատաշէրինին պաղլատըղլէրի
պուզոտայ տէմէթլէրի՝ անըն տէմէթինէ թէմէննա
գըլսըլէր , քէզա՛ մէղպուրլէր պուզոտայ ալմաղէ կէ-
շիւս՝ թէմէննա էտէրլէր Յովսէփէ՛ : () Լ պապտէ
Յովսէփ՝ կէօրաիւկիւ բուեայը ֆիքրինէ կէթիրիւս՝
մէմուռն օլուր Ալլահտէն՝ :

Վէ լաքին՝ չիւնքի քիւշիւք գարնատաշը Բենիա-
մին անլէր իլէ պէրապէր տէկիլ խաի , աճապ անէ
տախի քէտէր օլոու մը տէյու խէվթ էտէր : Վէ

1 Էւ եկեալ եղբարքն Յովսէփայ երկիրպագանէին ի վերայ Երասայ
խանարհ յերկիր . Ծ.Ն.Դ . ԽԲ . 6 :

2 Էւ յիշեաց Յովսէփ զերազն իւր՝ զոր ետես . Ծ.Ն.Դ . ԽԲ . 9 :

կէջա անլէրին լիսանընդ անկրամադ կիպի, թէրճիման իլէ սէջլէշէրէք՝ էօրֆիւ շէհրէ իլէ սիդ շաշուտ սուհուդ տէյուլ՝ զաղէս սուրէթի կէօթէրիւ։ Վէ անլէր շաշուտ օլմայուլ՝ Քանան սէմթինտէ օն իքի գարնտաշ պիր փէտէր էվլատը օլուլ՝ քիւշիւք գարնտաշէրի պապասընըն եանընտէ, վէ պիր գարըն տաշէրինին մէյտանտէ օլմատըղինի խապէր վէրտիք լէրինտէ, Յովսէփ հէման անլէրին թագրիբի իւզլէ ճէվապ էտէր քի, էկէր շաշուտ տէ կիլսէնիլ՝ քիւշիւք գարնտաշընը կէլին պուրայա քի՝ ճէվապընըղըն սահհի օլտուղի սէյան օլտուն, էօղ իտէ՝ սիդ շաշուտ սուհուդ տէյէրէք՝ անլէրի դօր հապրտէ։

Իպրէթ ալ, չիւնքի օն իքի գարնտաշ օլտուգ լէրինի իգրար էթալլէր, քէնտիլլէրի հաղըրտէ, վէ քիւշիւքլէրի պապասընըն եանընտէ, վէ օ պիրիտի իշիւն՝ տէրլէր քի մէյտանտէ տէկիլ՝։ Յովսէփ նիշիւն սիւալ էթմէլ՝ քի մէյտանտէ օլմայան գարնտաշընըղ նէ՞ օլտու, նէ՞ սէպէս իլէ, վէ նէ վագըթ գայս օլտու, անըն իսմի նէ՞ իտի։ Վ աբաս՝ հէփիտինտէն զիյատտէ սիւալ էտէճէք մատտէ պու իտի, լաքին՝ անլէրին գապահաթընը եիւզլէրինէ վուրմասըն, վէ քէնտի իշիւն տալիսըլըք էթմիշ օլմասըն տէյու, անի լիսանէ ալմայուլ՝ գալղինտէն չիւքը էտէր Աւլահա՝ քի անլէրին մէյտանտէ էօգ տէտիքլէրի՝ հաղըրտէ, վէ քէնտիլլէրի անըն էլինտէ մահպուս։

Ինճագ զանն էթմէ քի՝ ինթիգամ արղուսի իլէ անլէրի հապըս էթաի, իլլա՝ քի՝ փէտէրինին վէ Բե նիսմինին խապէրինի ալմագ, պախուտուս թէճրիպէ էթմէք իշիւն՝ քի աճապ քէնտինէ էթալլէրի զատ-

1 Եւ նոյս ատեն, երկրտաան եղբարք իմք ծառայք քո՝ որդիք առն միայ՝ յերկրին Քանանայուց, և կրտսերն առ հօր իւրում է պսօր, և միւսըն չէ՝ ի միջի. Ճննդ. ԽԲ. 15.

տարըգտէն փիւշման օլմուշա՞ր մը : Օ իրա՛ն Գովսէփի
խչ երլ հապրաո՞ւ գալոր իսէ տէ , անլէրի իւչ կիւն
հապրա էտէր . մէղպուրլէր անի է օլտիւրմէք խթէ
տիլէր , լաքին օ՛ եալընըղ գօրգու վէրիւր անլէրէ ,
Վէ իւչիւնճիւ կիւն տէր քի՛ էկէր էօլլումտէն իսէ
լաւ օլմագ խթէրսէնիղ՝ պիրինիղ հապրաո՞ւ գալորն ,
վէ սիղ պուղտայը կէօթիւրիււպ՝ քիւշիւք գարնտու
շընըղը կէթիրին , քի չաշուտ օլմատըղընըղ պէյան
օլտուն : Սէղպուրլէր պու ճէվապը իշիտինճէ՝ նէ՛
եափաճագլէրինի չաշքորլէր . վէ պու գաղայէ սա
յիր պիր սէպէպ պուլամագլէր , իլլա քի՛ Գովսէփէ
էթաիրլէրի զատտարըղի . զիրա տիւշիւնիւրլէր քի՛
քէնտիլէրինէ տալաճը օլան ատիլ պիր վէզըր՝ քի ա
նըն քիմսէյէ զուլմ էթտիկի եօգ , խուսուսա քի՛
էկէր զուլմ էտէճէք օլտա , զախիրէ վէրմէղ : Իմտի՛
ինսանըն ֆիքրի՛ վիւճուտինտէ պի խիլաֆ շահիտ օլ
մաղ իլէ , իգրար էտէրլէր՝ քի Գովսէփին գանը տըր
քէնտիլէրինտէն մաթլուպ օլան ¹ :

Իպրէթ ալ պուրատէ՝ քի ինսան գապահաթըն
տէն փիւշման օլուպ՝ մաղֆիրէթ պուլմաղ իսէ , գալ
պի նէ տէրէճէ զիյատէ վէսվէսէյէ վէ ըզտըրապէ
(խղճահարութիւն) կիրիֆթար օլուր , զիրա՛ նիճէ քի
ինսանըն վիւճուտինէ թիքէն կիրսէ՝ անի րահաթսըղ
էտէր , քէղա՛ կիւնահըն թիքէնի՛ ինսանըն ֆիքրինի
տայիմա պի հուղուր էտէր : Վիլհագիգա՛ Գովսէփին
գարնտաշլէրի՛ չաշուտ տէյու մահպուս օլտուլէր ,
լաքին՝ պու խուսուստէ ճիւնհալէրի օլմատըղի աշիւ
քէար իսէ տէ , քէնտի խէլասլէրի իշիւն Ալլահա նիւ
յաղ՝ եափօտ չաշուտ օլմատըղլէրինի իսպաթ էթ

1 Եւ տսէ իւրաքանչիւրք ցեղըօյր իւր , այս . քանդի 'ի մեղա եմք
վան եղբօր մերոյ , զի արհամարհեցաք զնեղութիւն ուղոց նորա . . .
վան այնորիկ եկն 'ի վերայ մեր այս նեղութիւն . ԾՆԴ , ԽԲ , 21 :

մէք զայրէթինստէ օրմայուս՝ գապահաթ սահիպի օլ-
տուգէրինի թագրիր էտէրլէր : Պէհմ էլլէ՝ թագ-
սիրաթընըղ նէ՝ տիր՝ վէ նէ՝ սէպէպտէն մահպուս օլ-
տունուղ տէյու՝ քէնտիլէրինէ սիւալ էտէն եօգ, նէ՝
հիքմէթ քի՝ զայրի պիր սէպէս պուլամայուս՝ Յով-
սէփէ էթտիքլէրի Ֆիքիրլէրինէ կէլըր, անի էօլտիւ-
րէճէք օլտուգէրինտէ՝ գանընը տիւշիւնմէյուս՝ հա-
պրսէ կիրինճէ տիւշիւնիւրլէր : Սաաճիւս էթմէ՝
զիրա կիւնահըն գափատըղի կէօզիւ՝ զաղէս աչար,
վազըթ կէչմէք իլէ, գապահաթ ավֆ օլմազ, պա-
խուսուս Ֆիքիրտէն տախի իխրաճ՝ օրմայուս՝ հէր
հալ քիշի էթտիկի քեօթիւլիւկիւն մուգապէլէսինի
չէքսէ կէրէք : Նիճէ քի մէզպուրլէր Յովսէփի էօլ-
տիւրմէկէ արդու էթտիքլէրի իշիւն, Ֆիքիրլէրի քէն-
տիլէրինէ ճէլատ կիպի էօլիւմ գօրգուսու վէրիր :
Պույույա աթտըգլէրի իշիւն, հապրսէ կիրիրլէր :
Վէ սաթտըգլէրի իշիւն, չաշուտ իամի իլէ թէքտիր
օլուրլէր : Պունտան գաթի նազար միւլահաղա էլլէ՝
քի քեօթիւ իշէ իթթիֆագ էտէնլէր, նիճէ փիւշ-
ման օլուս՝ մապէյնլէրինտէ նիֆագ զուհուր էթտիք-
տէն մատէ, պիրիպիրլէրինին քեօթիւլիւկիւնիւ զա-
հիրէ չըգարրլէր : Սիրա՝ չիւնքի Ռուբէն Յովսէփի
գուրթարմագ իսթէր իտի, լաքին գարնտաչլէրինէ
զըտ կէօրիւնմէսին տէյու՝ գույույէ աթըն տէտի՝
քի սօնկրա չըգարսըն, վէ անլէր՝ Ռուբէնտէն կիզ-
լի անի գույուտէն չըգարուս՝ սաթմալէրի իլէ, Ռու-
բէն պու խուսուստէ՝ հագ սահիպի օլուս՝ անլէրէ
թագիր էտէր, քի պէն սիղէ տէմէտիմ մի քի՝ չօճու-
ղա տօգանմայըն, սիզ պէնի տիյնէմէտինիզ, իշտէ
անըն գանը տըր, քի իսթէնիր¹ :

1 Պատաօխանի եւ Ռուբէնի եւ տէ յիտտ . ոչ խօսեցայ ընդ ձեզ՝ ե

Պաւնէր օն գարնտաշ՝ Իպրանի լիսան իլէ պու-
միսիլիւ միւճատէլէ էտիւպ՝ էթտիքլէրինտէն փիւշ-
ման օլտուլէր իսէ տէ , կէօղլէրինտէն եաշ կէլմէզ
վէ աղլամաղլէր : Իմտի Յովսէփ՝ կէօյա տիլ պիլմէզ
կիպի՝ թէրճիման իլէ սէօյլէշիր իտի . քէնտի հադ-
գընտէ՝ անլէրին էթտիքլէրի ճէփապը անկլայընճէ՝
կէօղլէրի եաշ իլէ տօլարագ թէնհա եէրէ չոգուպ
աղլէր¹ : Պատէհու՝ խասիմանէ սուրէթ իլէ Շմաւոն
գարնտաշընը անլէրին էօնիւնտէ պաղլայուպ՝ մէգս
էտէր . (զիրա տէնիլիր քի՝ Յովսէփի գույույա աթ-
տըգլէրինտէ՝ Շմաւոն իտի պաղլայան) : Վէ էմը է-
տէր քի՝ հէփիսինին չուվալլէրինի պուղտայ իլէ տօլ-
տուրուպ , վէրտիքլէրի ագճէի տաիի չուվալլէրինէ
գօյալէր . վէ եօլ իշիւն տաիի նավալէ վէրէլէր՝ քի
կիտիւպ Բենիամինի կէթիրէլէր :

ՍԻԻԱԼ 35 .

Եղիէի գարնտաշլէրինի կէօրէնճէ՝ իլէն անլէրէ պէյան
էլիմէփի ճէնպիի :

Ճ . Իտրնտաշլէրի խէվֆ էթմէսինլէր . պա-
խուսուս քի անլէրին ֆէյլինի , վէ Բենիամինէ նէ
սուրէթ իլէ պագտըգլէրինի անկլասըն տէյու : Նա-
զնր էյլէ մէզպուրլէրին հայլինէ . զիրա պալատէ զիբր
օլտուղի մէնվալ իւզըն՝ Շմաւոն հապըստէ րէհին
գալուպ՝ քէնտիլլէրի տօգուղ գարնտաշ Մըսըրտէն
չոգուպ կիթտիլէր իսէ տէ , գօնագ եէրինտէ հայ-
վանլէրէ եէմ վէրմէք իշիւն չուվալլէն պիրինի ա-
չուպ՝ ագճէի անտէ պուլլուճէ , զայէթ խէվֆ պիր-

տաւմ . թէ մի մեղանէք մանկանդ . և ոչ լուսպ ինձ . և ահա տրուե
նորա խնդրի . Ծննդ . խԲ . 22 :

1 Եւ անցեալ մկրտօի 'ի նոցանէ՝ երայ Յովսէփ . Ծննդ . խԲ . 24 :

լէ՝ թիւրլիւ շիւղհէյէ վարրոյէր , քի օլմայա երինէ
 թէքալրիյէթ զուհուր էտէ քէնախիւրինէ : Պու իշէ
 տախի պիր մանէ վէրէմէյիւպ՝ նէ ար պու՝ քի Աւ-
 լաս էթաի պիպէ տէյէրէք՝ թաաճիւպ էտէրլէր¹ :
 Պախուսուա՝ Բեհիամինի նիճէ Մըսրէ կէօթիւր-
 սիւնլէր՝ քի Շմաւոն խէլաս օլտուն տէյու՝ ազիմ էն-
 տիշէ վէ գաստվէթ իւղրէ փէտէրլէրինին եանընէ
 վարուպ՝ օլմն զուհուրաթլէրի նազլ էտինճէ՝ օ տա-
 խի թաաճիւպ էտէր : Պու նտան գաթի նազար , չու-
 վալլէրի պօշաթարգտէ , հէրքէսին վէրտիկի ազճէ՝
 քէնախ չուվալլնաէն չըգընճէ , հիյպէթտէ գալուպ՝
 զայէթ խէվի էտէրլէր² :

Կազար գըլ պուրատէ Զակորուն պաշընա կէ-
 լէն սէրէնճամէ , օ քի չօգ վագրթտէն պէրու եա-
 լընըզ Զովսէփի ալլար իքէն , Շմաւոն տա Մըսրտէ
 մէգս օլտուգտէն մատէ , Բեհիամինի տախի Մըսրէ
 կէօթիւրմէք խթէտիքլէրինտէ , շիքեայէթ սուրէթի
 իլէ տէր քի , պէնի էվլատարզ էթտինիլ , Զովսէփ
 եօգ , Շմաւոն եօգ , Բեհիամինի տէ ալմագ իոթէր-
 սինիլ . հէփ պու (գաղալէր) պէնիմ իւղէրիմէ կէլ-
 աի³ : Ենճագ տէկիլ քի Զակոր պու ճէվապ իլէ Աւ-
 լաստէն գաթի ումուտ օլուպ՝ հալինտէն շիքեայէթ
 էթաի , իլլա քի՝ էվլատլէրինէ թազիր էտէր՝ քի նի-
 շիւն քիւշիւք գարնտաշլէրինի պէյան էթաիլէր .
 Խաթին պու խուսուստէ անլէրին գապահաթը եօգ
 խաի . զիրա՝ Զովսէփ անլէրի կէօրիւպ՝ սիլ չաշուտ-
 սունուզ տէտիկինտէ , իգթիլա էթաի անի խապէր

1 Էւ տոնն՝ զե՛նէ է այս՝ զոր արար րնդ մեղ Լատուած . Ծննդ . ԽԲ . 28 :

2 Էւ իրրե տեանն զճար արծաթայ իւրեանց , ինքեանք և հայրն իւ-
 րեանց երկեան յոյժ . Ծննդ . ԽԲ . 33 :

3 Անէ ցնաս Զակոր . . . զիս անորդի արարիք . Զովսէփ լէ՛ր Ռիք .
 Շմաւոն լէ՛ր Ռիք . և զԲեհիամին ևս առնուցաք . յիմ վերայ և կն այս
 առնուցն . Ծննդ . ԽԲ . 36 :

վերմէք . վէ լաքին հալ պու քի՝ Զակոր էպէտի եա-
նընտէն սյըրմագ իսթէմէզ Բենիամինի : () Լ պապտէ
Ռուբէն նաչար գալու պ տէր քի՝ պանա թէսլիմ էթ
անի՝ էկէր սէլամէթ կէթիրմէզ իսէմ պէնիմ իքի օղ-
լումու էօլտիւր . անճագ Զակոր իսքեաթ օլմագ, զի-
րա՝ անըն պու միսիլլիւ ճէվապը նաշէրի իտի :

Պէհմ էլէ պուրատէ՝ մէղսուրէրին ղայէթ նա ԳԼ ԽԳ .
չար հալէ տիւշիւպ՝ աղիմ էնտիշէյէ կիրիթթար օլ-
մալէրինի . զիրա կէթիրտիքլէրի պուղտայ թիւքէնիւր,
վէ կիւն պէ կիւն գըթըզ թարագա պուլմատէ . է-
կէր թէքրար կիտիւպ պուղտայ կէթիրմէզլէր իսէ ,
աճըգտէն էօլէճէքլէր . վէ Բենիամին պէրապէր օլ-
մատըգճէ՝ Մըսըրէ կիթսէլէր , Զովսէփին եանընտէ
խիլաֆ չըգուպ՝ թէքտիր օլաճագլէր . վէ Զակոր՝ պիր
կէօնէ րաղի օլմագ՝ քի Բենիամինի Մըսըրէ կէօթիւ-
րէլէր : Պատէհու Զուգա տէր քի՝ պանա թէսլիմ
էթ Բենիամինի , էկէր անի սէլամէթ կէթիրմէզ ի-
սէմ՝ էօմրիւմ օլտուգճէ գապահաթլը օլայըմ՝ :
Զակոր պու ճէվապ իլէ իսքեաթ օլուր՝ քի Բենիա-
մին տախի օ՝ պիր էվլատլէրի իլէ կիտէ Մըսըրէ : Նա-
ղսր էյլէ՝ քի գապահաթլը օլմագ , նէ գատար զիյա-
տէ աղըր մասլաթ տըր . զիրա Զակորու պաշգա սու-
րէթ իլէ իսքեաթ էտէմէտիլէր , իլլա քի գապահաթ-
լը օլմագ իլէ : Պիլհագիգա՝ պու իշ աղիմ թէճրիպէ
իտի Զակորա . զիրա օն իքի էվլատտէն հիչ պիրի
գալմագ եանընտէ . մա գատտէմ եալընըզ Զովսէփ
իշիւն աղար իքէն՝ պու տէֆա հէփիսինի պիրտէն
գայպ էթմիշ կիպի օլտու : Վէ լաքին նիճէ քի օ ա-
նէ տէկին Զակոր չօգ տէրտ պէլա չէքիպ՝ էպէտի

1 Ասէ Զուգա՝ . . . ես տունում զգա յերաշխի . 'ի ձեռաց իմաց
իննդրեմըր զգա . էթէ ոչ տծից զգա՝ ե կոցուցից առաջի քա , յանդաւոր
էզէց գամնայն առաքա , Ծննդ . ԽԳ . 8 :

դաթի ու մուտ օլմատը, քէզա՝ Եինէ դաթի ու մուտ օլմայարապ՝ Էվլատէրինի Ալլահըն բէյինէ թէպիմ էաէր ¹ :

Խէվֆէթմէ Ես՝ Յակըբ՝ աղ վադըթ էվլատորդ գալըրսըն, ըսքին սօնկրա՝ Յովսէփի տախի պուլուր սուն. զիրա Բենիամին Մըսրէ կիտինձէ՝ Յովսէփ պուլունուր : Վէ Յակըբուն թէնպիհի իւզրէ՝ հէտիյէ վէ իքի դաթ ագճէ ալուս՝ Բենիամինի տախի պէրապէր, օն դարնտաշ Մըսրէ կիտէրլէր : Յովսէփ անլէրի կէօրաիւքաէ՝ էմր էտէր վէքիլխարճընէ՝ քի էվէ կէօթիւրիւս՝ թաամ հազըրլայէ : Ապին անլէր՝ պէլքի մուգատտէմքի պուղտայըն ագճէսի իշիւն սիզի մահպուս էաէճէքլէր տէյու՝ շիւսհէյէ վարուս՝ խապէր վէրիլլէր ագճէյի կէրույէ կէթիրալիքլէրինի : Վէ մէզքիւր վէքիլխարճ՝ էլէմ չէքմէյին տէյուս՝ անլէրին գալպինի միւսթէրիհ էթաիքտէն մատէ, Շմուսնու տախի հապըատէն չըգարուս՝ հէփիսինին այագլէրինի Եսյգար : Վէ Յովսէփ էվէ կէլինձէ՝ կէթիրալիքլէրի հէտիյէի սունուս՝ թէմէննա էաէրլէր անէ, օ՝ տախի հալ խաթըր սիւալ էտիւս՝ փէտէրինին հայաթտէ օլտուղլինի անկպընձէ՝ մէտհ էտէր անի ² : Քէզա՝ Բենիամին իշիւն՝ քիւշիւք դարընտաշընը պուլ մու տուր տէյու սիւալ էտիւս՝ տուա էտէր անէ ³ : Վէզպուրլէր պու ճէվապլէրտէն պիր շէյ ֆէհմ էտէմէտիլէր իսէտէ, Յովսէփին իւրէկի տայանմայուս՝ պաշգա օտայէ կիրիր աղէր : Վէ թաամ վագթի Յովսէփ Մըսրըլլէր իլէ պէրապէր սօֆրատէ օթուրուս՝ գարնտաշլէրինէ պրր սօֆ

1 Եւ լստուած իմ տացէ ձեզ շնորհս առաջի առնն, և արձակեցէ ընդ ձեզ դեղըսյրն ձեր զմիւս, և զԲենիամին. Ծննդ. ԽԳ. 14 :

2 Եւ ասէ՝ օրհնեալ է պրն այն յԱտուծայ. Ծննդ. ԽԳ. 28 :

3 Եւ ասէ, Ատուած պըրմեցի քեզ սրբեալ. Ծննդ. ԽԳ. 29 :

քա գուրտուրուր, վէ անլէրի սըրասը իլէ օթուրթու
աուղինտէ՝ թաաճիւպ էտէրլէր, քի նիճէ ֆէրդ է-
տէր անլէրին տէրէճէլէրինի, զիրա՝ էվլէլն պիւ-
յիւկիւնիւ՝ վէ սօնկրա քիւ չիւկիւնիւ օթուրաուր:

Վ ադասա՝ պու պասպտէ լազըմ՝ իտի՝ Յովսէփին
քէնտիլէրինի թանլաղլինի ֆէհմ էթմէք, լաքին է-
պէտի ֆէրդինէ վարամաղլէր: Պունտան գաթի նա-
զըմ՝ ատէթի պէլտէ իւզըն՝ Յովսէփ քէնտի սօֆրա-
սընտէն անլէրէ եէմէք վէրտիկինտէ՝ Բենիամինէ պէշ
գաթ զիյատէ վէրիւր՝: Օյրա՝ իքիսինին վալտէսի
պիր օլմաղ իլէ՝ զիյատէ իքրամ էթտի անէ, լաքին՝
մէզպուրլէր եինէ թանլամաղլէր անի: (Թաամտէն ԳԼԻԴԻ՝
սօնկրա՝ Յովսէփ էմը էտէր վէքիլսարճընէ՝ քի ան-
լէրին չուվալլէրինի պուզտայ իլէ տօլտուրուպ՝ եինէ
ադճէլէրինի չուվալլէրինէ գօսուն: Վ է տախի՝ քէն-
տի շէրապ իչտիկի կիւմիւշ թասը՝ Բենիամինին չու-
վալլնէ գօտուրուր, վէ էրթէսի կիւն էրքէն՝ օն պիր
գարնասալ պիր եէրտէ եօլճու օլտուլէր:

ՍԻՒԱԼ 36.

Յովէփ հէնտի շէրապ իչտիկի թասը՝ նիլէն Բենիամինին
իւրթնալէ գօգոս-լիպոս:

Ճ. Պարնաալլէրինի թէճրիպէ էթմէք իչիւն.
զիրա՝ չիւնքի Բենիամինէ չօդ իլթիֆաթ էտիւպ՝
պէշ գաթ զիյատէ թաամ վէրտի, անլէրին ֆիքրինի
անկլամադ իսթէր՝ քի աճապ հատէտ էտիւպ՝ թաս
անըն չուվալլնտէ պուլունտուղինտէ՝ գապահաթը
տըր տէյու, անի եալլնըզ պըրադըրլէր մը: Վ է տա-
խի տույմադ իսթէր՝ քի փէտէրլէրինտէն նէ՝ ճէվապ

1 Է մեծացու ման Բենիամինի քան զմասունս ամենցուն հնդապա-
տիկ քան զնոցայն. Ծննդ. ԽԳ. 54:

իւն արմըշէր անի . վէ նէ՛ նազար իւն պաղարլար
փետէրլէրինէ :

Վէհմ էյլէ պուրատէ Զովսէփին գարնտալէրի-
նին հալինի . ֆիլհագիգա՝ մէզպուրլէր զայէթ շաղ-
լըգ իւն Մըսըրաէն չըգտըլէր . զիրա պիր ալիշան վէ-
զիր քէնտիլէրինէ ազիմ զէյաֆէթ վէ իքրամ էթտի ,
Շմաւոն հապըրատէն խէլաս օլտու , Բենիամին տախի
պէրապէր . չուվալլէր պուղտայ իւն տօլու . անճաղ
պու շաղլըգ չօգ սիւրմէյիւս՝ ազիմ գասալլէթէ
թէպտիլ օլտու : (Թառճիւս էթմէ՝ մատամ քի տիւ-
նեանըն հալի պէօյլէ տիր . պիր կէօզ իւն կիւլալիւ-
րիւր , օ՝ պիր կէօզ իւն աղլատըր . պիր էլ իւն վէրիր ,
օ՝ պիր էլ իւն ալըր : Օ՝ իրա՝ Զովսէփ քէնտի վէքիւ-
խարճընը աճէլէ վէ զազէս սուրէթի իւն իրսալ
էտէր՝ քի անլէրին խուրճլէրինի արայուս՝ թասը
պուլտուն , վէ քիմին խուրճունտէ պուլունուր իսէ՝
անի թուլթուս կէթիրսին : Վէ մէզպուր՝ պիր թա-
գըմ առէմ իւն՝ խըրսըլ թուլթմաղէ կիտէր միսալի ,
անլէրէ եէթիշիւս՝ պու նէ՞ քեօթիւլիւք տիւր՝ քի
էթտինիզ , էյլիկէ պէտէլ խըրսըլըգ էտիւս՝ թասը
չալտընըլ տէյու՝ թէքտիրիյէթ հարէքէթի կէօսթէ-
րինճէ , մէզպուրլէր հէփիտի պիրտէն՝ հաշա՝ քի պիզ
խըրսըլըգ էտէլիմ . մուգատտէմ խուրճլէրիմիզտէ
պուլտուղու մուղ ագճէի կէթիրտիք իսէ , նէ՞ մինա-
սիպէթ քի շիմտի թասը չալալիմ . քիմտէ պուլու-
նուր իսէ թաս , էօլտիւն օ՝ առէմ . վէ պիզ տախի գուլ
օլտըրուղ աղամըգէ տէյու՝ գաթի ճէվասս էտէրլէր :
Պու գալլ իւզըն՝ վէքիլխարճ անլէրին խուրճլէրինի՝
պիւլիւքլէրինտէն պաշայուս՝ թա՝ քիւլիւկիւնէ
տէկին արար . վէ թաս Բենիամինին խուրճունտէ
պուլունտուգտէ՝ պաշարլէր ֆիզանէ . զիրա՝ նէյէ
օղըատըգլէրինի պիլմէտիլէր : Վիլհագիգա՝ պիլիք-

լէր քի Բենիամին խորսրդըդ էթմէդ , լաքին թառանքն խուրճունտէն չըգտը : Ա՛հ մէտի Գովսէփէ գուլ օլմագ իսթէրլէր՝ քի ետընըդ Բենիամին խէլաս օլսուն , լաքին նէ՞ գապիլ . թաս քիմին խուրճունտէ պուլունտու իսէ՝ Գովսէփ անի իսթէր : () Լ պապտէ ճիւմլէսի կերի տէ օնիւս՝ Գովսէփին հուլուրինէ կէլ տիքտէ , Գուդա եէր իւզէրինէ գափանարագ՝ պաշլար նիյազէ : Վ՛է սայիր պիր կէ օնէ էօղը էտէ ճէք՝ վէ ճէվասլէ գատորր օլաճագ քեօշէ պուլամայուս՝ Ալասըն կիզլի շէրիսթընէ իհալէ էտէր պու իշի : Օ՛իրա՝ սահիհ պիլիր քի՝ պու խուսուստէ գապաւ հաթլէրի եօգ . լաքին թագսիրաթ իւզէրլէրինէ սա պիթ օլտու : Վ՛է ճէսորէթ էտէմէ զլէր տէմէ կէ՝ քի տիւշման շէրրինէ օղրատըդ . զիրա Գովսէփտէն տիւշ մանըդ մամիւլ էթմէ զլէր : Իմտի՝ պու պիզլիմ կիւնահրմըդ տըր՝ ճիւմլէմիզ սանա գուլ օլուրուզ տէյինճէ՝ Գովսէփ ճէվասլէ տիւս՝ հաշա՝ քի պէն օ՛ իշի էտէյիմ , իլլա՝ թաս քիմտէ չըգտը իսէ՝ օ՛ պանա գուլ օլտուն , վէ սիզ սէլամէթ իլէ կիտինիզ փէտէրինիզէ տէյու գարար վէրտիքտէ , Գուդանըն գալ պի կէոյա շիտաթլի օգ իլէ եարալանուս՝ նէ՛ եափաճազինի շաշրտը , Օ՛իրա՝ նէ՛ գապիլ քի Բենիամին պէրապէր օլմատըգճէ՝ փէտէրինին եանընա վարա . մատամ քի էօմրիւ օլտու գճէ պօրճլու օլմագ շարթը իլէ քէֆալէթի վար , քի անի պիքէտէր փէտէրինէ թէսլիմ էտէ :

Պիլվագի՝ օ՛ անէ տէկին Գուդա հէր նէ գատար նիյազ էթտի իսէ տէ , Գովսէփ կիւճէնմէսին տէյու էօղը տիլէյիւս , վէ թէքրար տաղի տէրուն պիրլէ նիյազէ պաշլայուս՝ Բենիամինի նէ՛ գալլ իլէ պապասընտէն ալորգլէրինի , վէ պապասընըն անլէրէ էթտիկի ճէվասլէրի , պախուսուս քի՝ Գովսէփ իշիւն

կեահ է օլտիւ ¹, վէ կեահ ճանաւար եէտի տէտիք-
լէրինի ², վէ էկէր Բենիամին կիթմէզ խէ՝ փէտէրի
գասալէթինտէն էզիյէթ իլէ 'էօլէճէկինի պիր պիր
սրրասը իլէ նագլ էտէր . քի իխթիեար փէտէրինէ
մէրհամէթ էտիւպ՝ Բենիամինի պըրագսըն . վէ քէն-
տի անըն եէրինէ գուլ օլտուն ³: Իմտի՝ Յովսէփ գա-
րընտաչէրինի պու հալտէ կէօրիւնճէ, անկլար քի
Բենիամինէ հասէտիք էթմէյիւպ՝ անըն խէլասընէ
չալըչըրէր, վէ փէտէրլէրինէ մուհտալէթլէրի վար .
պախուսուս քի՝ Բենիամին օ՝ վագըթ անճագտէ ի-
կիրմի տէօրթ եաչընտէ մահճուպ պիր ճիվան, հա-
ղըրը՝ մէճլիս օլանլէրին հուզուրինաէ գապահաթը
կիպի տուրուպ՝ հիճապինտէն նաչի քիմէնին եիւ-
ղիւնէ պագմաղ, վէ Յովսէփին հիյալէթինտէն խէվի
էտիւպ թիթիւրէր . քէզա՝ օ՝ պիր գարնտաչէրինին
գալպի գանա պուլանմըչ, վէ կէօղէրի եաչ իլէ տօլ-
մուչ, վէ Ֆիքիրլէրինտէն Ալասա նիյաղ էտէրլէր .
զիրա՝ քէնտիլէրի զարիպ՝ էպէտի եարտըմճըլէրի
եօգ . վէ պիր ալիչան վէզիր տալիւճը :

Իպրէթ ալ, պու սէյրանըն թըպգըօը իտի՝ նէ
զէման քի Յովսէփին չիչէքլի էօլապընը իւղէրինտէն
տլուպ՝ անի գույույա տթտըլէր . վէ գույուտէն չը-
գարուպ՝ էսիր կիպի սաթտըլէր . զիրա՝ Յովսէփ եա-
լընըղ անլէրէ նիյաղ էտիւպ աղըսը իտի, լաքին ան-
լէր տիյնէմէզ իտիլէր : Վէ նիճէ քի Բենիամինին գա-
պահաթը եօգ, լաքին գապահաթը կիպի տուրու
իտի . քէզա Յովսէփ տախի գապահաթը օլմայուպ՝

1 Եղըսյը նորա մեռաւ, և նա միայն մնաց մօր իւրոյ . ԾՆՆԴ . ԽԴ . 20 :

2 Եւ տապէք թէ գաղանակուր եղև . ԾՆՆԴ . ԽԴ . 28 :

3 Եւ արդ՝ կացից ես ծառայ քօ փոխանակ մանկանդ . արուկ Տեառն
իմից . և պատանեակդ էլցէ ընդ Եղըսրօ իւր . . . զի մի տեօից զնարին՝
որք գտանկցեն զնայրն իմ . ԾՆՆԴ . ԽԴ . 55 :

սուչու կիպի պաղանտը : Լ՛յիմաի՝ Յովսէփին գա-
րընտաշէրինին հալինի իշիթաին , պիրտէ Յովսէփին
հալինի իշիթ . պէլի մէղպուր՝ միւլիւք կիպի պիր վէ-
զիր ի աղէմ , լաքին գարնտաշէրինի պու հալտէ կէօր
տիւքտէ՝ պիր կէօնէ թագէթ կէթիրէ մէյիււպ՝ ճիկէրի
գալիւլուր . վէ կէօղէրի եաշ իլէ տօլարագ՝ էթ . Գ.Լ. ԽԵ .
րաֆտէ օլան տտէմէրի տիշարը չըգարուպ՝ քէնտի
եալընըղ գարնտաշէրի իլէ գալտըղի հալտէ , ճէվապ
էտէր քի՝ պէն իմ գարնտաշընըղ Յովսէփ՝ քի սիզ
պէնի սաթտընըղ¹ :

Կազար գըլ պուրատէ Յովսէփին գարնտաշէ-
րինին հալի քէյֆիյէթինէ . զիրա կիւմիւ շ թսս Բե-
նիամինին խուրճունտէ պուլունտուղի իշիւն՝ օ անէ
տէկին եալընըղ անի խէլսս էթմէք արզուսինտէ օ-
լարագ՝ պիզիմ կիւնահըմըղն սէպէպինէ տիր պու
իշ տէյու՝ թագրիր էթտիլէր իսէ տէ , օ խուսուստէ
գապահամթըղ օլմայէրի իլէ՝ ֆիքիրլէրի րահաթ ի-
տի . անճագ՝ Յովսէփ քէնտինի պէյսնէ էտինճէ , հէր
պիրինին ֆիքրի պիրէր ճէլտտ միսպի՝ էօլիւմ գօր
գուսու վէրմէք իլէ՝ անիտէ պէնկղէրի սօրուպ՝ պաշ
լարլէր թիթիրէմէկէ . վէ շիմտի պիզի էօրտիւրիւր
տէյու՝ խէվֆլէրինտէն նաշի նու թգլէրի թութու-
լուպ՝ վէ զայէթ ազիմ հիյպէթտէ գալուպ՝ օ տէրէ-
ճէ շաշըրըրլէր քէնտիլէրինի , թա՛քի ճէվապէ գա-
տըր օլամաղլէր² : Օ իրա ինսանըն ֆիքրի՝ քէնտի
վիւճուտինտէ պի խիլաֆ շահիտ օլմաղ իլէ , էթտիւ-
կի քեօթիւլիւկիւ միւլահազա էթտիքճէ՝ հէր հալ
ըգարընապէ կիրիֆթար օլուպ՝ րահաթսըղ օլուր : Վէ

1 Եւ տտէ , ես եմ Յովսէփ եղբայրն ձեր , զօր գուք վաճառեցիք
Ղ.գիպտոս . Ծ.Ն.Դ . ԽԵ . 4 :

2 Եւ ո՛չ կարէին եղբարք նորա տող նմա պատասխանի . զի խառվեցան
յերեսոց նորա . Ծ.Ն.Դ . ԽԵ . 5 :

լաքին Յովսէփ՝ աղըյարագ անլէրի պուս էտիւպ ,
 թէսէլլա վէ միւսթէրի՝ օլսունլէր տէյու ճէվապ է-
 աէր՝ քի գօրդմայլն՝ վէ գասալէթ էթմէյին, վէ կիւ-
 ճիւնիւզէ կէլմէսին՝ քի պէնի սաթտընըզ . զիրա սիզ
 իրսալ էթմէտինիզ պէնի Մըսըրէ , իլլա քի Ալլահ
 իրսալ էթտի սիզի պէսլէմէք իշիւն . զիրա՝ տահա
 պէշ սէնէ գըթլլգ օլաճագ տըր : Պատէհու՝ մէզ-
 պուրլէր անճագ տէ քէնտիլէրինէ կէլիւպ՝ ճէվապէ
 գատըր օլուրլէր¹ : Յովսէփին գարնտաշլէրինին կէլ-
 տիկինի՝ Մըսըրլն փատիշահը Փարաւոն տույուպ խօշ-
 լանմաղ իլէ , թէնպի՝ էտէր անէ՝ քի փէտէրինի տա-
 խի կէթիրտէ : () Լ պապտէ Յովսէփ՝ գարնտաշլէրի-
 նի ազիմ իբրամ՝ վէ չօգ զախրէ իլէ իրսալ էտէր՝
 քի փէտէրի Յակոբու կէթիրէլէր : Վէ լաքին թէն-
 պի՝ էտէր՝ քի եօլտա պիրիպիրինէ տարըլուպ՝ նի-
 զա էթմէյէլէր² :

Իպրէթ ալ . նիճէ քի Յովսէփ՝ Բենիամինի զի-
 յատէ սէվտիկի իշիւն՝ քէնտի թասընը անլն խուր-
 ճունտէ սագլամասը իլէ՝ մէզպուր պիր վազըթ գօր-
 գու վէ սըգլէթ չէքտի իսէ տէ , սօնկրա Յովսէփ
 քէնտինի պէյան էթտիկինտէ՝ ճիւմլէսինտէն զիյա-
 տէ շազ օլտու . քէզալք՝ Ալլահ սէվտիկի գուլլէրի-
 նի պիր վազըթ սըգլէթ իշինտէ սագլտը իսէ տէ ,
 պատէհու անլէրին ֆազիլէթինի զահիրէ չըգարուպ՝
 պու ճիհանտէ միւշէրրէֆ էթտիկինտէն մատէ՝ ախ-
 բէթտէ տախի քէնտինի պէյան էտինճէ՝ անլէր ճիւմ-
 լէսինտէն զիյատէ շազ օլսալէր կէրէք :

1 Յեա այնորիկ խօսեցան Եղբարք նորա ընդ նմա . ՃՆԴ . ԽԵ . 15 :

2 Ատէ ցնտա . մի գայրանայլէք ինչ ի ճանապարհի . ՃՆԴ . ԽԵ . 24 :

ՍՒՒԱԼ 37.

ՅԷԷԷ՝ ԿԷԷ-ն Գարնաշէրինէ լեւալէն ելլի՝ յի Եօլա
 Կարըշա Կէշ Էլեֆինէր :

Ճ. Քէնտինէ Էթտիքէրի զատտարըզի պիրի-
 պիրինին իւզէրինէ աթարագ՝ մապէյնէրինտէ նիֆագ
 փէյտա օլմասըն տէյու. զիրա նիճէ. քի աթէշ՝ Էվլէ-
 լա քէնտի Էանուպ՝ սօնկրա պաշգասընը Էագար .
 քէզա պաշգասընէ. քէտէր էտէն՝ Էվլէլա քէնտի քէ-
 տէրլէնիր . անճագ հիքմէթ պու. քի՝ քէնտի քէտէր-
 լէնտիկինի Էվլէլա տույմայուպ՝ սօնկրա տույար :
 Պու հիսապ Զովսէփին գարնտաշէրի՝ անէ Էթտիք-
 լէրի քէմլիկին քէտէրինի Էվլէլա ֆէհմ Էթմէյիւպ՝
 նէ վագըթ. քի Զովսէփ՝ քէնտինի անլէրէ պէյան Էթ-
 տի . օ վագըթ անկրայուպ՝ ագըլլէրի պաշէրինէ կէ-
 աի . լաքին՝ նիճէ. քի օլան իշ կէրի տէօնմէզ. քէզա՝
 քէմլիկին նէտամէթի ֆիքիրտէն չըգմազ : Պէլի՝ Զով-
 սէփ անլէրին գապահաթընը ալֆ Էթտի . լաքին ան-
 լէր՝ քէնտի թարաֆլէրինտէն հէր հալ նէտամէթ չէ-
 քէրլէր : () Էճիլտէն թէնպիհ էտէր՝ քի Էօլտա պի-
 րիպիրինէ պէհանէ պուլարագ՝ նիզա հասըլ Էթմէ-
 սինլէր . իլլա. քի՝ Ալլահտէն մէմնուն օլտունլէր . զի-
 րա՝ անլէրին ֆէսատ իւզրէ հարէքէթլէրինի՝ Ալլահ
 էյիյէ վէ խայիրէ թէպաիլ Էթտի : Վիլհագիգա՝
 պու խոլտուտտէ Ալլահըն կիզլի սըրըր օլտուզի աշի-
 քէար կէօրիւնիւր . զիրա օն ատէմ պիր Էէրտէ՝
 պէօլէ ազիմ զատտարըզ Էտիւպ՝ իկիրմի իւշ սէնէ
 մըգտարի մապէյնէրինտէ կիզլի գալուպ՝ զահիրէ
 չըգմատըղի՝ թաաճիւպ էտէճէք պիր իշ : () Իրա օ
 գատար միւտտէթ՝ պու միսիլլիւ ֆէսատըն կիզլի
 գալմասը . հէր հալ անլէրին իթթիֆագընէ միւհթաճ
 իտի . վէ լաքին՝ քէօթիւ ամէլ իշլէյէնլէրին մապէյ-

նինտէ իթթիֆագ օլմագ, մատամ քի՝ իթթիֆագ է-
 յի տիր, վէ քեօթիւ ամէլ՝ ֆէնա տըր. վէ էյի իլէ
 ֆէնա՝ պիր եէրտէ իմթիզաճ էթմէք գապիլսիզ տիր:
 Իմտի մալիւմ քի՝ Ալլահըն բէյի վար պու մասլա-
 հաթտէ: Ապքին զանն էթմէ քի մէզպուրլէր՝ Ալլա-
 հըն էմրի իճրա օլտուն տէյու՝ անի սաթտըլէր, իլ-
 ւա՝ քէնտի նէֆսանիյէթլէրինտէն նաշի. օ էճիլտէն՝
 զայէթ պիւյիւք կիւնահ սահիպի օլտուլէր:

Ս Ի Ի Ա Լ 38.

Յիւլէֆին հայաթէ՝ վէ Մըւրրէ վէլը օլտուրլէի Յաթի-
 փոյտոգպէ, նէ՞ յիւհալա երէր իրի:

Ծ. Ս ալիւմ քի՝ ֆիքիրտէն խարիճ շողլըգ՝ եա-
 խօտ քէտէր՝ օ քի ափանսըզ զուհուր էտէր, վէ ինսա-
 նէ քէտէր վէրիր: Ապքին՝ Յակոբ նիճէ քի մուգատ-
 տէմ Յովսէփին գանլը էսվապընը կէօրիւպ՝ տէրէ-
 ճէսիզ գասալէթ էթտի իսէ տէ, վիւճուտինէ քէ-
 տէր օլմատը. քէզա՝ անըն հայաթտէ, պախուսուս
 քի՝ վէզիր օլտուղինի իշխիւպ՝ զայէթ շազ օլտու-
 իսէ տէ, ֆիւհալ ինանմայուպ՝ թաաճիւպտէ գալ-
 տը: Յովսէփին էօլտիւկիւնէ թէզ ինանտը Յակոբ.
 Ապքին վէզիր օլտուղինէ թէզ պէրի ինանմազ. զիրա
 քէտէրէ օղրամագ գօլայ տըր, անճագ իգպալէ վա-
 սըլ օլմագ, խուսուսա քի վէզիր օլմագ՝ կիւճ մաս-
 ւահաթ օլմազ իլէ՝ իշկիլէ վարըր, ահճագ՝ արսպա-
 լէրի կէօրիւնճէ՝ անլէրի քի Յովսէփ իրսալ էթմիշ
 իտի կէօլէրինի գալտըրմագ իշխն՝ սահիհ ինանըր
 անըն հայաթտէ վէ հիւքիւմտար օլտուղինէ, վէ թէ-

1 Եւ պատմեցին նաև և ասեն, որդի քո Յովսէփ կենդանի է, և նա է
 իշխան ամենայն երկրին Եգիպտացւոց, և զարմացաւ ի միտս իւր Յակոբ.
 զի ոչ հաւատացր նոցա. Ծննդ. ԽԵ. 20:

տարիք կէօրիւալ՝ ճէմի քիւլֆէթի իլէ չըգար եօլա՝
քի կիտիւալ Յովսէփի կէօրէ : Վէ լաքին չիւնքի Ա. ԳԼ. ԽԶ.
լաճ՝ Քանան թօփրաղինի քէնտինէ վատ էթմիշ ի-
տի , խէվֆէ տէր՝ քի օլմայա Մըսրէ կիթմէսի իլէ՝
Ալլահըն վատ էթաիկի եէրտէն մահրում գալա :
Խուսուսա՝ խէվֆէ տէր՝ քի օլմայա էվլատլէրի Մը-
սրըլլէրին հարէքէթլէրինէ մէյլէ տիւալ՝ Ալլահը
կիւճէնտիրէլէր : ()՝ էճիլտէն՝ Եէմին գույուսու տէ-
նիլէն մահալէ կէլաիքտէ , գուրպան էտիւալ՝ քէնտի-
նի Ալլահըն ինայէթինէ իհալէ տէր : Վէ Ալլահ՝
բուեատրտէ կէօրիւնիւալ ումուտ վէրիւր , քի խէվֆէ
էթմէսին Մըսրէ կիթմէ կէ . զիւրա՝ քէնտի անըն իլէ
պէրապէր Մըսրէ ինիւալ՝ վէ անտէ պիւլիւք միլլէթ
էտիւալ՝ սօնկրա անտէն չըգարսա կէրէք : ()Լ պապ-
տէ Յակոբ միւսթէրիհ օլարագ Մըսրէ եագլաշարգ-
տէ , օղլու Յուգայը իրաալ էտիւալ՝ Յովսէփէ խա-
պէր էտէր . օ տախի աղիմ իզզէթ պիլլէ գարչը չը-
գուալ , Յակոբ անի կէօրիւնճէ՝ աղայարագ պոյնու-
նէ սարըլլուալ շալ օղլըլէր :

Պատէհու Յովսէփ՝ փէտէրինի վէ գարնտաչէ ԳԼ. ԽԶ.
րինտէն պէչինի՝ Մըսրըն փատիշահը Փարաւոն իլէ
կէօրիւշտիւրտիւկիւնտէ՝ Յակոբ օրհնէլ էտէր անի :
Վէ Փարաւոն անլէրտէն խօշլանուալ՝ Գեսեմ տէնի-
լէն եէրի վէրիւր Յակոբա՝ քի անտէ սաքին օլա :

Յակոբ Մըսրէ կիրտիկինտէ , էվլատլէրինին զէվ-
ճէլլէրինտէն՝ վէ տախի քեօլէ՝ խալայրգ՝ վէ խըզ-
մէթքեարլէրինտէն մատէ , եալընըլ էվլատլէրի վէ
թօռուիլլէրի՝ ալթմիշ ալթը ճան խալլէր . վէ անըն
տօգուլ թօռնու տախի՝ քի անլէր Մըսրտէ տօղ-

1 Խօսեցաւ Ատուում ընդ Խորայէլի ի տեղեան գիւղոյ՝ և ասէ . . .
մի երկնէր իջանէլ յԵգիպտոս , զի յազգ մեծ արարից զբեղ անգր . ևս
իջից ընդ քէլ յԵգիպտոս , և ևս հանից զբեղ Խաղու . ԾՆԴ . ԽԶ . 2 :

տուէր՝ ալթմըշ ալթը նէֆէրին իւղէրինէ զամմ օւ
լունմաղ իլէ , մէճմուի եէթմիշ պէշ նէֆէր տայրէ
տը . քի անլէրտէն իլէրի կէլտի Խարայէլ միլլէթի ,
նիճէ քի պէյան տըր մահալինտէ :

ՍՒՒԱԼ 39 .

Յօդ Գ՝ Լեւոնի տի Մըլէի իրիւնքի :

Ժ. Եիւղ օթուղ եաշընտէ : ()ն եէտի սէնէ
տախի Մըսըրտէ եաշայուպ՝ եիւղ գըրգ եէտի եա-
շընէ վարտըգ տէ՝ առէթլէրի իւղըէ Յովսէփէ եէ-
մին վէրտիրիր՝ քի էօլտիւկիւնտէ Մըսըրտէ տէֆն
էթմէյիւպ՝ Գեբրոնտէ Աբրահամըն վէ Խահահըն
գապրի օլտուղի եէրտէ տէֆն էտէ քէնտինի , Վէ
Յովսէփ՝ բիճասընը Թահահուտ էտինճէ , Յակոբ՝ ա-
նըն էլինտէ օլան վէզարէթ առասընէ պաշ էյիւպ՝
թէմէննա էթտի : Պուրատէ թէքմիլ օլտու Յովսէ-
փին մուգատտէմ կէօրտիւկի իքինճի բուեա , քի օն
պիր երւորդ՝ կիւնէշ՝ վէ այ՝ քէնտինէ թէմէննա էթ-
տիլէր տիւշիւնտէ , (նիճէ քի՝ զիբը օլտու իկիրմի
եէտի սիւալտէ) : Պէլլ՝ Յովսէփին վալիտէօի էօլ-
միւշ իտի , լաքին փէտէրինին թէմէննա էթմէսի ի-
լէ , վալիտէսի տախի պէրապէր անկրանըր :

ԳԼ. ԽԸ .

Պատէհու Յովսէփ՝ քէնտի իքի օլտու Մանասէի՝
վէ Եփրեմի՝ փէտէրինէ կէթիւրիւր՝ քի օրհնէլ էթ-
տին . օլ պապտէ Յակոբ՝ անլէրի գուճագլայարագ
պուս էտիւպ՝ մէմնուն օլտը Ալահտէն , զիրա տէ-
կիլ քի եալընը Յովսէփին եիւղիւնտէն հասրէթ
պըրագմատը քէնտինի , իլլա քի՝ անըն էվաալէրինի

1 Երկիր եպոպ Խարայէլ ի վերայ զիսոյ գաւաղանի իւրոյ . Ծանոթ .
ԽԵ . 31 .

տախի կէօսթէրախ : Վէ Մանասէ՛ իւք է վլատ օլմաղ
 իլէ , Յովսէփ անի փէտէրինին սաղ թարաֆընտէ ,
 վէ Եփրեմի սօլ թարաֆընտէ օթուրսուր՝ քի սաղ
 էլինի իւք օղլունուն , վէ սօլ էլինի՝ իքինճի օղլու-
 նուն պաշընէ գօյուպ՝ տուա էտէ անլէրէ : Վէ ըս-
 քին Ալլահըն իլհամը իլէ՝ Յակոբ սաղ էլինի Եփրե-
 մին պաշընէ գօր , վէ սօլ էլի՝ Մանասէնին : Վէ չիւն-
 քի իխթիէտըգտէն մէղպուրուն կէօղլէրի ֆէրդ-
 էթմէղ խաի , Յովսէփ խթէր քի՝ անըն սաղ էլինի
 Մանասէնին իւղէրինէ գօյսուն , լաքին՝ փէտէրի է-
 լինի տէկիչմէյիւպ տէր քի , Եփրեմ՝ Մանասէտէն
 պիւլիւք օլտուն : Վէ իքի էլի՝ իքի թօռնունուն
 իւղէրինտէ խաչվարի օլտարագ տուա էտիւպ՝ Յով-
 սէփին խաթըր իչիւն՝ անլէրի քէնտինէ էվլատ էտէր ,
 քի Եփրեմ վէ Մանասէ տախի՝ օ պիր էվլատլէրի ի-
 լէ պէրասպէր քէնտինէ վարիս օլալէր , նիճէ քի սօնկ-
 րա՝ օն իքի ճինտին պիրի Եփրեմ՝ օլտու , պիրի Մա-
 նասէ : Պու պապտէ բուհանի ֆիքիր իւղրէ Մանա-
 սէ՝ Եահուտիլէրէ , վէ Եփրեմ՝ Իսաւ իլէրէ էօրնէք
 անկլանըր :

Վէ չիւնքի Յակոբ՝ օ պիր էվլատլէրինտէն զիյա-
 տէ սէվէր խաի Յովսէփի , օ էճիլտէն Սիկիմ տէնիլէն
 մահալի՝ անի քի եիւղ գօյսունէ սաթուն ալմըշ խաի
 (նիճէ քի իկիրմի պէշ սիւալտէ զիքր օլտու) , պէր
 վէճհի մալիքեանէ անէ վէրիր՝ քի օ պիր էվլատլէրի
 ալագա էթմէյիւպ՝ օ մահալ եալընըղ Յովսէփին օլա :
 Պու եէրին հադգընտէ՝ ճէնք իլէ ալորմ տէյու՝ Յա-
 կոբ թագրիր էթաի իսէ տէ , անըն ճէնք իլէ եէր
 զապթ էթտիկի եաղըլը օլմատըղինտէն՝ տէնիլիր քի ,
 մէղպուր օ մահալի սաթուն ալուպ՝ անտէ պիր վա-
 գըթ օթուրսուգտէն սօնկրա՝ կէօչաիւ սօյիր եէրէ ,
 վէ Ամօրհալըլէր անի ֆիղուլի զապթ էթմիշ օլմաղ

իլէ , անկէրին ելինտէն ճէնք իլէ ալուր ¹ :

ԳԼ. ԽԹ.

Պատէհու Յակոբ՝ էվրատէրինի չաղըրուպ՝ հէր պիրինէ լայրդի իւղըէ օրհնութիւն վէրիւպ՝ անկէրին ճինսէրինէ պատ իլ զէման նէ՛քի զուհուր էտէ՛ճէք խէ , Ալլահըն իլհամը իլէ պէյան էտէր : Պախուսուս քի՛ տեօրտիւնձիւ օղլու Յուգանըն ճինսինտէն Մէսիհին տօղաճաղինի , կէլէճէք վագթին ալէմէթինի , սուրբ Խաչըն իւղէրինտէ դան տէօքիւպ՝ էօլէճէկինի , վէ գըյամէ (յարութիւն) տլաճաղինի ² . քէզա տիւնեանըն նիհայէթինտէ՝ պէշինէ ճի օղլու Դանըն ճինսինտէն թէճճալըն կէլէճէկինի՝ սրըրէն պէյան էտէր ³ :

ԳԼ. Ծ.

() օրհնութիւն թէքմիլ օլտուգտէ Յակոբ վէֆաթ էտիւպ՝ վէ ատէթլէրի իւղըէ անի պահարլույուպ՝ ետս կիւնլէրի կէչտիքտէն սօնկրա , Յովսէփ՝ վէ գարնոալէրի՝ վէ Յովսէփէ իբրամէն Փարաուսնուն թարաֆընտէն տախի իթիպարը քիմսէլէր կէօթիւրիւպ՝ Բեբրոնտէ տէֆն էտէրլէր՝ վէ տեօնէրլէր Մըսըրէ : Պատէհու՝ Յովսէփին գարնոալէրի խէվֆլէրինտէն նաչի անէ տէրլէր՝քի փէտէրին պիլ զէ եէմին վէրտիրտի՝քի սէ յլէյին Յովսէփէ , ավֆ էթսին սիզին գապահաթընըղը : Վէզպուրլէր ավֆ տիլէր իքէն , թաղսիրաթը թաղէլէյիւպ՝ Յովսէփի թէքրար աղլաուրըլէր ⁴ . զիրա պու ճէվապ իլէ՝ անի նէֆսանիյէթճի պէլլէմիշ օլտուլէր . տլախուսուս քի՛

1 Չոր առի՛ի ձեռաց լճովհնացւոյն սրով խմով և աղեղամբ . Ծննդ . ԽԼ . 22 :

2 Մի պակասեցի իշխան ի Յուդայ , և մի պետ յերանաց նորա , մինչև կկեսցեն նմա հանդերձեալքն . և նա է ակնկալութիւն Հեթանոսաց . Ծննդ . ԽԹ . 10 :

3 Եւ ևղիցի Դան՝ օձ դարանտիպ ի ճրնադտորի , հարկանել զգար , շապար երկվարի . և ընկնուլ զհեծեալն յետս . Ծննդ . ԽԹ . 17 :

4 Եւոց Յովսէփ փսն բանիցն՝ զոր խօսեցան ընդ նմա , Ծննդ . Ծ . 17 :

խիլաֆ սէօլէտիլէր, զերա Յակոբ՝ պու միսիլլու եէմին վերտիրմիշ տէկիլ խոտի անլէրէ : Վէ լաքին Յովսէփ՝ անլէրին խիլաֆ սէօլէտիլինի եիւզլէրինէ վէր մէյէրէք՝ ճէվապ էտէր՝ քի սիզ պէնտէն էօթիւրիւ քէմլէք տիւշլունտիւնիւղ, լաքին Ալլահ պէնիմ իշիւն էյլէք տիւշլունտիւ : գօրգմայլն, պէն սիպլ՝ վէ սիզլն է վինիզի պէսլէրիմ, վէ թէսէլլա էտէր անլէրի¹ : Ֆիլհագիգա՝ պու պապտէ Յովսէփին գարնտաշլէրինին ճէվապը՝ զայէթ անի ինճիտիր : լաքին Յովսէփին անլէրէ էթտիկի ճէվապ՝ տիւրի եէքթա ինճի տիր :

Ֆէհմ էյլէ պաւրատէ՝ քի թագսիրաթ նէ տէրէճէ քէօթիւ տիւր : վէ նէ գատար զլյատէ ըզուրոսպէ պատի օլուպ՝ բահաթսրզ էտէր ինտանը՝ Տիւշման հէր նէ մլգտար զալիպ օլա՝ գապիլ քի վագըթ կէշմէք իլէ տիւշմանլըլի թէրք էտէ : եախօտ անըն էլինտէն ֆիրար էթմէք իլէ՝ ինտան խէլաս օլա, անճագ՝ քիշլինին թագսիրաթը տայիմա քէնտի ֆիքրինէ տէն չըգմաղ օլուպ, վագըթ կէշմէք իլէ՝ եախօտ եէք տէկիշմէք իլէ, անըն էլինտէն խէլաս օլմագ միւմքին տէկիլ : Վագաա՝ Յովսէփին գարնտաշլէրի՝ անի սաթարգլէրի զէմանտէն՝ օ՛ անէ տէկին գըրգ սէնէ կէշմիշ, վէ Յովսէփ տախի անլէրին գաթահաւ թընը ալֆ էթմիշ իքէն, մէզպուրլէր էթտիքլէրի քէօթիւլլուկիւ ֆիքր էթմէք իլէ խէվֆ էտէրլէր : Ինտանըն կիւնահը քէնտինէ օ՛ գատար մէրհամէթսիզ տիւշման արք քի, պու տիւնեատէ անի խէվֆ իւգրէ սագլայուպ՝ բահաթսրզ էթտիքտէն մատէ՝ ախրէթտէ տախի պի նիհայէթ սիասէթ իլէ թէքտիր

1 Դուք խորհեցայք զիննն ՚ի բարութիւն, և Աստուած խորհեցաւ վասն իմ ՚ի բարութիւն, ... մի երկնմբ՝ եւ կերակրեցից զձեզ և զտունն ձեր, և միմիւրեւորց զնստ : Ծ. 20 :

էտէր . մատամքի ինսանըն ճէհէննէ մէ կիթմէսինէ սէպէպ՝ քէնտի կիւնահը տըր : Օ իրա՝ նիճէ քի ճիսմանի վարըզըն կեօլկէսի վէ աղըրըղի զաթը թապիաթընտէն օլմաղ իլէ՝ անտէն այրըմաղ , քէզա զուզէպ՝ կիւնահըն կեօլկէսի վէ աղըրըղի կիպի օլուպ՝ կիւնահքեար ստէմին եագասընը պիրան էլտէն պըրագմաղ , թա՛ քի ատալէթ շէրիաթը իւզըէ անի թէքտիր էտէ :

Եւ յիմտի՝ էկէր տիլէր իսէն քի տիւնեատէ վէ ախրէթտէ ըահաթ օլասըն , խաթա էթմէ . վէ էկէր էթտին իսէ , վագըրթ կէչմէտէն թէօպէ տէյէրէք իւթիրաֆ օլ՝ քի զաղէպէ կիրիֆթար օլմայասըն :

Ս Ի Ի Ա Լ 40 .

Յալիք նիլէն Քանան խօրաղինպէ տէֆն օլունմագ իւլէպի :

Ճ . Զիւնքի Ալլահ օ էյալէթի Աբրահամա՝ Խահակա՝ վէ քէնտինէ վատ էթմիշ իտի , իսթէր քի՝ Ալլահըն քէնտինէ վատ էթտիկի եէրտէ տէֆն օլունստէն : Պախուսուս քի՝ Աբրահամըն վէ Խահակըն գապրի Քերրոնտէ օլմաղ իլէ , անլէրին եանընտէ տէֆն օլունմաղէ արզու էտէր՝ քի էվլատլէրի ֆէհմ էթսինլէր Մըսըրտէն չըգուպ՝ Քանան էյալէթինէ կիտէճէքլէրինի . վէ օլմայա քի տայիմա Մըսըրտէ գալմագ արզուսի իլէ , անլէրին քեօթիւ ֆէյլինէ մէյլ էտէլէր : Օ իրա Ալլահըն վատի իւզըէ Յակոբ պիլիր իտի քէնտի ճինսինին Մըսըրտէն չըգաճաղինի :

Պունտան գաթի նազար . չիւնքի՝ Յիսուս Քրիստոս Մէսիհ էֆէնտիմիղ Քանան էյալէթինտէ տօղուպ՝ անտէ ինսանը իտլաս էտէճէք իտի կիւնահտէն , վէ անտէ տէֆն օլունուպ՝ գըյամէ ալաճագ իտի , օ էճիլտէն Քանան թօփրաղինտէ Քերրոն նամ

մահալուէ՝ (օ՛քի սուրբ Երուսաղէմէ ալթը սաաթ մըգտարի եէր տիր) աէֆն օլունմագ իօթէր քի՝ Մէսիհ իլէ գըյամէ ալա՛ :

Ս Ի Ի Ա Լ 41 .

Յօւնի գա՛ն ելլ Էլէրէ՛ ելաի :

Ճ . Սէքսէն ելլ . զիրա օթուզ եաշընտէ վէզիր օլտու , եիւզ օն եաշընտէ էօլտիւ : Ֆէհմ էյլէ՝ քի Ալլահա թէքմիլ իթիգաթ իլէ ումուտ էտէն՝ նէ թարզ միւշէրրէֆ օլուր : Յօլմէփ չօգ խուսուս իլէ Մէսիհէ բէսիմ օլտու զինտէն մատէ , ինսանլէրէ տա , խի ֆազիլէթ էօրնէկի օլտու : Օ՛իրա քիւշիւքիւքտէ՝ աթասընէ վէ գարնտաշլէրինէ իթասաթտէ պի գուսուր . ճահիլանէ հարէքէթտէն ուզագ . քէնտիւնէ հասէտ էտէնլէրէ մուհապպէթ էտէր . գույույէ աթարգլէրինտէ՝ վէ էսիր կիպի սաթարգլէրինտէ , Ալլահա ումուտ էտիւպ՝ տապր էտէր : Աշասընէ խիյանէթլիք էթմէզ , կէնճիլքտէ նէֆսինի փայիմալ էտիւպ՝ կիւնահէ տիւշմէյիմ աէյու՝ էօլիւմ տէրէ՝ ճէսի իֆթիրայէ օղըայուպ՝ քիմնէյէ սըր վէրմէզ : Պի զայրի հագըն մահպուս օլուպ՝ Ալլահտէն ումուտիւնի քէսմէզ : Սատարէթէ վասըլ օլտու գտէ՝ քիպիրլէնմէզ . քէնտիւնէ քէմլիք էտէնլէրէ էլիք էտէր , փատիշահէ սատագաթ իւզըն խըզմէթ էտիւպ՝ սուշիրլէրինէ տախի զուլմ էթմէզ , մատամ քի հիւքիւմտար քիմէսնէլէր էքսէրի թամաի խամլէրինտէն նաշի , եախօտ՝ գապահաթլըյէ թասահուպ էտիւպ՝ գապահաթսըզէ տիւշման օլարագ՝ տտալէթէ մուզայիր հարէքէթ էտէրլէր : Օ՛իրա՝ նիճէ քի ճէլ

1 Բազում մարմինք ննջեցեաց Սրբոց յարեան . Մարտի . Ին . 52 :

պիմալ արդուսինտէ օլանըն ֆիքրի՝ տօղրույու ֆէքքէ տէմէզ¹, քէզա՝ քիշի սէվտիկինին թագսիրաթընը՝ վէ սէվմէտիկինին ֆաղիլէթինի՝ թանրյամազ օլտուղինտէն², առալէթէ մուղայիր հիւքմէտէր : Ալ քին Յովսէփ՝ ինայէթի Խիւտա պու միսիլիւ նա հէմլար հարէքէթլէրտէն ուղագ վէ ազատ օլմազ իլէ, օ տէրէճէ հէքքէսի լայրղի վէճհ իւզրէ իտարէ տէր իտի քի ֆաքիր վէ քիսար՝ քէնտինտէն խօշ նուտ : ()՝ մըգտար շէրէֆի մէսնէթտէ՝ ճիսմանի արդու լէրտէն ալտանուպ՝ թէն սէֆալէրինէ մէյլէթ մէզ : ()՝ միսիլիւ միլլէթ ղայրէթի վար իտի անտէ՝ քի էօլտիւքտէն սօնկրա տախի՝ ճինսինտէն տըրլմագ իսթէմէզ : Օլիւրա Ալլահըն վատի իւզրէ՝ Խարայէլ միլլէթինին Մըսըրտէն չըգաճաղինէ իթիգաթ էթ մէք իլէ, էօլէճէկի ղէման վասիյէթ էտիւպ՝ եէմին վէրտիրիր գարնտաչէրինէ վէ ճինսինէ՝ քի նէ վագըթ Մըսըրտէն չըգարլէր իսէ՝ քէնտի քէմիլլէրինի տախի չըգարալէր, վէ կէօթիւրիւպ Գանանտէ տէֆըն էտէլէր³ :

Վազար գըլ, նիճէ քի Յովսէփին Մըսըրէ կիթ մէսինէ գարնտաչէրի սէպէպ օլտու, քէզա անլէրին էվլատլէրի՝ անըն քէմիլլէրինի Մըսըրտէն չըգարուպ՝ Գանան թօփրաղինտէ տէֆն էթմէկէ պօրճըլ օլտուլէր : Ալ է տախի նիճէ քի Յովսէփ Մըսըրէ եալը նըզ կիտիւպ՝ անտէ պիր վագըթ սըգլէթ չէքաի իսէ տէ, սօնկրա չօգ շէրէֆ քէսպ էթտի, քէզա Խարայէլ ճէմաաթի՝ աղըգ իլէ Մըսըրէ կիտիւպ վէ անտէ չօ

1 Կաշառ մի առնուցուս . զի կաշառ կուրացուցանէ զաշտ համարձա կահայեցոց , և ապականէ զբանս արգարս . Եւէյ . Ի Գ . 8 :

2 Ըստ առածին . կոյր է ատերութիւն և սէրն :

3 Հաւատովք Յովսէփ 'ի վախճանին իւրում' յիշեաց զիս օրգւոյն Խարայէլ , և վանս ոսկերաց իւրոց պոստաւիթաց . Եփ. 1 . ԺԱ . 22 :

զարուպ՝ Փարաւոնուն էլինաէն պիր վագըթ էղէյէթ
չէքտի իսէ տէ , պասէ հու աղիմ շէրէֆ իլէ չըդար
Մըսըրաէն :

Իսրէթ ալ . Յովսէփ տէ կիլ քի եալընըլ էճնէ
պիտէն , իլլա՝ քէնտի գարնտաչէրինաէն տախի էօ
լիւմ տէրէ ճէսի քէտէր կէ օրիւպ՝ Ալլահաէն մէ միու
օլարագ սապր էտէր իտի . սէն տախի կէրէք էճնէ
պի՝ կէրէք ագրապա վէ տօսթ էլինաէն քէտէրէ օղ
րար իսէն՝ թէ չէքքի էթմէյերէք Ալլահա տուա էյ
լէ՝ քի անֆէ էթսին անլէրին թագսիրաթընը ¹ : Օխ
րա՝ անլէր տիւ շմանլըգ իւզրէ սանա քէտէր էթմէք
իլէ՝ աղիմ տօսթլուգ վէ էյլէք էթմիլ օլուրէր . մու
տամ քի՝ անլէր իչիւն տուա էթմէն իլէ սէ վապըն
արթար :

Տէմէ քի՝ պիլա մուճիպ տիր էթտիքլէրի՝ նիճէ
սապր էտէյիմ . խօշճա միւ լահաղան էյլէ պուրատէ .
էկէր թագսիրաթըն սէ պէպիսէ թէքտիր օլտան՝ քիմ
սէյէ պէհանէ պուլաճագ հալին օլմայուպ՝ մէ ճպուր
սուն սապր էթմէկէ . վէ լաքին թագսիրաթըն եօղ
իքէն թէքտիր օլուպ՝ մէ միուէլլէթ պիրլէ սապր է
տէր իսէն , Հագ թարաֆընտէն իւճրէթէ վէ ինա
յէթէ լայլգ օլուրտուն ² : Քէզա՝ տէմէ քի նիճէյէ
տէք սապր էտէյիմ . զիրա՝ պու պապտէ վագըթ
թային օլունմայուպ՝ էօլէնէ տէ կին սապր էթմէկէ
պօրճլու տուր ինսան ³ : Լախօտ՝ թահամմիւլտէն
խարիճ տիր զուհուր էտէն ուզու պէթ տէյու թէ
չէքքի էթմէ . զիրա՝ Ալլահա մէրհամէթլիւ վէ տուա

1 Աղթա սարսէր ի վերայ նեղաց ձերոյ . Դ. 28 :

2 Քանզի զի՞նչ երախտիք իցեն , էթէ յորժամ մէ զանիցէք՝ ամնջիցիք
և համբերիցէք , այլ էթէ զբարիս գործիցէք՝ շարշարիցիք և համբերիցէք ,
այն շնորհը յատուծոյ էն . Կաթուշ . Ե . Գեք . Բ . 20 :

3 Որ համբերեսցէ խարտե՝ նա կեցցէ . Մարթ . ԻԴ . 15 :

լէթըն օլմաղ իլէ, քիշինին իդտիտարինտէն զիյատէ
տէրա վէ պէլա վէրմէզ: Պախուսուս քի՝ մէրհամէ-
թի ազլմէլէրի հատտէն պիրուսն զայէթ չօգ օլտու-
ղինտէն¹, կիւնտհքեարը լալըղինտէն աշաղա թէք-
տիր էտիւպ, ֆազիլէթքեարը լայըղինտէն զիյատէ
միւշէրրէֆ էտէր²: ()՝ էճիլտէն՝ միւքէտտէր օլան
քիմէսնէ սապըրըղըղինտէն նաշի շիքեայէթ էտէր
խէ, Ալլահըն մէրհամէթինէ վէ առալէթինէ գար-
չը խաթա էթմիշ օլուր: Վէ տախի տէմէ քի՝ քէ-
տէրէ պատի օլանլէր ագրապա վէ տօսթ խալլէր.
պու միւլահապա անլէրէ եագըչըր: Օ՝ իրա թապի-
աթ շուրութու իւղրէ՝ հէրքէս քէնտի ագրապասը-
նէ վէ տօսթուէ՝ եարտըմ վէ էյլիք էթմէկէ պօրճ-
լու իքէն, անլէր՝ էյլիք էթմէտիքլէրինտէն մատէ՝
քէտէր վէ տիւշմանլըգ էթմէլէրի իլէ, զայէթ զի-
յատէ զաղէպէ միւսթահապ օլուրլէր³: Պիլհագի-
գա՝ ագրապա վէ տօսթ եիւղիւնտէն քէտէր շէքմէք՝
զայէթ աղըր կէլիր իսէ տէ⁴, սապը օլունտու գտէ՝
սէվապը տախի չօգ տուր: Ինտան պու տիւնէատէ
նիճէ քի տօսթէ միւհթաճ ալըր, քի տար կիւնիւն-
տէ անտէն թէսէլլա պուլա, քէզա տիւշմանէ տախի
միւհթաճ ալըր՝ քի իգալ վագթիլնտէ թէթիք իւղ-
րէ տուրա՝ քի եանըմայա⁵: Օ՝ իրա՝ ճիւմէսի տօսթ

1 Տէր՝ յերկինս է ոզըրմաթիւն քո, ճշմարտութիւն քո մինչև յամգո.
Սաւ. 1. Ե. 6:

2 Ըստ Աստուածաբանից, պատժէ զմեղաւորս՝ այօր քան զարժանն,
պատկէ դորդարս՝ անդր քան զարժանն:

3 Իսկ էթէ որ իւրոց՝ և մանաւանդ և ընտանեաց իննամ ոչ տանիցի, Դի
հաւատօցն ուրացեալ է, և չար և ս քան զանհաւատսն է, Ե. Տէմ. Ե. 8:

4 Զի թէ թշնամոյն նախատեալ էր, համբերէի արդեօք, կամ ոչ
տեւոյն մեծաբանեալ էր ՚ի վերայ իմ, Թագչի արդեօք ՚ի նմանէ.
Սաւ. Ծ. Դ. 10:

5 Ըստ առաւելն, մեծամեծ բարեկամաց և մեծամեծ թշնամաց կա-
րօտմք:

օլուսի՝ պիր քիմէ սնէ տէն չէքինէ ճէք քեօ չէ օլմատըղի հալտէ , ինսան զայէ թ սերպէ սթլէնէրէք՝ տէրէ ճէսինտէն իսարիճ՝ հարէք թէ մէյլ է տէր :

Պու սուրէ թտէ՝ քիչի քէնտի տիւ շմանլէրինտէն մէմիտէն օլմաղէ պօրճլու տուր , մատամ քի՝ անլէր նահէ մվար հարէք թտէն ինսանը հըֆղ է թմէկէ զայրէ թ էտէրլէր : Պաղիլէ թլի առէմ՝ Ալլահն պահէ ճէսի կիպի , տիւ շման՝ չալը կիպի , նիճէ քի պահճէն նին է թրաֆընը չալը իլէ գու շատըրլէր , քի ճանաւար կիրիւսի՝ խարապ է թմէսին , քէզա Ալլահ սէվտիկի գուլունտէն է թրաֆընը՝ չալըյա մէնէնտ տիւ շման իլէ գու շատըր՝ քի նահէ մվար հարէք թէ տիւ շլէք է տիւսի՝ ֆաղիլէ թինի գայպ է թմէսին : Պախուստ սապր է թմէք , քիչինին քէյինէ մուզայիր իշլէրտէ պէյան օլուր , իմտի՝ էկէր հէր առէմ սէնին քէյին իւզըէ հարէք թէ է թսէ իտի , սապր է տիւսի՝ սէվապ տըմճաղ մէվատ պուլմաղ իտին :

Պու նտան գաթի նազար , սապր է թմէն իլէ՝ տիւ շմանը ֆէթհ է թտիքտէն մատէ , անըն իսլահի նէֆս օլմատընէ տախի սէպէպ օլուրստէն , զիրա՝ տիւ շման հէր նէ գատար զայիպ օլտա , խառմինին սապրընը կէօրիւնճէ՝ ինսաֆէ կէլիւսի՝ թէրք էտէր տիւ շմանլըղի : Սապր իլէ տիւ շմանը ֆէթհ է թմէք կիպի՝ ազիմ վէ քիպարի ֆէթուհաթ օլամաղ : Աիճէ քի Յովսէփ Մըսթէ էսիր կիտիւսի՝ պիր վազըթ անտէ սըգլէ թէ կիրիֆթար օլտու իսէ տէ , գաթի ումուտ օլմայարադ սապր է թմէք իլէ՝ տիւ շմանլէրինի ֆէթհ է թտիքտէն մատէ , տիւնեատէ վէ ախրէ թտէ միւշէրրէֆ օլտու , քէզա՝ ինսան էսիր միսալի պու միհնէ թ տիւնեատընէ տիւ շլիւսի՝ պիր զէման սըգըն թը չէքէր իսէ տէ , տայիմա սապր է տիւսի՝ Ալլահա ումուտ է թտիկինտէ՝ իքի ճիհանտէ տախի միւշէր-

րէֆ օլուր : Օ իրա նիճէ քի Մըսըր՝ թէճրիպէ մա-
հալի օլտու Յովսէփէ , քէզա պու տիւնեա տախի
ճիւմէէ ինսանլէրէ թալիմ վէ թէճրիպէ եէրի տիր¹ :

Պու խուսուստէ զայէթ խօշճա միւլահազա էյ-
լէ , զիրա տէկիլքի եալընրզ քէտէր վագթի , իլլա
քի՝ իգպալ վագթիինտէ տախի թէճրիպէ օլուր ին-
տան : Իմտի՝ նիճէ քի քէտէր զուհուր էթտիկինտէ
սապր էտիւայ՝ Ալլահա ումուտ էթմէք պօրճ իսէ ,
քէզա իգպալ զուհուր էթտիկինտէ տախի՝ Ալլահըն
գօրգուսուսուս պիրան ֆիքիրտէն իսրաճ էթմէյերէք՝
թէվագիւ գալպ օլմագ , վէ տայիմա Ալլահըն էմրի
իւզրէ հարէքէթ էթմէք պօրճ տուր : Օ իրա չօգ-
լէրի իգպալէ վասըլ օլտուգտէ՝ զուրուրիյէթ պիրլէ
տէրէճէլէրինի գայպ էտիւայ՝ քէնտի թէլէֆլէրինէ
պատի օլուրլէր : Պու պապտէ զանն էթմէ քի՝ ինսա-
նըն թէքտիր օլմասընէ բու խսէթ վէրիր Ալլահ , իլլա
քի՝ ինսան քեօթիւլիւք էթտիկինտէ՝ զագէպ վէ-
րիւայ թէքտիր էտէր՝ քի թէրպիյէ օլտուն : Վագտա՝
թէքտիր օլմագ ինսանըն րէյինէ մուղայիր օլմաղ ի-
լէ , ազըլ էրմէյէն՝ անի քեօթիւ պէլլէր , վէ լաքին
պու միսիլլիւ թէքտիրիյէթ՝ օ՛քի պու տիւնեատէ
զուհուր էտէր , հէր վէճհ իլէ ինսանըն հագգընտէ
խայիրը տըր :

Պու խուսուստէ զայէթ տիգգաթ էյլէ . զիրա՝
քեօթիւլիւք իքի ճինս սալըլըր , պիրի՝ կիւնահ քեօ-
թիւլիւկիւ (չար մեղաց) , քի Ալլահ անէ սէպէպ
տէկիլ տիր² , օ՛ պիրի՝ զագէպ քեօթիւլիւկիւ (չար
պատմոյ) , քի անըն սէպէպի Ալլահ տըր³ : Լաքին՝

1 Ոչ ապտէն իբրեւ դիտրճութիւն են վարք մարդոյ ի վերայ երկրի .
և իբրեւ զառօրեայ վարձք վարձկանի կէանք նորա . Յռլէ . է . 1 :

2 Մի ոք որ ի փորճութեան իցէ , առաջէ թէ յՎտուածոյ փորճիմ .
զի Վտուած անխորճ է չարաց . կաթաղ . Յռլէ . Ա . 15 :

3 Եթէ իցեն չորիք ի բազմքի և Տ՛աւն չիցէ սրտեալ . Առլէ . Գ . 6 :

սէ կիւլքի ինսանէ քեօթիւ օլսուն տէյու անէ սէպէպ օլուր , իլլա քի՝ առալէթ սահիպի օլմաղ իլէ , կիւնահաքեարէ զազէպ վերիք՝ քի իսլահի նէֆս օլսւպ՝ ճէհէննէմին էզապինաէն իսէլաս օլսուն : Ֆիլհագիւգա՝ պու միսլիլիւ զազէպ՝ ապիմ ինայէթ տիր , վէ օ՛քի պու ինայէթի թանրմաղ վէ քեօթիւ ֆէյիլտէն կէրի աուրմաղ , հէր հալ ախրէթտէ պի նիհայէթ զազէպ իլէ թէքտիր էտէր անի Ալլահ՝ , քի առալէթ իճրա օլսուն , իմաի՝ էկէր զազէպտէն իսէլաս օլմագ տիլէր իսէն՝ քէմլիք էթմէ , վէ սանա քէմլիք էտէն օլուր իսէ՝ բիզան իլէ սապր էալւպ՝ անլէր իչիւն Ալլահա տուա՛ էյլէ , քի անֆ էթսին անլէրին կիւնահէրինի , քի սէնին կիւնահըն տախի անֆ օլսւպ՝ , ինայէթէ լայրդ օլսուրն :

Վէ տախի բահաթ օլմագ իսթէր իսէն , էյլէ պէլէ քի՝ կէոյա տիւնեատէ եալընըզ պիր սէն վարսըն , պիր տէ Ալլահ վար : Վէն՝ նէ քի էտէր իսէն սայիրլէրինէ , պիլ քի՝ Ալլահա էտէրսին՝ : Վէ սանա՝ սայրիլէրաէն նէ քի գուհուր էտէր իսէ , պիլ քի Ալլահ որլս անի էտէն : Պու սա բէթտէ պիլ քի՝ տիւնեատէ սէնտէն զայրի հէր նէ գատար ինսան վար իսէ՝ անլէրին ճիւմլէսի Հագ թարաֆընսէն վէքիլ վէ միւպաշիր կիպի սէնին իւզէրինէ թային օլսւպ՝ քիմի տօսթլուգ սուրէթի իլէ էյլիք էտէրէք՝ սէնի թէսէլա էտէր , քի՝ գաթի ումուտ օլմայասըն , վէ քիմի՝ իսասիմանէ սուրէթ իլէ քէտէրէ պատի օլուր , քի՝ հատտինի թանրլսւպ՝ թէրպիյէ օլսուրն : ()՝ է՝ ճիւտէն պիր քիմէսնէտէն էյլիք կէօրիւր իսէն՝ էվիլէ

1 Զի էթէ թաղուցուք մարդկան զանցան նոցա . թողքէ և ձեղ Հայրն ձեր երկնաւոր զանցանա ձեր . Մարթ . Զ . 14 :

2 Որովհետեւ արարիք միտմ յեզրարցս սյուսիկ փոքրիկնց՝ ինձ արարիք . Մարթ . ԻԵ . 40 :

լա Ալլահտէն մէ մնաւն օլ, սօնկրա էյլիք էտէնաէն :
 Քէզա՝ պիր քիմէտէն քէ միլք կէօրիւր իսէն՝ կիւ-
 ճէնմէ . վէ զանն էթմէ քի՝ անի էտէն ինսան տըր ,
 իլլա քի՝ անէ պիր էթտիրէն վար . զիրա Ալլահ քէն-
 տի միւրատը ալիյէ սինի՝ մախլու գաթ եէտի իլէ իճ-
 րա էտէր (նիճէ քի իկիմի եէտի սիւալուէ զէքր օյ-
 տու) : (Նիճագ՝ տիւշմանլըգ գաստի իլէ՝ ախէրինէ
 քէ միլք էտէն՝ զանն էթմէսին քի Ալլահն էմրինի
 իճրա էտէր , իլլա քի՝ քէնտի նէֆսանիէթինի . օ է-
 ճիլտէն զազէպէ միւսթահագ օլուր : Օ իրա քէ միլ-
 կէ պատի օլան՝ պիլտէ քի խաամինին թէրպիյէսինէ
 թային օլմուշ տուր , քեօթիւ լի քտէն կէրի տու-
 րուպ՝ տիւշմանլըգ էթմէզ իտի , քի օլմայա պիր կիւն
 քէնտի թէրպիյէսինէ տախի պաշգասը թային օլա :
 Վէ լոքին միւքէտտէր օլան՝ զուհուր էտէն քէտէ-
 րի Ալլահտէն պիլլապ՝ պիլլա շէքեայէթ սապը էտէր
 իսէ , տիւշմանըն քեօթիւ ֆիքիր իլէ էթտիրինի՝ է-
 յիյէ թէպաիլ էտէր :

Վազատ՝ ինսան զայիֆ թապիտթ՝ էզիյէթէ
 թահամմիւլ էտէմէզ օլմազ իլէ , քէտէրտէն ինլաս
 էյլէ պիզի տէյու՝ Ալլահ նիյազ էթմէք ճայիզ իսէ
 տէ՝ , քէտէր վազթինտէ տախի պիլլա շէքեայէթ սա-
 պըր էթմէք ճայիզ տիր : Օ իրա՝ զուհուր էտէն
 տէրտ վէ պէլա՝ էկիւր թազսիրաթընա պէտէլ իսէ ,
 մազֆիրէթ պուլուրտուն . եախօտ թազսիրաթըն
 օլմայուպ՝ Ալլահն կիզի շէրիաթընէ վէ հիքմէթիւ
 նէ մէպինի իսէ , հալինտէն թէշէքքի էթմէյլրէք
 սապը էտէր իսէն , ախրէթտէ իւճրէթին ալթար :

1 Միտանիր զմեզ իփորձութիւն , այլ փրկեալ ի շարէ . Մագլ . 2 . 13 :

2 Ամնայն ուրախութեան արժանի համարիջիք Էղրազք , յորժամ ի
 պէտէս փորձութեան ի մէջ անկանիջիք . կալուշ . Յալի . 11 . 2 :

3 Էրանեալ է այր՝ որ համբերիցէ փորձանայ . զի Էթէ ընտիր ևս
 գտանիցի , առցէ զպատկն կենայ . կալուշ . Յալի . 12 :

Պու սուբէթտէ պէյան տըր քի , հէր նէ կէօնէ ու գուպէթէ կիրիֆթար օլտա քիշն՝ քէնտի հագգընտէ խայիրը տըր : Պախուսուս քի էղիյէթէ աիւշիւպ՝ սապըրսըզըդ իլէ շիքէաշէթ էտէնին էպէտի մէն , ֆայէթի օլմատըղինտէն պաշգա՝ քէնտի էղիյէթինի արթըրըր : (!) Իրա զուհուր էտէն տէրտ վէ պէլա՝ թապիաթընտէն հէր նէ գատար հաֆիֆ օլտա , թէշէքքի օլտէնտուգտէ՝ օ՛ տէրէճէ աղըր կէօրիւնիւր , թա՛քի գաթի ումուտ էտէր ինսանը : Պունտէն զըտ տը՝ պաշա կէլէն գազա վէ սէրէնճում՝ թապիաթընտէն հէր նէ մըգտար աղըր օլտա , մէմնունիյէթ պիրլէ թահամիւլ էտիւպ՝ շիւքըր էտէրէք սապըր օլտէնտուգտէ՝ հաֆիֆլէնիր : Նիճէ քի Հաւատք ուղըռնէ գանտեօքէն Նահատակլէրին շէքտիկի էղիյէթ՝ թահամ միւլտէն խարիճ՝ վէ թապիաթէ մուզայիր իտի , վէ լաքին ֆիքիրլէրի՝ գալպլէրի՝ վէ մուհապպէթլէրի թամ իթիգաթ իլէ Ալլահտէ օլմաղ իլէ , ինայէթի Պարի՝ զայիֆ թապիաթ օ՛ տէրէճէ գուվվէթ քէսպ էթտի , թա՛քի՝ գըլըճա վէ աթէշէ գարշը տուրուպ՝ կէօնակէօն սիտսէթ իլէ էօլմէկէ արգուքէշ օլտուլէր : Նիլհագիգա՝ նիճէ քի կիւճ իըզմէթ՝ մուհապպէթ իլէ իճրա էտէնէ տսան վէ գօլայ կէլիր , քէզա գօլայ իըզմէթ՝ մուհապպէթ իլէ իճրա էթմէյէն ատէմէ զայէթ կիւճ վէ աղըր կէլիր :

Ինսանլէր՝ նիճէ քի ճիսմանի խուսուսլէրտէ պիրպիրինտէն զիյատէ էլս՝ օլմագ զայրէթինտէ աիրլէր տայիմա , բուհանի խուսուսլէրտէ տախի՝ օ՛ միսիլլիւ զայրէթ իւզըէ օլտալէր իտի , շէթանտէն զայրի քիմսէ պուլունմաղ իտի ճէհէննէմտէ : Վէ լաքին՝ չօգլէրի ֆաղիլէթի պաշգասընէ իհալէ էտիւպ՝

քէնտիլէրի քեօթիւ ֆէյիլտէ օլտնէրի էմսալ էթմէք իլէ՝ ճէհէննէմտէ շէյթանէ րէֆիք օլուրլէր : Հապիգաթ՝ մէզպուրլէր էկէր ֆազլլէթքեար ատէմլէրի էմսալ էտիւպ՝ Ալլահըն էմրի իւզըէ հարէքէթ էթօէլէր իտի, ճէհնէթտէ Մէլայիքլէրէ րէֆիք օլտապլէրի՝ աշիքեար իտի :

Ս Ի Ի Ա Լ 42 .

Յիւլէթ էօլլի-քալէն «օնկրա» Իսրայէլ Ռէլիքիէն հալէ
հի՞ճէ օլտա՝ Մընըրալէ :

Ֆ. Լ. Ա.

Ճ. ' | այէթ սէֆիլ օլտու : Օխրա Յովսէփին վազթինտէքի փատիշահ վէ րիճալ քիպար էօլլուպ՝ վէ տաթի չօգ վազըթ կէշիւպ՝ անըն Մըսրըլլէրէ էթտիկի էյլէք ունուտուլտու ¹ : Պախուսուս քի՝ ինայէթի Խիւտա՝ Խորայէլ միլլէթի զայէթ չօղալուպ՝ կիւն պէ կիւն արթմատէ օլմազ իլէ, օ՝ վազթին ֆարաւոնու (թագաւոր), անլէրին չօգլուզինէ նազարէն խէվֆէտէր՝ քի օլմայա տիւշման զուհուր էթտիկի հալտէ, Խորայէլ տաթի պաշ գալտըրուպ Մըսրտէն չըգա : Օխրա իշիտիլմիշ իտի՝ քի Խորայէլ միլլէթի Մըսրտէն չըգուպ՝ Քանանէ կիթմէք իսթէր . մատամ քի Յովսէփին սէպէպի իլէ Քանանտէ կէլիւպ՝ միտաֆիրէթէն գալմըշլէր իտի անտէ : Պիլհատէ քալիգա՝ շէրան քիմսէ անլէրի մէն էտէմէզ իտի, անճագ մէզքիւր Փարտուն՝ զատտար պիր քիմսէ օլմազ իլէ՝ պըրագմագ իսթէմէյիւպ՝ անլէրի էտիր կիւպի չալըշտըրըր իտի : Նազար գըլ մէզպուրուն ֆէաատ ֆէյլինէ, զիրա՝ նէ Խորայէլին Մըսրտէն չըգա :

1 Եկոց այլ թագաւոր՝ որ ոչ գիտէր զՅովսէփ . Եւէր . Ա . 8 :

տրդլինի խաթեր, վէ նէ չօղալաւորդինի, վէ բահաթ օլուպ չօղալմասընէր տէյու, բէնչպէր կիպի քէրփիձ խըզմէթինէ վէ մէմլէքէթ եափմաղէ թային էտէր անլէրի: Խպրէթ ալ, նիճէ քի Փարաւոն՝ Խարայէլ ճէմասթինի զիյրի տէսթինէ ալմըշ օլմաղ իլէ, ան լէրէ չամուր ջիյնէտէրէք քէրփիձ՝ վէ մէմլէքէթ եափաբըրը իտի, քէզա՝ քեօթիւ ֆէյլէ միւղթէլա օլան քիմէսնէ, շէյթանըն թահթի հիւքմիւնէ տալ խիլ օլուպ՝ կէցա չամուր ջիյնէյէրէք՝ քէրփիձ՝ վէ մէմլէքէթ եափաբ անէ, զիրա Փարաւոն՝ շէյթանէ թէշպիհ օլունուր, քեօթիւ ամէլ՝ չամուրա:

Ֆէհմէյլէ պուրատէ Ալլահըն ինայէթինի, զիրա Փարաւոն նէ գատար քի էզէյէթ էտէր իտի Խարայէլ՝ չօղալմասընէր տէյու, հիքմէթի Պարի՝ ան լէր օ գատար զիյատէ արթուպ չօղալըրէր իտի: Իմ տի մէզպուրուն չարէսի քէսիլիւպ՝ էպէ գարըլէրէ էմր էտէր՝ քի Խարայէլ միլլէթինին տօղան էրքէք չօճուգլէրինի պօղուպ էօլտիւրէլէր, լոքին՝ անլէր մէրհամէթ էտիւպ՝ չօճուգլէրի էօլտիւրմէղէր: Վէ Փարաւոն անլէրէ իթապ էտինճէ, ճէվապ էտէրլէր քի Խարայէլ միլլէթինին տիշէհլիլէրի՝ Մըսըրը կիպի օլմայուպ՝ էպէ վարմաղտէն էվլէլ տօղուրուրլէր: Ֆիլհադիգա՝ մէզպուրէլէրին պու ճէվապը վիք սահիհ օլմայուպ՝ ֆէգաթ Ալլահտէն գօրգմաղ իլէ, մագսումլէրի էօլտիւրմէտիքլէրի իշիւն, Ալլահ ան լէրէ՝ մալ էվլատ վէ շէրէֆ վէրիւպ, էվ վէ քիւլ ֆէթ սահիպի օլտուլէր:

Խպրէթ ալ, նիճէ քի քեօթիւ լիւք՝ Ալլահըն բէյինէ մուղայիր օլմաղ իլէ, քեօթիւ լիւք էտէն էկէր

ինսանլէրտէն թէքտիր օլմաղ իտէ՝ հէր հալ Ալլահ տէն թէքտիր օլուր . քէզա էյլէք , Ալլահն ըէյինէ մուվաֆըզ օլմաղ իլէ , էյլէք էտէն՝ ինսանլէրտէն իւճրէթ տլմաղ իտէ տախի , Ալլահ անէ հէր հալ իւճրէթ վէրիր . ղերա՝ հէր քիմ՝ վէ հէր նէ վագըթ օլտա , էյլէք էտէնին իւճրէթի էպէտի զոյ օլմաղ :

Պուրատէ զայէթ տիգգաթ պիրլէ միւլահաղտ էյլէ՝ քի նէ՝ գատար տղըր վէ պիւլիւք կիւնահ տըր չօճուղի էօլտիւրմէք . եախօտ՝ էվլատ օլմասըն տէյու իլաճ իշմէք . եախօտ՝ թապխաթէ մուղայիր հարէքէթ էթմէք : Այկէր էվլատ գահրը շէքմէք իսթէմէզ իտէն՝ էվլէնմէ . էվլէնիր իտէն՝ Ալլահն գուրտուղի թարիքէ գարշը տսւրմա . ղերա էվլատ զահմէթի շէքմէյիմ տէր իքէն՝ ճանընը ճէ հէննէմլէք էտէրսին :

Նազար գըլ Փարաւսնուն քեօթիւլիւկիւնէ . ղերա պագար քի՝ Խորայէլէ էլլէթ վէրմէք իլէ , վէ էպէլէրէ թէնպիհ էթմէք իլէ , պաշա չեգըմազ . օ էճիլտէն էմր էտէր քի՝ Խորայէլ ճէմաաթինին տօղան էրքէք չօճուգլէրինի չոյա աթալէր¹ : Ապգտա՝ պու էմր թապխաթէ գարշը վէ էմսալի եօգ . լաքին՝ Ալլահ անըն քեօթիւլիւկիւ իլէ՝ անի թէքտիր էտէն

ԳԼ. Բ. ճէք օլմաղ իլէ , Յակոբուն իւ չիւնճիւ օղլու Ղեւինին ճինսինտէն Մովսէս տօղար , (քի անըն փէտէրինին իսմի Ամրամ , վէ վալիտէսինին Յոքաբէդ իաի) . վէ անի սուլա տթմաղէ գըլմայուս՝ իւ չ այ սագըրլէր² : Ապքին իւ չ այտէն սօնկրա՝ սագըլամաղէ ճէսարէթ էտէմէյուս՝ վալիտէսի՝ հասըր սաղընտէն պիր սանտըգ

1 Չամկնայն արու որ ծնանի Երրայէջուդ . Դ գեա ընկեթլէք . Եւէ . Ա . 22 :

2 Հուսաալէր Մովսէս իրիւ ծնալ՝ թագուցաւ ամիտ Էրիս . Եբբայ . Ժ Ա . 23 :

այլըր , վէ սու կէջմէսին աէյու ղիֆթէյուպ՝ Մովսէսի դօր անըն իշինէ : Պու նէ՞ տէրէճէ էմնալի սապըդաթ էթմէմիշ սէֆիլիք , կէյա վալիտէ՝ օղլունէ մէզար եափուպ՝ տիրի տիրի տէֆն էտէր՝ քի սույա աթա : Չօճուգ անասընտէն սյրըմագ իսթէմէզ , վէ անասը չօճուգտէն , լաքին ղալըմին գօրգուսու , աւնայը՝ էվլատտէն , էվլատը՝ անատէն եատ էտէր :

Նաղար էյլէ Մովսէսին վալիտէսինին իթիգաթինէ , ղիրա՝ հէր նէ գատար մէճպուր օրոտու իսէտէ օղլունու սույա աթմաղէ , Ալլահն ինայէթինտէն տախի գաթի ումուտ օլմատը : ()՝ էճիլտէն կէօզ եաչը իլէ նիյազ էտէրէք , չայըն կէօլ կիպի օլմուչ ագընթըսըզ պիր եէրինէ սանտըզը պըրագուպ՝ չօճուղի թէսլիմ էտէր սույա . քի ինսան քէնտի ճինսինէ մէրհամէթ էթմէտի իսէ՝ պարէ սու մէրհամէթ էտիւպ՝ պօղմասըն մագսումի : Վէ Մովսէսին գըզգարնտաչը Մարիամ՝ օ վաղըթ տահա օն եաչընտէմըգտարի , ուղագտէն պէքլէր՝ քի աճապ նէ ղուհուր էտէճէք չօճուղէ : Հիքմէթի Պարի տէր հալ Փարաւոնուն գըզը օ մահալէ եսյգանմաղէ կէլիւպ՝ մէզքիւր սանտըզի սու իւղէրինտէ կէօրաիւքտէ , կէթիրտիւպ չօճուղի անտէ կէօրիւնճէ , եիւրէկի տալանմայուպ՝ մէրհամէթէ կէլիւր , վէ անկար քի՝ Խուրայէլին չօճուգլէրինտէն տիր : Վէ չիւնքի Մարիամ անտէ պէքլէր իտի , ճէսարէթ էտիւպ տէր քի՝ իսթէրմիսին քի պիր Եահուտի սիւտանա չաղըրայըմ՝ քի պու մագսումի սէնին իշիւն պէսլէսին . օ տախի՝ չաղըր տէյլինճէ , հէման սէվինէրէք կիտէր վալիտէսինի չաղըրըր , կէյա եապանճը սիւտանա հիսապը : ()Լ պապտէ Փարաւոնուն գըզը՝ չօճուղի թէսլիմ էտէր անէ , քի պէսլէյիւպ պիւյիւթսին , վէ իւճրէթ տտիսի վատ էտէր :

Ֆէհմէյլէ՝ քի իթիգաթ պիրլէ Ալլահա նիյադէ տէն՝ նիճէ միւրատընէ վասիլ օլուր : Սոյսէսին վալիտէսի էվլատընը գայոյ էթաթի , լաքին թէզ պուլտու . զիրա՝ Ալլահըն ինայէթ տէրեասընէ ումուտ պիրլէ՝ անի սուլա թէսլիմ էթաթի . վէ սու տախի էմանէթի սահիպինէ եէ թիշտիրտի : Վէ չօճուգ պիւլալիւքաէ՝ Փարաւոնուն գըզընէ թէսլիմ էտէր աւնի , օ տախի ճան էվլատընէ տէր անի քէնտինէ : Վէ չիւնքի անի սուտան ալոր , իսմինի Մովսէս չազըրըր , քի սուտան ('ի ջըդ) տէմէք տիր : Օլիրա մօ՝ սումանէսի տիր , վէ սէս՝ Մըսըրըր լիսանը իլէ՝ անտէն տէմէք տիր , կէօյա քի սուտան : Վէ Մովսէս գալորը Փարաւոնուն սարայընտէ :

Ս Ի Ի Ա Լ 43 .

Սոյսէս գալ խալընէ պէլին գալըր Փարաւոնուն գըզընէն խանընալ :

Ժ . Սըրգ եաչընէ տէկին : Ֆիլհագիգա՝ Ալլահըն շէրիաթինէ ինսանըն ֆիրրի երմէզ . ֆէգաթ օլան իշէրի միւրահաղա էտիւպ՝ իպրէթ ալմադ ճալիզ : Օլիրա՝ Փարաւոն Եահուաիլէրին չօճուգլէրին նի սուլա աթարըրըր՝ քի չօղալուպ Մըսըրտէն կիթմէսինլէր , լաքին Ալլահ՝ օ սուլա աթըրլան չօճուգլէրին պիրինին էլի իլէ՝ անլէրի Մըսըրտէն չըգարաճադ օլմադ իլէ , Մովսէսի սուտան չըգարուպ՝ վատիշահըն գըզընէ էվլատ էտէր . նիճէ քի մուգատտաւմ Յովսէփի հապըստէն չըգարուպ՝ վէզիր էթաթի : Օլիրա Մովսէս՝ Իսրայէլ միլլէթինէ գըլաղուղլուգ էտէճէք օլմադ իլէ , լազըմ խաի անէ՝ քի վատիշահըն վէ բիճալ քիպարըն թապիաթընէ , վէ անլէր իլէ ճէվապ ալուպ վէրմէկէ վուգուֆ օլա : Վէ տախի խտարէ վէ

չէրիսթ խուսուսէրինտէ՝ վէ իլիմ թալիմաթընտէ
քէմալէթ քէսպ էտէ : Նիճէ քի օ գատար միւտտէթ
Փարաւանուն սարայինտէ գալմաղ իլէ՝ հէր թիւրլիւ
իլմի թահսիլ էտէր ¹ :

Ֆիէ՛նմ էյլէ . Մովսէս՝ փատիշահ էվլաար կիպի
ազլամ տէվլէթտէ , լաքին տիւնեա պիւլիւքլիւկիւնէ
վէ սէֆասընէ էսկէտի մէյլ էթմէղ , վէ տայիմա քէն
տի միլլէթինին զայրէթինտէ օլուս՝ անլէրլին չէքտիւ
կի էզլցէթի կէ օրտիւքտէ՝ փատիշահ սարայինտէ րա
հաթ օլմասընը հարամ սայուս՝ իսթէր քի միլլէթինի
իսքէնճէտէն խէլաս էթսին . եախօտ քէնտի տախի
անլէր իլէ պէրսպէր իսքէնճէտէ պուլունսուն ² : ()
էճիլտէն Փարաւանուն գըզընըն եանընտէն այրըլուս՝
Խորայէլ ճէմաաթինին եանընտէ սաքին օլուր :

Վէ պիր կիւն՝ միլլէթ զայրէթի արզուսի իլէ
Մըսըրտէ կէզէր իքէն , կէօրիւր քի Մըսըրընըն պիւ
րի՝ նահագ եէրէ Եահուտինին պիրինի թէքտիր է
տէր իտի . թահամմիւլ էտէմէյիւս՝ վէ էթրաֆտէ
տախի քիմսէ օլմասըզլինտէն՝ հէման անի էօլտիւ
րիւս՝ գում իլէ էօրթէր :

Պու պասպտէ տէմէ քի՝ Մովսէս նէ հադ իլէ ա
տէմ էօլտիւրտիւ՝ մատամ քի զապիթ տէկիլ խաի :
Պէլի՝ ինսան թարաֆընտէն թային օլմուչ զապիթ
տէկիլ խաի . լաքին Ալլահ՝ անըն եէտի իլէ Խորայէլ
միլլէթինի Մըսըրտէն խէլաս էտէճէք օլմաղ իլէ , քէն
տի միլլէթինին իւզէրինէ զապիթ նասպ օլմուչ խաի
Հագ թարաֆընտէն ³ : Իմտի զապիթ՝ զուլմ էտէնի

1 Էւ վարթէցաւ Մովսէս ամենայն խնամութեամբ Եզրպտոցոյն , և
էր զօրաւոր՝ բանիւք և գործովք իւրովք . Գ. Բ. Ժ . Է . 22 :

2 Հաւատալք Մովսէս իրբն ամենայն աւրացաւ կուէլ որդի զատին
Փարաւանի , բաւ համարեցաւ շարշարիլ ընդ ժողովըգեանն Ատտաժոյ , բան
առ ժամանակ մի վայելիլ ՚ի մէջս . Է. Բ. Ժ . Է . 24 :

3 Չմատու ամէր թէ իմացին և զբարք նորա , զի Ատտաժոյ ՚ի ձեռն
նորա տալոց էր զիբիւթ թիւն նոցա , Գ. Բ. Ժ . Է . 25 :

կէօրիւնճէ , շէրան իճրայի հագ էթմէկէ մէճպուր տուր : Վէ տախի՝ շիւնքի Մըսըրըլէր նահագ եէրէ հիւքմէտէր իտիլէր Եահուտիլէրին իւղէրինէ . զիւրա անլէր էսիր տէկիլ իտիլէր , իլլա քի միւսաֆիր . պախուսուս քի՝ զուլմէտէնին հագգընտէ՝ զապիթէ շիքեայէթ էտէնի տահա զիյատէ թէքտիր էտէր իտիլէր . զիւրա զուլմէթմէկէ բուխսէթ վէրէն զապիթ իտի . իմտի՝ պու միտիլլիւ նաշէրի հարէքէթ օլան եէրտէ՝ դապահաթսըլը զուլումքեարըն էլլին տէն գուրթարմագ ատալէթ տիր :

Իշթէսի կիւն՝ Մովսէս եինէ կէզէր իքէն կէօրիւր քի , իքի Եահուտի պիրիպիրի իլէ նիզա էտէրլէր . անլէրի սուլ՝ էթմէք իսթէյիւպ՝ սիզ գարըն տաշընըլ՝ պիրիպիրինիզէ զաար էթմէյին տէյինճէ , օ՝ քի հագսըլ իտի՝ ճէվապ էտիւպ տէր քի , սէնի քիմ պիղիմ իւղէրիմիզէ զապիթ նասպ էթտի , մէկէր պէնի էօլտիւրմէք մի իսթէրսին՝ նիճէ քի տիւն Մըսըրըլը էօլտիւրտիւն¹ :

Պու ճէվապը Մովսէս իշխտինճէ , մատահաթ տուլուլմուշ տէյու՝ խէվֆ էտէր : Պիլհագիգա՝ Մովսէս Մըսըրըլը էօլտիւրտիւ իտէ , պիր Եահուտիտէն զայրի քիմսէ եօգ իտի անտէ . լաքին մէզ պուր՝ սըր սագլամոյուպ՝ Մովսէսի վէ միլլէթինի տախի էսիրկէմէյիւպ՝ պաշգալէրինէ սէօլլէմէք իլէ , տիլտէն տիլէ եպըլուպ՝ թա՝ քի փատիշահ տուլար : Վէ օ՝ քի՝ զաթը տիւշման իտի , պու մատտէնին իւղէրինէ տահա զիյատէ հըրսլանուպ՝ Մովսէսի էօլտիւրմէք իսթէր : Վէ Մովսէս խէվֆինտէն նաշի՝

1 Եւ նա տէ , օ՝ կոցոյց գքէզ այր իշխան ե գատուօր ի վերայ մեր . էթէ սպանանէլ զիւ կամիյիս , որպէս ե երէկ սպանէր զԵգիպտոսյին . Եւն . Բ . 14 :

Մըտըրտէն գաչու պ կիտէր Մադիամ տէնիլէն եէրէ¹ :

Նազար էյլէ պուրատէ Մովսէսին ֆազիլէթինէ .
 օքի մաղլու մի զալիմին էլինտէն խէլաս էթմէք իշիւն
 թէրքի վէթան էտիւպ՝ տիյորի ախէրէ ֆիրար էթ-
 միշ իտի , անճագ՝ եինէ ատալէթ զայրէթինի էլտէն
 օլրրագմագ : Օիրա Մադիամա վարուպ՝ անտէ պիր
 գույու ետնընտէ օթուրտուգտէ , օ մահալին պիւ-
 յիւկիւ օլան Հաագուէլ նամ՝ քիմէսնէնին գըզէրի՝
 քի գոյուն կիւտէր իտիլէր , կէլիւպ՝ գույուտէն սու-
 չէքէրլէր՝ քի գոյունլէրի սուլայսլէր , բաքին չօպան-
 լէր անլէրի ճէպրէն գօվարլէր : Սովսէս՝ մէզպուրլէ-
 րին զատարալըղինի կէօրիւպ՝ պիր կէօնէ թահամ-
 միւլ էտէմէզ օլտուղի հալտէ , հէման գալգուպ՝ ան-
 լէրի պիր թարաֆ էտէրէք՝ գըզէրին գոյունլէրինի
 սուլար : Վէ գըզէր օ կիւն էրքէն էվէ կիտիւպ՝
 Հաագուէլէ նագլ էտէրլէր Մովսէսին էթտիկի էյ-
 լիկի . օ տախի՝ Մովսէսի էվինէ տավէթ էտիւպ՝ պի-
 րիպիրինտէն խօշլանմաղ իլէ՝ գալըր Մովսէս անտէ .
 վէ սօնկրա անըն Սեպիօրա իսմինտէ օլան գըզընը ա-
 լուպ՝ տամառ օլտու անէ :

Պէհմ էյլէ Եահուտիլէրին էյլէք պիլմէզ հալի-
 նի . զիրա՝ Մովսէս անլէրին խէլասը զայրէթինտէ իւ-
 քէն , անլէր գարշը տուրուպ՝ լիսանէ կէթիրտիլէր
 անի . անճագ Հաագուէլ՝ օքի սայիր միլլէթ վէ
 փութփէրէսթ իտի , գըզէրինէ եարալմ էթտի տէ-
 յու , Մովսէսի թանըմաղ իրէն՝ իզլէթ իքրամ էտէ-
 րէք մէմնուն օլուպ՝ քէտախնէ տամառ էթտի . վէ
 Մովսէս տախի սատագաթ պիրլէ անըն գոյունլէրինի
 կիւտէր իտի : Վէ չօգ վագըրթտէն սօնկրա՝ Մովսէ-

1 Հաւատովք (Մովսէս) թողըր զլիկին Եզիպտոցուց , եւ ոչ երկըն-
 չէր ի ցամանէ թագաւորին . զի զանկուցթան իրիւ զտնուպ համե-
 բութեամբ համարկցաւ . Եհէր . Ժ. Լ. 27 :

սէ իբի երբէք է վրատ օլուպ՝ պիւշիւ կիւնիւն խմինի
Գերսամ չաղըրաք , վէ քիւ չիւ կիւն՝ Եղիազար . Ելի .
ԺԸ . 4 :

Պու պապտէ՝ ըուհանի ֆիքիւր իւզրէ՝ Մովսէս
է օրնէք օլտու Մէսիհ է ֆէնտիմիզէ . զիրա՝ նիճէ քի
Մովսէս Խորայէլ ճէմաթինի՝ ֆարաւ սնուն է լինտէն
խէլաս էթմէք զայրէթինտէ իքէն , սէնի քիմ պիզիմ
իւզէրիմիզէ հիւքիւմոար նասպ էթտի տէյու՝ անըն
լիսանէ կէլմէսինէ սէպէպ օլտու լէր , լաքին փութ
փէրէսթ Հռադուէլ՝ գապուլ էթտի . քէզա Մէսիհ
է ֆէնտիմիզ՝ Խորայէլ միլէթինի շէյթանըն է լինտէն
խէլաս էթմէք իչիւն՝ տիւնեայէ կէլմիշ իքէն , անի
գապուլ էթմէտիլէր՝ . լաքին՝ փութ փէրէսթ միլ-
լէթլէրի գապուլ էտիւպ՝ ինանալլէր :

Ս Ի Ի Ա Լ 44 .

Սովէս՝ Մադիամէ Հաւգուէլին Եանիպէ Գալ սէնէ Գալլէ :

Ճ . Ղըրգ սէնէ : Իպրէթ ալ . Մովսէս Մըսրատէ
փատիշահ սարայինտէ քիպարլըգ իլէ պիւշիւմիւշ իւ
քէն , չօպանլըղէ իրթիքեապ էտիւպ՝ հալինտէն չիւ
քեայէթ էթմէզ : Օ , իրա՝ ալիմ վէ ֆազիլէթլի օլ-
մաղ իլէ՝ նէ տիւնեալի շէրէֆէ քիպիլլէնիւր , վէ նէ
ֆագիր կիպի չօպան օլտուղինէ մահղուն օլուր . իլ-
լա՝ քէնտինի Ալլահըն բէյինէ իհալէ պիլլէ , միլլէ-
թինին խէլասը խուսուսինտէ՝ Ալլահա նիյազ էթմէ-
տէ պիրան գուսուր էթմէզ : Պիլհագիգա՝ Մովսէս
խէվֆինտէն նաշի Մադիամա ֆիրար էտիւպ՝ գօյուն
կիւամէկէ մէշղուլ օլտու իտէ տէ , սու պապտէ տա-
խի՝ կիզլի հիքմէթ անկլանըր : Օ , իրա Ալլահ՝ անի

Խորայել լմիլէթինէ պաշ վէ չօպան էտէճէք օլմաղ իլէ , մախսուս անէ գօյուն չօպանլըղի էթտիրիր՝ քի ինսանլէրին իտարէսինի չօպանլըգտէն թալիմ էտէ : Օ իրա մէզպուր գըրգ եաշընէ տէկին իլիմ էօլրէն տի , գըրգ երլ չօպանլըգ էթտի , վէ գըրգ երլ տու իսի Խորայել ճէմաաթինէ գըլաղուզ օլտու չէօլտէ :

Ֆէհմ էյլէ . Մովսէս Մագիաամտէ թէն իլէ բա հաթ , լաքին ֆիքիր իլէ բահաթսըղ . զիրա միլլէթին Մըսըրտէ չէքտիկի իօքէնճէյի միւլահազա էթտիքտէ՝ աղիմ գաատլէթ իւղրէ օլուր իտի : Պէլի՝ աւնի էօլտիւրմէք իսթէյէն փատիշահ էօլտիւ , լաքին անտէն սօնկրա կէլէն փատիշահ՝ տահա զիյատէ զատտար օլմաղ իլէ , Եահուտիլէրին թահամմիւլ էտէճէք հալի գալմայուպ՝ ֆիզան իլէ Ալլահա նիյաղ էտէրլէր՝ քի քէնտիլէրինի ինլոս էտէ : Վէ Ալլահ մէրհամէթքեանի՝ ինայէթ պապին քիւշատէ պիրլէ՝ միւրատ էտէր քի , Մովսէսի Մըսըրէ իրսալ էտիւպ՝ անըն եէտի իլէ գուրթարա Խորայելի Մըսըրտէն . անճագ պիլիր քի՝ Մովսէս թէվաղիւ օլմաղ իլէ , ճէմաաթէ պաշ վէ պիւշիւք օլմագ իսթէմէզ . օ էճիլէտէն Եահուտիլէրին չէքտիկի էզլէթի աշէքեար էօրնէք իլէ անէ պէյան էտիւպ՝ միւճիւզաթ գուվլէթի տախի վէրիր՝ քի ինէվֆ էթմէսին :

Օ իրա Մովսէս՝ չէօլտէ գայլն փէտէրինին գօ . ԳԼ . Գ . յունլէրինի կիւտէրէք՝ Քորեբ տէնիլէն տաղէ վարտըգտէ , (քի Սինա տաղինէ պիթիլէք տիր) , ուղագտան կէօրիւր քի՝ պիր չալլ ալէ ֆիլնիւպ՝ թութուչ մուշ , լաքին եանուպ քիւլ օլմաղ , իլլա քի հիլէթի իլէ տուրուր : Պու նէ հիքմէթ տիր տէյու՝ անըն եանընէ վարմալլ օլունճէ , հէման չալլտէն սէս կէլիր քի՝ Մովսէս Մովսէս եագլաշմա պուրայէ , չըգար չարըղընը տյաղինտէն . զիրա տու բաուղին եէր Աղիզ

տիր. Պէ՛ն իմ սէնին փէտէրինին Աբրահամէն՝ Իսահա-
կըն՝ վէ ցահողուն Ալլահը, կէօրտիւմ Պէնիմ ճէ-
մասթիմին Մըսըրտէ չէքտիկի իսքէնճէյի. վէ իշխա-
տիմ անլէրին Ֆիղանընը. ինտիմ անլէրի խէլաս է-
տիւպ՝ Բանանէ կէօթիւրմէկէ՝ քի անտէ սիւտ վէ
պալ չըգար. վէ սէնի իրսալ էտէյիմ Փարաւանէ՝ քի
Խարայէլին էվլատլէրինի չըգարասըն Մըսըրտէն. | ա-
քին Մովսէս Թիւրիւ սէպէպ վէ էօլը էտիւպ՝ իա-
թէմէղ քի Մըսըրէ կիտէ :

Ս Ի Ի Ա Լ 45.

Նե՞ իպի Մովսէսին էլիպիլի էօլը :

Ճ. | Վվէլա՝ քէնտինի լայրդ կէօրմէղ էօլէ ա-
ղիմ խըղմէթ իլէ փատիշահըն հուղուրինէ վարուպ՝
էլչիլիք էթմէկէ : ()՝ էճիլտէն տէր քի՝ պէն քիմիմ քի
Մըսըր փատիշահընէ կիտիւպ՝ Խարայէլի Մըսըրտէն
չըգարայլմ՝ : Սովսէսին պու ճէվապլնէ գարչը՝ Ալ-
լահ անըն իլէ պէրապէր օլմաղէ վաս էտէր՝ քի ճէ-
սարէթ քէսպ էթսին : Վէ տախի պէյան էտէր՝ քի
Խարայէլ մութլադ Մըսըրտէն չըգուպ՝ օ տաղտէ Ալ-
լահ սէճտէ գըլսալէր կէրէք : Իպրէթ ալ, Մովսէ-
սին Թէվաղիլիք պիրլէ ճէվաս էթմէսի իչիւն, Ալ-
լահ անըն իլէ պէրապէր օլմաղէ վաս էթտի :

Իքինճի՝ էօլը էտէր քի, Խարայէլ ճէմասթինէ
կիտիւպ՝ սիպին տթալէրինիղին Ալլահը՝ պէնի իրսալ
էթտի սիգէ տէտիկինտէ, անըն իսմի նէ՞ տիր տէյու-
սիւալ էտէրլէր իտէ, նէ՞ տէսին անլէրէ : Պու ճէ-
վապէ գարչը տախի՝ Ալլահ քէնտի զաթլնըն՝ էպէտ

1 Եւ տէ Մովսէս ջՏէր, ով եմ ես՝ զի երթայցիմ առ Փարաւան ար-
քայ Եդիպտոսաց, և հանիցիմ զորդիսն Խարայէլի յերկրն Եդիպտոս-
աց. Եւէ՛, Գ. 11 :

իլ էպէտ պիր դարար քէնաինտէն վարըզ օլտուղի-
նի խապէր վէրիր¹, քի փաթփէրէսթլէրին փաթ-
լէրի կիպի մախլուդ զանն էթմէսինլէր Խորայէլին
Ալլահընը, իլլա քի՝ օ տուր եէրի կէջիւ վէ ճիւմ-
լէյի Եարատան, ճիւմլէնին սահիպի, վէ օ տուր Աբ-
րահամըն՝ Իսահակըն՝ վէ Յակոբուն Ալլահը²։ Օ իրա
չիւնքի Ալլահ՝ Քանան թօփրազինի Աբրահամա՝ Ի-
սահակա՝ վէ Յակոբա վատ էթմիշ խաի. օ էճիւտէն
անլէրին խիսլէրինի վէրիր՝ քի պէյան օլտուն Ալլա-
հըն անլէրէ էթափի վատին մաթլադ իճրա օլաճա-
ղի։ Օ իրա՝ նիճէ քի անըն վարըզի էպէտի պիր դա-
րար՝ վէ տէկիշլիմէզ, քէզա՝ վատինտէ տափի սաալդ-
օլմաղ իլէ, Մովսէսի Մըսրէ իրսալ էտէր՝ քի վատի
իճրա օլա։

ճէճմ էյլէ պուրատէ Մովսէսէ օլան ինայէթի.
Ֆիլհագիդա՝ Ալլահ կէօրլենտիւ Աբրահամա՝ Իսա-
հակա՝ վէ Յակոբա, բաքին իամինի անլէրէ պէյան
էթմէտի³։ Իմոի ազիմ ինայէթ վէ շէրէֆ աիր Մով-
սէսէ՝ քի Ալլահ քէնտի իամինի անէ պէյան էթաի։
Վէ տափի չիւնքի Փարաւան՝ Խորայէլի պըրազմադ
խթէմէյիւպ՝ նիճայէթ թէքաիր օլաճադ խաի, անէ
վէրիլէճէք զալէպին Ալլահտէն օլտուղի ալէմէ ա-
չիքեար օլմաղ իչիւն, Մովսէսէ թէնպիճ էտէր՝ քի
մէզպուրուն եանընէ վարաւպ՝ Խորայէլի Մըսրտուն
չըգարմաղէ բուխտէթ իսթէտիկինտէ, զայրի պիր
սէպէպ պէյան էթմէսին, իլլա քի՝ Ալլահա գուրպան
էթմէք սէպէպի իլէ, իւչ կիւնլիւք եօլ շէօլէ կիթ-
մէ կէ իղին իսթէսին³։

1 Եւ տէ Ատուած յիմովսէս. Եւ եմ Ատուած որ էն. Եւէյ. Գ. 14։

2 Երեւոյց Աբրահամա. Իսահակա, և Յակոբա . . . և անուն իմ
տէր է. և ոչ յայանէջի նոցա. Եւէյ. 2. 5։

3 Եւ ասացես զնա՝ Տէր Ատուած Երրայից ոց կոչէ զմեզ առ ինքն.

Պուշտան գաթի նազար, Մըսրըտէն չըդարդէրինտէ՝ պօշ չըգմայուպ, հէրքէս քէնտի գօմշուսունտէն ալթուէն՝ կիւմիւշ՝ զիյնէթ՝ վէ էսվապ իսթէյիւպ՝ էվլատէրինի տօնաթօրնէր: Պու միսիլիւթէնպիհ՝ օլուսուր Մովսէսէ քի՝ Խորայէլին Մըսրուտէն խէլաս օլաճաղինի մուհադգադ պիլիւպ՝ զայրի էօղը էթմէսին:

ԳԼ. Դ.

Աքին մէզպուր թէքրար ճէվապ էտէր քի՝ ճէմասաթ իթիմասթ էթմէյիւպ՝ Ալլահ սանա կէօրիւնմէտի տէրէր իսէ, նէ՞ ճէվապ էթսին անլէրէ: () էճիլտէն Ալլահ անէ միւճիւզասթ գուվլէթի վէրիք՝ քի էկէր ճէվապընէ իթիմասթ էթմէզէր իսէ, միւճիւզասթ էթսին՝ քի ինանսընլէր:

Վէ չիւնքի Մովսէս՝ չօպան օլմաղ իլէ՝ էլինտէ ասասը վար իտի, Ալլահ տէր քի՝ պըրադ ասայը էլինտէն. օ տախի պըրագընճէ՝ հէման ասա երլան օլտու. Մովսէս անի կէօրտիւքտէ՝ գաչար անտէն: Թէքրար տէր քի՝ թուլթ անլն գուլրուղինտէն. օ տախի թուլթունճէ էվլէլքի կիպի ասա օլտու: Վէ թէքրար տէր քի՝ էլինի գօյնունէ գօ, Մովսէս էլինի գօյնունէ գօյուպ՝ չըգարըր պագար քի՝ էլի ուլուզ օլմուշ: Թէքրար տէր քի՝ էլինի գօյնունէ գօ. օ տախի էլինի գօյնունէ գօր, վէ չըգարըր պագար քի՝ ուլուզ տէֆ օլմուշ: Պախուսուս՝ մէզպուր հէր վէճհ իլէ միւսթէրիհ օլտուն տէյու, Ալլահ թէքրար տէր քի՝ էկէր էվլէլքի միւճիւզասթէ ինանմաղէր իսէ՝ իքինճիյէ ինանըրէր. վէ էկէր իքինճիյէ տախի ինանմաղէր իսէ, չայտան սու տլուպ՝ եէրէ տէօք. վէ օ սու՝ եէրտէ գան օլտուն:

Ֆիլիճադիդա՝ պուռ խուսուստէ Ալլահ քէնտի միւրատը ալիյէսինի տէֆաթէն Մովսէսէ պէյան էթտի . վէ մէզպուր հէր նէ գատար էօզը էտիւպ՝ գարշըլըգ ճէվասպ ալտը իսէտէ , պուռ տէֆա տախի՝ սէսինին զայիֆ վէ տիլինին աղըր օլմասը իլէ՝ օ՝ միւ սիլլիւ աղիմ խըզմէթէ գուտրէթի էրմէզ օլտուղիւ նի նիյազ էթտիքտէ ¹ , Ալլահ ճէվասպ էտէր քի՝ Պէն սէնին աղըրնը աշուպ , նէ՛ քի լաղըմ իսէ սէօյլէմէկէ ալեահ էտէրիմ : (Նճագ՝ Մովսէս եինէ պիր ճէսուր քիմսէ իրսալ էթ տէյու՝ նիյազ էտինճէ ² , Ալլահ կիւճէնմէք սուրէթի կէօսթէրիւպ՝ անըն պիւյիւք գարնտաշը Ահարօնու թային էտէր . քի Մովսէս՝ Ալլահն թարաֆընտէն Ահարօնէ , վէ Ահարօն տախի Մովսէսին թարաֆընտէն՝ ճէմասթէ սէօյլէսին ³ :

Պու պատտէ զանն էթմէ քի՝ Մովսէս միլլէթի նին սւղուրինէ զանմէթ չէքմէք իսթէմէտիկինտէն՝ պուռ միսիլլիւ ճէվասպէր էտէր իտի , իլլա քի թէվազիւ գալպ օլմասը իլէ , պիւյիւքիւքտէն գաշար . վէ մէզպուր նէ՛ գատար թէվազիւ գալպ օլուր իտի , Ալլահ օ՝ գատար զիյատէ քէնտի եարտըմընը անէ աշիքեար էթտի : Վէ նիհայէթ իլ էմր , Մըսըրէ կիթմէկէ բաղի օլուպ՝ երլան օլան տապը տախի պէրապէր ալըր՝ քի իգթիզա էտէն միւճիւզաթլէրի անըն իլէ իճրա էտէ . նիճէ քի Ալլահ էմր էթտի :

1 Եւ ասէ Մովսէս ջՏէր . աղաչմ զքեզ Տէր , չնմ բաւական , որպէս թէ յերկէ և յեռանդէ , և ո՛չ յարմէհետէ սկսար խօսիլ ընդ ծառայի բում , զի նորածայն և ծանրալիզու եմ ես . Եւէյ , Դ . 10 :

2 Եւ ասէ , աղաչմ զքեզ Տէր , սու քեզ ի ձեռն զայլ դք զօրաւոր՝ զոր առաքիցես . Եւէյ , Դ . 13 :

3 Եւ նա եղիցի քո բերան , և դու եղիցիս նմա յԱստուածակոյս . կողմանէ , Եւէյ , Դ . 16 :

ՍԻՒԱԼ 46.

Նե՞ս պէյա՞ն երէր պալատէ մընիւր լալը՝ վէ անոն օլան արիւն :

Ճ. Չալը՝ Խորայէլ միլլէթինի , վէ արթէշ՝ անլէրին չէքտիկի իւքէնճէյի : Օլորա՝ նիճէքի չալը գուզլլէթսիդ արի վէ թէզ Էանար , քէզա Խորայէլ ճէմասթի Մըսըրաէ էսիր կիպի սէֆիլ օլուպ՝ զատտար Փարաւոնուն շէրրինտէն քէնարլէրինի հըֆզէթմէկէ գատըր օլմասըզլէրինտէն , մէզպուրուն էթտիկի զուլմ անլէրի արթէշ կիպի Էագար իտի : Վէ լաքին՝ նիճէքի արթէշ մէզլուր չալըյը Էագուպ՝ քիւլ էթմէզ իտի , քէզա՝ Խորայէլ ճէմասթի տախի զայէթ չօգ էզլյէթ չէքտի իտէ տէ՝ հիքմէթի Պարի վիւճուալէրինէ քէտէր օլմայուպ՝ կիւն պէ կիւն չօզալմատէ իտիլէր :

Վէ չարըզընը պաղլինտէն չըգար տէյու՝ չալըտէն տէս կէլմէսի , Ալլահըն անտէ հագըր օլտուզլինէ նիշան օլմազ իլէ , անըն Էանընէ սէրպէսթլէք իլէ վարմագ , վէ անտէ չարըզ իլէ տուրմագ՝ ճայիզ օլմաթըղինի պէյան էտէր : Օլորա՝ Մովսէս օ էլամէթի կէօրիւնճէ , ստէթա արթէշ զանն էտիւպ՝ անէ Էագլաշմագ իսթէտի : Պարիուսուս չիւքի Փարաւոն՝ Խորայէլէ չամուր ջիլնէտիր իտի , օ էճիլտէն Մովսէսէ չարըզընը պաղլինտէն չըգար տէյու՝ էմր օլունուր՝ քի միլլէթինին չալըպէ պաղ իլէ՝ էսիր կիպի չէքտիկի էզլյէթի ֆէհմ էտիւպ՝ Մըսըրէ կիթմէմ տէմէսին :

Նագար գըլ պուրտտէ՝ քի նէ գատտար զիյատէ պօրճտուր ինսանէ՝ սուրը Եկէզլէյինին վէ Ազիզ Էէրլէրին իզլէթինի սագլայուպ՝ թագլմ էթմէք , վէ Ալլահտէն իտէվֆ էտէրէք՝ հիճապ իլէ անլէրէ Էագլաշմագ . զիրա՝ չարըզընը պաղլինտէն չըգարմագ , ճիսմա նի արզուլէրի ֆիքիրտէն իիրաճ էթմէկէ նիշան իտի :

Իսահանի մեֆհում իւզընէ մեղքիւք չալը՝ սուրբ Աստուածածինէ, վէ անտէ կէօրիւնէն աթէշ՝ Գէշածուլլահըն անտէն թէն ալմասընէ էօրնէք անկլանըրո

Իպրէթ ալ. ինսան պու տիւնեաաէ կէօյա պիր չալը, ճիսմանի արզուլէր՝ վէ պիւլիւքիւք զայլէսի՝ աթէշ կիպի, անլէրէ միւշթազ օլան՝ տէրունի նաւէ տիւշմիւշ հիսապի՝ քէնտի ճանլընըն էզիլէթինէ պատի օլուր : Իպրին օ քի թէն սէֆալէրինէ վէ տիւնեա պիւլիւքիւքիւնէ մէյլ էթմէզ՝ վէ տայիմա Ալլահա ումուտ էտիւպ՝ ըրդայի հազ իւզըն հարէքէթ էտէր՝ եանուպ քիւլ օլմազ. զիրա Ալլահ քէնտինէ ումուտ էտէնի՝ հըֆզ էտէր օ միսիլլիւ աթէշէրտէն :

Ս Ի Ի Ա Լ 47.

Նի՞ճէ անլանըր՝ Ալլահըն կէօրպիմ, իլլիւպիմ, վէ ինպիմ
պէմիսի :

Ճ. Ալլահըն կէօրմէսի՝ հազզը հազ էթմէք, իշիթմէսի՝ ինսանլէրին նիյազընը գապուլ էթմէք. վէ ինմէսի՝ տէր հալ շէրիաթը իծրա էթմէք տիր : Օիրա՝ տէկիլքի Ալլահ ինսան կիպի կէօրմէկէ՝ իւշէթմէկէ՝ վէ եէր տէկիշմէկէ միւհլթաճ տիր, իլլաքի ճիւմէսի անէ աշիքեսըր՝ վէ քէնտի մէքեանտէն միւնէզզէհ՝ հէր եէրտէ հազըր օլմազ իլլէ, պուլթարզ ճէվապլէրտէն անըն առալէթի՝ մէրհամէթի՝ վէ եարաըմը տույուլուր : Պիլհապիգա՝ Ալլահ տայիմա առալէթ էտիւպ՝ քէնտի մէրհամէթինի՝ վէ եարաըմընը ինսանտէն տիրիզ էթմէզ. լաքին կիզլէ հիքմէթ սէպէպի իլլէ՝ սապը էտէր : Նի՞ճէ քի՝ Խորուշէլ միլլէթինին Մըսըրտէ օ գատար.վազըթ էզլիլէթաէ օլուպ՝ սապը էթմէսինին հիքմէթի վար իտի :

Օ՛իրա՜ չիւնքի մուգատտէմ՝ Աբրահամն պէյանն օլ-
տուղի իւղըէ , անընէ վլատլէրինին տէօրթ եիւղսէ-
նէ զարիսլիքտէ գալմաը սիճիլ օլմուշ խտի (նիճէ-
քի օն սիւալտէ զիքը օլտու), օ՛ էճիլտէն սապը է-
տէր՝ քի սիճիլ օլան վաղըթ թէքմիլ օլտուն . պախու-
տուս Փարաւսնուն կիւնաս էօլիւսիւ տօլուպ՝ թէք-
տիր օլտուն : Քէզա՜ քանանլըլէրին վէ սայիր փութ-
փէրէսթլէրին տախի կիւնասլէրինին էօլիւսիւ տօ-
լուպ¹ , Խորայէլ Մըսըրտէն չըգաըղինտէ՝ անլէրին
էէրլէրինի զապթ էթսին :

Վէ տախի՝ զէմինին գումու՝ վէ կէօյիւն երլորդ-
լէրի կիպի՝ Աբրահամըն էվլատլէրինին չօղալաճաղէ-
նի մուգատտէմ պէյանն էթտի իսէ տէ , սլու խու-
տուստէ տախի՝ մէզպուրլէր պիր վաղըթ գում կիպի
Մըսըրլըլէրէ փայիմալ օլարագ՝ վէ չըգաըղլէրինտէ
Մըսըրլըլէր թէքտիր օլուպ , Խորայէլին շէրէֆի կիւ-
նէշ կիպի ալէմէ պէյանն օլտուն : Օ՛իրա՜ անլէրին
խէլասի խուսուսինտէ օլան միւճիւղաթլէրի կէօ-
րէնլէր վէ իշիտէնլէր , զայէթ հիպէթտէ գալըր
խտիլէր : ()՝ էճիլտէն՝ Խորայէլին Մըսըրտէն խէլաս
օլաճագ վաղթինի՝ կէօրմէք , իշիթմէք , վէ ինմէք
թապիրի իլէ՝ պէյանն էտէր Ազիզ քիթապ :

Քէզալիք՝ քանան թօիրաղինտէ սիւտ վէ պալ
զայէթ չօգ օլմասընը խապէր վէրիր Մովսէսէ՝ քի զա-
հիրէ չըգսըն Ալահըն ինայէթի . վէ թէսէլա օլտուն
Խորայէլ միլլէթի : Օ՛իրա՜ անլէրի իսքէնճէտէն խէ-
լաս էթտիքտէն մատէ , կէօթիւրէճէկի եէրտէ տա-
խի՝ սիւտ վէ սլալ իլէ պէսլէսէ կէրէք² :

1 Քանպի չե ևս բցեալ է մեզք Ամալրհապոյն մինչև ցայժմ. Ծննդ .
ծ.Ե . 16 :

2 Տանիլ զնտա յերկիր բարի՝ և ընդարձակ . յերկիր , որ բոլորէ զիս
թլն և գմղը . Եւթ . Գ . 8 :

Իսահանի ֆիքիրը իւզուէ . սիւտ վէ պալ՝ ասթիք
վէ ճէտիտ Կոմսուտ ասլ էտէր¹ :

Իպրէթ ալ, պու ճիհան ինսանէ Թէճրիպէ վէ
Թալիմնիթ մահալի օլմադ իլէ՝ ինսան միւտտէթի էօմ
րիւնտէ գաղստէն խալի օլմադ : Իմաի գաղա զու-
հուրինտէ՝ Ալլահն ինսայէթ ինսանէ գաթի ումնու
օլմա, իլլա քի՝ սապր էտիւպ նիյաղէ մէշղուլ օլա-
րապ Ալլահտէն մէմնուէն օլ վէ հալինտէն թէշէք-
քի էթմէ . զիրա գաղայր վէրէն Ալլահ, սէնի սն-
աէն խէրաս էտէճէք վագթի տաիի պիլլի : Պէլլի՝
պիր միւտտէթ օրդէթ շէքէրսին, լաքին սօնկրա շաղ
ու մէսրուր օլուրսուէն : Սիլհագիգա, պու կէշիճի ու-
լէմտէ զուհուր էտէն տէրա վէ պէլա՝ ինսանըն հագ-
գընտէ հէր վէճ՝ իլէ խալիլլը ալլ² :

Ս Ի Ի Ա Լ 48.

Նէ՞ պէյան էպէր Մուլէէն վէրիլէն Դալաթի Տիւրի-ր Ի-Լ
Իլ-րիլէ Տիւճի-լէ Գո-լլէիլի :

Ճ. Լ¹ ասնըն երբան օլմասը՝ Փարաւնուէն զատ-
տարըղինի, վէ Մուլէսին եհաի իլէ Թէքրիթ օլաճա-
ղինի պէյան էտէր : Օ իրա՝ նիճէ քի չօպան սաա ի-
լէ գօյուկերի կիւաէր . բէղա հիւքմ սահիպի օլան՝
ատալէթ շէքիաթը իլէ՝ ինսանլերի խաարէ էտէր :
Իմաի էկէր հիւքիւմտար աաէմ՝ ստալէթ իւզուէ
հարէքթէթ էթմէղ իսէ . կէօյա քի՝ չօպանըն աաար
երբան օլուր, նիճէ քի Մուլէսին աաար երբան օլտու՝
քի զատաար Փարաւնու զէհրլէյիւպ՝ հէլլաք էտէ :

1 Ի Սիւնէ կլլէն օրէնք, և բան Տիւտն Երուսաղէմէ . Եսայ . Բ . 5 :

2 Ը ի թէպէտ և յալա մարդկան տանջեցան, այլ յոյս նոցա լի է սն-
մահութեամբ, և ստիպ իկ ինչ խղատեալք՝ գացն զմեծ բարութիւնս,
Իմաստ . Գ . 4 :

Ալլահըն թէնայիհի առա կիպի, թէնայիհէ գարշը առւումադ՝ անի էլտէն պըրադմադ կիպի, իմտի՝ թէնէ պիհ եէրէ տիւշիւնձէ, երլան օլուպ զէհիրլէր ինսանը, զիրա՝ նիձէ քի թէնայիհէ իթաաթ էտէն թէքտիր օլմադ, քէզա իթաաթ էթմէյէն թէքտիր օլուր։

Իկէր թէքտիր օլմադ իսթէմէզ իսէն, թէնայիհ աասընը էլտէն պըրադմա։

Քէզա՝ Մովսէսին էլինին ույուզ օլմադը, Խարաշէլ միլէթինին հալինի պէյան էտէր։

Սիրա՝ մէգ պուրլէր Մըսըրէ կիթաիրլէրինտէ, օ վադթին փաաիշահը Զովսէփէ բիայէթէն իզզէթ պիրլէ՝ կէօյա քի քէնտի գօյնուհտէ հըֆլ էտէր կիպի՝ անլէրի պի քէտէր սագըսր իտի, ըսքին սօնկըսքի փաաիշահլէր զուլմ էթմէք իլէ՝ անլէրի ետրալաաղլէր, զէ Խարաշէլ ճէմաաթի տաիտի Մըսըրլլէրին առէթլէրինէ մէյլ էտէրէք՝ կէօյա ույուզանտը։

Իմտի՝ Մովսէսին էլի ույուզ օլուպ՝ սօնկըս էյի օլմադը, Խարաշէլն Մըսըրտէ քէտէրլէնիւպ՝ անտէն չըզընձէ էյի օլուձաղլինէ էօրնէք անկըանըր։

Քէզա՝ չայըն սուլուհուհն գան օլմադը, Խարայէլին չօճուգլէրինին չայտա էթմէսինի պէյան էտէր՝ քի անլէրի Փարաւան չայա աթուրըր իտի։

Յէհմ էյլէ, Փարաւան աաալէթէ գարշը հարէքէթ էտիւպ՝ թէքտիրիյէթէ միւսթահադ օլտու իսէտէ, Ալլահ քէնտի մէրհամէթինէ մէպնի՝ էվլէրո Մովսէսի իրաալ էտէր անէ՝ քի թէօպէյէ կէլին, զէ էկէր թէօպէ տէմէզ իսէ՝ թէքտիր օլուհն։

Սիրա՝ Ալլահ ինսանը թէքտիր էթմէզ, իլլա քի գապահաթը իշիւն, ըսքին՝ էվլէլա թէօպէյէ աալէթ էտէր՝ քի ինայէթի պէյան օլտուհն։

Վէ էկէր ինտան՝ Ալլահըն ինայէթինի թանքուպ՝ կիւհահընտէն փիւշման օլմադ իսէ՝ թէքտիր էտէր քի՝ աաալէթի պէյան օլտուհն։

Իսպրէթ ալ, փարաւոնն պիր ալիւնն փատիւնն ի
քէն՝ Ալլահն անրն թէքտիրինն պիր շօպան իրաւ էթ-
տի. վէ օ տախի՝ տէ կիլքի ապէր վէ սիւան իլէ, իլլա՝
եալընըզ, վէ էլինտէ պիր առա իլէ: Իմաի՝ ինտան քի-
պիրլէ՝ նմէսին տիւնեա գուլլէթինն: զիրա՝ Ալլահ
քէնտի նազարընը գալտըրը իտէ, փատիւնն տախի
օլտա՝ շօպանն ալթ օլտը:

Պատէհու (նիճէ քի գրրգ պէշ սիւալին նիհու-
յէթինտէ զիքր օլտու) Ալլահըն էմրի իւղրէ՝ Մու-
սէս Մըսրըէ կիթմէլի օլմաղ իլէ, զէվճէսինի վէ իքի
օղլուհու տախի պէրապէր ալուպ՝ եօլա չըգար, լա-
քին քիւշիւք օղլու Եղիսղար՝ օ՝ կիւնկէրտէ տօղմուշ
օլտու զինտէն՝ եօլտա քէտէրլէնմէսին տէյու՝ անի
տահա սիւննէթ էթմէմիշ իտի տէնիլիր: Վէ գօնադ
եէրինն վարտըգտէ, Մէլայիք զուհուր էտիւպ՝ Մուլ-
սէսի էօլտիւրէճէք օլտու իտէ տէ, անրն զէվճէսի
ֆէհմէտէր քի՝ չօծուղի սիւննէթ էթմէտիկինտէն
զուհուր էթտի պու իշ, օ՝ էճիլտէն հէման տնիտէ
չագմագ թաշը իլէ չօծուղի սիւննէթ էտէր, վէ Մէ-
լայիքին սյաղընէ աիւշիւպ՝ իշտէ չօծուղին գանը
տինտի տէտիքտէ, Մէլայիք կիտէր անտէն, կէոյա
տէմէք իսթէրքի՝ իշտէ Ալլահըն էմրի իճրա օլտու,
էօլտիւրմէ Մուլսէսի:

Իսպրէթ ալ, Մուսէս՝ Ալլահըն էմրինի իճրա էթ-
մէք իշիւն Մըսրըէ կիտէր իտի, լաքին մուգատտէմ
օլտն էմրի իճրա էթմիշ օլմատրղինտէն՝ թէքաիր օ-
լաճագ իտի. իմաի ինտանն պօրճտուր՝ քի Ալլահըն
հէր թէնպիհինի թէքմիլ էտէ. էկէր ճիւմլէ թէն-
պիհլէրի իճրա էտիւպ՝ պիրինտէ գուսուր էթտէ՝
ճիւմլէսինն պօրճլու օլտը: զիրա թէնպիհ Ալլա-

1 Որ որ զամենայն օրէնն պահիցէ, և միով իւր ինչ գովիցէ, և զե-
ն ամենայն օրինայն պարտապան, Կաթու, Յոյս, Բ. 10:

հըն էմբի օլմաղ իլէ՝ անլէրտէն հանկըսը կէրի գաւսսն՝ էմբէ մուղայիր օլուպ՝ զազէպէ միւսթահապ օլուր ինսան :

Վէ Մովսէս պագար քի՝ էհլի վէ շօճու գլէր քէն տինէ սըգընթը օլաճապլէր, օ՛ էճիլտէն՝ անլէրի գալլին փէտէրինէ իրսալ էտիւպ՝ քէնախի եալընըզ կիտէր : Վէ քորբը տաղընէ վարտըգտէ, Ալլահըն պէյան էթմէսի իլէ՝ Ահարօն գարշը կէլիր : վէ պիրիպիրինի կէօրտիւքտէ շաղ օլագապ՝ Մովսէս նադէ էտէր անէ Ալլահըն էմբինի : Վէ իքիսի պէրապէր Մըսըքէ կիտիւպ՝ ճէմաաթին իսթիեարլէրինէ մօսլահաթը թարիֆ էտէր Ահարօն : Սովսէս ասիսի անլէրին էօնիւնտէ միւճիւղաթ էտինճէ՝ ինանուպ մէսըուր օլտուլէր :

ԳԼ. Ե.

Պատէհու Մովսէս վէ Ահարօն՝ Փարաւոնուն հուղուրինէ չըգուպ՝ Ալլահըն էմբինի իֆատէ էտէրլէր՝ քի Խորայէլի պըրագսըն իւշ կիւնլիւք եօլ շէօլէ կիտիւպ՝ Ալլահա գուրօյան էթմէկէ :

Ս Ի Ի Ա Լ 49.

Փարաւոն նէ՞ ճէվապ էլիտի Մովսէս :

Ճ. Փարաւոն՝ քիպիր վէ ինտոճը օլմաղ իլէ, նէ Ալլահը պիլլիրիմ, վէ նէ Խորայէլի պըրագըրըմ տէյու՝ գաթի ճէվապ էթաի : Վադաա՝ Մովսէս էլ շի կիպի Ալլահըն թարաֆընտէն, վէ Ահարօն՝ Մովսէսին թէրճիւմանը կիպի Փարաւոնէ կիտիւպ՝ քէնտիրէլի իլէ Խորայէլի Մըսըքտէն չըգարմաղէ բուխտէթ իսթէմէլէրի, ազիմ ինայէթ վէ շէրէֆ խտի անէ : Լնճապ մէզպուր սրու ինայէթի թանըմայուպ՝ Խորայէլի պըրագմատըլնտէն մատէ, օ՛ քիմ տիր քի՝ անըն ճէվապընը տիննէյի պ՝ Խորայէլի պըրագայըմ

տէյու, Ալլահըն գուտըէթի աղլմէլէրինէ դարչը ճէ-
վապ էտէր: Պաշտան գաթի նազար՝ ղէճրէն պաշ-
լար տահա զլյատէ Խորայէլէ էղլյէթ էթմէկէ: Օյ-
րա՝ շիւնքի քերփիճ՝ էափաղըրը իտի անլէրէ, օ՛ անէ
տէկին քերփիճին սամանը միրի թարաֆընտէն վէրի-
լէ կէլմիշ իքէն, պու մատտէնին իւղէրինէ՝ սամանը
սախի անլէրէ պու լուրուպ՝ վէ քերփիճին ատէթի-
նի թէքմիլ իսթէմէք իլէ, ղայէթ աղըր օլուու Խորա-
շէլին իթէնճէսի: ղիրա սաման պուլմասը փէք կիւճ
իտի: Պախուսուս քի՝ պու խըղմէթին իւղէրինէ թա-
շին օլան Եահուտի քեաթիպլէր թահամմիւլտէն
խարիճ սրգընթըյէ կիրիֆթար օլմաղ իլէ, Փարա-
ւոնուն հուզուրմնէ վարուպ՝ հալլէրինի արզ էտէ-
րէք տէրլէր քի՝ նիշիւն պէ օյլէ ճէպը էտէրսին դուլ-
լէրինէ, պիղէ սաման վէրմէղլէր, վէ քերփիճին ա-
տէթինի թէքմիլ իսթէրլէր: Վատտար Փարաւոն՝
մէրհամէթ էտէճէք եէրինէ իթապ էտիւպ, տէր քի՝
պօշ դալմանըղ իլէ՝ կիտիւպ դուրպան էտէլմ տէր-
սինիզ՝ վարըն չաղըն, սիղէ քիմնէ սաման վէրմէղ,
վէ քերփիճին ատէթինի թէքմիլ էտին:

Իպրէթ ալ, նիճէ քի Փարաւոն՝ Խորայէլին Մը-
սրրտէն չըգուպ՝ Ալլահա դուրպան էթմէկէ կիտէ-
ճէկինի տույտուգատ՝ անլէրին խըղմէթինի արթը-
րըր՝, քի Ալլահըն էմրինի տիւշիւնմէկէ վագըթ
պուլմայուպ՝ Մըսրրտէն չըգմասընլէր: քէզա՝ պիր
քիմնէ կիւնահընտէն փիւշման օլուպ՝ Ալլահըն էմ-
րի իւզըն ֆաղլիլէթ իշլէմէկէ պաշլէր իտէ, շէթման
անըն իւղէրինէ ճիւմանի մէշղուլիլէթ զամմ էտիւպ՝
տիւննեալլ շէյլէրէ մէյլ էթտիրիթ՝ քի ֆագլիլէթ իշ-
լէյճէք վագըթ պուլմայուպ՝ կիւնահտէն խէլաս

օլմասըն : Օ իրա՛ Մըսրուէն չըգուա՛ վէ իւչ կիւն
լիւք եօլ չեօլէ կիտիւս՝ Ալլահա գուրսան է թմէք,
թէն սէֆալէրինի՝ վէ տիւնեա զայլէսինի թէրք պիրլէ,
փիւշմանլըգ՝ իթիրաֆ՝ վէ իսթիրաֆար պէյանի տիր՝ :

Պալատէ մէզքիւր քեաթիպլէր՝ քի ֆարաւանտէն
խմատ ումար իքէն՝ իթապ վէ ազար իշիթալլէր,
հէր վէճ՝ իլէ գաթի ումուտ պիրլէ տիշարը չըգուրգ-
լէրինտէ : Մովսէսէ վէ Ահարօնէ բասթ կէլիւս՝ թէ-
չէքքի էտէրէք տէրլէր քի : քեօթիւ էթալինիզ պի-
զի ֆարաւանտէն էօնիւնտէ : վէ դըրտըրաճագսնլը :

Ֆէհմ էյլէ : Ալլահ՝ Մովսէսի իրսալ էտէր քի՝
ֆարաւանէ կիտիւս քէնտի էմրինի խապէր վէրէ,
լաքին մէզպուր տիյնէմէյիւս՝ ագսի հարէքթէտէր :
վէ ճէմաթ սապր էտէմէյիւս չիքէպէթէ պաշլէր :

Պախուսուս՝ Մովսէս անլէրին չէքալիլ սըգլէթի
կէօրմէք իլէ՝ դալպի զայէթ միւնքէսիր օլուս՝ նիյազ
պիրլէ հալինի Ալլահա արզ էթալիքտէ : Ալլահ անի
91. 2. թէսէլլա էթմէք միւրատ էտիւս տէր քի : շիմտի
կէօրմէսին քի՝ նէ եափաճաղըմ ֆարաւանէ : Պու ճէ-
վապ իլէ՝ ֆարաւանտէն թէքալիրիէթի՝ վէ Ալլահըն
գուտրէթի ազլմէսի իլէ ճէմաթին խէլաս օլաճա-
զի պէյան օլուր խէտէ : ճէմաթ տախի միւսթէ-
րին օլուրն տէյաւ՝ էմր էտէր : քի Մովսէս անլէրէ
խապէր վէրսին՝ քի Ալլահ քէնտիլէրինի էսիրլէքտէն
խէլաս էտիւս՝ Բանան թօիրաղինէ կէօթիւրէճէք
տիր : նիճէ քի Աբրահամա՝ Իսահակա՝ վէ Յակոբա
վատ էթալի :

Յիլհագիդա՝ էմր օլուրզի իւզրէ Մովսէս վա-
րուս խապէր վէրտի խէտէ՝ մէզպուրլէր սապըրօրզ

1 Չղնույն : խոտովանութիւն : և ապաշխարութիւն :

2 Եւ տաւ Տէր ջՄովսէս : այժմ տեղեկ : վինչ արարից ընդ ֆարա-
ւան : Եւի : 2. 1 :

վէ զայելթ ուղղունթը իշինտէ օլմալէրի իլէ՝ տիյնէմէզ
լէր անի : Վէ Ալլահ՝ անէ թէքրար կիթ փարաւոնէ
սէջլէ՝ քի Խարայէլին է վլատլէրինի պըրագսըն տէ-
տիքտէ , ճէվսպ էտէր քի , Խարայէլ ճէմասթի տիյ-
նէմէզ պէնի , փարաւոն նի՝ ճէ տիյնէսին . զիրա պէն
միւթէքէլլիմ (խոսօզ) տէ կիլիմ , վէ սէսիմ զայիֆ :

Ֆէհմէյլէ՝ Մովսէս նէ գատար քի թէվազիւ
օլուր իտի , Ալլահ օ գատար զիյատէ անըն շէրէֆի-
նի արթըրմազ իլէ , պու տէֆա անի՝ փարաւոնուն Գ.Լ. Ե.
իւզէրինէ Ալլահ կիպի հիւքիւմուար նասպ էտէր՝ քի
թիւրլիւ միւճիւզաթլէր իլէ՝ թէքարի էթսին անի ,
վէ Ահարօնու տախի՝ Մովսէսէ վէյլտմպէր թային
էտէր : Օ՝ իրա՝ նիճէ քի վէյլտմպէրլէր Ալլահըն
էմրինի ինսանլէրէ խապէր վէրիլլէր , քէզա՝ Ահարօն
Մովսէսին էմրինի փարաւոնէ վէ ճէմասթէ խապէր
վէրսին : ()՝ վագըթ՝ Մովսէս սէքսէն եաշընտէ՝ վէ
Ահարօն սէքսէն իւ չ եաշընտէ իտի :

Նազար գըլ պունտան պէջլէ Մովսէսին եէտի
իլէ օլան միւճիւզաթլէրէ՝ վէ քէնտինի պէկէնմիշ
ինսաւթը փարաւոնուն թէքտիլիյէթինէ . զիրա՝ Մով-
սէս վէ Ահարօն՝ Ալլահըն էմրի իւզրէ թէքրար կի-
տէրլէր փարաւոնէ՝ քի ճէմասթի պըրագսըն : Սա-
քին չիւնքի մէզպուր մուգատտէմ Ալլահը պիլմէմ
տէտի , օ էճիլտէն միւճիւզաթ էթմէկէ պաշլէր Մով-
սէս՝ քի թանըսըն Ալլահըն գուտրէթինի : Օ՝ իրա՝
Մովսէսին աստսընը Ահարօն ալուպ՝ փարաւոնուն էօ-
նիւնտէ եէրէ պըրագտըղի հալտէ , ասա երլան օլ-
տու : Սպին փարաւոն պու միւճիւզաթը Ալլահըն
գուտրէթինէ վէրմէյիւպ , սիհիրպազլըգ պէլլէմէք
իլէ , Յանէս վէ Յամրէս տէնիլէն սիհիրպազլէրի կէ-

1 Ահա ետու գքիզ Ատուած փարաւոնի . և Ահարօն եղբայր քո և
չէյի քիզ մարգարէ . Եւէյ . Ե . 1 :

Թիրտիր՝ քի անլէր տախի ասալէրինի երլան էթսին
լէր, (Բ. Տէմ. Գ. 8)։ Պիլվազի՝ շէյթան էլի իլէ
մէղպուրէրին ասալէրի երլան օլտուլէր իսէ տէ, հիք
մէթ պու քի՝ երլանլէր Փարաւոնուն հուզուրինտէ՝
պիրիպիրի իլէ ճէնք իւղրէ իքէն, Մովսէսին ասասը՝
սիհիրպաղէրին ասալէրինի եուտուպ, քէնտի օրթա
տէ եալընըզ գալընճէ, Մովսէս անի թու թտուղին
տէ եինէ ասա օլտու, վէ սիհիրպաղէր ասասըզ գա
լուպ՝ նատիմ օլտուլէր։ Անճագ զանն էթմէ քի՝ ան
լէրին էթտիկի տահի միւճիւղաթ իտի, իլլա քի՝
շէյթան հիլէսի։

Պու միւճիւղաթ Փարաւոնէ նասիհաթ վէ իպ
րէթ իտի քի թէօպէյէ կէլէ։ Օյրա Մովսէս՝ Ալ
լահըն էմրի իլէ Խորայէլ միլլէթինէ չօպան նասպ օլ
մաղ իլէ, ասա էլինտէ վարուպ սիւրիւսիւնիւ արար,
վէ Փարաւոն հիւսնիւ բիզասը իլէ՝ սիւրիւյիւ չօպա
նընէ թէպիմ էթմէտիկինտէն՝ ասա երլան օլտու քի
անի թէքտիր էտէ։ Վէ լաքին մէղպուր պու իպրէթ
տէն հիսսէ արմայընճէ՝ նասիհաթ զաղէպէ թէպտիլ
օլտու, զիրա նասիհաթ տիյնէմէյէնին՝ լայըղի զա
ղէպ տիր։

Յիւհագիգա՝ Փարաւոն հէր վէճ՝ իլէ զաղէպէ
միւսթահագ, լաքին Ալլահ մէրհամէթքեանի օլմաղ
իլէ՝ թէքրար Մովսէսի իրսալ էտէր անէ՝ քի Խորայէլ
ճէմաաթինի պրրագսըն, վէ էկէր պրրագմաղ իսէ,
թէքտիր էտէճէկինի պէյան էտէր։ Պունտան գա
թի նազար՝ վէրէճէկի զաղէպին իսմինի՝ վագթինի
վէ թարղընը տախի աշիքեար խապէր վէրիթ՝ քի թա
պիաթ իւղրէ զուհուրաթ պէլլէմէսին, իլլա քի Ալ
լահտէն մախսուսիյէ զաղէպ օլտուղինի թանըյուպ
թէօպէյէ կէլին։

Ս Ի Ի Ա Լ 50.

Պատկերացնէ զհազար զհազար փայտեայ փայտեր :

Ճ. Օն թիւ բիւ : Իւր զազնայ օքի, սու՝ գան
օլտու : Սէհմ էյլէ, փարաւոն՝ նիճէ քի Խորոյնին
չօճու գլէրինի սուտա պօղտու, անէ մուգապէլէ՝
Մըսըրըլէրին իշէճէք սուլարը գանէ թէպաիլ օլտու :
Օ. Իրա՝ Ալլահըն էմրի իլէ Մուսէս էրքէն՝ Նիլ չայըն
քէնարընէ վարըր՝ քի փարաւոն տախի օրայա կէլի
իտի. վէ Ալլահըն էմրինի իֆատէ էտիւպ՝ մէզպուր
խաքեաթ. օլմայընճէ, Ահարօն՝ Մուսէսին առաարընը
չայա վուրտուղի հալտէ, Հիքմէթուլլահ անիտէ չա-
յըն վէ կէօլլէրին սույու, վէ տախի էվէրտէ՝ սար-
նըճէրտէ, քիւփէրտէ, վէ տէսթիլէրտէ պուլու-
նան սու՝ ճէմիսի գան օլտու. վէ չայըն պալըգլէրի
էօլլուպ՝ պաշլատըլէր գօզմալէ : Պու զազնայ եէտի
կիւն սիւրիւպ՝ իշէճէք սու պուլամատըգլէրինտէն
գույուլէր գազարլէր՝ քի սու պուլտուլէր : (Նճադ՝
փարաւոն եինէ պու միւճիւզաթը Ալլահտէն պիւ-
մէյիւպ՝ սիհրպաղէրէ տախի սույու գան էթտիլի :

Իքինճի զազնայ՝ օլտու գուրպաղա. զիրա Ալլա ԳԼ. Ը.
հըն էմրի իւզըն Մուսէս կիտիւպ փարաւոնէ տէր քի՝
պէօլլէ սէօլլէր Ալլահ, պըրադ ճէմաթթիմի, վէ է-
կէր պըրադմադ իսէն՝ գուրպաղա իլէ թէքտիլ էտէ-
րիմ սէնին էյալէթինի : Վէ փարաւոն իթաաթ էթ-
մէտիկի հալտէ, Ահարօն՝ Մուսէսին առաարընը չայա
վուրտուլէ՝ հէման տէրագապ սուտան պի հիսապ
գուրպաղալէր վէյտա օլտուպ, օտէրէճէ չօղալըլէր՝
թա՝ քի Մըսըր էյալէթինտէ բույի զէմինի գափա-
տըգաէն մատէ, էվէրէ՝ օտալէրէ կիտիւպ, էաթագ-
լէրինէ՝ սօֆըրալէրինէ՝ վէ քէնտի իւզէրլէրինէ եիւ-
րիւյիւլ իլէ սըլրայուպ, ճէմի Մըսըրըլ՝ զայէթ թա-

ճիշդ վէ թէքաիր օլտուէր : Լ լաքին Փարաւոնն եինէ սիհիրպաղէրին էլի իլէ՝ սու տան գուրպաղա չըգարթտորըր : Կաղաւր էյլէ Փարաւոնոնն սէֆիլ հալինէ , զիրա օ տէրէճէ ինտուրնա զալիպ իտի քի՝ գուրպաղատէն պատաճադ վէ տուրաճադ եէր եօղ իքէն՝ կէօյա Մովսէսէ զէճրէն՝ գուրպաղալէրի չօղալթարըր : Պէլի՝ սիհիրպաղէր գուրպաղա չըգարտըլէր լաքին տէֆ էտէմէղէր անլէրի : Վ է Փարաւոն՝ հէր նէ գատար տինսիղ վէ քիպիր իսէ տէ , գուրպաղալէրին էլինտէն զայէթ րահալթսըղ օլտուղի հալտէ , մէճպուրիյէթինտէն Մովսէսի վէ Ահարօնու չաղըրտուպ տէր քի՝ տուա՛ էտին Ալլահա տէֆ էթսին գուրպաղալէրի՝ քի Խարայէլի պըրապայըմ :

Վէհհմ էյլէ , օ քի մուգատտէմ Ալլահը թանը մամ տէր իտի , զաղէպի կէօրիւնճէ՝ Ալլահա տուա էտին տէր . լաքին՝ տէկիլ քի տօղրու ֆիքիր իլէ , իլէ լա քի նաչարնտէն : Վ է Մովսէս անըն տինսիղ լիկի նի պիլմէք իլէ , գալլ էտէր՝ քի նէ վազըթ իսթէր իսէ՝ օ վազըթ տէֆ օլտուն գուրպաղալէր , քի անկ լաւըն Ալլահըն գուլվէթինի : Վ է Փարաւոն էրթէսի կիւնէ գսյիլ օլունճէ , Մովսէս թաահուտ էտիւպ՝ ճէվապ էտէր՝ քի տէտիկին կիպի եարընքի կիւն տէֆ օլտունլէր : Հադիգաթ էրթէսի կիւնիւ՝ Մովսէս Ալլահա նիյաղ էտինճէ , զաղէպ տէյու զուհուր էտէն գուրպաղալէրին ճիւմլէսի էօլիւր : Վիլհադիգա՝ անլէրի թօփլայուպ շէհիրտէն տիշարը ամարլէր իսէ տէ , օ գատար հիսապսըղ գուրպաղա լէշիւնին գօգուսու՝ զայէթ թաճիղ էտէր Մըօրը էհալիւսինի :

Պէլի՝ Ահարօն ասայը չայա վուրունճէ՝ տէրհալ զուհուր էթտի գուրպաղա : լաքին Մովսէս անլէրին տէֆի իշիւն տուա էթտիկինտէ , հէման անիտէ տէֆ

օլուս պ գայս օլմատըլէր, իլլա քի՝ էօլիւս մէյտանտէ գալտըլէր : Օ իրա ափանսըլ գայս օլսալէր իտի՝ պէլէ քի սիհիրպաղլըգ զանն օլունուր իտի, լաքին էօլիւս լէշլէրի մէյտանտէ գալընճէ՝ անկլարլար քի զաղէս տիր : Վէ՛հմ էյլէ՝ Փարաւոնուն Ֆէսատ Ֆէյլինի . գուրպաղալէրին էլինտէն զայէթ թաճիզ օլտու իսէտէ, անլէրին տէֆի իշիւն՝ քէնտի նիյաղ էթմէյիւս՝ Մովսէսէ վէ Ահարօնէ իհալէ էտէր : Պունտան գաթի նաղար, թէզ էլտէն իսէլաս օլմագ իսթէ մէյիւս՝ եարըն տուա էտին տէր : Օ իրա՝ քիպիր օլմաղ իլէ իրթիքեաս էթմէզ թէօպէ տէյիւս Ալլահա նիյաղ էթմէկէ . քէզա՝ տինսիզ օլմաղ իլէ՝ պէլքի թապիսաթը իլէ տէֆ օլուր տէյու ումուտ էտիւս՝ տէր քի՝ եարըն տուա էտին :

Իւշիւնճիւ զաղէս՝ օլտու սիվրի սինէկ . զիրա՝ գուրպաղա տէֆ օլունճէ, Փարաւոն սէօզիւնտէն տէօնիւս պրրոգմաղ Խարայէլի : () Լսպատէ Ահարօն՝ Ալլահըն էմրի իւզրէ Մովսէսին ասատընը եէրէ վուրտուգաէ՝ տէր հալ զուհուր էտէր սիվրի սինէկ . վէ օ՝ տէրէճէ չօղալըր՝ քի ինսան վէ հայվան զայէթ թէքտիր օլուրլէր : Պու տէֆա եինէ սիհիրպաղլէր շէյթան եէտի իլէ՝ սինէկ փէյտա էթմէք իսթէտիլէր իսէտէ, իճրա էտէմէյիւս՝ աշիքեար թագրիր էտէրլէր՝ քի Ալլահըն փարմաղը վար սու իշտէ՝ : Օ իրա՝ անլէր տաիի Ֆէհմ էթտիլէր՝ քի շէյթան հիլլէսի իլէ օլաճագ իշ տէկիլ տիր Մովսէսին էթտիկի, իլլա քի՝ Ալլահըն գուվլէթինէ միւհթաճ :

Ֆիլհագիգա՝ մուգատտէմ սիհիրպաղլէրին էթտիլլէրի շէյթան հիլլէսի իտի, լաքին Ալլահ մաիւսուս մէն էթմէտի անլէրի, քի Փարաւոնուն զաղէսի

արթսրն, վէ սօնկրա մէն էթտիկինտէ, անկլասըն քի անլէրին էթտիկի տահիհ միւճիւզաթ տէկիլ տիր, վէ հէր զէման գատըր օլամազէր իսթէտիքլէրինի իճ-րա էթմէկէ, զիրա էկէր Ալլահ միւրատ էտէր իսէ՝ մէն էտէր շէյթանը՝ քի գատըր օլմասըն հէր վա-գըթ ինսանլէրի ալտատմազէ :

Տէօրտիւնճիւզ զազէսլ՝ օլտու քէլսլ սինէկի (շա-նաճանճ), վէ զայէթ աղըլը օլմազ իլէ, սօգտու զի եէրի եարա էտէր իտի : Օ) իրա՝ Մովսէս Ալլահըն էմրի իլէ Փարաւոնէ վարուսլ՝ պլրա + ճէմասթիմի, եօղ իսէ՝ եարըն սէնին վէ ճէմասթիմին իւզէրինէ քէլսլ սինէկի իրսալ էտիւսլ՝ Խորայէլին օլտու զի եէր տէ էպէտի սինէկ օլմսյէ, քի պիլէ սին Ալլահըն գուտ-րէթինի տէյու՝ խապէր վէրիր, լաքին ինսաճը Փա-րաւոն իսքեաթ օլմազ : Իմտի Մովսէսին պէյան էթ-տիկի իւզըէ՝ էրթէսի կիւն անիտէ հիսապորզ քէլսլ սինէկի զուհուր էտիւսլ՝ Փարաւոնու վէ ճէմի Մը-սըրըլէրի եարալայուսլ՝ զայէթ թաճիլ վէ միւքէտ տէր էտէրլէր : Վ) է Խորայէլ միլլէթիմին օլտու զի եէ-րէ էպէտի սինէկ վարմազ, նիճէ քի օ՝ պիր զազէսլ-լէր տախի անլէրին օլտու զի եէրտէ զուհուր էթ-մէտիլէր : Պու զազէսլին իւզէրինէ՝ Փարաւոն իզին վէրիր քի Մըսըրտէ գուրպան էթսինլէր : լաքին Մով-սէս՝ միւթլազ չեօլէ կիթմէյինճէ օլմազ տէտիկին-տէ, մէզպուր նաչարընտէն սեօղ վէրիր՝ քի տուա էթսինլէր սինէկ տէֆ օլտուն՝ քի իզին վէրսին : Վ) է Մովսէս անըն խիլաֆ սեօյէտիկինի պիլմէք իլէ տէր քի՝ տուա էտէյիմ եարըն սինէկ տէֆ օլտուն, լաքին եինէ ալտատմայասըն : Յ) իլհազիգա՝ Մովսէսին տու-ւասը իլէ սինէկ տէֆ օլտու, անճագ Փարաւոն եինէ իզին վէրմէզ :

ղերա Մովսէս՝ Ալլահըն էմրի իլէ Փարաւոնէ տէր քի՝
 պըրադ ճէմաւթի , եօղ իսէ՝ Մըսըրըլէրին հայվա-
 նաթլէրի՝ անլէր քի օվատէ տիրլէր էօլիւպ՝ Խարայէ-
 լին հայվանաթլէրինտէն էպէտի թէլէֆ օլմայա . լա-
 քին մէղպուր եինէ իսքետթ օլմատը : Իմտի էրթէ-
 սի կիւն՝ Մըսըրըլէրին նէ՝ գատար ինէք՝ գօյուն՝ տէ-
 վէ՝ աթ՝ վէ մէրքէպլէրի վար իսէ , ճիւմլէսի էօլտիւ :
 Սուգատտէմ օլան զաղէպլէրտէն չօգ էղիյէթ չէք-
 տիլէր իսէ տէ՝ մալ զայ էթմէտիլէր , անճադ պէշին-
 ճի զաղէպ չօգ գիյան վէրտի անլէրէ : Վէ Փարաւոն
 պագար քի՝ Մըսըրըլէրին հայվանլէրի էօլիւպ , Խա-
 րայէլին հայվանլէրինէ էպէտի քէտէր օլմատը , տա-
 հա զիյատէ ինատ էտիւպ պըրադմադ Խարայէլի :

Աթլնճը զաղէպ՝ օլտու գապարճըգ եարասը .
 զիրա Մովսէս վէ Ահարօն՝ Ալլահըն էմրի իւղըն՝
 քիւլճան օճաղինտէն էլլէրի իլէ քիւլ ալուպ՝ Փա-
 րաւոնուն էօնիւնտէ Մովսէս անի կէօյէ սէրփտիկին-
 տէ , տէր հալ ճիւմլէ Մըսըրըլէրին վէ անլէրին հայ-
 վանլէրինին իւղէրլէրինտէ գապարճըգ փէյտա օլուպ՝
 տանճըսընտէն զայէթ բահաթսըղ օլուրլէր : Վէ սի-
 հիրպաղլէրին վիւճուտինտէ տախի գուհուր էտիւպ՝
 Մովսէսին հուղուրինտէ տուրմաղէ գատըր օլա-
 մաղլէր :

Եթինճի զաղէպ՝ օլտու աթէշլի թօլու՝ շիտ-
 տէթլի կէօյ կիւրիւլթիւսիւ՝ վէ հիյպէթլի շիմէկ :
 Լաքին Մովսէս կիւն էվլէլ թօլու եաղաճագ տէյու-
 իապէր վէրտի՝ քի հէրքէս հըֆղ էթսին քէնտինի
 վէ հայվանաթլնր : Պիլհագիգա՝ քիմ քի Մովսէսին
 ճէվապընէ իթիմատ էտիւպ՝ հըֆղ օլտու իսէ , քէ-
 տէրտէն խալի գալտը . վէ քիմ քի իթիմատ էթմէ-
 յիւպ՝ գըրտա գալտը իսէ՝ հէլլսք օլտու : Օիրա՝
 Մովսէս Ալլահըն էմրի իւղըն էլինի կէօյէ տօղրու

գալարբարդընտէ՝ տէրագասպ կէօյ կիւրէմէկէ պաշ-
լայուպ՝ սաղանագ իլէ օ տէրէճէ զայէթ իրի թօլու
եաղար՝ քի օ անէ տէկին էմալի գուհուր էթմիշ
տէկիլ իտի : Վէ հիքմէթ պու քի՝ թօլունուն իշին-
տէ աթէշ օլուպ՝ եաղմուր անի սէօնտիւրէմէզ, իլ-
լա քի՝ տահա զիյատէ աթէշէ գուվվէթ վերմէք իլէ
տիւշտիւկիւ եէրի եագուպ խարապ էտէր¹ : Փա-
րաւոն պու զագէպին իւզէրինէ՝ Մովսէսի վէ Ահա-
րօնու չաղըրուպ թէօպէյէ կէլտիքտէն մատէ՝ Ալ-
լահըն ասալէթինի վէ քէնտինին քեօթիւլիւկիւնիւ
իդրար էտէրէք տէր քի՝ տուա էտին զագէպ տէֆ
օլուն՝ քի Խարայէլի պըրագայլմ : Մովսէս տէր քի՝
չիմտի չէհիրտէն տիշարը չըգուպ՝ էլլէրինի կէօյէ
գալարբարդ, մէն օլուն զագէպ . քի ճիւմլէ տիւ-
նեա Ալլահըն օլտուղինի թանըյասըն . լսքին՝ պիլի-
րիմ քի սիզ տահա Ալլահտէն գօրգմատընը : Վա-
գաս՝ Մովսէս չէհիրտէն տիշարը չըգուպ՝ էլլէրինի
կէօյէ տօղրու գալարբարդի հալտէ , անիտէ մէն օլ-
տու եաղմուր՝ թօլու վէ կիւրիւլթիւ սէտասը . լա-
քին Փարաւոն րահաթլանընճէ՝ սէօղիւնտէն տէօ-
նէր :

Գ.Լ.Ժ.

Ալլահինճի զագէպ՝ օլտու չէքիրկէ . զիրա Մով-
սէս վէ Ահարօն՝ Ալլահըն էմրի իլէ Փարաւոնէ կի-
տիւպ տէրլէր քի . պէօյլէ սէօյլէր Խարայէլին Ալլահը
քի՝ Նիշէ պիր հիճապ էթմէզսին Պէնտէն . պըրագ
ճէմաթիմի՝ քի Պանա սէճտէ գըլլընլէր . վէ էկէր
պըրագմագ իսթէմէզ իսէն , եարըն պու վագըթ սէ-
նին ճիւմլէ էյալէթինէ օ տէրէճէտէ չէքիրկէ կլլէ
կէրէք՝ քի ճէտտի էմճէտինիլ կէօրմիւշ տէկիլ . Փէ
գարշըրգ ճէվապէ պէրլէմէյիւպ՝ տիշարը չըգարլէր :

1 Զի տմնաշիծոյ Զուրն առաւել գործէր զհրոյ զօրութիւն . Իմաստ .
Ժ.Զ. 17 :

Օւ պապտէ Փարաւոնուն թէվապիւէրի շէքեայէթ պիւրէ անէ տէրլէր քի՛ նիշէ պիր չէքէլիմ պու զազէպլէրի՝ պրրա՛գ կիթսինլէր . զերա Մըսըր խարապ օլտու : Սաքաա՝ Փարաւոնուն ֆիքրի պրրագմագ տէկիլ, լաքին թէվապիւէրինին խարամը իլէ, Մովսէսի վէ Ահարօնու կէթիրտիւպ՝ կիտին տէտի խտէ տէ, քիմլէր կիտէճէք տիր տէյու սիւալ էտէր . վէ Մովսէս՝ պիւշիւք վէ քիւշիւք ճիւմլէմիլ՝ վարիյէթիմիլ իլէ կիտէճէկիլ տէտիկինտէ, էօյլէ օլմագ՝ իլա քի եալընըլ երքէքլէր կիթսինլէր տէյիւպ՝ հուղուրին տէն իխրաճ՝ էթտիրի անլէրի : Սէ Մովսէս Ալահըն էմրի իւղրէ էլինի կէօյէ տօղրու գալտըրտըգտէ, տէր հալ օ՛ կիւն օ՛ կէճէ գըպլէ թարաֆընտէն բիւզ, կեար էսիւպ, սապահ՝ օլտուգտէ՝ օ՛ տէրէճէ զայէթ չօգ չէքիրկէ կէլիր Մըսըր էյալէթինէ՝ թա՛քի կէօյ եիւզիւ կէօրիւնմէլ օլտու, վէ բույի զէմինի էօրթիւպ՝ Փարաւոնուն սարայը վէ ճիւմլէ Մըսըրլէրին էվլէրի տօլար չէքիրկէ իլէ . վէ նէ գատար ազաճ՝ վէ նէպտտաթ վար իտէ Մըսըր օվաընտէ՝ ճէմիսինի խարապ էտէր : Փարաւոն պու զազէպլին իւզէրինէ՝ Մովսէսի վէ Ահարօնու աճէլէ չաղըրտուպ՝ կէօյա իսլահի նէֆա օլուպ՝ էթտիկինէ վիւշման օլմուշ կիպի՝ տէր քի, խաթա էթտիմ, պու տէֆա տախի անֆ էտին գապահաթըմը, վէ նիյալ էտին Ալահա քի՝ տէֆ օլտուն չէքիրկէ : Սէ Մովսէս՝ Ալահա տուա էտինճէ՝ անիտէ չէտիտ բիւզկեար զուհուր էտիւպ՝ չէքիրկէլէրի տէօքէր գըրմըլ տէնիլէ, լաքին Փարաւոն էինէ իգրարընտէ տուրմագ :

Ֆէհմ էյլէ, պու պապտէ Ալահ քէնտի գուտրէթի աղիմէլէրինի Փարաւոնէ պէյան էթմէք իշիւն, անըն թէքաիրիյէթինէ առլան՝ գափլան՝ վէ սայիր երրթըճը վէ հիյպէթլի ճանալտըլէր թային էթմէ

յիւպ, գուրպաղա՝ սիւլըի սինէկ՝ քէլպ սինէկի, վէ
չէքիրկէ թային էտէր, քի թանըսըն քէնտի հատտի-
նի, մատամ քի Ալլահ միւրատ էտէր իսէ, սինէկ՝
ասլան կիպի ճէսուր օլուր : Գիրա ֆարաւոն՝ Մը-
սրը փատիշահը իքէն՝ գատրը օլամատը էջլէ զայիֆ
հայվանէրի ֆէթհ էտիւպ՝ անլէրին էլինտէն իսէ-
լաս օլմաղէ, իլլա քի՝ Մովսէսին տուասընէ միւհ-
թաճ օլտու :

Ֆիլհագիգա՝ մախլուգաթ Խալիգին իգի օլարագ՝
Ալլահըն գուտրէթի աղիմէլէրինին կէօլլէսի վէ ի-
շարէթի անլէրտէ պէյան օլմաղ իլլէ, հէր չէշիտ մախ-
լուգաթտէ մախսուսիյէ պաշգա պաշգա գուվվէթ
պուլունուպ՝ պիրիպիրինտէն ֆէրգ օլունուրլէր իսէ
տէ, չէքիրկէնին հագգընտէ պէյն իլնաս սէջլէնիր՝
քի անըն պաշը՝ աթ պաշընէ ¹. կէօղիւ՝ խընղիր կէօ-
ղիւնէ ². կէօքսիւ՝ ասլան կէօքսիւնէ ³. գարնը՝ ագ-
րէպ գարնընէ ⁴. այաղը՝ տիշի տէվլէ այաղընէ ⁵. գույ-
րուղի՝ երլան գույրուղինէ ⁶. գանատը՝ գուշ գա-
նատընէ ⁷ պէնկղէր :

Տօգուղունճու զաղէպ՝ օլտու զայէթ շիտտէթ-
լի գարանըգ . զիրա Մովսէս՝ Ալլահըն էմրի իւզրէ
էլինի կէօյէ գալտորընճէ, հէման տէր հալ գարա
տուման իլլէ օ՝ տէրէճէ գարանըգ օլուր՝ քի Մըսրը-
լըլէր պուլունտուգլէրի եէրտէն գըմըտանմաղէ
խէվֆ էտիւպ՝ աթէշ՝ եախօտ մամ եագմաղէ տախի
գատրը օլամաղլէր, զիրա հալա զայէթ նէմլագ վէ
փուս օլմաղ իլլէ, օ՝ հլյէթի քէսպ էտէր, թա՝ քի՝ էլ
իլլէ թուլթուլուր (խաւար շօշափէլի) : Պուստան
գաթի նազար՝ իսէվֆլէրինտէն նաշի ֆիքիրլէրինէ վէ

1 Էսպ՝ սեր . 2 Խուք՝ չէշմ . 3 Շէր՝ կէօքս . 4 Ազրէպ՝ չէքէմ . 5 Կա-
գա՝ փայ . 6 Մար՝ տիւմ . 7 Միւրը՝ փալ . Ըստ Պարսից :

խեյսպէրինէ թիւրլիւ հիւպէթի շէքիլէր կէմէք իւլէ՝ ճիւմլէսինին վիւճուտի վէ եիւրէկի թիթիւրէ-յիւս՝ ներէտէ օլտուդլէրինի պիլմէզլէր . վէ պիր քիմսէտէն եարտրմ՝ վէ թէսէլլա պուլամազլէր . զիւրա պիր օտա իշինտէ իսէլէր տախի՝ քիշի բէֆիկինի կէօրմէկէ գատրը օլամազ խոի : Վիլհապիգա՝ մէզ պուրլէր շէտիտ զուլումաթ իլէ գապզ օլուս՝ էպէտի պիր նէսնէ կէօրմէզ օլտուլէր իսէտէ , գօրգուլէրի արթսն տէյու՝ հիքմէթի Պարի՝ օ՝ միսիլլիւ էմ սալի զուհուր էթմէմիշ գարանլըգտէ վազըթ վազըթ շիմշէկ վարլումազ իլէ , կէօյա քի՝ տէրունի նարտէ գալուս՝ վէ կէօնակէօն գօրգուլու շէյլէր կէօրիւնիւս՝ հիւպէթի սէսլէր իշիտիլէր խոի¹ :

Ֆէհմէյլէ , Մըսըրլլէր քի Ալլահն շէրիաթընը վէ գօրգուսունու գալպլէրինտէն իխրաճ էտէրէք՝ Խարայէլէ կէօնակէօն զուլմ էթաիքլէրինտէ , անլէրին ան ու ֆիղանընը իշիտիւս մէրհամէթ էթմէզ խոիլէր , անէ պէտէլ պու տէֆա քէնտիլէրի էօլլում տէրէճէսինէ գատար , կէօնակէօն էպլիէթ վէ գօրգու շէքիւս՝ ան ու ֆիղան էթաիքլէրինտէ՝ իշիտէն պուլումազ : Վէ նիճէ քի՝ պալատէ մէզքիւր զալէսլէրտէն Խարայէլ ճէմաաթի հէր վէճհ իլէ խալի վէ սպատ խոի , քէզա պու տէֆա տախի անլէրին օլտուղի եէրտէ գարանլըգ էպէտի զուհուր էթմէզ² : Վէ պու միսիլլիւ սէֆիլ հալիւզրէ՝ իւշ կիւն ան սուսուզ գարանլըգտէ գալարլէր ճէմի Մըսըրլլէր վէ Փարաւան : Վէ իւշ կիւնտէն սօնկրա՝ Ալլահն էմրի իլէ գարանլըգ տէֆ օլունճա , Փարաւան նաչար

1 Քանցիւ և ոչ որ ունէր զնոսա մթութիւն , աներկիւզս պահեաց . . . և ցնորք անժպիտք խոժոռապիմացն երևեին . Իմաս . ԺԷ . 4 :

2 Բայց ամենայն օրգուցն Խարայէլ լոյս էր յամենայն բնակութիւնս իւրեանց . Եւեմ . Ժ . 23 :

գալուստ՝ (ղերա իւշ կիւն գարանլըգտէ չէքտիկի է-
 ղիյէթ էվլէլքի զաղէպլէրտէն պէթէր խտի) չաղը-
 րըր Մովսէսի վէ Ահարօնու , վէ իզին վէրիր քի՝ կի-
 տիւս Ալլահա գուրպան էթսինլէր . ֆէգաթ դօ-
 յունլէրինի վէ ինէքլէրինի Մըսըրտէ պըրագսընլէր :
 Սովսէս ճէվաս էտէր քի՝ ճէմի հայվանլէրիմիղ պի-
 ղիմ իլէ պէրապէր օլտուգտէն մատէ՝ սէն տախի պի-
 ղէ գուրպանլըգ հայվան վէր քի՝ Ալլահըմըգա գուր-
 պան էտէլիմ : Պու ճէվասէ ֆարաւոն կիւճէնիւս
 տէր քի , պիր տահա կէօղիւմէ կէօրիւնմէ , ղերա
 էօլիւրսիւն : () Լ պապտէ Մովսէս՝ Ալլահըն ինճամը
 իլէ ճէվաս էտէր քի՝ տէտիկին կիպի՝ պիր տահա
 կէլմէյիմ սէնին գարչընա , անճագ պու կէճէ սէնին
 իլք էվլատըն , վէ ճէմի Մըսըրլըլէրին իլք էվլատլէ-
 րի , վէ անլէրին իլք տօղան հայվանլէրի , կէճէնին
 նըսֆընտէ ճիւմլէսի էօլիւս՝ Մըսըր թօփրաղինտէ
 օտէրէճէ աղիմ ֆիղան օլտա կէրէք՝ քի էմսալի սապը-
 գաթ էթմէմիշ . վէ Խարայէլ միլլէթինին իլինտէ՝ ին-
 սանէ վէ հայվանէ քէտէր ղուհուր էթմէյուս էպէ-
 տի սէս սէտա օլմայա՝ քի պիլէսին Ալլահըն միւճիւ-
 ղաթընը , վէ սէնին թէվլատլէրին կէլիւս՝ պանա
 սէճտէ գըլարագ տէյլէր քի , չըգ Մըսըրտէն ճէմա-
 աթին իլէ : Սովսէս պու ճէվասլէրի սէյլէյուս՝
 ղայէթ էօլքէ իլէ չըգար տիշարը :

ԳԼԺԲ. Իմտի օնունճու ղաղէպ օլտու՝ ֆարաւոնուն վէ
 Մըսըրլըլէրին իլք էվլատլէրինին , վէ անլէրին իլք
 տօղան հայվանլէրինին էօլմէսի :

ԳԼԺԳ. Վէ լաքին՝ Ալլահըն էմրի իւղրէ՝ Մովսէս մու-
 գատտէմ Խարայէլ միլլէթինէ թէնպիհ էթմիշ խտի
 քի՝ այըն օնունճու կիւնիւնտէն՝ հէքքէս քէնտի է-
 վինտէ գաչ առէմ պուլունուր խտէ , անլէրէ քիֆա-
 յէթ էտէճէկի գատար՝ պիրէր ելլըգ նէտիրսիղ

գուզու ալուսայ՝ տէօրթ կիւն անի էվտէ պէսլէյէ , վէ այրն օն տեօրաւնճիւ կիւնիւ ագչամը քէսիւսայ՝ վէ անրն գանընէ զաթիրին (զոսոյ) տէմէթի սու թըրուսայ՝ օ գանը էվէրինին գափու էշիկէրինէ սէր փէրէք՝ նիշան էտէ , վէ քէմիկինի գըրմագսըզըն՝ է թինի քէսոսայ էտիւսայ , պէլլէրինտէ գուշագ , ա յագլէրինտէ ճիզմէ , վէ էլլէրինտէ առա օլարագ՝ տ ճը մասօլ իլէ (քի տէվէ թլքէնի կիսի տիր) , աճէլէ եէսինլէր , Վ է էկէր արթար իտէ , սապահէ սագլա մայուսայ՝ քէմիքլէրի իլէ պէրասպէր աթէշէ գոյուսայ եագսընլէր , վէ օ կէճէ էվէրինտէն տիշարը չըգ մասընլէր : Վ է տախի՝ եէտի կիւն մայասըզ էքմէք (բաղարջ) եէյուսայ՝ օ եէտի կիւնտէ մոյսըլ էքմէք էվէրինտէ պուլունմասըն :

Նազար էյլէ պուրատէ՝ ինատճը Փարաւանուէն վէ ճիւմլէ Մըսըր էհալիսինին սէֆիլ ու փէրուշան հալի քէյֆիլէթլէրինէ , զիրա՝ Խորայէլ միլլէթի զիքր օլտուղի մէնվալ իւզըն Ալլահըն էմրինի իճրա է տիւսայ՝ շաղ ու մէսրուր իքէն , կէճէնին նըսֆրնտէ՝ տէրագասայ Փարաւանուէն սարայլնտէ վէ ճիւմլէ Մըսըրլլէրին էվէրինտէ՝ օ տէրէճէ աղամագ սէսի վէ ֆիզան զուհուր էտէր՝ քի էմօսլի էշիտիլմէմիշ : Սիրա հիքմէթի Պարի , հէրնէ գասար վալիտէսին տէն իլք տօղան ատէմ՝ վար իտէ՝ Մըսըրլլ օլարագ , քէզա անլէրին իլք տօղան հայվանլէրի՝ ճիւմլէսի ա նիտէ էօլտիւլէր : Յիլհագիգա՝ նիճէ Մուլէս պէյան էթտի , Մըսըրլլէրին էվէրինտէ զայէթ ահ ու ֆիլ զան սէտասը քի օլուր իտի , օ կէճէ Խորայէլ ճէմատթինին պէյնինտէ էպէտի քէֆիլ վէ խասթէ պուլունմազ¹ :

1 Եհան զնոսա ոսկւով և արծաթով , և օշ գոյր յաղցի նոցա հիւանդ , Սուրճ . ՃԴ . 36 :

Ս Ի Ի Ա Լ 51.

() նոնձոն զաղէպին ի զերիսէ՝ փարսան ի լին վերի՞ փ
Մովսէսէ՝ ի Իսրայէլէ Մըսրէսէն չըգարսն :

Ճ. Ս | էրտի . անձադ՝ տէկիլքի Ալլահտէն խէվթ
էտիււայ՝ իսլահի նէֆս օլտուղլինտէն , իլլա քի էօլլամ
տէն գօրգոււայ՝ զայէթ մէճպուրիյէթինտէն : Օ իրա
օ քի պիր տահա գարշըմա չըգմա՝ էօլլարսիւն տէյու՝
Մովսէսէ իթապ էթմիշ իտի , սու զաղէպին իւզէրիւ
նէ՝ կէճէ վագթի Մովսէսի վէ Ահարօնու չաղըրոււ ,
Խորայէլ՝ ճէմի վարիյէթի իլէ պիր ան էվվէլ Մըսրու
տէն չըգսրն տէյու՝ գաթի ճէվսպ էթտիքտէն մատէ ,
տիլէր քի քէնտի իչիւն տախի տուա էթսինլէր : Քէ
զա Մըսրըրն էհալիտի այաղէ գալգոււայ՝ զայէթ իա
րամ իլէ աճէլէ էտէրլէր՝ քի Մովսէս տուրմայոււայ՝
ճէմաթի իլէ կիտէ . զիրա Մըսրտէ հիչ պիր էվ
էօգ իտի՝ քի օ կէճէ առէմ էօլմիւշ օլմայէ :

Ֆէհմ էյլէ պուրատէ Ալլահն առալէթինի .
չիւնքի՝ չօգ զէմանտէն պէրու Խորայէլին հագգը՝ Մը
սրըլլէրտէ գալմըշ իտի , զիրա անլէրի էսիր կիպի
իլլէտիււայ հագ վէրմէղ իտիլէր . օ էճիլտէն Ալլահն
էմր էթմէսի իլէ՝ Մովսէս մուգատսէմ Խորայէլէ
թէնպիհ էթմիշ իտի՝ քի հէրքէս գօմշուսու՝ ետիօտ
պիլտիկի Մըսրըլլէրտէն գուրպան էթմէկէ կիտէ
ճէկիղ տէյու՝ ալթուն՝ կիւմիւշ՝ զլէնէթ՝ վէ էսվապ
իսթէյիււայ ալթնլէր՝ (նիճէ քի գըրգ պէշ սիւալտէ
զիբր օլտու) : Իմտի օ սըգլէթ արառնտէ՝ հէր քիմ
նէ քի իսթէտի իսէ վէրտիլէր . զիրա՝ Ալլահ Խորայէլ
միլլէթինի շէրէֆլի կէօսթէրտի Մըսրըլլէրէ՝ քի իս
թէտիքլէրինի տիրիղ էթմէյիււայ վէրսինլէր՝ քի հագ
էէրինի պուլտուն՝ :

Նազար էյէ Ալլահն Իսրայէլ միլէթինէ էթ տիկի ինսյէթէ . զիրա չօգ վազըթտէն պէրու Մը սըրըլէրին էլինտէն է զիյէթ չէքէր իքէն , պու տէ ֆա թիւրլիւ միւճիւղաթ իլէ մէղպուրլէր թէքտիր օլուպ՝ քէնտիլէրի պի քէտէր , վէ զայէթ չօգ մալ՝ վէ ազիմ շազըգ իլէ չըգտըլէր Մըսըրտէն : Պուն տան գաթի նազար , Իսրայէլ միլէթի Մըսըրէ կիթ տիկինտէ՝ եէթմիշ պէշ ճան իտիլէր (նիճէ քի պէյան տըր օթուղ սէքիղ սիւալտէ) , լաքին Մըսըրտէն չըգտըլէրինտէ՝ իխթիւտարտէն , չօճուգտէն , նիսվան թայիֆէսինտէն , իըզմէթքեարտէն վէ խալայըգտէն մատէ , եալընըղ հարպէ զարպէ գաստըր օլան՝ ալթը եիւղ պին նէֆէր իտիլէր : Պախուսուս՝ քի չօգ Մը սըրըլ քիմէսնէլէր տախի զիքր օլան միւճիւղաթլէրի կէօրիւնճէ , Ալլահա իման կէթիրիւպ՝ Իսրայէլ իլէ պէրապէր չըգարլէր : Պազըլէրինին թախմինի իւղըն տէնիլիր քի՝ իքի միլիօնտէն զէյատէ ատէմ օլմագ իհ թիմալի վար իտի : Քէգա անլէրին գօյունու՝ ինէկի , վէ սայրի հայվանաթլէրի զայէթ չօգ իտի :

Վէ տախի՝ չիւնքի Ալլահ անլէրի ճատէ վէ եա գըն եօլտան կէօթիւրմէյիւպ՝ չեօլ թարաֆընտէն կէօթիւրմէք միւրատ էյէտի , վէ օ գաստար ճէսիմ գալապալըղին իտարէսի՝ Ալլահն եարտըմընէ միւհ թաճ օլմաղ իլէ , հիքմէթի Պարի՝ մախսուս Մէլայիք թային օլուու անլէրին էօնիւնտէն գըլաղըղ կիպի կիթմէկէ , վէ պու տախի տէկիլէքի կիղլի՝ իլլա աշի քէար օլարագ : Օ իրա՝ պիր իւճէ տիրէք միսալի պուլութ զուհուր էտիւպ՝ կիւնտիւղ անլէրէ կէօլէ կէ էտէր՝ քի կիւնէշին սըճագըղընտէն հըֆղ օլալէր , վէ կէճէ շալգ վէրիր՝ քի գարանլըգտէ գալմայալէր : Վէ անըն կիթտիկինտէ կէօլիւպ , տուր տուղինտէ գօնագ էտէրլէր , վէ Ալլահ անտէն

սէս վերիւս՝ քէնտի էմբինի անլէրէ պէյան էտէր իւտի : Պու հիքմէթլի պուլուծ՝ գըրգ սէնէ չեօլտէ Խորայէլ միլլէթինէ րահնիւմա օլտու . վէ նէ վագըթ Յորգանան չայընը կէչիւս՝ սուրբ Երուսաղէմ էյալէթինէ գատէմ պաստըլէր իսէ՝ կէօրիւնմէզ օլտու¹ : Իմտի Մըսըրտէն չըգընճէ մէզքիւր պուլուծ չեօլթարաֆընէ տօղրու կիտէր , պախուսուս Ալլահ տախի Մովսէսէ էմր էտէր քի՝ չեօլէ տօղրու գըրմըղը սէնիզին գըյըսընտէ գօնագ էտէլէր :

Ս Ի Ի Ա Լ 52 .

Հ.Պ.Ն.Ը այս, վէ այն գալընճը ի-նի-նիւ լըգը Խըսէլ
Պէլլէի Մըւրֆէն :

Ճ. Վիտան այըն օն պէչինճի կիւնիւնտէ : (Վէճիլտէն մէզքիւր այ՝ երլ պաշը օլտու անլէրէ . զիւրա՝ մուգատտէմ երլ պաշը Սեպտեմբեր այընտէ օլուր իտի , քի կիւզ էյամը տըր . վէ Ալլահ մախսուս տէկիշտի անլէրին սէնէ պաշլէրինի՝ քի Մըսըրտէն իսէլաս օլտու գլէրինի ունու թմայուս՝ Ալլահտէն մէմնուն օլալէր : Պու սէպէս իլէ տախի թէնպիհ օլունտու՝ քի հէր սէնէ Նիսանըն օն պէչինտէն պաշտյուս՝ եէտի կիւն մայսարզ էքմէք եէյէլէր . նիճէ քի՝ հալէն օ՝ թէնպիհ իւզըրէ Խամուրուզ պայրամը էտէրլէր Եահուտիլէր :

Սէզպուրլէրին մայսարզ էքմէք եէմէլէրի՝ Մըսըրտէ չէքտիլլէրի էզլլէթի , վէ անտէն աճէլէ չըգարգլէրինի պէյան էտէր . զիւրա պօղաջանըն քիւլտէ փիշտիկի կիպի՝ Մըսըրտէ զայէթ էզլլէթ իշինտէ իւ

1 Ատուած առաջնորդէր նոյա ղոյերիկ՝ սեամբ ամոյոյ . ջուջանել նոյա ղճանադարն , և ղոյոյ՝ սեամբ հրոյ , լուսառու լինել նոյա . Եւն . ԺԳ . 21 :

քէն՝ խելաս օլուպ՝ օ տէրէճէ աճելէ չըգտըլէր, Թա
քի՝ եօղուրտու գլէրի խամուրուն մայասը կէլմէքսի
զին՝ անի պէզ իշինտէ արգալէրինէ ալուպ՝ չըգտը
լէր, վէ գօնադ եէրինտէ՝ պօղաջա եափուպ եէտի
լէր: Վէզա՝ պալատէ մէզքիւր գուզունուն քէպա
պը իլէ աճը մառօլ եէմէլէրի տախի, անլէրին Մը
սըրտէ չէքտիքլէրի իսքէնճէյի տո՛ւյ էտէր:

Ս Ի Ի Ա Լ 53.

Նիլէն իսրայէլ Նիլէլիէնէ եմը օլունալուն՝ չի գուզունուն
գունը իլէ գա՛րուն ելլիլէլիէնէ նիլան ետէլէր:

Ճ. Նիլէրին էվլէրի՝ Մըսըլլէլէրին էվլէրինտէն
Ֆէրգ օլունսուն տէյու: Օ իրա՝ չիւնքի Ալլահ՝ օ
կէճէ Մէլայիք իրսալ էտիւպ՝ Մըսըլլէլէրին իլք էվ
լատլէրինի գըրաճագ իտի, կէլտիկինտէ նիշան օլան
էվլէրի կէչիւպ՝ նիշանսըզ էվլէրէ կիւրէ. քի անլէր
տէ պուլունան իլք տօղան առէմլէրի վէ հայվանլէ
րի էօլտիւրէ: Պու սէպէպ իլէ՝ օ կէճէնին իսմինէ
Իպրանիճէ Պասէք եախօտ Պասգա տէնիլտի՝ քի կէչ
մէք եախօտ պըրմագ մանէսի տիր, նիճէ քի՝ Հայճա
Ջաաիկ տէնիլտի՝ քի պըրմագ տէմէք տիր: Վէ լա
քին զանն էթմէ քի՝ նիշան օլմասա իտի՝ Մէլայիք էվ
լէրի Ֆէրգ էտէմէզ իտի, իլլա քի մէզքիւր գուզու՝
Քրիստոս էֆէնաիմիզէ էօրնէք օլմազ իլէ՝ պու Թէն
պիհ օլունսուն: Օ իրա՝ նիճէ քի՝ Նիսան պըն օնուն
ճու կիւնիւնտէն գուզույու հազըրլայուպ՝ տէօրթ
կիւնտէն սօնկրա քէսիւպ, վէ քէմիկինի գըրմագսը
զըն քէպապ էտիւպ եէտիլէր, պատէ հու Մըսըլլէ
լէրին իլք էվլատլէրի գըրըլուպ՝ խելաս օլուլէր,
քէզա Քրիստոս՝ Նիսան պընտէ Ճաղկազարդ կիւ
նիւ՝ Ոլօաննա իլէ Երուսաղէմէ կէլիւպ, տէօրթ

կիւնտէն սօնկրա Ղերնատունտէ սուրբ Պատարագըն խորհուրդունու թէքմիլ էթտի, վէ էրթէսի կիւնիւ Խաչըն իւղէրինտէ քէմիկի գըրըմագսըզըն, գան տէօքիւպ էօլմէսի իլէ, կիւնահըն իլք սէպէպի շէյ- թանը թէքտիր էտիւպ՝ ինսանը խէլաս էթտի:

Վէ տախի պէլլէրինտէ գուշագ՝ այագլէրինտէ ճիզմէ, վէ էլլէրինտէ ասա օլարագ՝ գուղույու ա- ճէլէ եէմէլէրի, մութլագ էրթէսի կիւնիւ Մըսըւ տէն չըգաճագլէրի պէյանինտէ օլտու իսէտէ, բու- հանի ֆիքիր իւղէ տախի՝ Խսավիլէրէ էօրնէք անկ- լանըր: Օ) Իրա գուշագ՝ մէրտիք վէ լայրէթ պէյա- նի, ճիզմէ՝ եօլճուլուգ, վէ ասա՝ հիւքմ նիշանը տըր՝ քի սուրբ Խաչըն գուլվիլէթինի պէյան էտէր: Վէ նիճէ քի մէզքիւր գուղունուն գանը իլէ՝ Խորայէլ ճէմաաթինին գափուլէրի նիշան օլարագ էօլիւմտէն հըֆլ օլտուլէր, քէզա Խսավիլէր՝ Քրիստոսուն միւ- սարէք գանը իլէ սաթուն ալընմըշ օլուպ՝ վէ սուրբ Խաչըն նիշանի իլէ թէմշիր (կնքեալ) օլարագ՝ ճան էօլիւմիւնտէն խէլաս օլուրլէր:

Քէզա՝ գուղույու խամուրսուղ էքմէք իլէ եէ- մէլէրի՝ Քրիստոսուն պիքիր գըզտէն թէն ալմասընէ նիշան անկլանըր. նիճէ քի՝ սուրբ Պատարագըն խոր- հուրդու՝ մայասըղ էքմէք իլէ օլուր: Վէ տախի ա- ճը մառօլ եէմէլէրի՝ Քրիստոսուն շէքտիկի էվլէթի կէօսթէրի: Իմտի՝ նիճէ քի Խորայէլ միլլէթի Քրիս- տոսուն շէքտիկի սիասէթին՝ վէ սուրբ Պատարագըն բէսմ վէ էօրնէկի իճրա էտէրէք՝ Փարաւոնուն է- լինտէն վէ Մըսըրտէն խէլաս օլուպ՝ Երուսաղէմ էյա- լէթինէ կիթտիլէր, քէզա Խսավիլէր՝ Քրիստոսա ի- ման էտիւպ՝ անըն էմրինի իճրա էթմէք իլէ, շէյթա- նըն շէրրինտէն վէ ճէհէննէմին ղաղէպինտէն խալի

գալուպ՝ ասիւմանի Երուսաղէմ ճէննէթէ վասը օլուրլէր : Օ իրա Մըսըր ճէհէննէմէ , վէ Փարաւոն սաթայէլէ , վէ Մըսըրլէր՝ քի անլէր Խորայէլէ էզիյէթ էտէր իտիլէր , շէյթանլէրէ էօրնէք անկլանըր : Ընճադ զանն էթմէ քի՝ Մըսըր փատիշահլէրինին ճիւմլէսինին իսմի Փարաւոն իտի , իլլա հէփիսինին մասսուսիյէ պաշգա իսիմլէրի օլուպ՝ Փարաւոն լուզէթի մախլէս իտի , զիրա Փարաւոն Մըսըրլը լիսանընտէ՝ փատիշահ տէմէք տիր :

Վէ տախի շիւնքի Խորայէլին խէլասը իշիւն՝ Մըսըրլլէրին իլք էվլատլէրինի գըրտը Ալլահ , օ էճիլտէն անըն էմրի իլէ թէնպիհ էտէր Մովլէս ճէմաաթէ քի՝ իլք տօղան էրքէր էվլատլէրինի Ալլահա հէտիյէ էտիւպ , անլէրէ պէտէլ պիր երլլգ գուզու գուրպան էտէլէր : վէ գուարէթի էրմէյէն՝ իքի գումրու եախօտ իքի կիւվլէրճին փէշկէշ էտէ : Պու խուսուստէ նաղար էյլէ Թուոց իւշիւնճիւ Ֆասլնէ . զիրա՝ անտէ իլք էվլատլէրէ պէտէլ Ղեւտացիլէրի քէնտինէ պէնտ էտլւպ՝ խորանըն խըզմէթինէ Թաշին էթտի : Վէ զալիք՝ Մըսըրլլէրին իլք տօղան հայլվանլէրինի գըրտըղը իշիւն՝ թէնպիհ էտէր քի՝ քէնտիլէրինին իլք տօղան հայլվանլէրինի Ալլահա հէտիյէ էտէլէր : Վէ օ հայլվան քի եէնմէզ , անէ պէտէլ եէնիր հայլվան վէրէլէր՝ քի գուրպան օլա : Պու թէնպիհ օ ճիհէթտէն օլունտու քի՝ միւ ճիւզաթ իլլէ Մըսըրտէն խէլաս օլտու գլէրինի Ֆիքիրտէն իիրաճ էթմէյիւպ : Ալլահըն ինայէթինի էվլատտէն էվլատէ զլքըր էտէրէք՝ տայլմա մէմնուն օլալէր :

Ս Ի Ի Ա Լ 54.

Այլա՜ն Դիւն Իսրայէլ Տիւնիւնի ճապէ վէ Էսգըն Էօլփէն Ե-
րուսաղէմ՝ Էյալէնիէ Կեօթի-Դիւնի-յ՝ Էօլ Խարաֆընէ սափըլփը՝

ԳԼ ՖԻ.

Ճ. Չիւնքի՝ միւճիւղաթ իլէ անլէրի գըրմըղը
տէնիզտէն կէշիրիււյ, վէ Փարաւոնու անտէ զարգ
էտէճէք իտի, վէ պատէհու Սինա տաղընտէ Նոմօա
վէրիււյ՝ չեօլտէ կէօնակէօն միւճիւղաթ իլէ՝ Նոր օ-
րէնքին րէսմինի պէյան էտէճէք իտի. վէ տախի քա-
նան սէմթինտէ փութփէրէսթ միլլէթլէրի օլմաղ ի-
լէ՝ էկէր ճատէ Էօլտէն կէօթիւրսէ, թէզ էլտէն
անլէր իլէ ճէնք էթմէք իգթիզա էտէր իտի. օ է-
ճիլտէն չեօլ թարաֆընէ սափըլթորտը՝ քի տիւշ-
մանտէն խէվֆ էտիււյ՝ օլմայա քի՝ կէրի տեօնէլէր:

Նազար էյլէ պուրատէ զատտար վէ ինատճը
Փարաւոնուն սէֆիլ հալինէ, օ քի՝ մուգատտէմ զիքը
օլտուղի իւղրէ՝ օ գատար միւճիւղաթլէրի կէօրիււյ՝
վէ թէքտիր օլոււյ՝ իսլահ օլմատը. Խորայէլին Մըսըր-
ըլլէրտէն գուրպան էտէճէկիզ տէյէրէք չօգ մալ
ալտըգլէրինի՝ վէ Մըսըրէ տեօնմէյէճէքլէրինի անկ-
լայընճէ, փիւշման օլուր անլէրի պըրագտըղինէ. վէ
ճէնք թէտարիքի պիրլէ ասքէրինի ալոււյ՝ Խորայէլին
էնքսէսինէ տիւշէր քի՝ կէրի չէվիւրսին, Էախօտ գը-
րոււյ՝ վարիյէթլէրինի ալըն¹: Վէ Խորայէլ՝ չիւնքի
գըրմըղը տէնիզին գըյըսընտէ գօնագ էթմիշ իտի,
մէզպուրուն կէլտիկինի տույտուգլէրինտէ՝ զայէթ
խէվֆ էտիււյ՝ շիքէայէթ պիրլէ Մովսէսէ տէրլէր քի՝
նիշիւն պիզի Մըսըրտէն չըգարտըն, մէկէր անտէ մէ-
զար Էօգ մը իտի՝ քի շիմտի չեօլտէ գըրտըրաճագսըն
տիւշմանէ: Վիլհապիգա՝ մէզպուրլէր պու միսիլլիւ

1 Առայ թշտամին (Փարաւոն), հալածեցից՝ հաօից՝ հարից՝ բաժանե-
ցից զաւարն, և լցուցից ի նոցանէ զանձն իմ, Եւն. Ժ. Ե. 9:

ճէ վապ է թմեք իլէ՝ Ալլահըն էյլիկի վէ գուտրէ թինի
 թանրմաղ օլտուլէր , զիրա Մըսրըտէ կէ օրաիւքլէրի
 միւճիւղաթլէրի ունուտուպ , Ալլահտէն գաթի ու-
 մուտ օլտուլէր : Վնճագ Մուսէս՝ Ալլահա ումուտ պիր-
 լէ ճէ վապ էտէր քի խէվֆ էթմէյին , զիրա Ալլահ
 ճէնք էտէր սիզին իշիւն Մըսրըլլէր իլէ . վէ պիր տա-
 հա կէ օրմէ զսինիզ անլէրի : Պէլի՝ Մուսէսին իթիգա-
 թը պի գուսուր օլտուպ՝ պու միսիլլիւ ճէ վապ էթ-
 տի իսէ տէ , ինսանճա միւլահազա օլունտուգտէ՝ իտ-
 լաս սուրէթի կէ օրիւնմէզ իտի . զիրա էօնլէրինտէ
 տէնիզ՝ էնքսէլէրինտէ տիւշման , վէ էպէտի զայրի
 պիր թարաֆէ սալլուշուպ գաշաճագ եօլ պուլմագ
 գապիլսիզ : Վադաս՝ քէնտիլէրի զայէթ չօգլուգ ,
 լաքին տահա թէրթիպ իւզրէ տիւշմանէ գարշը տու-
 րաճագ ճէսարէթլէրի եօգ իտի : Վէ լաքին Ալլա-
 հըն գուտրէթի ինտանէ միւմքինսիզ օլան շէյլէրտէ
 պէյան օլմաղ իլէ , Մուսէս զայէթ սլագ իլէ գալ-
 պինտէն Ալլահա նիյազ էթտիքտէ , Ալլահ ճէ վապ
 էտէր քի՝ նէ՞ նիտա էտէրսին Պանա¹ . վուր էլինտէ-
 քի աապը տէնիզէ՝ քի տէնիզ եարըլուպ՝ Խարայէլին
 էվլատլէրի տէնիզ իշինտէն կիթսինլէր : Ֆէհմ էյլէ՝
 Մուսէս աղըզ աշմայարագ տէրունինտէն նիյազ էթ-
 տի . վէ Ալլահ անէ տէր քի՝ նէ՞ չաղըրըրսին Պանա :

Իպրէթ ալ . Մուսէսին ֆիքրի Ալլահտէ օլմաղ
 իլէ՝ գալպինին նիյազի իւճէ սէս իլէ չաղըրմաղէ թէշ
 պիհ օլունտու , մատամքի՝ Ալլահ ինսանըն ֆիքրինէ
 վէ գալպինէ նաղար էտէր . զիրա մագպուլ տուա օ
 տուր քի՝ քիշի ֆիքրինի վէ գալպինի Ալլահա տօղ-
 րուտէ² : Վէ էմր օլտուղի իւզրէ Մուսէս աօսաընը
 տէնիզէ վուրունճէ՝ Հիքմէթուլլահ անիտէ պիր շիա-

1 Եւ տէ Տէր Մուսէս . զի՞ գաշէս առ իս . ԵԼԻ՝ ԺԴ . 15 :

2 Աղօթք է վերայու մի մասց առ Ատուած :

տէթի րիւզկեար տէնիզի իբի պէ օլիււյ՝ վէ իբի թա-
րաֆ գալէ միսալի օլարադ՝ տէնիզին զէմիննտէ զա-
յէթ կէնիշ եօլ աշըլըր . վէ Խորայէլ միլէթի օ հիք-
մէթի եօլտէն գաֆլէ գաֆլէ եիւրիւյէրէք պաշար
գարշը եադայէ կէչմէկէ : Ա՛յ է լաքին չիւնքի Մէլայիք
պուլութ տիրէք իլէ գըլաղուզ կիպի Խորայէլին էօ-
նիւնտէն կիտէր իտի (նիճէ քի էլլի պիր սիւալտէ
զիքր օլտու) , սլու տէֆա կէրի թարաֆէ կէչիււյ՝
Խորայէլին օրտուսու իլէ Մըսըրըլէրին օրտուսունու
մապէյնինտէ աուրուր . վէ Խորայէլին թարաֆընէ
այտընլըգ Մըսըրըլէրին թարաֆընէ գարանլըգ է-
տէր՝ քի գատըր օլամասընլէր իլէրի կիտիււյ՝ Խորա-
յէլին օրտուսունէ գարըշմաղէ : Իմոի Խորայէլ ճէ-
մի հայփնաթ վէ աղըրըգլէրի իլէ՝ օ կէճէ գարշը
թարաֆէ կէչմէտէ օլոււյ , թա՛քի նիհայէթ գաֆլէ
տախի կէչմէլի օլտուդտէ՝ մէզքիւր պուլութ թէք-
րար Խորայէլին օրտուսունուն էօնիւնէ կէլիր :

Ա՛յ սապահ օլոււյ ֆարաւոն պագար քի՝ տէ-
նիզ եարըմըշ Խորայէլ սէլամէթ կէչիււյ կիտէյօր ,
քէնտի տախի առքերի իլէ անլէրին արտըսըրա տէնի-
զէ կիրիր . վէ հէման Խորայէլէ եէթիշմէլի օլտուգ-
տէ , անլէր գարշը եադայէ վասըլ օլուրլէր : Ա՛յ ան-
տէ հիքմէթի Պարի Մըսըրըլէրին իւզէրինէ աղիմ
գօրգու վէ գարկաշալըգ զուհուր էտիււյ՝ էպէտի
իլէրի վէ կէրի կիթմէկէ գատըր օլամաղէր : (Ա
պապտէ մէզպուրլէրին ագլը հէնիզ պաշլէրինէ կէլ-
մէք իլէ , իգրար էտիււյ տէրլէր քի՝ գաշալըմ Խորա-
յէլին եիւզիւնտէն , զիրա անլէր իշիւն Ալլահ ճէնք
էտէր Մըսըրըլէր իլէ ¹ :

Պուրատէ զայէթ տիգգաթ պիրլէ միւլահաղա

1 Փօխիցուք յերեսայ Խորայէլի . զի Տէր պատերազմի վան նոցա
ընդ Եգիպտոսիս . Եւի . ԺԴ . 25 :

էյլէ ինատճը վէ զատտար փարաւոնուն սէֆիլ հալինի . օ քի Խորայէլի գըրուպ՝ մալինի ալմագ արզու սինսէ իտի , քէնտի հէլլաք օլուպ՝ Խորայէլ անըն մալինի ալոր . զիրա կիւնան էօլլիւսիւ տօլմուշ , վէ թէօպէ վագթի կէշիւպ՝ զագէպ՝ վագթի եէթիշմիշ օլմաղ իլէ , Մուսէս Ալլահըն էմրի իւզըն՝ ասանընը տէնիլէ վուրունճէ՝ տէրագապ տէնիլ գալիւշուպ՝ փարաւոն ճէմի տաքէրի վէ թագըմը իլէ՝ զարգ օլտու :

Վէ հիքմէթ պու քի՝ անլերին լէշէրինի տէնիլին տալիասը՝ Խորայէլին օլտուղի թարաֆէ չըգարուպ՝ հէր նէ սիւհա քի իւզէրլէրինտէ վար իտի , ճիւմլէ սինի ալոր Խորայէլ :

Նազար էյլէ , մուգատտեմ Մուսէսին հագգըն տէ շիքեայէթ էթտի Խորայէլ քի պիլի շէօլտէ գըր տըրաճագսըն տէյու , ինայէթի Պարի՝ օլսն միւճիւ զաթը վէ տիւշմանըն հէլլաք օլտուղինի կէօրիւնճէ՝ զայէթ մէսրուր օլուպ՝ ճիւմլէսի եէք աիլ Ալլահա մէճտու սէնա էտէրլէր : Վէ Մուսէսին գըղգարըն ԳԼ. ԺԵ. տաշը Մարիամ տալիս՝ վէ անըն իլէ ճիւմլէ նիսլան թայիֆէսի՝ տիւմպէլէք չալարագ մէտհ էտէրլէր Ալլահըն գուտրէթինի :

Պու պապտէ տէմէ քի՝ Ալլահ նիշիւն փարաւոնուն թէզ էլտէն էօլտիւրմէտի՝ քի Խորայէլ ճէմասա թի կիւն էվլէլ իտէլաս օլա իտի : Պէլի՝ գատոր իտի անիտէ հէլլաք էթմէկէ . լաքին Ալլահըն սապը՝ մէր համէթի՝ գուտրէթի՝ ինայէթի՝ վէ տալէթի զալ հիրէ չըգա , վէ տալիս փարաւոնուն քեօթիւլիւկիւ ալէմէ պէյան օլուպ՝ անըն ֆէյլինէ քիմսէ մէյլ էթ մէյէ տէյու՝ սապը էտէր : Օ իրա՝ փարաւոնուն օ գատար միւտտէթ սաղ գալմասը իլէ՝ Ալլահըն սապըր , չօգ տէֆա անէ Մուսէսի իրօտ էթմէսի իլէ՝

մէրհամէթի, կէօնակէօն միւճիւղաթ էթմէսի իլէ՝
գուարէթի, վէ Խորայէլ ճէմաթինի աղիմ՝ շէրէֆ
իլէ Մըրըրտէն խէլաս էթմէսի իլէ՝ ինայէթի, վէ
Փարուսնու տէնիզտէ զարգէթմէսի իլէ՝ ստալէթի
պէյան օլտու, քի ինսանլէր իպրէթ ալուպ՝ զալիմին
էլինտէն պի զայրի հադգըն թէքաթի օլտու գէրին
տէ՝ քաթի ումուտ օլմայուպ, Ալլահա նիյազ պիրլէ
ստաթէ տէլէր՝ քի սօնկրա շաղ օլալէր, նիճէ քի Խ-
րայէլ ճէմաթի Մըրըրտէ հէր նէ գատար շօգէ զի-
յէթ չէքաթի խէ, խէլաս օլտու գէրինտէ՝ օ գատար
զիյատէ շաղ օլտուլէր:

Խօշճա միւլահազա էթսինլէր Ալլահընէ էմրինէ
մուղայիր հարէքէթ էտիւպ՝ թէօպէ տէմէյէնլէր,
զիրա նիճէ քի՝ Փարուսնէ շէտաթի զալէպ իլէ՝ թէք-
աթի օլտու, քէզա անլէր տախի էր վէ կէճ թէքաթի
օլտալէր կէրէք: Ֆիլհագիգա՝ Ալլահ սապրըլ վէ
մէրհամէթի օլմազ իլէ՝ տէր հալ կիւնահքեարը
թէքաթի էթմէզ, քի փիւլման օլուպ թէօպէ տէյէ,
լաթին օ քի Ալլահըն ինայէթինի թանլմայուպ՝ կիւն
պէ կիւն քեօթիւ լիւ կէ մէյլ էտէր, հէր հալ ֆէյլինէ
կեօրէ՝ զալէպինի չէքէր: Կիւնահէ պէտէլ սիճիլ
օլան զալէպ հէր նէ գատար կէրի գալսա՝ օ գատար
զիյատէ շիտտէթի օլուր:

Ս Ի Ի Ա Լ 55.

Գըրճըլ Գէնիլին Գըլընիէն Կէ՞ Խաթի Կէօլ Ելիի Խաթիլէ

Ճ. Սալ տէնիլէն չէօլէ, վէ իւշ կիւնիլէք եօլ
կիտիւպ՝ սու պուլունմայլնճէ, կէլրլէր Մեռա տէ-
նիլէն մահալէ: Ընտէ սու պուլտուլէր իսէ տէ՝ օ
տախի աճը վէ իշիլմէզ օլմազ իլէ՝ Մովսէստէն թէ-
չէքքի էթտիլէր, օ էճիլտէն Մովսէս օ եէրին իսմինի

աճրլըդ չաղըրորը¹ : Յիլհագիդա՝ ճէմաաթ անտէ աւ
 ճըլըդ կէօսթէրաի, զիրա՝ ունութաուլէր օլան միւ-
 ճիւղաթէրի վէ Մովսէսին էյլիկինի : Անճագ՝ Մովսէս
 անկէրին թագսիրաթընէ պագմայուպ՝ Ալլահան իյազ
 էթմէսի իլէ, Ալլահ անէ պիր օտուէն պէյան էտէր.
 վէ Մովսէս անի ալուպ՝ սույա պըրագաղընտէ, հիք-
 մէթի Պարի՝ աճը սու լէղիղ օլաու² :

Պատէհու՝ Եղիմ տէնիլէն ետրէ կէլբըլէր՝ քի
 անտէ օն իքի փունար՝ վէ եէթմիշ հուրմա աղաճը
 վար իտի : Վէ անտէն Սին տէնիլէն չէօլէ կէլաիք ԳԼ. ԺԶ.
 լէրինտէ՝ Մըսըրտէն պէրապէր ալորդէլէրի ուն թիւ-
 քէնիր, զիրա օ անէ տէկին՝ օթուզ կիւն օլմուշ իտի
 Մըսըրտէն չըգալը : Անտէ ճէմաաթ Մովսէստէն վէ
 Ահարօնտէն շիքեայէթ էտիւպ տէրլէր քի՝ չէօլտէ
 աճըգտէն գըրըմատէն իսէ՝ էյի իտի քի Մըսըրտէ
 էթ թէնճիրէսինին էթրաֆընտէ օթուրուպ՝ տոյուն-
 ճէ էքմէք եէյէրէք՝ զաղէպ իլէ էօլէյիտիք : Յիլվա-
 դի՝ մէզպուրլէր օ տէրէճէ էսիր օլմուշէր իտի պօ-
 զաղէրինէ՝ քի զաղէպ իլէ էօլմէկէ իրթիքեապ է-
 տէրլէր, թէք՝ էթ եէսիլէր. խմտի մալիւմ քի ֆիւ-
 քիրլէրի Մըսըրէ տեօնմէք :

Պու պապտէ՝ Իսրայէլ զայէթ միւնքիւրի ինայէթ
 օլաու, զիրա Մըսըրտէ չէքալէլէրի Էղլէթիլ վէ միւ-
 ճիւղաթ իլէ խէլաս օլաու գլէրինի ֆիքիր էթմէյիւպ,
 ճիւղի սըգլէթ զուհուր էտինճէ՝ Մովսէսի գապա-
 հաթըլէ տէրլէր, քի նիլէն չըգարաը քէնտիլէրինի
 Մըսըրտէն. լարին Մովսէս անլէրի Ալլահն էմրի իլէ
 չըգարմըշ օլմաղ իլէ, էթտիքլէրի շիքեայէթ՝ Ալլա-

1 Վասն այնորիկ տնտանեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ դատնութիւն.
 Եւէ. ԺԵ. 25 :

2 Եւ Էցոյց նմա Տէր փայտ, և Լարի զոյն Ի Զուրն, և քաղցրացաւ
 Զուրն. Եւէ. ԺԵ. 25 :

հըն հազգքնտէ իտի : Պէլի՝ մուգատտէմ՝ սու իչիւն շիքեսցէթ էթտիքլէրինտէ՝ Մովսէսին նիյազը իլէ աւ ճը սու՝ լէզիզ օլտու . անճագ պու տէֆա նիյազ էթ մէզ . զիրա զայէթ նաշէրի իտի մէզպուրլէրին ճէ վապլէրի : Վէ լաքին Ալլահ մէրհամէթքեանի՝ ան լէրին թագսիրաթընէ պագմայուպ՝ էքմէք եէրինէ գուտրէթ հէլվասը (մանանայ) , վէ էթ եէրինէ՝ պըլտըրճըն գուշու վէրտի անլէրէ : (Նճագ զանն օլ մասըն՝ քի մանանայ վէ պըլտըրճըն թապիաթը իլէ զուհուր էտէր , իլլա քի՝ ինայէթ օլտուղի պէյան օլ մագ իչիւն , Ալլահ՝ Մովսէսէ տէր քի , ազլամ էթ՝ վէ սապահ տօյունճա էքմէք եէսինլէր : Նիլհագիգա՝ օ՛ կիւն ազլամ իւսթիւ օ՛ տէրէճէ պըլտըրճըն գուշու կէլիւր , թա՛ քի պիւթիւն օրտույու գափլար . քէզա էրթէսի կիւնիւ էրքէն մանանայ եաղար : Վէ անի կէօրիւնճէ , նէ օլտուղինի պիլմէյիւպ՝ պիրպիրինէ նէ՛ տիր պու (զի՛նչ է այս) տէյիւպ՝ թաաճիւպ է տէրլէր . վէ Խպրանի լիսանի իլէ ման հու տէմէք իլէ , անըն իսմինէ ման չաղըրըրլէր :

Հիքմէթի Պարի՝ մանանայ սիֆտահ նիճէ զուհուր էթտի իսէ , քէզա չաբաթ կիւնլէրինտէն մա տէ՝ Խորայէլ ճէմաաթինին Երուսաղէմ էյալէթինէ տախիլ օլմասընէ տէկին՝ հէր կիւն եաղար իտի : Վաքին պըլտըրճըն իքի տէֆա կէլտի ֆէգաթ , էվիլլէլա՝ պալտտէ մէզքիւր Սին տէնիլէն մահալտէ , սօնկըրա՝ արզու մէզարը (գերեզման ցանկութեան) տէնիլէն եէրտէ , նիճէ քի պէյան տըր՝ Թուայ ԺԱ. 34 . վէ զայէթ չօգ կէլտիկինտէն՝ գաֆէստէ սագլայաւրագ՝ վէ քէսիւպ թուղլայարագ՝ չօգ վագըթ պըլտըրճըն էթի եէտիլլէր :

Ս Ի Ի Ա Լ 56 .

Սահակայ նահապետ լինի , վէ նե՛ր ինքնիւն ինքն զինքնիւն-ս
 երբեք օրու-ր իրի :

Ճ . Քիչնիւ կիպի միւտեւմէր , բննկի պէյազ ,
 ինչի ուն , վէ շէշիսի հեւլա լեղէթինտէ . վէ հէք
 սապահ Խարայէլին օրտուտունուն էթրաֆընէ գրրա-
 ղը միսիլլի եազար իտի : Աքին էվմէլա շիւ ինիւս՝
 եէք իւզիւնտէ օլան օթլէրի եազար իտի քի մանանա-
 նին ինտիկի եէք թէմիզ օլտուն . վէ կիւնէշ տօզմազ
 տէն էվմէլ տեւլշիրմէլ իտի անի . զիրա կիւնէշին
 սրճաքլըլինուն երիր իտի : Ալէ հիքմէթ սու քի՝
 գապ իլէ աթէշէ գոյունճէ՝ երիմէյիւս գաթըլանըր .
 նիճէ քի անի տէկիրմէնտէն էօվլուտիւս՝ եախօտ
 հաւանտէ տէօվլուս՝ ուն կիպի օլտուգտէ՝ աթէշտէ
 փիշինճէ՝ գաթըլանուս էքմէք եափարլէր իտի :

Ալէ տախի շիւնքի շաբաթ կիւնիւնտէն մատէ
 հէք կիւն եազար իտի . օ էճիլտէն քիմ քի պիր կիւն
 լիւք եէյէճէկինտէն զեյատէ տեւլշիրիւս՝ երթէսի
 կիւնէ սազլար իտէ , գուրթլանըր իտի , անճապ՝ ուր
 բաթ կիւնլէրի՝ իքի կիւնէ քիֆայէթ էտէճէք գա-
 տար տեւլշիրտիքլէրինտէ գուրթլանմայուս՝ հիցէթի
 իլէ գալըր , քի շաբաթ կիւնիւ եէյէլէր : Պախու-
 տուս քի , հէք նէ թաամա արզու էտէրլէր իտէ , ա-
 նին շէշիսինի ալըրլէր իտի մանանտուն . նիճէ քի
 Ղաւթիթ փէյլամուէր՝ ճիմի թաամ իտի իլէ պէյան
 էտէք անի¹ :

Պու քէրէմ մախտուս Ալլահըն ինայէթի օլմազ
 իլէ , Մալիսէսին էմրի իւզըն՝ Ահարօն պիր աթմուն
 կիւյիւմ իշինէ մանանայ տօլտուրուս սազլար՝ քի

1 Զամենայն կերպով գորշին պրոք նոյն , Մալ . Ճ 2 . 18 :

ուհու թմամբնէր Ալահին ինայէթինն : Վէրուհա
նի ֆիքիր իւզըն՝ մանանայ սուրբ Պատարագըն խոր
հուրդուհու պէյան էտէր :

ԳԼ. ԺԵ.

Պատէհու՝ Ռափիգիմ տէնիլէն մահալէ կէլիւպ
անտէ տախի սու պուլունմայընձէ, ճէմաթ էինէ
թէշէքքի պիրլէ՝ նիշիւն չըգարալն պիլի Մըսրութէն,
սուսուղ գըրաճագսըն տէյերէք՝ ղէմմ էտէլլէր Մու
սէսի :

Նազար գըլ Խորայէլին ֆէսառ ֆիքրինէ. ղիրա՝
սէպէպ արարլէր տայիմա Մուսէսէ պէհանէ պու
լուպ՝ թաղիր էթմէկէ : Պու տէֆա Մուսէս անկէ
րին սապըրսըղըղինէ նազարէն՝ ֆիղան իլէ Ալահա
տէր քի, նէ՞ էտէյիմ պու ճէմաթէ. ղիրա աղ գալ
տըքի՝ պէնի թաշայալէր : Ֆիլհագիգա՝ սու խթէ
մէք գապահաթ տէկիլ, ղիրա օ գաաար քիւլլիւէթ
լի ճէմաթ սուսուղ խաարէ օլմաղ, լաքին Մըսր
տէն նիշիւն չըգարալն տէմէք պիւշիւք խաթա խոի :
Պուհաան գաթի նազար՝ մուգատաեմ օլան միւճիւ
ղաթլէրի կէօրմէք իլէ պօրձ խի նիյաղ պիրլէ Ալա
հա ումուտ էտիւպ՝ Մուսէսի տախի վաթիթէ վէ
տուաճը էտիւպ՝ թէվաղիւ գալպ իլէ սու խթէ
մէք, ղիրա անլէրի միւճիւղաթ իլէ շէօլէ չըգարան,
էլպէթ անլէրին խաարէսինէ տախի գաաար տըր :

Պու պապտէ ճէմաթ թէքտիրէ միւսթահագ
օլտու իսէ տէ, Ալահ մէրհամէթքեանի օլմաղ իլէ՝
անլէրին էթափկինէ պագմայուպ, Մուսէսէ էմր է
տէր քի՝ ճէմաթտէն պիր գաշ իթիթար ալուպ՝
կիթսին քորէք տաղըն էթէկինէ, վէ անտէ քէնաի
նէ պէյան օլան գայայէ վուրսուն ատարնը քի՝ սու
չըգարսըն : Վաղաա՝ էմր օլտուղի իւզըն Մուսէս՝
ատարնը մէղքիւր թաշա վուրսուգտէ, անխտէ ճէ
սիմ սու ղուհուր էտիւպ՝ գանտըրըր Խորայէլին օր

տուտուտնու : Վէ տէկիւլքի եալննըղ օ գօնագտէ ,
իլլաքի օ սու քէսիւմէյիւպ՝ անլէրին արաղսըրա չայ
կիպի ագըպ կիտէր իտի . վէ օ սու իլէ շեօլտէ ի-
աարէ օլտու Խորայէլ ճէմատթի¹ :

Վ)էհմէյլէ . Ալլահ մախսուս էմր էտէր՝ քի ճէ-
մատթին իխթիւարլէրինտէն պիր գաչ տաէմ պու-
լունսուն Մովսէս իլէ՝ քի միւճիւղաթ իլէ գայատէն
սու չըգարղինի կէօրիւպ՝ շահատէթլէք էտէլէր , քի
պիր տահա Ալլահը թէճրիպէ էթմէսինլէր . զիրա՝
պի զայրի հագըն Մովսէսի զէմմէթմէք իլէ՝ Ալլահը
թէճրիպէ էթմիշ օլտուլէր , վէ Մովսէսին գալպինի
գըրօրլէր : Պու սէ պէպտէն օ եէրին խամին Թէճ-
րիպէ վէ զէմմէ էէրի գօտու² :

Բուհանի ֆիքիր իւզըէ՝ Մովսէսին ասաղը սուրբ
Խաչա , վէ մէգըրիւր գայա՝ Մէսիհ էֆէնաթիզէ էօր-
նէք վէ բէսմ անկլանըր³ :

Ս Ի Ի Ա Լ 57 .

Չեօլէ Խորայէլ ճէմատթիէ Գարչը Կիւլման զոհուր
էլիֆ⁴ Դ :

Ճ . Եթաի . լաբին Մովսէսին տուաւ իլէ ֆէթհ
օլունտու տիւլման . զիրա Խորայէլին օրտուտու տա-
հա Ռատիիզիմաէ իքէն , Եսաւըն սինսիլէսինտէն Ա-
մաղէկին ճինսի՝ օ թարաֆէ եադըն օլուպ՝ Խորայէլ
իլէ ճէնք էթմէք իսթէտիքտէ , Մովսէսին չըբաղը

1 Էհար զիլմէ՝ և բղետյին ջուրը , և գնացին գետք ընդ անջրդիս .
Սաղմ . ՃԴ . 40 :

2 Էւ անուանեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ փորձութիւն , և բանբա-
սանս , վասն բամբասանաց օրդւոյն Խորայէլի , և վասն փորձելոյ նոցա Էդ-
Տէր և տակոյ , և թէ իցէ՝ ի մեղ Տէր՝ և Էթէ ոչ . Եւնշ . ԺԵ . 7 :

3 Էւ զիլմէ կը ինքն Բրիտան . Ե . Կաշ . ԺԵ . 4 :

Յեսու առքէր թէտարիք էտիւոյ՝ Ամաղեկէ դարչը ճէնկէ չըգար . վէ Մովսէս ասասը իլէ՝ Ահարօն վէ Ովը նամ քիմէսնէ տաիի պէրասպէր չըգարլէր պիր թէվէ իւզէրինէ՝ քի անտէն կէօրիւնիւր խաի ճէնք օլան եէր : Վէ Մովսէս էլլէրինի կէօյէ տօղըու գալ տըրտըգտէ՝ Իսրայէլին թարաֆը զալիպ օլուպ , աշաղէ ինտիրտիքտէ՝ Ամաղեկին թարաֆը զալիպ օլուր խաի : Վաքին էլլէրինի պիր դարտըր եօգարը տօղըու թու թմաղ իլէ՝ գօլլէրի աղըրլաչընճէ , անի պիր թաշ իւզէրինէ օթուրտուրլէր . պիր թարաֆընտէ Ահարօն՝ օ պիր թարաֆընտէ Ովը տուրուպ՝ գօլլէրինի եօգարը տօղըու գալտըրմաղ իլէ , Յեսու՝ Ամաղեկի գըրուպ ֆէթհ էթաի :

Ֆիլհագիգա՝ Ամաղեկին ճինսի հէր նէ գատար չօգ գըրըրըր իտէ տէ , էվվէլա շէօլտէ տիւշմանըգ գասաի իլէ Իսրայէլէ գարչը ճէնկէ չըգտըղի իշիւն , Ալահ Մովսէսէ տէր քի՝ գայտ էյլէ սիճիլաթ քիւլ թիւկիւնէ , վէ Յեսույէ վէր քի՝ ունուտուլմասըն . զիքա Ամաղեկին ճինսինի գըրուպ՝ տիւնեատէն գալ տըրաճաղըմ¹ : Վագաա՝ տէօրթ եիւղ սէնէ մըգտարի վագըրթ կէշտիքտէն սօնկրա՝ պու ճէվապ իճրա օլտու Սաւուղ փատիշահըն էլի իլէ . (նիճէ քի պէյյան տըր՝ Ա . Թագա . ԺԳ . 2) : Վէ շիւնքի՝ Ալահըն եարտըմը իլէ իճրա օլտու պու ֆէթուհաթ , օ է՝ ճիլտէն Մովսէս սեղան ետփուպ՝ Ալահ տըր պէնիմ ումուտուլմ տէյու անար օ սեղանըն իսմինի² , քի Ալահըն ինայէթի ունուտուլմասըն :

Ֆիլհա էյլէ՝ քի Ալահա նէ գատար զիյատէ մագպուլ տուր Ազիզլէրին տուաըր , զիքա՝ Մովսէսին տուաըր իլէ տիւշմանը ֆէթհ էթաիլէր : Պէլլ՝ Մով-

1 Չնկելով ջնջելից գիշատակ Ամաղեկոյ յերկրէ . Եւդ . ԺԵ . 14 :

2 Եւ անուանեալոց զանաւն նորա՝ Տէր արքուն իմ . Եւդ . ԺԵ . 15 :

սէս հէր պար գալլայինտէն Ալլահա նիյազ էտէր իտի ճէմաաթին սէլամէթի իշիւն , լաքին պու տէֆա մախսուս եիւքսէք եէրէ չըգուպ՝ էլէրինի կեօյէ տօղրու գալորըսարագ աշիքեար տուա էթմէք իլէ՝ ճէմաաթի թալիմ էտէր՝ քի տայիմա Ալլահա ումուտ պիրլէ՝ տուատէ գուսուր էթմէյէլէր՝ քի տիւշմանը ալթ էթմէկէ գատըր օլալէր : Օյիրա տիւշմանը ֆէթհ էթմէք՝ Ալլահն եարարմընէ միւհթաճ տըր . վէ Ալլահն եարարմընէ լոյրգ օլմագ՝ տուայէ միւհթաճ : Վէ տախի եիւքսէք եէրէ չըգուպ տուա էթմէք՝ տիւնեալի ղայլէլէրի ֆիքիրտէն իխրաճ էթմէք տիր . վէ Ահարօն իլէ Ուլր՝ քի անլէր Մովսէսին գօլլէրինի եօգարը գալորըրլէր իտի , տօղրու իթիւ գաթ իլէ՝ օսանմագսըզն տուայէ մէշղու օլմագ պէյանի տիր :

()՝ կիւնլէրտէ Մովսէսին գայըն փէտէրի Յու ԳԼ ԺԸ . Թոր՝ (Հռագուէլ) , Մովսէսին էլի իլէ Խորայէլին Մըսըրտէն չըգտըղինի , վէ օլան միւհթիւղաթլէրի իշիտիր : Վէ շիւնքի Մովսէսին էհլի վէ իքի օղլու աշըն եանընտէ իտիլէր՝ (նիճէ քի զիքր օլտու գըրգ սէքիզ սիւալտէ՝) անլէրի ալուպ , կէլիր Մովսէսին եանընէ : Վէ Մովսէս անի իզղէթ իլէ գապուլ էտիւպ՝ Ալլահն Խորայէլէ էթաիկի ինայէթի նագըլ էթաիկինտէ , Յոթոր՝ օ՝ քի ղաթը փուլթիտանէ չէյիթի (քուրմ) իտի , փուլթիտէսթլիկի թէրք էտիւպ՝ Ալլահա ինանըր՝ վէ գուրպան էտէր , վէ քէնտի ճինսինի տախի թալիմ էտէր՝ քի Խորայէլին Ալլահնէ թալիլնալէր :

Պատէհու՝ Յոթոր պագար՝ քի Մովսէս ճէմաաթին զուհուր էտէն տալասընը եալընըղ քէնտի կէօրիւպ՝ ղայէթ ղահմէթ չէքէր . վէ ճէմաաթէ տախի չօգ սըգլէթ օլուր իտի , օ՝ էճիլտէն Մովսէսէ իտարէ

Թէրթիպի Թարիֆ էտէր քի, սատագաթքէար՝ վէ միւտէ պպիր ատէ մէր Թային է Թսին ճէմաաթին նիւզասընը կէօրմէկէ, վէ քէնտի Ալլահըն էմրինի ճէմաաթէ խապէր վէրսին: Այն Մովսէս անըն Թարիֆի իւզըն՝ ճէմաաթին խտարէսի խուսուսինէ պին պաշը, եիւզ պաշը, էլլի վէ ծն պաշըլէր Թային էտիւպ՝ հիւսնիւ Թէրթիպ իւզըն խտարէ օլուր խոլէր:

Իպրէթ ալ, Մովսէսին սապըըը վէ Թէվազիւ օլուուզինտէն. զիրա՝ էվլէլա օ գատար ճէմաաթին շէրիաթընը եալընը քէնտի կէօրիւպ Թաճիզ օլմազ, վէ սօնկրա Յսթոր խտարէ սուրէթի Թարիֆ էթաթկինտէ, քիպիրլէնիւպ կիւճէնմէզ, իլլա քի՝ գապուլ էտէր անըն ճէվապինի: Պէլլ՝ Մովսէս Ալլահըն փէյզամպէրի, լաքին պու խուսուստէ՝ Ալլահ անէ Յսթորուն էլի իլէ պէյան էթաթի խտարէ Թէրթիպինի: Իմաթի՝ ինսան նէ գատար ալիմ՝ վէ հիւքիւմ տար օլա՝ եինէ նասիհաթ ախյնէմէկէ պօրճլու տուր:

Պատէհու՝ մէգքիւր Յսթոր կիտէր քէնտի եէրիւնէ, վէ Խորայէլ տաթի Ռափիգիմաէն կէօջ էտիւպ՝ կէլիր Սինա տաղընըն գարշըսընա՝ գուրար օրուուսունու:

ԻԻՉԻԻՆՃԻԻ ՏԵՀՐԻՆ ԽԻԹԱՄԻ

Յ Ո Վ Ր

Իւշիւնն Տէհր պուրատէ գարար գրտը խտէ տէ : Եօր էրաննի տախի՝
 օ Տէհրատ Իպրայէլ միլէթինին Արօրտէ օլտուղի զէմանլէրտէ օլմաղ իլէ :
 անըն նազլի տախի մուխթաարիճէ զիքր օլունուր :

Ս Ի Ի Ա Լ 58.

Յօբ 45 Իփ :

Ճ. ԵՍԻԲԸՆ ճինսինտէն Երուսողէմ էյալէթիւ
 նէ Սինօրտաշ՝ Եդեմ թօփրաղինտէ՝ Օստեր նամ
 մահալտէ հիւքմ սահիպի վէ զայէթ ֆաղիլէթիւ
 տէվլէթիւ , պախուսուս քի՝ ֆաքիր վէ պի չարէ
 քիմնէլէրէ հէր վէճ՝ իլէ Եարտրմճը վէ տէսթիկիր
 օլուպ՝ օ տէրէճէ նամտար վէ մէշուր քիմէսնէ ի
 տի՝ քի Աղիզ քիթապ փատիշահ իամի իլէ տնար ա-
 նի . ՃԱԴ . ԼԶ . 33 :

Սինհագիգա՝ մէզպուր ճիամանի խուսուսլէրտէ
 հէր նէ մըգտար իգպալ իւղըէ օլտու խտէ տէ , պիլ
 լութֆու Պարի՝ ըիզայի հագ թարիքլէրինտէ տախի
 պիրան դուսուր էթմէղ : Պէլի՝ չօգլէրինէ հիւքմ է-
 տէր իտի , լաքին տէկիլ քի զուլմ վէ զատտարլոգ
 պիրլէ , իլլա քի՝ ատալէթ իւղըէ : Վ լարիյէթի զայէթ
 չօգ իտի , լաքին տէկիլ քի անի քէնտի սէֆասընէ՝
 իլլա քի ֆուգարէնին իտարէսինէ թային էտէր : Վ է
 անըն Եէտի Երքէք էվլատը վէ իւշ գըղը օլուպ՝ տա-
 յիմա պիրիպիրինին էվինէ կիտիւպ՝ շաղու մէսրուր
 իւղըէ Եէյիւպ իլէր իտիլէր : Վ լաքին մէզպուր՝ չիւն
 քի Ալլահտէն գօրգար՝ հէր քէմիքլէրտէն ուզադ ,

սալի՜հ՝ վէ սատաղաթքեար խոի , էվլատլէրինին ճիսմանի սէֆայէ մէշղուլ օլմալէրի իլէ , պէլքի՝ Ալլահընէմինէ մուղայիր ֆիքիր իւզըէ օլալէր տէյու , անլէր իչիւն տայիմա գուրպան էտէր խոի Ալլահա¹ : Պէլի՝ Յօբուն էվլատլէրի քեօթիւ ֆէյիլտէ տէկիլ իաիլէր , լաքին՝ չիւնքի եէյիւպ իշմէք իւզըէ օլուրլէր խոի , վէ էքսէրի՝ ճիսմանի մէճլիս խաթատէն խալի օլմատրղինտէն , Յօբ անլէրին հագգընտէ՝ Ալլահտէն անվի աիլէր : Սիւլահազա էթսինլէր՝ հէր տէմ կիւնաս մէճլիսինտէ սէֆայէ մէշղուլ օլանլէր :

Նազար էյլէ , Ալլահ՝ չիւնքի Մէլայիք վէ ինսան գալմինի ճէննէթին մէճտ ու սալթանաթընէ լայրգ էթմէք իչիւն եարաթուր (նիճէ քի Իլք տէհրին տէօթ սիւալինտէ զիքր օլտու) , լաքին՝ շէյթան քիւպիրլիկի սէպէպինէ ասիւմանտէն իխրաճ՝ օլուպ՝ վէ ինատընէ զալիպ օլարագ թէօպէ տէմէտիկինտէն մատէ՝ ինսանը տախի հասէտինտէն նաչի ճէննէթին մէճտինտէն մահրում էթմէք արղուսի իլէ՝ Ալլահընէթատթընտէն չրգարտը իսէ տէ , պիլ լութֆու Պարի ինսան թէօպէյէ կէլիւպ՝ թէքրար ինայէթէ շաշիսթէ օլտուգտէ՝ մէզպուրուն քեօթիւ լիւկիւ թարագպա պուլտու :

Պատուսուսու , ճիւմլէ Մէլայիքլէրին սէրվէրի իւքէն , քիպիրլէնմէսի իլէ՝ օ՛ տէրէճէ համագաթլըզէ եիւզ թութու , թա՛քի քէնտի ֆայիտէսինի ֆէրգէտէմէզ օլուպ՝ ասիլիքտէ տապիթ գալմազ իլէ , ճէհէննէմտէ պի նիհայէթ ազապ չէքմէկէ պօրճլու օլտու , զիրա քիպիրլէք՝ ահմագլըգտէն հասըլ օլմազ իլէ , միւթէքիպիր օլան՝ ահմագ սայրլըր² : Պունտան

1 Մատուցանէր վասն նոցա դոհա . . . քանզի ասեր Յոյբ՝ թէ գուցէ որդիքն իմ ի միտս իւրեանց իմացան չարութի զԱստուծոյ , Յովբ . Ա . 5 :

2 Ըստ առումին , ամենայն հպարտ՝ է սոցէտ :

գաթի նաղար, ինսան թէ վաղիւ գալալ իլէ թէօպէ տէյիւպ՝ մաղֆիրէ թ պուլտուղինտէ, անտէն զիյատէ ալիմ սայլլուր ¹. օ է ճիլտէն՝ կէրէք բուհանի վէ կէրէք ճիսմանի խուսուպէրտէ, տայիմա ինսանը միւլ քէտտէր էթմէ կէ ճահթ էտէր: Խուսուսա քի ֆաղիլէթիւլ քիմէսնէլէրէ զիյատէ խասիմ օլուպ՝ կէօ նահէօն տուղադ գուրար անլէրէ, քի Ալլահն էմ րինէ մուղայիր հարէքէ թէ մէյլ էթտիրուպ՝ քէնտի կիպի աաի էտէ:

Նիճէ քի Յօբ՝ Ալլահա մադպուլ պիր զաթ. ան ճադ հէր վէճ՝ իլէ տախի իգարալ իւղրէ օլմաղ իլէ, շէյթան ումար իտի քի՝ մէզպուր էկէր դաղայէ օղ բայուպ՝ ֆագիր օլուր իսէ, էմրի Հագդա մուղայիր հարէքէ թ էտէր. նիճէ քի Աղիզ քիթապ՝ անըն հագդընտէ շէյթանըն ֆէսատ իւղրէ էթտիլի ճէվապլէրի միւ ֆասսրլէն եաղար: Օլրա շէյթան տէր իտի քի՝ մէկէր Յօբ թէհի եէրէ՞ մի դուլուգ էտէր Ալլահա ²:

() Լ պաստէ Ալլահ բուխտէթ վէրիւր շէյթանէ՝ քի Յօբուն իւզէրինէ թիւրիւ գաղալէր կէթիրէ՝ քի անըն ֆաղիլէթի պէյան օլուպ՝ լային շէյթանըն ֆիթնէքեար վէ միւղէվիր օլտուղի զահիրէ չոգուպ բէղիլ օլա:

Ֆէհմ էյլէ պուրատէ՝ քի շէյթան նէ գատար զիյատէ տիւլման տըր ինսանէ, զիրա մէզպուրուն էլինէ պու միսիլիւ ֆուրսաթ կէչաթտէ՝ տէրհալ Յօբուն վարիյէթինի թէլէֆ էթմէկէ պաշլամաղ իլէ, Յօբուն խըզմէթքեարլէրինտէն պիրիսի աճէլէ

1 Որդիք աշխարհիւ այսպիկ իմաստունք են քան զորդիս լուսոյ յաղ գրո իւրեանց. Ղաթ. Ժ. 2. 8:

2 Սիթէ ձրի՝ պաշտիցէ Յովբ զՏէր. Յալ. Ե. 9:

կէլիւայ՝ անէ տէր քի, չիֆթ սիւրէր իքէն՝ հարէմիւ
լէր կէլիւայ կէօթիւրտիւլէր էօքիւղէրի, մէրքէպ
սիւրիւլէրինի. վէ խըղմէթքէարլէրի գըրարլէր. եա
լընըզ պէն գուրթուլուայ՝ կէլտիմ սանա խապէր վէր
մէկէ : Սէզպուր պու ճէվապլէրի սէօյլէր իքէն, պի
րիսի տահա կէլիւայ տէր քի, կէօյաէն աթէշ ինիւպ
եադուր գօյուլն սիւրիւլէրինի՝ վէ չօպանլէրի. եալը
նըզ պէն գուրթուլուայ՝ կէլտիմ խապէր վէրմէկէ :
Պու տախի ճէվապլընը թէքմիլ էաէր էթմէզ. եինէ
պիրի կէլիւայ տէր քի, խըրսըղլէր գուշատուպ տէ
վէլէրի սիւրտիւլէր, տէվէճիլլէրի էօլտիւրտիւլէր,
պէն եալընըզ գուրթուլուայ՝ կէլտիմ խապէր վէր
մէկէ : Վէզա՝ պու տախի ճէվապլընը թէքմիլ էթ
մէք իւղըէ իքէն, պիրի տահա կէլիւայ տէր քի, էվ
լատլէրին մէ գըղլէրին պիւլիւք գարնտաչլէրինին է
վինտէ եէյիւպ իչէր իքէն՝ ափանսըզ չէօլտէն շէտիտ
բիւղիւար գուհուրի իլէ՝ էվ երգըլուպ էօլտիւլէր,
եալընըզ պէն խէլաս օլտում, վէ կէլտիմ սանա խա
պէր վէրմէկէ : Յօք՝ ղիքր օլան ուգուպէթլէքի ի
շիտինճէ, էսվապլընը եըրթուպ պաշընըն սաչընը քէ
սէր, վէ Ալլահա սէճտէ գըլուպ ճէվապ էտէր քի՝
չըսլադ տօղտում, չըսլադ կիտէճէ կիմ. Ալլահ վէր
տի, Ալլահ ալոր. Ալլահ նիճէ մագպուլ իսէ էօյ
լէ օլտու, միւպարէք օլտուն Ալլահըն իսմի՝ :

Յէհմ էյլէ. շէյթան ղանն էտէր իտի քի՝ Յօ
բուն մալի թէլէֆ օլուր իսէ՝ մութլագ Ալլահըն
գօրգուսունու գալպինտէն իխրաճ էտիւպ խաթա
էտէր. լաքին աղիզ Յօք՝ տահա ղիյաաէ էմրի Հագ-

1 Եւ ասէ՝ (Յովք) միւրկ իսկ եկի եւ յորմայնէ մօր խմոյ. և մերկ
անդամ դարձայց անդր. Տէր ետ՝ և Տէր էտու. որպէս Տեառն հաճօյ
Թուեցաւ՝ նոյնպէս և եղև. և ղիչի անուն Տեառն օրհնեալ. Յովք. Ա. 21 :

գա թէվէք քիւլ պիրլէ՝ Ալլահըն միւսարէք խմինի միւշէրրէֆ էտինճէ , լային շէյթան՝ անըն իշիւն գուրուզի տուզաղէ քէնտի տիւշտիւ խէտէ , եինէ ֆիթնէ ֆէյիլտէն խալի օլմայուպ տէր քի , մալի թէլէֆ օլտու խէ , վիւճուտի պի քէտէր տիր . էկէր վիւճուտինէ տախի քէտէր օլտա , էլպէթ կիւնահէ տիւշէր : Սէլուն շէյթան պու տէֆա տախի Ալլահ տէն բուխսէթ ալընճէ՝ հէման տէր ագապ Յօբուն վիւճուտինտէ պաշտան պաղէ գատար՝ օ տէրէճէ ույուզ կիպի եարալէր զուհուր էտէր , թա՛քի գօգուսունէ քիմսէ թահամմիւլ էտէմէտիկինտէն , մէճպուր օլտու շէօվիւլէք իւղէրի աչբ մահալտէ օթուրուպ՝ թուղա իլէ եարալէրինին ճէրտաթընը սիլմէկէ¹ : Սէ օ միսիլիւ նաչար հալէ կիրիֆթար օլտու՝ թա՛քի պիր քիմէսնէտէն եարալմ վէ թէսէլա պուլաճագ ումուտի գալմատը : Աղիզ Յօբ՝ պու միսիլիւ ֆէլպէթէ օղրատը խէտէ , պիրան ֆիքրինի թաղիլթ էթմէզ , վէ Ալլահտէն շիւքրիւնիւ քէսմէզ :

Լնճագ՝ լային շէյթան եինէ ֆէստտէն կէրի տուրմայուպ՝ Յօբուն էհլինէ ֆիթ վէրիր՝ քի պարէ անըն եէտի իլէ էմրի Հագգա գարշը ճէվապ սէյլէտէ : Օլրա՝ Յօբ զիքր օլտուզի մէնվալ՝ թահամմիւլտէն խարիճ ուգուպէթէ օղրայուպ՝ շօգ վագըթ օ հալ իւզրէ գալորգտէ , էհլի տախի փէրուշան՝ վէ գաթի ումուտ օլմաղ իլէ , Յօբա տէր քի՝ նիշէյտէք սապր էտէրսին , Ալլահա գարշը ճէվապ սէյլէ՝ քի էօլիւպ գուրթուլասըն : Յօբ՝ պու մի-

1 Եւ սատանայ յերեսայ Տեառն , և էհար զՅովբ չարաչար կեղծ յոսից մինչև զլուխ : Եւ տուեալ իսկի բերեր զթարսին , և նստէր յաղբիւս որտորոյ քաղաքին : Յժէ . Բ . 7 :

սիլիւ նաշերի ճէվապը իշխտինճէ , էյիլքէրի Ալա հըն էլինտէն ալարգ , քէմիլքէրէ սապը էթմէյէլիմ մի տէյու՝ զաղէպ սուրէթի իլէ աղիմ իթապ էտէր անէ ¹ :

Պիլճագիգա՝ պու պապտէ տէկիլքի եալընըլ մէզպուրէ թաղիրէ միւսթահագ օլուպ՝ սէսինի քէս տի , իլլա քի՝ շէյթան տաիի սէրնիկիւն (գլխակոր) վէ բէղիլ օլուու : Օ իրա՝ Յօբուն հագգընտէ էթ տիկի ֆիթնէ կէրի դալուպ՝ անըն ֆաղիլէթի տահա զիյատէ զահիրէ չըգտը ² :

Իպրէթ ալ , Յօբուն վարիյէթի թէլէֆ օլուպ՝ էվլատէրի էօլտիւքաէն մատէ , վիւճուտի եարէ փարէ , մէսքեանի շէօփիւք իւղէրի , քիմսէտէն իմ տատ եօգ , անճագ էինէ շիւքրիւնիւ քէսմէյուպ՝ սոյիմա մէմնուն օլուր խտի Ալահտէն :

Պու խուսուստէ զանն էթմէ քի՝ Յօբ մէզքիւր սէրէնճամէ օղբամաղ իլէ սէֆիլ օլուու , եախօտ շէ բէֆինէ վէ խամինէ զիւլ կէլտի . իլլա քի՝ իգպալ վաղթինտէն տահա զիյատէ նամի նիշանը արթուպ՝ զայէթ միւշէրրէֆ օլուու : Վագաա՝ մէզպուրուն թէնի պիր վագըթ եարէ փարէ էղիյէթէ կիրիֆ թար օլուու խտէ տէ , բուհի պիլ լութֆու Պարի միւղէյէէն օլարագ՝ նուրի շէմս միսպի ֆաղիլէթի ալէմէ աշիքեար օլուու : Ինսանլէրտէն պիր կէօնէ թէսէլլա պուլաճագ հալի գալմատը խտէ տէ , Ալահ օ տէրէճէ թէսէլլա էտէր անի , թա՝ քի՝ թահամ միւլտէն խարիճ իօքէնճէ իշինտէ , պիլա թէշէքքի սապը էթմէկէ գատըր օլուու : Պիլա բէֆիգ՝ շէօփ-

1 Եթէ զբարիսն ընկալաք ՚ի ձեռանէ Տեառն՝ չարեացս ոչ համբերիցեմք . Յւլէ , Բ . 10 :

2 Յայամ ամենայնի որ ինչ անցք անցին ընդ նա , ոչ միզու Յօբ , Յւլէ . Բ . 10 :

լիւք իւղէրինտէ չօգ վազըթ գալոր իսէ տէ, պիրան Ալլահըն գօրգուսունու գալպինտէն ինրաճ էթմէ յէրէք՝ ֆիքրի վէ մուհապպէթի տայիմա Ալլահտէ օլմազ իլէ, Մէլայիքլէր բէֆիգ իտիլէր անէ հէր տէմ¹: Թախտի շահանէտէ իքէն ինտանլէրէ հիւքմէ տէր իտի, իոքէնճէյէ տիւ շիւպ՝ մէ մնունիյէթ պիրլէ սապր էթմէսի իլէ, շէյթանըն իւղէրինէ հիւքմէ տիւպ՝ անի վալիմալ էթտի: Օխրա Յօր՝ նէ գատար չօգ վէ աղբր իսքէնճէյէ տիւ շտիւ իսէ, օ գատար զիյատէ շէյթանըն զաղէպի արթտը, մատամ քի Յօրու կիւնահէ տիւ շիւրմէք արզուսինտէ իքէն, անըն ֆաղիլէթի արթուպ՝ իւճրէթի թարազգա պուլտու:

Պատէհու Յօրուն միւհիպլէրի, Եղիփաղ՝ Բաղդատ՝ Սօփար՝ վէ Եղիուս նամ քիմէնէլէր, քի անլէրին հէր պիրի՝ Եդօմ թօփրաղինէ գարիպ էյալէթլէրտէ փատիշահ՝ Ետիստ հիւքիւմտար իտիլէր, անէ զուհուր էտէն ֆէլաքէթի իշիտիւպ՝ պիլ իթթիլ ֆագ կէլիրլէր քի թէսէլա էտէլէր: Վէ լաքին՝ մէզպուր օ միսիլլիւ վիւրուշան հալէ տիւ շմիւ շիաֆի՝ ուղագտէն անի կէօրիւպ՝ թանըյամաղլէր, վէ իւճէ սէս իլէ աղլայարագ էտլապլէրինի երթարլէր, վէ պաշլէրինէ թօփրազ սէրպիւրէք՝ օ տէրէճէ հիյալէթտէ գալուպ թիթիւրէրլէր, թա՛ քի՝ Լէտի կիւն Լէտի կէճէ անըն էթրաֆընտէ օթուրուպ՝ աղբզ աշմաղէ վէ ճէվապէ գատոր օլմազլէր: Օլ պապտէ՝ Յօր պասթի գատէմ (առաջարկու թիւն) էտիւպ՝ ճէվապէ պաշտարղինտէ, աօղտուղի կիւնէ լանէթ վէրիւր: Մնճագ զանն էթմէ քի՝ քէնտի հա-

1 Բանակը հրէշտակայ Տէառն շուրջ են զերկիւղածովք իւրովք, Է պահեն զնոսա. Սողմ. 1, 9. 7:

լինտէն թէ չէքքի պիրլէ պու միտիլիւ ճէվապ էտէր իտի, իլլա քի՝ ինսանըն հալինէ նազարէն, մատամ քի ինսան՝ կիւնահ սէպէպինէ պու միհնէթ տիւն- եսարնէ տիւշմէք իլէ, մէճպուր օլտու սըգընթը չէքմէկէ: Ն) իրա թարիգի տիւնեանըն իգթիզա- սընտէն տիր՝ քի կէօնակէօն պէլա՝ վէ թիւրլիւ սէ- րէնճամ զուհուր էտէր ինսանէ:

Նազար գըլ. Յօբուն տօսթլէրի՝ անի թէսէլլա էթմէկէ կէլմիշ իտիլէր, լտքին անըն սէօլէտիկի քէլամլէրի իշիտինճէ, տաժաճըլըգ սուրէթի իլէ հեր պիրի պիր կէօնէ ճէվապ էտէրէք՝ կէօյա գապահա- թը սէպէպինէ տիր չէքտիկի իսքէնճէ տէյու, անի կիւնահքեար եէրինէ գօրլէր: Յօբ տաիտի անլէրէ գարշըլըգ ճէվապ վէրիւպ՝ թարաֆիյէնին միւճատէ- լէսի զայէթ ուզամալը օլտուգտէ, Ալլահ պէյան է- տէր Յօբուն թագսիրաթը օլմայուպ՝ անէ զուհուր էտէն պէլա վէ ուգուպէթ՝ Ալլահըն կիզլի չէրիա- թընէ մէսնի օլտուղինի: Վ) է անըն տօսթլէրի պի- ղայրի հագըն՝ անի թէօհմէթլի էթմիշ օլմալէրի իլէ, Ալլահ կիւճէնիւպ՝ թէքտիր էտէճէք օլուր անլէրի: Ֆիլհագիգա՝ պու խուսուստէ մէզպուրլէր խաթա էթտիլէր իսէտէ, Յօբ անլէրին գուսուրինէ պագ- մայուպ՝ թէքտիր օլտուգլէրինի իսթէմէտիկինտէն, Ալլահ էմր էտէր քի՝ եէտի տանա՝ վէ եէտի գօշ ալուպ՝ Յօբա վէրէլէր՝ քի անլէր իշիւն գուրպան էտիւպ տուա էտէ՝ քի գապահաթլէրի անվի օլա. Յ.վէ. ԽԲ. 8:

Ֆէհմ էյլէ, քի նիճէ միւշէրրէֆ էտէր Ալլահ տատագաթքեար գուրունու, զիրա Յօբուն թագսի- րաթը օլմատըղինի պէյան էթտիքտէն մատէ, անըն տուասը իլէ անվի էթտի անէ միւտտէյի օլանլէրին գապահաթլէրինի:

Պու սրապտէ տէմէ քի՝ Ալլահ նիշիւն ըուխտէթ վերտի շէյթանէ՝ քի Յօբուն իւզէրինէ մուսալլաթ օլուպ՝ անի միւքէտտէր էտէ ։ Պէլի՝ Ալլահըն սըր-րընէ Ֆիքիր էրմէզ օլտուղի ճիւմէյէ մալիւմ իսէ տէ , պու խուսուստէ ֆէհմ օլունուր քի Ալլահըն իամինէ շէրէֆ օլուն՝ , վէ Յօբուն սէվապը արթօըն , քեօթիւ ֆէյիլտէ օլանլէր իսէվֆ էտիւպ՝ իսլահի նէֆս օլունիլէր , զիրա՝ Յօբ կիպի Ազիզ քիմէսնէ տէրտ ու պէլայէ կիրիֆթար օլուր իսէ , կիւնահ-քեարլէրին հալի նիճէ օլսա կէրէք , վէ ճիւմէսի անըն ֆազիլէթինտէն էօրնէք ալարադ ² , շէյթանը փայիմալ էթմէկէ զայրէթ էթսինլէր , պախուսուս անըն զայէթ ահմադ վէ պի գուտրէթ օլտուղի ա-լէմէ աշիքետար օլտուն ։

Ֆիլհագիդա՝ մէզպուր էկէր ահմադ օլմասա իւ տի , Յօբ իլէ ճէնք իւզրէ օլմաղէ ճէսարէթ էթմէզ իտի ։ Սատամ քի անի կիւնահէ տիւշիւրմէք ար-զուսինտէ իքէն , քէնտի ըէզիլ ու պէթնամ օլտու ։ Բէզա՝ Յօբու միւքէտտէր էթմէկէ Ալլահտէն ըուխ տէթ իսթէմէսի իլէ , անըն զայէթ գուտրէթսիդ՝ սէֆիլ վէ նաչար հալտէ օլտուղի տույուլուր ։ Օ իւրա՝ հէր նէ գատար զիյատէ ինսանէ իսասիմ վէ տիւշ ման իսէ տէ , քէնտի մէրամի իւզրէ Ազիզէրէ քէտէր էթմէկէ գատոր օլամազ ։ ()՝ էճիլտէն Ալլահ ըուխ տէթ վերտի քի՝ Յօբուն ֆազիլէթի վէ շէյթանըն քեօթիւլիւկիւ պէյան օլա ։

1 Այնպէս լուսաւորեցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան , որպէս զի տես-ցին զգործս ձեր բարիս , և փառաւորեցեն զհայր ձեր որ յերկինս է ։ Սաքլ . Ե . 16 ։

2 Զհամբերութիւնն Յովնայ լուսորոյ . Վալուդ . Յալիք . Ե . 11 ։

Օ, իրա՛ տէկիլ քի եալընը ֆաղիլէթի իչլւն Աղիղ քիթապտէ մէտ՛ օլունուր Յօբ, իլլա քի թագ սիրաթը օլմայուպ՝ իսքէնճէյէ թահամմիլէ էտէրէք, Ալլահտէն իթիգաթինի վէ շիւքրինի քէսմէտիկի իւ չիւն : Ֆիլհագիգա՛ նիճէ քի էլմաս թաշ՝ չարգա չէքիլտիքտէ ղիյատէ վարլար, քէզա Աղիղ ատէմին ֆաղիլէթի՛ իսքէնճէ իչլնտէ զահիրէ չըդուպ՝ իւճ, բէթի արթար . վէ անի կէօրէնլէր Ալլահըն իսմի շէրիֆինի միւշէրրէֆ էտէրլէր, զիւրա միւրատը ալ լիյէսի օլուր իսէ, սատագաթքեար գուլլէրինէ օ՛ միսիլլիւ գուլվլէթ ինայէթ էտէր, թա՛ քի՛ էօլիւմ տէրէճէսի էղիյէթէ տիւշիւպ՝ մէմնունլիյէթ պիրլէ սապը էթմէկէ գատըր օլալէր :

Վ՛ է տախի շէյթանըն ֆիթնէքեար՝ վէ ինսանէ տիւշման օլտուղի աշիքեար օլուպ՝ քիմսէ անըն ֆէռատընէ ուլմասըն, վէ անտէն իսէվֆ էթմէսին . իլլա քի՛ Ալլահըն գօրգուսունու գալպինտէն իխրաճ էթմէյիւպ՝ ղուհուր էտէն գաղսյէ սապը էտէրէք՝ տիւնեատէ վէ ախրէթտէ միւշէրրէֆ օլուն :

Նիճէ քի Յօբ՝ չօգ ղէման մէղքիւր ճէֆայէ կիլ բիֆթար օլուպ՝ Ալլահտէն մէմնուն օլմասը իլէ, վիւճուտի շիֆա պուլտուգտէն մատէ, էվվէլքինտէն ղիյատէ տէվլէթ վէ շէրէֆ քէսպ էտիւպ՝ եինէ եէտի էքէք՝ վէ իւչ գըզ էվլատ վէրիր Ալլահ անէ¹ : Վ՛ է եիւզ եէթմիշ սէնէ տախի իգպալ իւղըէ եաշամաղ իլէ՝ տէօրտիւնճիւ սինսիլէսինէ տէկին թօռունլէրինի կէօրիւպ՝ իքի եիւզ գըրգ սէքիզ եաշընտէ վէֆաթ էթտի իսէտէ, անըն նագլիյէթի տէ

1 Տէր օրհնաց զվերջինն Յովնայ քան զառաջինն . Յալէ . ԽԲ . 12 :

րուների ճիհանտէ ճիւմլէ ինսանլէրէ ֆազիլէթ էօր-
նէկի օլտու : Օ իրա՝ փատիշահ օլտա քիշի , վէ հէր նէ
մըգտար ճիսմանի վարիյէթ՝ իսիմ՝ վէ շէրէֆ քէսպ
էթսէ , Յօբա զուհուր էտէն սէրէնճամէ նազարէն՝
տայիմա թէթիք իւզըէ խէվֆ էտէր : Իմաի՝ ինսան
քիպիրլէնմէսին հիւքմ սահիպի օլտու զինէ , տէվլէ-
թինէ , վիւճուտ սաղլըզինէ , վէ էվլատինէ , մա-
տամ քի ճիսմանի մասլահաթլէրին ճիւմլէսի՝ գում
իւզէրինտէ գուրուլան պինա կիպի թէմէլսիզ օլմազ
իլէ , գապիլ տիր քի՝ պիր մուխալիֆ րուզիեար զու-
հուրի իլէ՝ թէլէֆ օլա¹ : Վէզա՝ հէր նէ մըգտար
միւքէտտէր օլուպ՝ կէօնակէօն սիասէթէ վէ ուգու-
պէթէ կիրիֆթար օլտա քիշի , Յօբուն շիֆա պու-
լուպ՝ քէլ էվլէլ վէ տահա զիյատէ տէվլէթէ վա-
սըլ օլտուզինէ նազարէն , Ալլահըն ինայէթինտէն
գաթի ումուտ օլմայարագ՝ պիլա շիքեայէթ սապր
էտէր : Օ իրա՝ Ալլահ միւրատ էտէր իսէ , գատըր
տըր ինսանը հէր թիւրլիւ պէլատէն խէլաս էթմէկէ :

Յօբուն շէքտիկի սէրէնճամըն նէ՝ գատար վագըթ
սիւրսիւկի Ազիզ քիթապտէ պէյան տէկիլ իսէ տէ ,
չօգ զէման կէչտի տէյոււ եաղըլը օլմազ իլէ² , պա-
ղըսը տէր քի եէտի սէնէ մըգտարի սիւրտիւ . վէ
պաղըսը տահա աղ :

Իյիմաի՝ զիքր օլանլէրտէն իպրէթ ալ . վէ զանն
էթմէ քի՝ եաղընըլ կիւնահ քեարլէր գաղայէ օղտար-
լէր , իլլա՝ Ազիզլէր տախի չօգ տէրտ վէ պէլա շէ-
քէրլէր . անճագ տէկիլ քի կիւնահէ պէտէլ , իլլա

1 Իլին անձրէք՝ յարեան գետք՝ շնէլցին հոզըք՝ հարին զտունն , և
անկաւ . և էր կործանումն նորա մեծ յոյժ . Մատթ . Է . 27 :

2 Իբրեւ բաղում ժամանակ անցանէր Ի վերայ . ՅԷԷ . Բ . 8 :

քի՝ Ալլահ անի սէվտիկինտէն՝ կէշիճի տիւնեատէ նասիհաթ վէրիւր անէ՝ քի կիւնահէ տիւշմէսին : Եւսիստ մատամ քի ինսան տըր՝ քէնտի ֆաղիլէթիւ նէ նազարէն քիպիրլէնմէսին : Եւսիստ՝ էկէր ճիւղի թագսիրաթը տախի վար իսէ , տիւնեատէ չէքտիկի սըգընթը իլէ ավֆ օլուպ՝ ասրէթատէ էպէտիլ էպէտ շաղըզէ լայրգ օլուռն¹ , նիճէ քի չօդ տէֆա կիւնահքեար ատէմ տախի իգպալ իւզըէ օլուր , լաքին՝ տէկիլ քի Ալլահա մագպուլ օլտուղինտէն , իլլա քի՝ Ալլահըն կիզլի վէ հիքմէթլի շէրիաթընէ մէսնի :

Օ, իրա՝ ատալէթ սահիպի օլմաղ իլէ , նիճէ քի հէր քեօթիւ իշլէյէնէ զագէպ վէրիւր , քէզա՝ հէր էյլէք էտէնէ իւճրէթ վէրիւր : Իմաի գապիլ քի՝ կիւնահքեար ատէմ տախի՝ պազը տէֆա էյլէք էթմիշ օլա , անճագ էթտիկի էյլէք ճէննէթին տէվլէթինէ շայիսթէ օլմատըղինտէն , օ՝ միսիլլիւ ճիւղիլէթ մագպուլէսի էյլիկէ պէտէլ՝ տիւնեատէ իգպալ վէրիւր՝ քի հագ էէրինի պուլուպ՝ չօդ կիւնահընէ պէտէլ ասրէթատէ էպէտիլ էպէտ զագէպ վէրիլէ :

Պու սուրէթտէ՝ կիւնահքեարը իգպալտէ կէօրիւր իսէն՝ տէմէ քի Ալլահ անի սէվէր , իլլա քի՝ կիւճէնմիշ օլմաղ իլէ թէրպիլէ էթմէզ անի : Օ, իրա օ՝ քի Ալլահըն մուհապլէթինի թէրք էտիւպ՝ ճիսմանի արզուլէրէ մէշղուլ օլուր , ինայէթի խիւտայէ նասեզա օլմասը իլէ , Ալլահ պըրագըր անի քէնտի ըէյինէ՝ քի պի նիհայէթ սիասէթ իլէ թէքտիր էտէ² :

1 Ջոր սիրէ Տէր՝ իրատէ , տանջէ զամենայն որդի , զոր ընդունի . Աստ . Գ . 12 :

2 Որ համբեր բազմաւ երկայնամութեամբ անօթոյն բարկութեամբ պատրաստելոյն ի կոյուստ , Զառմ . Թ . 22 :

Պատուսուս քի՝ Յիսուս էֆէնտիմիզն լուծֆու
իլէ՝ ֆաղիլէթ իշէյէն կիտէր ճէննէթէ . օ էճիլտէն
էկէր քրիստոնէայ օլմայան ատէմ՝ էյի ալի իշէսէ
տախի՝ ճէննէթէ վասըլ օլամազ . զիրա՝ եալընը
թապիաթ գուվիլէթի իլէ իշէնէն ֆաղիլէթ՝ ինսա
նը ճէննէթէ կէօթիւրէմէզ : Նիճէ քի պաղը քիմ
սէ՝ թապիաթընտէն շէհվէթէ միւպթէլա տէկիլ
տիր . պաղը քիմսէ՝ մէրհամէթլի տիր , վէ պաղը՝
տուայէ մէշղուլ օլուր . վէ տախի պուՆլէրին էմսա
լի : Վադաս՝ պու միսիլլիւ էյի հարէքէթտէ պու
լունանլէրէ , տիւնեա մալի՝ պիւշիւքլիւկիւ՝ վէ
վիւճուտ սաղլըղը վէրիւր Ալլահ՝ քի ախրէթտէ դայ
րի իւճրէթ վէրիլմէսին անլէրէ ¹ :

Պու սուրէթտէ՝ զանն էթմէ քի ինսանըն հէր
մաթլուպի թէքմիլ օլուր իտէ՝ հազգընտէ խայիրը
տըր , իլլա քի՝ անըն պի նիհայէթ թէքտիր օլաճա
զինէ տէլալէթ տիր ² : Նիճէ քի հէքիմլէր՝ էօլէճէք
խասթէյէ իզնն վէրիլլէր՝ քի իսթէտիկինի եէսին .
վէ շիֆա պուլաճագ խասթէյէ փէհրիզ դօյուպ՝ իւ
լաճ վէրիլլէր՝ քի էօլմէսին . օ էճիլտէն Աղիլլէրէ
զուհուր էտէն ուգուպէթ՝ փէհրիզ վէ իլաճ միւ
սիլլիւ անկըանըր . քի կիւնահէ տիւշիւպ՝ ճան իլէ
էօլմէսինլէր : Վիլհազիպա՝ պու թարզ սըգընթը՝
աղիմ ինայէթ տիր , անի քի Ալլահ քէնաի սէվտիկի
գուլլէրինէ քէրէմ էտէր ³ :

1 Որդեակ՝ յիշեա՛ , զի ընկալար անդէն զրարիս քո ՚ի կեանն քու՞ .
Ղու՛ . Ժ. Զ. 25 :

2 Ըստ առածին : յայտնի կորստեան նշան է մեղաւորաց , յորժամ
դամենայն ցանկացեալն ունիցին :

3 Զիւ ե այո ճշմարտ շնորհք Մատուծոյ են : Ընէ բարոք ինչ մասք
տանիցի որ վշտաց յանիրաւի . Կալիւալ . Ե . Պէտր . Բ . 19 :

Պու պապտէ զայն թ տիգգաթ պիրլէ միւլա-
հազա՛ էյլէ տիւնեանն հալի քէյֆիյէթինի՝ քի եա-
նրմայասն . զիրա տիւնեա սէֆասը՝ եախօտ էզիյէ-
թի պիր գարար գալմայուս՝ տայիմա թէպտիլ ու
թաղիր օլմաղ իլէ , շէրի տէկիլ տիր անլէրին հագ-
գընտէ շաղ օլմագ , եախօտ գասալլէթ էթմէք :
Սահիհ շաղլըգ վէ գասալլէթ՝ ախրէթտէ օլանլէրէ
եագըշըր , զիրա անտէ Ազիզլէրին շաղլըզինէ՝ վէ
կիւնահ.քեարլէրին գասալլէթինէ՝ թէպտիլ ու թա-
ղիր օլմագ գապիլլիղ օլմաղ իլէ , Ազիզլէր միւտեմ
ճէննէթտէ շաղ ու մէսրուր օլուրլէր , վէ Կիւնահ-
քեարլէր ճէհէննէմտէ գասալլէթ իւզըէ սիասէթ
չէքէրլէր : Պու ճիհէթտէն ճիսմանի մասլահաթլէր
խուսուսիւտէ շաղ օլան , եախօտ գասալլէթ էտէն՝
ահմագ սայրլըր : Օխրա պիլսէ քի պու կիւնքիւ
սիւրտիւկիւ սէֆա՝ եարլն ճէֆայէ թէպտիլ օլա-
ճագ , շաղ օլմաղ իտի . եախօտ չէքտիկի էզիյէթ՝
սէֆայէ թէպտիլ օլաճագ , գասալլէթ էթմէզ իտի :
Պու ճիհէթտէն՝ օ՝ քի ալիմ տիր՝ տիւնեատէ նէ՝
շաղ օլուր , վէ նէ՝ գասալլէթ էտէր , իլլա քէնտինի
Ալլահըն րէյինէ իհալէ պիրլէ՝ ազիզ Յօք կիպի տա-
յիմա անլն էմրինէ միւնթագիր օլուր :

Ֆիլհագիգա՝ ֆազիլլէթքեար ատէմէ շաղ օլ-
մագ ճայիզ իտէ տէ ¹ , ինսան նէ՝ գատար քի աիւն
եատէ աիր , կիւնահէ տիւշմէյիմ տէյու՝ հէր պար
խէվֆ իւզըէ օլմաղ իլէ , անլն շաղլըզի թէքմիլ
սայրլմաղ ² :

¹ Ուրախ լերուք ՚ի Տէր յամենայն ժամ , գործեալ ասեմ՝ ուրախ լե-
րուք : Հեզութիւն ձեր յայտնի լիցի ամենայն մարդկան , Փիւլի . Դ . 4 :

² Տարայեցէք Տեառն երկիւզիւ , և ցնծայէք առաջի նորա գողու-
թեամբ . Սալմ . Բ . 11 :

Իշխման ախրէթին պի նիհայէթ շաղլըղինէ վա-
սըլ օլմագ տիլէր իսէն , ֆանի տիւնեանըն թէմէլ-
սիզ սէֆասընէ ալտանուպ շաղ օլմա¹ . վէ ճէֆա-
սընտէն իսէվֆ էտիւպ՝ գասավէթ էթմէ . իլլա քի
Ալլահըն իթաաթընտէ օլուպ՝ տայիմա անըն էմրի-
նին իճրասընէ ճահտ էյլէ :

1 Սիրտ իմաստնոց 'ի տան սգոց : և սիրտ անզգամաց 'ի տան ուրա-
խութեան . Ժողով . Է . 5 :

Ֆ Ի Հ Ր Ի Ս Թ

ԻԼԻՔ ՏԵՀՐԻՆ

ՍԻՒԱԼ

ԵԻԶ

1. Տիւնեա նէ՞ վաղըթ ետրաարար 1
2. Վաղըթ՝ Տիւնեաննն ետրաարարդիննէ պաշտաննննէ, անտէն էլ-
վէրինի նի՞նէ տույարամ 2
3. Տիւնեա տէր իսէք՝ նէ՞ տույարը 2
4. Ալլահ մախլուգլէրի նի՞նն ետրաթար 3
5. Միւմբինի մէրթէպէ դապիլ մի տիւնեաննն ետրաարարմաննն
թարգընը անկամագ 6
6. Նի՞նն ալթը կիւնտէ թէքմիլ օրու տիւնեա 9
7. Դրախտ նէրէտէ իտի 10
8. Ագամ նէրէտէ ետրաարար 11
9. Ալլահ՝ Ագամը դրախտա նի՞նն ետրաթար 12
10. Նի՞նն Ագամնն ետրաարարմաննն գատար՝ Հաղթապէ Հաղթիթ-
լէրինին իսմի թէքմատէ Ալլահ (Ատուած) ետրաարար, վէ
Ագամ ետրաարըննէ, հիւքմ էտի՞ն Սահիպ Ալլահ (Տէր Աս-
տուած) ետրաար 13
11. Ալլահնն ինսանը քէնտի թատիլրինտէ, վէ քէնտինն պէնկըլէր ետ-
րաթմար, նի՞նն անկանը 14
12. Նէ՞ իտի դրախտա Ագամնն իշէյէնէկի վէ սաղլայաճաղի, զի-
րա ետրար քի՞ Ալլահ Ագամը դրախտա գօտու իշէյէնէկէ վէ
սաղլամաղա 17
13. Նի՞նն էվիլէլի թէնպի՛ն թատ խուսուսինտէ օրու 19
14. Ագամտան մէն օրան մէյվէ աղաճընն իսմի նէ՞ իտի 21
15. Ալլահ Ագամա թէնպի՛ն էթտի իսէ՛ Եւայ ետրաարընն մի իտի 22
16. Նի՞նն էյի իլէ ֆէնայը պիլմէք աղաճը տէնիլտի՛ մէյվէն մէն օ-
րան աղաճա 23
17. Նի՞նն անկանը էթիլմ իլէ էթմէք, (մահա մեռանիլ) 25
18. Շէյթան նի՞նն ալտաթար ինսանը 24
19. Շէյթան նի՞նն երաննէ կիրիւպ՝ աննն իլէ ալտաթար ինսանը 25
20. Ալլահ պիլմէլ մի իտի Ագամնն գուսուր էտէնէ կիլի, նի՞նն թէն-
պի՛ն էթտի 26

21. Ալաւոս պիւմէզ մի խոր Աղամբն կիզէնտիկի եւրի նիշխան սիւսլ
էտէր քի նէրէտէսին (ուր ես) 28
22. Աղաման նիշխան տէտի Ալաւոս քի թօփրազ խորն թօփրազ օլաւն ,
մատամ քի անտէ էօլմէզ ճան վար խոր 30
23. Ելլանէ նիշխան տէտի Ալաւոս քի կէօքսիւ վէ դարնը իւզէրինտէ
կիւրիւսին , վէ թօփրազ եէսին , մէկէր զալթը շիմալքի կիտի
կիւրիւմէզ մի խոր , վէ թօփրազ եէմէզ մի խոր 31
24. Ալաւոս Աղամբ , Եւսլը , վէ ելլանը թէքտիր էտիւսլ ֆէօտա պաւը
օլան շէթանա նիշխան պիր ճէվապ էթմէտի 32
25. Էօմիւր աղաճը նէ խոր 33
26. Էօմիւր աղաճընն մէյվէսինտէն Աղամ էքլ էթմիշ օլաւոս նիճէ օ
լուր խոր 34
27. Ալաւոս նիշխան էօմիւր աղաճընն Էօլունու պէքէմէկէ Մէլայիք
(Վէրովլէ) թալին էթտի 34
28. Աղամբն թագսիրաթը նէ խոր 36
29. Աղամբն թագսիրաթընա պէտէլ օլան զաղէպ նէ խոր 37
30. Աղամ էվապէրինէ վէ թուռնդէրինէ թէնպինէ տայիր պիր ճէ
վապ էթտի մի 39
31. Նիշխան Արէլին գուրգանը գապուլ օլուսլ Կայէնինքի գապուլ
օլմաը 40
32. Կայէն նիճէ օլուսլ զաղէպտէն սօնկրա 43
33. Կայէնտէն վէ Արէլտէն մատէ Աղամայ էվապ օլուսլ մու 44
34. Ալաւոս Ենովքու տիւնէտէն նիշխան նազլ էթտի 45
35. Սու թուֆանը նիշխան օլուսլ 47
36. Նոյ նիսպ էթմէտի մի Ալաւոս քի անֆ էթտին ինսանդէրին կիւ
նահդէրինի , Էաթօտ նասիհաթ վէրմէտի մի կիւնահքեարլէրէ ,
Էաթօտ թէքտիր էթմէտի մի անդէրի քի խորս օլալէր 49
37. Հէր ճինս հայվանաթտէն կէմիյէ ալընաը մը 51
38. Եաղմուր քի պաշտաը անըն զաղէպ օլուսլինն ինսանդէր ֆէրգ
էտիւսլ թէօպէ տէտիլէր մի 52
39. Նոյ զարգ օրանդէրի աճըրպղ ղէմ էթմէտի մի 57
40. Հանկը այտա օլուսլ Սու թուֆանը 58
41. Նոյ պիլլըր մի խոր քի նէ գատար վաղըթ գալաճաք տըր կէմիտէ 58
42. Նոյ նէ գատար ղէման գալտըր կէմիտէ 59
43. Նիշխան կէմիյէ կիրէր իքէն էվիլէա Նոյ , սօնկրա իւշ օղուս , սօնկ
րա էհլի , վէ սօնկրա կէլնիլէրի կիրիւսլ , չըգարղինտէ էվիլէա
Նոյ , սօնկրա էհլի , քէզա էվապէրինին արուսըրա անըլին
զէվճէլէրի չըգար 60

ԻՔԻՆՃԻ ՏԵՀՐԻՆ

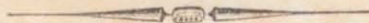
1. Ի քինճի տէնը նիճէ ֆէրդ օլուր էվլէլքինտէն 65
2. Նոյ կէմիտէն չըզընճա նէրէտէ սաքին օլտու 65
3. Ալէխնէմա զաթը օլմայ մը խաի կէջտէ , քի Ալլահ անի պարը
չըզ նիշանը պէյան էթաի 64
4. Ալլահըն ինսան իլէ պարըշմաը , Էախսա պալլ էթմէտի , նիճէ
անկանը 66
5. Նոյ վէ անըն էվլատէրի՝ սօնկրա նիճէ օլտուէր 67
6. Նիճէ տազըրըրէր ինսանըր տիւնէանըն տէօթ թարաֆընա . 68
7. Տիկըր գարըշմատէն էվլէլ Հանկը տիլ սէջլէնիբ խաի 71
8. Նոյ գալ էաչընտէ էօլտիւ 72
9. Նէ սէպէպտէն զուհուր էթաի փաթփէրէտթիք 73

ԻԻԶԻՆՃԻՒ ՏԵՀՐԻՆ

1. Իւլաւնճիւ տէնը նիճէ ֆէրդ օլուր էքինճիտէն 79
2. Աբրահամ զաթը թանըր մը խաի Ալլահը , քի անըն էմլինէ՝ ի
թաաթ էթաի 81
3. Ալլահ էմը էթաի Աբրահամա՝ քի վէթանի ապիւէտինի թէրք է
տէ , լաքին կիտէճէկի ետրին խամինի նիլիւն պէյան էթմէտի . 82
4. Չիւնքի ետր խաի պէյան օլմաը Աբրահամա , նէ հիքմէթ՝ քի
սոյիթ թարաֆէ կիթմէյիւպ՝ Քանան թօփրաղինէ կիթաի . . 85
5. Նիճէ անկանըր Ալլահըն ինսան իլէ սէջլէմէտի , վէ ինսանէ կէօ
րիւնմէտի 84
6. Ալլահ նիլիւն Քանան թօփրաղինի վէրաի Աբրահամա , մէկէր
տիւնէատէ անտէն զայրի պէրէքէթլի վէ սէֆալը ետր էօգ
մու խաի 83
7. Քանան էյաղէթի Աբրահամա վատ օլունտուգտէ՝ անտէն տահա
զիւրիւյէթ օլմամը խաի , նիլիւն Ալլահտէն էվլատ տիլէմէտի 86
8. Աբրահամ Մըրըրտէն կէրի տէօնտիւքտէ , նէրէյէ աղիմէթ էթաի 88
9. Միլքիտէգէկ քիմ խաի 90
10. Աբրահամ նէտէն գօրդար՝ քի Ալլահ անի գօրդմաըն տէյա
թէսէլլա էթաի 91
11. Նէ պէյան էտէր մէղքիւր տանա , թէքէ , դօչ , դումլու վէ
կիւլէրճին 93

12. Աւստի հէր շէյէ գատրը , վէ օլաճագ իշէրի օլմաղտէն էվլէլ
պէյան էտէր , նիշիւն օ գատար վաղըթ ուղաթար վատինին
իճրասընը 95
13. Նիշիւն իւշ Մէլայիք կէլիւր Արբահամա , պիլի քիֆայէթ էթմէղ
մի խոի 98
14. Նէ խոի Սողամուլէրին կիւնահը 102
15. Նէ խոի Սողոմ Գոմըրա օլան զաղէպ 107
16. Արբահամ նիճէ տույաու Ղովաւն խէլաու օլուպ Սողոմ Գոմըր
էյալէթինին էանաղղինի 110
17. Խահահլը գուրպան էթ տէյու էմր օլտուգտէ , նէ միւլահաղա
էտէր խոի Արբահամ 116
18. Աւստի նիշիւն էմր էթաի Արբահամա՝ քի Խահահլը գուրպան
էտէ 124
19. Սարրա էօլաիւքտէն սանկրա՝ Արբահամ թէքբար գէվճէ ալըր մը 126
20. Խահահլ գաճ էաշընտէ խոի էվլէնտի խոէ 128
21. Յակըր նիճէ ալըր փէտէրինին տուասընը 133
22. Յակըր էալընը՝ գ մը կիթաի Խառանէ 137
23. Յակըր նէ գատար վաղըթ գալըր Լաբանըն էանընտէ 140
24. Յակըրուն հայվանաթէրի չօղտըրգտէ , Լաբան վէ անըն էվաու
լէրի հասէտ էթաիլէր մի 144
25. Յակըր Խառանտէն չըգուպ՝ Բանան թարաֆընէ կիթաիլինտէ ,
գաթնտաշը Եսաւտէն խէվի էթմէտի մի 147
26. Յակըր Խառանտէն կէլաիլինտէ՝ փէտէրի սաղ մը խոի 152
27. Յակըրուն գաճ օղըւ վար խոի 156
28. Յովսէփի գույույէ պըրաղաղըղէրինտէ՝ աղայուպ նիյաղ էթաի
մի գաթնտաշէրինէ 161
29. Յովսէփին գաթնտաշէրի փէտէրլէրինէ նիճէ խապըր վէրաիլէր
անըն հալինի 164
30. Յովսէփի սաթըն ալան թիւճճար՝ նէրէյէ կէթիւրաիւ անի 167
31. Յովսէփի նէ գատար վաղըթ գալըր հապըտտէ 170
32. Յովսէփի քի հիւքմ սահիպի օլտու , քէնտիլնէ իթիթիւրա էտէն պի
նամուս նիսատէն ինթիպամ ալըր մը 173
33. Յովսէփի գաթնտաշէրինին քէնտիլնէ էթաիլի զատաղղըլի , վէ
Մըրըրտէ նէ հալտէ օլտուղինի փէտէրինէ խապըր վէրաի մի 177
34. Յովսէփին բոււտար նիճէ թէքմիլ օլտու 179
35. Յովսէփի գաթնտաշէրինի կէօրիւնճէ՝ նիշիւն անգէրէ պէյան էթ
մէտի քէնտիլինի 183
36. Յովսէփի քէնտի շէրաղ իշաիկի թասը՝ նիշիւն Բենիսամինին խուր
ճուսէ գօտաւրթտու 187

37. Յովսէփ՝ նիշխան գարնաաշէրինէ թէնողի՝ էթաի՝ քի եօլտա տա-
րբուդ նիդա էթմէսիդէր 193
38. Յովսէփին հայածաէ՝ վէ Մըրբաէ վէղիւ օլտաղինի Յակոբ տու-
տուգաէ , նէ՝ միւլահազա էաէր խոի 194
39. Յակոբ դա՛շ եաշնտէ խոի Մըրբէ կիթաիկինտէ 196
40. Յակոբ նիշխան Քանոն թօփրաղինտէ աէֆն օլտանադ խոթէտի 200
41. Յովսէփ գա՛շ ելլ վէղիդէք էթաի 201
42. Յովսէփ էօթաիւքաէն սանկրա՝ խորայէլ միլլէթինին հալլի նի՛ճէ օլ-
տա Մըրբաէ 210
43. Մովսէս Գա՛շ եաշնէ աէկին գալար Փարաւոնուն դըզնին եա-
նընտէ 214
44. Մովսէս՝ Մաղխամտէ Հաադաէլին եանընտէ գա՛շ սէնէ գալար 218
45. Նէ՝ խոի Մովսէսին էթաիկի էօղր 220
46. Նէ՝ պէյան էաէր պալտաէ մէղքիւր չալլ՝ վէ անտէ օլան աթէշ 224
47. Նի՛ճէ անկանըր՝ Ալլահն կէօթաիւմ , իշիթաիւմ , վէ խոթիւմ աէ-
մէսի 225
48. Նէ՝ պէյան էաէր Մովսէսէ վէրիլէն պալտաէ մէղքիւր իւշ
թիւրլիւ միւճիւլաթ գաւվէթի 227
49. Փարաւոն նէ՛ ճէվադ էթաի Մովսէսէ 230
50. Գա՛շ թիւրլիւ զաղէդ վէրիլտի Փարաւոնէ 235
51. Օնաւնճաւ զաղէդին իւզէրինէ՝ Փարաւոն իղին վէրտի՝ մի Մովսէ-
սէ՝ քի խորայէլի Մըրբաէն չըզարըն 246
52. Հանկը պտա , վէ պըն գաշնճը կիւնիւնտէ չըզար խորայէլ միւ-
լէթի Մըրբաէն 248
53. Նիշխան խորայէլ միլլէթինէ էմր օլտանտա՝ քի գաղաւնտն գանը
իլէ գափաւ էշիկէրինէ նիշան էաէրէր 249
54. Ալլահ նիշխան խորայէլ միլլէթինի ճաաէ վէ եադըն էօթան Ե-
րուսաղէմ՝ էյաղէթինէ կէօթիւրմէյիւսլ չէօլ թարաֆընէ սա-
վրթար 252
55. Գըրմըրը տէնիղին զըլըրնտէն նէ՛ թարաֆէ կէօշ էթաի խորայէլ 256
56. Մանանայ նաւըլ շէյ խոի , վէ նէ թէրթիւդ իլէ աէվէրիլիւսլ
էքմէք օլուր խոի 259
57. Չիօթան խորայէլ ճէմաաթինէ գարչը տիւշման զահուր էթաի մի 261
58. Յօր քիւմ խոի 265

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0542167

